

JULKAISUJA

2 • 2011

Hyvillä palveluilla laadukkaaseen lähiöasumiseen

Hannu Kytö • Jenni Väliniemi-Laurson • Helena Tuorila

JULKAISUJA 2 • 2011

Hyvillä palveluilla laadukkaaseen lähiöasumiseen

Hannu Kytö • Jenni Väliniemi-Laurson • Helena Tuorila

Kuluttajatutkimuskeskus, julkaisuja 2 • 2011
Hyvillä palveluilla laadukkaaseen lähiöasumiseen
Kytö H, Väliniemi-Laurson J, Tuorila H

Konsumentforskningscentralen, publikationer 2 • 2011
Högklassigt boende i förorten genom goda tjänster
Kytö H, Väliniemi-Laurson J, Tuorila H

National Consumer Research Centre, publications 2 • 2011
High-quality suburban living through good services
Kytö H, Väliniemi-Laurson J, Tuorila H

Julkaisun ulkoasu: Juha Karsikas / Mustasulka Oy
Taitto ja graafinen suunnittelu: Jenni Väliniemi-Laurson & Taina Pohjoisaho
Kannen kuvat: Hannu Kytö

Julkaisija / Utgivare / Publisher
Kuluttajatutkimuskeskus
Kaikukatu 3, 00530 Helsinki
PL 5, 00531 Helsinki
Puh. 010 605 9000
Faksi (09) 876 4374
www.kuluttajatutkimuskeskus.fi

ISSN 0788-5415
ISBN 978-951-698-239-0 (pdf)
ISBN 978-951-698-240-6 (nid.)

Syyskuu 2011

Paino: Edita Prima Oy

TIIVISTELMÄ

Hannu Kytö, Jenni Väliniemi-Laurson, Helena Tuorila

Hyvillä palveluilla laadukkaaseen lähiöasumiseen

”Hyvillä palveluilla laadukkaaseen lähiöasumiseen” -tutkimuksen tavoitteena on tuottaa käytäntöön sovellettavaa tietoa lähiöiden yksityisten ja julkisten lähipalveluiden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi siten, että lähiöistä muodostuisi viihtyisiä ja kestävästä yhdyskuntarakenteesta mukaisia asuinalueita. Tutkimusalueina ovat Soukan lähiö Espoossa sekä Koivukylä–Havukosken lähiö Vantaalla.

Tutkimusaineistoja kerättiin Soukan ja Koivukylän asukkailta vuoden 2010 keväällä sekä posti- ja internetkyselyillä että asukkaille järjestetyillä ryhmäkeskusteluilla. Kyselyjen vastausprosentti oli Soukassa 51,8 prosenttia (425 kpl) ja Koivukylässä 39 prosenttia (508 kpl). Tutkimus on luonteeltaan sekä kuvaava että syy-yhteyksiä selvittävä. Analyysimenetelminä on käytetty ristiintaulukointia sekä korrelaatio- ja faktorianalyysijä että paikkatietomenetelmiä.

Väestörakenteen muutosten myötä kummankin tutkimusalueen lähipalvelujen merkitys korostuu tulevaisuudessa. Väestön ikääntyessä lisääntyy terveyspalvelujen, palveluasumisen ja päivätoimintakeskusten kysyntä. Toisaalta asukaskierron luontainen kehitys lisää myös lapsiperheiden palvelutarpeita tulevaisuudessa.

Lähiöiden asukkaat pitivät tärkeimpinä lähipalveluina päivittäistavarakauppaa, kirjastoa ja terveyskeskusta. Kohtuullisena asiointimatkana näihin palveluihin pidettiin enintään kilometrin kävelyetäisyyttä. Internetpalveluja olisi haluttu käyttää lääkärin ajanvarauksessa, vapaa-ajanpalvelujen aikavaruksissa ja taksin tai kuljetuksen tilaamisessa, jos palveluja olisi ollut saatavilla. Kotiin tulevista palveluista eniten kiinnostusta ilmaistiin korjaus- ja asennuspalveluihin, siivous- ja kodinhoitopalveluihin sekä kotisairaanhoidon.

Reilu kolmannes kummankin alueen vastaajista nimesi yhden tai useamman palvelun, jonka puuttuminen hankaloitti kotitalouden arkea. Yksittäisten palvelujen suurimmat ongelmat liittyivät terveyskeskusten toimintaan ja päivittäistavarakauppojen valikoimiin sekä hintoihin. Ongelmia ilmeni myös palveluympäristöjen esteettömyydessä.

Koivukylässä noin kolmannes ja Soukassa noin neljännes oli harkinnut muuttamista seuraavan vuoden aikana. Tärkeimpinä muuton syinä mainittiin elämäntilanteiden muutokset ja niiden vaikutus tilantarpeeseen ja asumistoihuihin. Muuttoaikeita lisäsivät myös asuinrakennusten peruskorjaustarve sekä hissien puute. Palvelujen osuus kaikista mainituista muuttosyistä oli kummallakin alueella noin 14 prosenttia.

Lähiöiden asukkaiden viihtymistä ja kotiutumista asuinalueilla edistävät monipuoliset sosiaaliset suhteet, joita palvelut merkittävästi tukevat. Miellyttäviä kohtaamisia asukkaiden kesken syntyy erityisesti kaupoissa ja kirjastossa. Omaleimaisilla palveluilla ylläpidetään myös vahvaa paikallisidentiteettiä.

Lähiöiden palvelujen kehittäminen edellyttää eri osapuolten toimivaa vuorovaikutusta, jonka avain on kaupunkien aktiivinen yhteydenpito sekä palvelujen tuottajiin että asukkaisiin. Jos nykyinen palvelutarjonta onnistutaan muokkaamaan sisällöltään ja palveluverkkorakenteeltaan joustavammaksi, on lähiöiden palvelutarjonta muutettavissa nopeasti ja taloudellisesti kulloistakin kysyntätilannetta vastaavaksi. Esimerkiksi julkisten ja kaupallisten palvelujen yhteistyön ja yhteisten tilojen lisääminen toisi synergiaetuja ja vähentäisi liikkumistarvetta. Lähiöiden suuret peruskorjaustarpeet ja täydennysrakentamispotentiaali tarjoavat kehitystyölle hyviä mahdollisuuksia.

Asiasanat

lähiöt, julkiset palvelut, yksityiset palvelut, sähköiset palvelut, asuminen, väestörakenne, yhdyskuntarakenne, muuttoliike, kaupunki, pääkaupunkiseutu

SAMMANDRAG

Hannu Kytö, Jenni Väliniemi-Laurson, Helena Tuorila

Högklassigt boende i förorten genom goda tjänster

Syftet med undersökningen ”Högklassigt boende i förorten genom goda tjänster” är att ta fram praktisk kunskap för att tillhandahålla och utveckla privata och offentliga närtjänster i förorterna för att göra dem till trivsamma bostadsområden som är förenliga med en hållbar samhällsstruktur. Undersökningsområdena är förorten Sökö i Esbo och förorten Björkby–Havukoski i Vanda.

Undersökningsmaterial insamlades från invånarna i Sökö och Björkby våren 2010 både genom en postenkät och via internet samt genom gruppdiskussioner med invånarna. Svarsprocenten var 51,8 procent (425 st.) i Sökö och 39 procent (508 st.) i Björkby. Till sin karaktär är undersökningen både deskriptiv och kausal. De använda analysmetoderna är korstabulering, korrelations- och faktoranalyser samt geodatametoder.

Till följd av förändringarna i befolkningsstrukturen kommer närtjänsternas betydelse att öka i båda undersökningsområdena i framtiden. När befolkningen blir äldre ökar efterfrågan på hälsovårdstjänster, serviceboende och dagverksamhetscenter. Å andra sidan ökar invånaromsättningens naturliga utveckling också barnfamiljernas servicebehov i framtiden.

Enligt invånarna i förorterna var dagligvarubutiker, bibliotek och hälsocentraler de viktigaste närtjänsterna. Ett rimligt avstånd till dessa tjänster ansågs vara högst en kilometer. Invånarna skulle gärna använda internettjänster för att boka tid hos läkare, anlita fritidstjänster och för att beställa taxi eller transporter om tjänsterna hade varit tillgängliga. Vad gäller hemtjänsterna visades mest intresse för reparations- och monterings-tjänster, städ- och hemvårdstjänster samt hemsjukvård.

Drygt en tredjedel av svararna i båda områdena namngav en eller flera tjänster som inte var tillgängliga och som krånglade till vardagen i hushållet. De största problemen med enskilda tjänster anknöt till verksamheten på hälsocentraler samt dagligvarubutikernas sortiment och priser. Problem förekom också i servicemiljöernas tillgänglighet.

Ungefär var tredje i Björkby och var fjärde i Sökö hade övervägt att flytta bort under följande år. De största flyttorsaker var förändringar i livssituationen och deras inverkan på behovet av utrymme och kraven på boendemiljön. Även behoven av grundliga reparationer i bostadsbyggnader och avsaknaden av hiss stärkte flyttplanerna. Tjänsternas andel av alla nämnda flyttorsaker var cirka 14 procent i bägge områdena.

Förortsinvånarnas trivsel och hemmastaddhet främjas av mångsidiga sociala relationer som tjänsterna i hög grad stöder. Angenäma möten mellan invånarna uppstår framför allt i affärer och på bibliotek. Tjänster med särskild karaktär bidrar också till en stark lokal identitet.

Utvecklingen av tjänsterna i förorten förutsätter en fungerande växelverkan mellan olika parter, och nyckeln till detta är att staden aktivt håller kontakt med både tjänsteleverantörerna och invånarna. Om det nuvarande serviceutbudet bearbetas så att det får ett smidigare innehåll och en mer flexibel servicestruktur kan serviceutbudet i förorterna snabbt och kostnadseffektivt ändras så att det motsvarar den aktuella efterfrågan. Till exempel en ökning av samarbetet mellan offentliga och kommersiella tjänster samt av gemensamma lokaler skulle medföra synergifördelar och förkorta transportsträckorna. Det stora behovet av grundliga reparationer och potentiellt kompletterande byggande i förorterna ger bra möjligheter för utvecklingsarbetet.

Ämnesord:

förorter, offentliga tjänster, privata tjänster, elektroniska tjänster, boende, befolkningsstruktur, samhällsstruktur, migration, stad, huvudstadsregionen

ABSTRACT

Hannu Kytö, Jenni Väliniemi-Laurson, Helena Tuorila

High-quality suburban living through good services

The aim of the study "High-quality suburban living through good services" is to provide information for practical application in the maintenance and development of private and public local services in suburbs. In this way, the suburbs might be developed into pleasant residential areas with a sustainable community structure. Areas covered by the study include the Soukka suburb in Espoo and the Koivukylä–Havukoski suburb in Vantaa.

Research data was collected from residents of Soukka and Koivukylä in the spring of 2010, through both mail and online surveys, as well as group discussions. In Soukka, the response rate for surveys was 51.8% (425 replies) and in Koivukylä 39% (508 replies). The study provides a descriptive account and analyses causal relationships. Cross tabulation, correlation and factor analyses, as well as GIS techniques, were used as analysis methods.

As the population structure changes, the importance of local services will be emphasised in both areas researched. Demand for health services, sheltered housing and day activity centres will increase as the population ages. On the other hand, natural developments in the rotation of residents will increase the future need for services for families with children.

Suburban residents deemed grocery stores, libraries and health care centres the most important local services. One kilometre on foot was considered a reasonable maximum distance to such services. Residents would have liked to use Internet services in making appointments with the doctor, booking recreational services and ordering a taxi or transport, if such booking services had been available. With regard to services delivered to homes, the greatest interest was expressed in repair and installation services, cleaning and housekeeping services and home nursing.

Slightly over a third of respondents in both areas cited one or more services whose unavailability complicated everyday domestic life. With regard to individual services, key problems were related to health care centre functions and the selection and prices at grocery stores. Problems were also experienced with barrier-free entry to service environments.

In Koivukylä about a third and in Soukka about a quarter of respondents had considered moving out within the next year. As the most important reasons for relocating, they mentioned changes in their lives and how these affected their need for space and wishes regarding their place of residence. In addition, their residential buildings' need for renovation and lack of lifts reinforced their wish to move. In both areas, services accounted for around 14 per cent of the reasons cited for moving. Multifaceted social relations promote suburban residents' satisfaction with and attachment to their residential area. Services also play a significant role in this. Pleasant encounters between residents occur in stores and libraries in particular. In addition, a strong local identity is maintained through local services.

Developing services in the suburbs requires effective interaction between various parties. The key to this is active contact, maintained by the cities, with both service providers and residents. If the current service supply could be made more flexible in terms of the content and structure of the service network, the supply of services in the suburbs could be rapidly and economically adjusted to meet demand. For instance, cooperation between public and commercial services and increasing the number of joint premises would bring synergy gains and reduce the need to move around. Extensive renovation needs in the suburbs and the potential for complementary construction present good opportunities for development.

Key words:

suburbs, public services, private services, electronic services, housing, population structure, community structure, migration, city, Helsinki Metropolitan Areas

ESIPUHE

Maankäytöstä ja asumisesta vastaavat kuntapäätäjät ovat haasteellisessa tilanteensa, sillä suomalaiset vaativat asuinalueeltaan paljon. Tyytymättömyys fyysiseen tai sosiaaliseen ympäristöön, tai niin yksityisiin kuin julkisiin palveluihin johtaa herkästi muuttamiseen. Asukkaiden toiveet ja tarpeet on tärkeä tunnistaa, jotta voidaan suunnitella asukkaita tyydyttäviä, viihtyisiä ja hyviä asuinalueita.

Käsillä olevan tutkimuksen mukaan kävelyetäisyydellä kotoa toivottiin löytyvän ruokakaupan, terveysaseman, liikuntapaikan, päiväkodin, koulun ja kirjaston. Lähiöiden palveluista erityisesti kauppa ja kirjasto houkuttelevat äärelleen muita palveluita ja luovat siten myönteisen kehityskierteen alueelle. Toisaalta palvelujen ei tarvitse sijaita kotiovella, jos liikkuminen on järjestetty hyvin ja saavutettavuus on joustavaa. Myös jotkin internet- tai kotipalvelut sekä räätälöidyt kuljetuspalvelut voivat olla ratkaisuja vetovoiman ylläpitoon.

Lähiöiden asukkaat ovat halukkaita ja innostuneita osallistumaan oman asuinalueensa palveluiden kehittämiseen. Haastatellut kokivat kuitenkin kaupunkien virkamiesten olevan osin haluttomia ottamaan mielipiteet huomioon suunnittelussa. Hyviä palveluita ja laadukkuutta asumiseen voidaan saada aikaan melko pienillä, yhteisiin näkemyksiin perustuvilla teoilla. Usein asukkaiden toivomukset ovat konkreettisia, arkiseen elämään liittyviä ideoita. Esimerkiksi nuorille kauppakeskukset ovat tärkeitä oleskelun ja seurustelun paikkoja. He toivoivat kaupunkien etsivän mahdollisuuksia kehittää kaupallisuudesta vapaata julkista tilaa kauppakeskusten yhteyteen. Samanlaisia ideoita oli kaupunkien nuorisotoimissa. Nähtäväksi jää, miten yksityiset kauppakeskukset saadaan innostumaan ideasta.

Kuluttajatutkimuskeskuksen puolesta esitän parhaat kiitokset Asumisen rahoitus- ja kehittämisskeskukselle (ARA) hankkeelle myönnetystä osarahoituksesta. Hyvillä palveluilla laadukkaaseen lähiöasumiseen -tutkimus kuuluu ARAn toteuttamaan ja ympäristöministeriön koordinoimaan tutkimusohjelmaan Lähiöistä kaupunginosiksi – Lähiöohjelma 2008–2011. Lämpimät kiitokset hankkeen toteuttamiseen aktiivisesti osallistuneelle johtoryhmälle. Kari Salmi ARasta, Anitta Pentinmikko ja Hannu Kyttälä Vantaan kaupungilta sekä Marianne Kaunio, Kaj Fogelholm ja Seppo Kallio Espoon kaupungilta auttoivat monin tavoin aineistojen hankinnassa ja antoivat koko hankkeen ajan rakentavaa palautetta. Erityiset kiitokset moninäkökulmaisen työn toteutuksesta vastanneille Hannu Kydölle, Jenni Väliniemi-Laursonille, Helena Tuorilalle sekä harjoittelijoina hankkeessa työskennelleille Mats Stjernbergille ja Elli Alholle.

Helsingissä 9.9.2011

Päivi Timonen
tutkimusjohtaja, Kuluttajatutkimuskeskus

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
1.1 Johdatus tutkimusaiheeseen	2
1.2 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset	3
1.3 Tutkimuksen rakenne ja eteneminen	4
2 TOOREETTISET LÄHTÖKOHDAT JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	5
2.1 Tutkimuksen taustateoriat ja teoreettinen viitekehys	6
2.2 Tutkimusaineistot ja -menetelmät	8
3 SOUKAN JA KOIVUKYLÄN PALVELU- JA VÄESTÖRAKENNE	13
3.1 Soukan palvelut ja väestörakenteen kehitys	14
3.2 Koivukylän palvelut ja väestörakenteen kehitys	20
4 PALVELUJEN KÄYTTÖ JA KÄYTTÖÖN LIITTYVÄT ONGELMAT	29
4.1 Lähipalvelujen käyttäminen ja koetut ongelmat	30
4.2 Etäpalvelut ja kotipalvelut	55
5 MUUTTOAIKEET JA ASUMISVIIHTYVYYS	59
5.1 Muuttoon ja viihtymiseen vaikuttavat tekijät	60
5.2 Alueen yhteisöllisyyden, auttamishalukkuuden ja osallistumisen kulmakivet	64
5.3 Miellyttäviä kohtaamisia palveluiden äärellä kaupassa, kirjastossa ja ulkoilualueilla	67
6 ASUKKAIDEN NÄKEMYKSET PALVELUJEN KEHITTÄMISESTÄ	73
6.1 Asukkaiden palvelutarpeet	74
6.2 Asukkaiden kehitysehdotukset ja toiveet	74
7 YHTEISTYÖSSÄ PAREMPIIN PALVELUIHIN	79
7.1 Koivukylän kasvojenkohotus käyntiin	80
7.2 "Soukassa on potentiaalia"	82
7.3 Toimiva vuorovaikutus perustuu avoimeen tiedotukseen	84
8 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	85
KIRJALLISUUS	91

LIITTEET

- Koivukylän palvelut -saatekirje ja vastausjakaumat
- Soukan palvelut -saatekirje ja vastausjakaumat

KUVAT

KUVA 1.	3
Tutkimusalueet Soukanmäki Espoossa ja Koivukylä–Havukoski Vantaalla.	
KUVA 2.	6
Koivukylän kaavarunko kompaktikaupungin mallilla toteutettuna, havainnekuva.	
KUVA 3.	8
Tutkimuksen viitekehys.	
KUVA 4.	10
Tutkimuksen kohdealueiden ja kyselyyn vastanneiden 16 vuotta täyttäneiden ikäjakaumat.	
KUVA 5.	11
Kyselyyn vastanneiden talotyypijakaumat.	
KUVA 6.	11
Kyselyyn vastanneiden koulutusjakaumat.	
KUVA 7.	12
Kyselyyn vastanneiden kotitalouksien bruttotulojakaumat.	
KUVA 8.	14
Soukanmäen keskustaan kuuluu ostoskeskus ja asuinkerrostaloja.	
KUVA 9.	15
Soukanmäen pienalueella tutkitut julkiset ja yksityiset palvelut.	
KUVA 10.	16
Soukanmäen pienalueen asukasmäärän kehitys vuosina 1975–2010 sekä asukkaiden ikäjakauma vuonna 2010.	
KUVA 11.	17
Espoon väestönmuutos osa-alueittain aikavälillä 2009–2019 ja terveyskeskusten sekä kirjastojen nykyiset sijainnit.	
KUVA 12.	18
Nuorten 10–17-vuotiaiden ennustettu väestönmuutos osa-alueittain vuoteen 2019 ja nuorisotilojen sekä kauppakeskusten sijainnit Espoossa.	
KUVA 13.	19
Yli 65-vuotiaiden ennustettu väestömuutos osa-alueittain vuoteen 2019 ja päivätoimintakeskusten sekä terveysasemien sijainnit Espoossa.	
KUVA 14.	20
Muunkielisten lukumäärä vuonna 2008 Espoossa.	
KUVA 15.	21
Koivukylä–Havukosken keskus sijaitsee aivan juna-aseman vieressä ja sen ympärille asettuvat palvelut ja asuinkerrostalot.	
KUVA 16.	22
Vantaan Koivukylän ja Havukosken pienalueilla tutkittavat julkiset ja yksityiset palvelut.	
KUVA 17.	23
Koivukylän ja Havukosken pienalueen ikäjakauma vuonna 2010 ja väestönkehitys vuosina 1975–2010.	
KUVA 18.	24
Vantaan väestönmuutos osa-alueittain aikavälillä 2009–2019 ja terveyskeskusten sekä kirjastojen nykyiset sijainnit.	
KUVA 19.	25
Nuorten 10–17-vuotiaiden ennustettu väestönmuutos osa-alueittain vuoteen 2019 ja nuorisotilojen sekä kauppakeskusten sijainnit Vantaalla.	
KUVA 20.	26
Yli 65-vuotiaiden ennustettu väestömuutos osa-alueittain vuoteen 2019 ja vanhusten päivätoimintakeskusten sekä terveysasemien sijainnit Vantaalla.	
KUVA 21.	27
Muunkielisten lukumäärä Vantaalla vuonna 2008.	

KUVA 22.	31
Soukan ja Koivukylän työssäkäyvän väestönosan työpaikkojen sijainti pääkaupunkiseudulla.	
KUVA 23.	32
Kotitalouden arjen sujuvuuden kannalta kohtuulliseksi koetut etäisyydet palveluihin.	
KUVA 24.	33
Eri palvelutyyppeiden kohtuullisena pidetty saavutettavuus arjen sujumisen kannalta ikäryhmittäin tutkimusalueilla.	
KUVA 25.	34
Palvelut, joiden saavutettavuus aiheuttaa kotitalouksille ongelmia Koivukylässä.	
KUVA 26.	34
Palvelut, joiden saavutettavuus aiheuttaa kotitalouksille ongelmia Soukassa.	
KUVA 27.	35
Suhtautuminen palvelutarjonnan tasapuolisuuteen.	
KUVA 28.	36
Eräiden palvelujen käyttöön liittyvien ongelmien määrä kotitaloustyyppin mukaan.	
KUVA 29.	37
Kymmenen eniten ongelmia aiheuttanutta palvelujen laadun osatekijää.	
KUVA 30.	38
Koivukylän ja Soukan asukkaiden ensisijaisen päivittäistavarakaupan käyttöpaikat (vain palveluja käyttäneet).	
KUVA 31.	40
Päivittäistavarakauppa-asiointiin liittyvät ongelmat.	
KUVA 32.	43
Koivukylän ja Soukan asukkaiden ensisijaisen kirjaston käyttöpaikat (vain palveluja käyttäneet).	
KUVA 33.	44
Kirjastoasiointiin liittyvät ongelmat.	
KUVA 34.	46
Koivukylän asukkaiden terveyspalvelujen (julkiset ja yksityiset terveysasemat) ensisijaiset käyttöpaikat (vain palveluja käyttäneet).	
KUVA 35.	47
Soukan asukkaiden terveyspalvelujen (julkiset ja yksityiset terveysasemat) ensisijaiset käyttöpaikat (vain palveluja käyttäneet).	
KUVA 36.	48
Terveyskeskusasiointiin liittyvät ongelmat.	
KUVA 37.	51
Liikuntapaikkojen ja -palveluiden käyttöpaikat.	
KUVA 38.	52
Liikuntapaikkojen ja -palveluiden käyttöön liittyvät ongelmat.	
KUVA 39.	53
Soukan vanhusten palvelukeskuksen sijainti ja yli 65-vuotiaiden sijoittuminen alueelle 250 m x 250 m ruuduissa.	
KUVA 40.	56
Eräiden internetpalvelujen käyttäminen ja käyttöhalukkuus.	
KUVA 41.	58
Eräiden kotiin tuotavien palvelujen käyttöhalukkuus.	
KUVA 42.	61
Muuttoaikeiden tärkeimmät syyt.	
KUVA 43.	63
Palvelupuutteiden vaikutus muuttoaikeisiin.	
KUVA 44.	64
Asumisviihtyvyyden tärkeimmät syyt.	

KUVA 45.	65
Kotitalouksien halukkuus vaikuttaa asuinalueensa palvelujen järjestämiseen.	
KUVA 46.	68
Vantaan Koivukylässä ja lähiympäristössä miellyttäviä kohtaamisia luovien palvelupaikkojen mainintojen jakautuminen.	
KUVA 47.	68
Espoon Soukassa ja lähiympäristössä miellyttäviä kohtaamisia luovien palvelupaikkojen mainintojen jakautuminen.	
KUVA 48.	69
Koivukylä–Havukoskella miellyttäviä kohtaamisia luovat palvelupaikat.	
KUVA 49.	70
Soukassa (ja Espoonlahdessa) miellyttäviä kohtaamisia luovat palvelupaikat.	
KUVA 50.	74
Asuinalueelta puuttuvat palvelut.	
KUVA 51.	75
Asuinalueiden palveluihin liittyvät kehittämissuhteet.	

KARTAT

KUVA 1.	3
Tutkimusalueet Soukanmäki Espoossa ja Koivukylä–Havukoski Vantaalla.	
KUVA 9.	15
Soukanmäen pienalueella tutkitut julkiset ja yksityiset palvelut.	
KUVA 11.	17
Espoon väestönmuutos osa-alueittain aikavälillä 2009–2019 ja terveyskeskusten sekä kirjastojen nykyiset sijainnit.	
KUVA 12.	18
Nuorten 10–17-vuotiaiden ennustettu väestönmuutos osa-alueittain vuoteen 2019 ja nuorisotilojen sekä kauppakeskusten sijainnit Espoossa.	
KUVA 13.	19
Yli 65-vuotiaiden ennustettu väestönmuutos osa-alueittain vuoteen 2019 ja päivätoimintakeskusten sekä terveysasemien sijainnit Espoossa.	
KUVA 14.	20
Muunkielisten lukumäärä vuonna 2008 Espoossa.	
KUVA 16.	22
Vantaan Koivukylän ja Havukosken pienalueilla tutkittavat julkiset ja yksityiset palvelut.	
KUVA 18.	24
Vantaan väestönmuutos osa-alueittain aikavälillä 2009–2019 ja terveyskeskusten sekä kirjastojen nykyiset sijainnit.	
KUVA 19.	25
Nuorten 10–17-vuotiaiden ennustettu väestönmuutos osa-alueittain vuoteen 2019 ja nuorisotilojen sekä kauppakeskusten sijainnit Vantaalla.	
KUVA 20.	26
Yli 65-vuotiaiden ennustettu väestönmuutos osa-alueittain vuoteen 2019 ja vanhus- päivätoimintakeskusten sekä terveysasemien sijainnit Vantaalla.	
KUVA 21.	27
Muunkielisten lukumäärä Vantaalla vuonna 2008.	

KUVA 22.	31
Soukan ja Koivukylän työssäkäyvän väestönosan työpaikkojen sijainti pääkaupunkiseudulla.	
KUVA 30.	38
Koivukylän ja Soukan asukkaiden ensisijaisen päivittäistavarakaupan käyttöpaikat (vain palveluja käyttäneet).	
KUVA 32.	43
Koivukylän ja Soukan asukkaiden ensisijaisen kirjaston käyttöpaikat (vain palveluja käyttäneet).	
KUVA 34.	46
Koivukylän asukkaiden terveystilapalvelujen (julkiset ja yksityiset terveystasemat) ensisijaiset käyttöpaikat (vain palveluja käyttäneet).	
KUVA 35.	47
Soukan asukkaiden terveystilapalvelujen (julkiset ja yksityiset terveystasemat) ensisijaiset käyttöpaikat (vain palveluja käyttäneet).	
KUVA 39.	53
Soukan vanhusten palvelukeskuksen sijainti ja yli 65-vuotiaiden sijoittuminen alueelle 250 m x 250 m ruuduissa.	
KUVIO 48.	69
Koivukylä–Havukoskella miellyttäviä kohtaamisia luovat palvelupaikat.	
KUVA 49.	70
Soukassa (ja Espoonlahdessa) miellyttäviä kohtaamisia luovat palvelupaikat.	

TAULUKOT

TAULUKKO 1.	31
Eri palvelutyyppeiden kohtuullisena pidetty saavutettavuuden korrelointi eräisiin tutkimusalueiden asukkaiden taustamuuttujiin (koko aineisto).	
TAULUKKO 2.	41
Espoon kirjastojen saavutettavuus 500 metrin ja kilometrin etäisyyksiltä.	
TAULUKKO 3.	41
Vantaan kirjastojen saavutettavuus 500 metrin ja kilometrin etäisyyksiltä.	
TAULUKKO 4.	45
Espoon terveystilakeskusten saavutettavuus 500 metrin ja kilometrin etäisyyksiltä.	
TAULUKKO 5.	45
Vantaan terveystilakeskusten saavutettavuus 500 metrin ja kilometrin etäisyyksiltä.	
TAULUKKO 6.	53
Vanhusten kunnallisten päivätoimintakeskusten saavutettavuus Espoossa.	
TAULUKKO 7.	53
Vanhusten kunnallisten päivätoimintakeskusten saavutettavuus Vantaalla.	
TAULUKKO 8.	54
Nuorisotalojen saavutettavuus ikäryhmälle 10–17-vuotiaat Espoossa.	
TAULUKKO 9.	55
Nuorisotalojen saavutettavuus ikäryhmälle 10–17-vuotiaat Vantaalla.	
TAULUKKO 10.	62
Palvelujen käyttö- ja saavutettavuusongelmien ja muuttoaikojen väliset korrelaatiot kotitaloustyypeittäin.	
TAULUKKO 11.	71
Eri ikäryhmien yleisimmät mielipiteet miellyttäviä kohtaamisia synnyttävistä palvelupaikoista.	

Kuva: Koivukylä / Harju Kytö

1 JOHDANTO

Tutkimuksen tavoite:

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää kahden esimerkkilähiön avulla, miten julkisia ja yksityisiä palveluja tulisi kehittää tavoiteltaessa viihtyisiä, lähi-palvelut ylläpitäviä ja kestävän yhdyskuntarakenteen mukaisia lähiöitä.

Tutkimuksen kohde:

Julkisista palveluista tutkimuksen kohteena ovat terveyspalvelut, liikunta-palvelut, kirjasto, nuorisotilat sekä yhteispalvelupisteet. Yksityisistä palveluista tutkitaan vapaa-ajanpalveluja, lähikauppaa, kioskeja sekä ikääntyneiden kotona asumista edistäviä palveluja.

Keskeiset tutkimuskysymykset ovat:

Mitä palveluja ja palvelukokonaisuuksia tarvitaan lähiöiden alueidentiteetin ja vetovoiman vahvistamiseksi asukkaiden näkökulmasta?

Palvelutarjonnan ja -kysynnän kohtaaminen: Synnyttääkö mahdollinen puutteellinen palvelutarjonta muuttoaikeita?

Millaisena kaupunkisuunnittelijat sekä yksityiset ja julkiset palveluntuottajat sekä ns. kolmas sektori näkevät asukkaiden toivoman palvelurakenteen toteutusmahdollisuudet ja miten sitä voitaisiin ylläpitää?

1.1 Johdatus tutkimusaiheeseen

Noin kolmannes suomalaisista asuu lähiössä ja lähiöt ovat merkittävä osa suomalaista kaupunkirakennetta. Monista eduistaan huolimatta osa lähiöistä kärsii muun muassa julkisten ja yksityisten palveluiden huonosta saatavuudesta ja laadusta sekä väestörakenteen vinoutumisesta, erilaisista sosiaalisista ja rakenteellisista ongelmista. Lähiöiden väestö myös vaihtuu nopeammin kuin muilla asuinalueilla. Kaupunkiseutujen kehyskuntiin ja muualle maaseudulle suuntautuvasta muuttoliikkeestä yli puolet on peräisin esikaupunkialueilta tai lähiöistä (Kytö ym. 2006).

Kaupallisten palveluiden kannattavuutta voi heikentää lähiön lähiympäristöön, usein automaattikan päähän rakennettu suuri kaupallinen keskus, kuten kauppakeskus tai hypermarket oheispalveluineen (Koistinen & Väliniemi 2007). Julkisten palveluiden, kuten terveyskeskusten, kirjastojen ja yhteispalvelupisteiden tarjontaan vaikuttavat etenkin kunnalliset päätökset. Perinteisen fyysisen palveluverkon harventuessa sähköinen asiointi lisääntyy sekä yksityisissä että julkisissa palveluissa. Siitä huolimatta verkkopalvelut eivät aina korvaa henkilökohtaista palvelua (esim. Kytö ym. 2003).

Lähiöiden palvelutarjontaan ja -kysyntään liittyvä tutkimustieto on tullut entistä tärkeämmäksi kasvavan ympäristötietoisuuden ansiosta¹. Myös nopeutuneiden yhteiskunnallisten rakennemuutosten, kuten voimakkaan muuttoliikkeen hallinta edellyttää ajankohtaista tutkimustietoa lähiöiden työntö- ja vetovoimatekijöistä².

Jotta lähiöt voivat tarjota kaiken ikäiselle väestölle viihtyisän, laadukkaan sekä sosiaalisesti, taloudellisesti että ekologisesti kestävästä asuin ympäristön, tarvitaan lähiön asukailta tietoa muun muassa siitä, mitä, missä ja miten palveluja käytetään. Asukastiedon tärkeys on tunnistettu uuden

asuntotuotannon suunnittelussa (esim. Väliniemi ym. 2008, Kuronen 2008), mutta myös vanhojen asuinalueiden kehittämisessä (Ympäristöministeriö 2008). Kehittämisehdotusten tuleekin perustua asukkaiden näkemyksiin toimivista ja viihtyisistä asuinalueista.

Ihmisten hyvinvointia ja ympäristövaikutuksia yhdessä mittaava indikaattori Happy Planet Index on esittänyt, että kaupunkiyhteisössä ihmisten hyvinvointia lisäävät toimivat lähipalvelut, julkinen liikenne, asuminen, yhteisöllisyys, mahdollisuus vaikuttaa ja rauhallinen elämänrytmi (Abdallah S et al. 2009). Omalla asuinalueella viihtymistä ja kotiutumista edistävät monipuoliset sosiaaliset suhteet, joita palvelut merkittävältä osaltaan luovat. Palvelut rakentavat keskeisesti lähiöiden asukkaiden paikallidentiteettiä. Aiemmissä tutkimuksissa on saatu yhdensuuntaisia tuloksia siitä, että asukkaat arvostavat lähiympäristöään ja sen tarjoamia mahdollisuuksia, kuten palveluiden saatavuutta kävellessä (Koistinen & Tuorila 2008, Kytö & Kahila 2006, Asukasbarometri 2005). Tyytyväisyys perus-, liikunta- ja kulttuuripalveluihin lisää myös asumisviihtyvyyttä ja vähentää muuttoalttiutta (Kytö 1998).

Kuluttajatutkimuskeskus on yhteistyössä ympäristöministeriön lähiöohjelman sekä Vantaan ja Espoon kaupunkien kanssa valinnut tutkimusalueiksi Koivukylän ja Soukan lähiöt, jotka ovat kaupunkien kehittämisstrategioissa tärkeitä alueita. Molemmassa tutkimuskohteissa on tapahtumassa yhdyskunta- ja väestörakenteellisia muutoksia, joiden hallitseminen vaatii tulevien vuosien aikana useita kehittämistoimenpiteitä ja uutta tutkimustietoa. Koska alueet poikkeavat toisistaan niin vahvuuksiltaan, kehitysvaiheeltaan, väestöpohjaltaan kuin heikkouksiltaan ja palvelutarpeiltaan, voidaan saatua tutkimustietoa hyödyntää lähiökehittämisessä laajemminkin.

1 Euroopan unionin komissio edellyttää Suomelta 20 prosentin hiilidioksidipäästöjen vähennystä vuoteen 2020 mennessä. Tavoite on kirjattu myös YTV:n pääkaupunkiseudun ilmastostrategiaan ja toimenpiteiksi on esitetty rakennusten energiankulutuksen vähentämistä, raideliikenteen edistämistä, kaupunkirakenteen tiivistämistä ja energian tuotannon muutosta.

2 Väestöennusteiden mukaan kilpailukykyisimmät ja tehokkaimmat kaupunkiseudut kasvavat edelleen ja houkuttelevat nuorta osaavaa työvoimaa muualta maasta. Samanaikaisesti väestö kuitenkin ikääntyy ja muuttovoitot ja -tappiot supistuvat (Mella 2001).

1.2 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Lähiöiden palvelurakenne perustuu pääosin 1970-luvun kaupunkisuunnitteluun, jossa lähiöt nähtiin ratkaisuna nopeasti tapahtuvaan kaupungistumiseen. Alueista muodostuikin useasti vain heikon julkisen liikenteen varassa olevia nukkumalähiöitä, joista käytiin kauempana töissä. Lähiöiden palvelut rakennettiin ajan hengen ja resurssien mukaan varsin vaatimattomiksi (Hankonen 1994). Myöhemmin rakennetut kauppakeskukset ovat yhdessä lähiöiden vähenevän väestöpohjan kanssa kiihdyttäneet lähes kaikista lähiöistä aikoinaan löytyneitä ostoskeskuksen palveluja. Toisaalta lähiöiden imagon kohennukseen ja vetovoimaisuuden lisäämiseen voi löytyä näitä vanhoja rakenteita hyödyntäviä uusia palvelukonsepteja. Tutkimuksessa keskitytäänkin etenkin asukkaiden arkielämän sujuvuuteen ja viihtyvyyden lisäämiseen liittyvien lähipalveluiden ja palvelukonseptien tutkimiseen ja kehittämiseen.

Lähiöiden toimivuutta ja kestävyyttä edistäviksi tekijöiksi voidaan ajatella seuraavia tekijöitä:

- tiivis yhdyskuntarakenne
- perus- ja vapaa-ajanpalvelujen tarpeiden ja tarjonnan optimaalinen, riittävä kohtaaminen
- vanhan palveluinfrastruktuurin kunnostaminen
- toimiva julkinen liikenne ja kevyen liikenteen väylät.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on tuottaa uutta, käytäntöön sovellettavaa tietoa lähiöiden yksityisten ja julkisten lähipalveluiden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi siten, että lähiöistä muodostuisi viihtyisiä ja kestävästä yhdyskuntarakenteen mukaisia asuinalueita. Tutkimusalueina ovat Soukan lähiö Espoossa sekä Koivukylä–Havukosken lähiö (aluekeskus) Vantaalla (kuva 1).

KUVA 1. Tutkimusalueet Soukanmäki Espoossa ja Koivukylä–Havukoski Vantaalla.

Julkisista palveluista tutkimuksen kohteena ovat alueelliset terveystalot, lähiliikuntapalvelut, lähikirjasto, nuoriso- ja harrastustoimintatilat sekä yhteis palvelupisteet.

Yksityisistä palveluista kohteena ovat vapaa-ajanpalvelut, lähikauppa, kioskit sekä ikääntyneiden kotona asumista edistävät palvelut.

Tutkimusalueiden kontekstissa tuodaan esille erilaisia palveluihin liittyviä tekijöitä, kuten alueiden työpaikkaomavaraisuus ja joukkoliikenteen palvelut. Niiden syvempi tarkastelu rajataan kuitenkin varsinaisten tutkimuskysymysten ulkopuolelle.

Tutkimuksessa selvitetään myös asukkaiden palveluihin kohdistuvia odotuksia ja hyödyntämismahdollisuuksia alueiden koettujen vahvuuksien ja heikkouksien näkökulmasta. Lisäksi selvitetään sekä julkisen ja yksityisen että kolmannen sektorin mahdollisuuksia olla mukana lähiöiden asukkaiden hyvinvointia ja viihtyvyyttä edistävissä palvelutuotannossa. Tutkimuksessa etsitään hyviä käytäntöjä vuorovaikutuksen edistämiseksi.

Keskeiset tutkimuskysymykset ovat:

- Mitä palveluja ja palvelukokonaisuuksia tarvitaan lähiöiden alueidentiteetin ja vetovoiman vahvistamiseksi asukkaiden näkökulmasta?
- Palvelutarjonnan ja -kysynnän kohtaaminen: Synnyttääkö mahdollinen puutteellinen palvelutarjonta muuttoaikkeitä?
- Millaisena kaupunkisuunnittelijat sekä yksityiset ja julkiset palveluntuottajat sekä ns. kolmas sektori näkevät asukkaiden toimivan palvelurakenteen toteutusmahdollisuudet ja miten sitä voitaisiin ylläpitää?

1.3 Tutkimuksen rakenne ja eteneminen

Tutkimus jakautuu kolmeen toistaan tukevaan osuuteen. Ennen varsinaisia tutkimustuloksia käydään luvuissa 1–2 läpi niin tutkimuksen tausta kuin teoreettiset lähtökohdat sekä tutkimuksen toteutus aineistoinen ja menetelmien.

Raportin luvussa kolme esitellään ensin alueiden kontekstikuvaukset. Alueita kuvataan muun muassa tilasto- ja paikkatietomenetelmin erityisesti palveluiden ja niiden saavutettavuuden sekä väestörakenteiden näkökulmasta. Nykytilanteen

kontekstikuvaukset taustoittavat asukaskyselyn ja alueen toimijoiden haastattelujen tuloksia. Aluekuvauksia voidaan hyödyntää myös kaupunkien palveluverkkosuunnittelussa.

Luvuissa neljä, viisi ja kuusi käsitellään varsinaiset tutkimustulokset. Lukuihin neljä viisi ja kuusi liittyvien tutkimusaineistojen kerääminen tapahtui lähiöiden asukkaille järjestettävien lomake- ja internetkyselyjen sekä ryhmäkeskustelujen ja haastattelujen avulla.

Luvussa neljä käsitellään palvelujen käyttöä sekä käyttöön liittyviä ongelmia asukasnäkökulmasta. Tulokset perustuvat kyselytutkimukseen ja asukas-haastatteluihin. Lähiön asukkailta kysyttiin muun muassa siitä mitä, missä ja miten palveluja käytetään nyt ja missä niitä arjen sujumisen kannalta haluttaisiin käyttää. Kappaleessa 4.1 lähipalvelujen käyttäminen ja koetut ongelmat käydään läpi erityisesti päivittäistavarakaupan, kirjaston, terveyskeskuksen, lähiliikuntapaikkojen sekä vanhusten ja nuorten palveluja.

Luvussa viisi tarkastellaan muuttoaikkeisiin ja asumisviihtyvyyteen vaikuttavia tekijöitä. Asukkailta kysyttiin lisäksi, mitkä heidän mielestään ovat alueiden nykyiset vahvuudet ja heikkoudet. Tässä yhteydessä tutkittiin myös yhteisöllisyyttä, osallistumista ja miellyttäviä kohtaamispaikkoja.

Luvussa kuusi kartoitetaan asukkaiden palveluihin liittyviä toiveita, kehitysehdotuksia ja tarpeita.

Tutkimusraportin luvussa seitsemän raportoidaan kaupunkien, alueella toimivien yksityisten ja kolmannen sektorin palveluntuottajien edustajien haastattelut. Haastateltavat on valittu lähiöiden asukkailta saatujen vastausten sekä alueen palvelurakenteen kartoituksen perusteella. Kehittämistä edustavien tahojen keskusteluissa haetaan näkemyksiä toimenpiteistä asukkaiden esittämiin vahvuuksiin ja ongelmiin liittyen. Samalla selvitetään mahdollisuuksia toimijoiden väliselle yhteistyölle. Asukkaiden, palveluntarjoajien ja kaupunkisuunnittelijoiden kokemuksia ja näkemyksiä vertailemalla muodostetaan käsitys palvelujen tai lähiön aluerakenteen kehittämistarpeista. Kehittämistarpeita tarkastellaan ja niihin etsitään ratkaisuja kestävästä yhdyskuntarakenteesta ja liikkumisen sekä palvelujen optimaalisen saavutettavuuden näkökulmasta.

Viimeisessä luvussa kahdeksan muodostetaan tutkimuksen tuloksista kokonaisnäkemys ja esitetään muutamia suosituksia ja ehdotuksia lähiöiden kehittämistyön jatkamiseksi.

2 TEORETTISET LÄHTÖKOHDAT JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuksen teoreettisena lähtöoletuksena on, että ympäristö asettaa reunaehdoja ihmisen toiminnalle, mutta ihminen voi toimillaan myös vaikuttaa ympäristöönsä.

Asukkaiden yksilöllisten tarpeiden ja heidän ihanteellisina pitämiensä elämäntapojen oletetaan määrittelevän pitkälti asumisviihtyvyyttä ja eri alueilla asuvien sopeutumista asuinympäristöön.

Tutkimuksessa tehtiin asukasnäkökulman selvittämiseksi sekä postikysely että internetkysely pehmoGis-menetelmää soveltamalla. Kyselyyn vastasi yhteensä 933 vastaajaa. Soukassa vastausprosentti oli 52 ja Koivukylässä 39 prosenttia.

Asukasarvioita ja -näkemyksiä tarkennettiin ryhmäkeskusteluilla ja haastatteluilla kohderyhmille, joita olivat ikääntyneet yli 65-vuotiaat, lapsiperheet, nuoret sekä Koivukylässä maahanmuuttajat.

Kaupunkien, alueella toimivien yksityisten ja kolmannen sektorin palveluntuottajien edustajien haastatteluilla haettiin näkemyksiä asukkaiden esittämien palvelutoiveiden toteuttamismahdollisuuksista.

2.1 Tutkimuksen taustateoriat ja teoreettinen viitekehys

Tutkimuksen teoreettinen tausta on muodostettu eri tieteenalojen teoriaryhmien, teorioiden ja niihin liittyvien käsitteiden yhdistelemästä niin, että lähiöasumista ja lähiöpalvelujen käyttöä voidaan tarkastella väljän viitekehysten puitteissa. Tutkimuksella ei pyritä osoittamaan sen väljänä viitekehystenä käytettyjä teorioita oikeiksi tai vääriksi.

Lähiöiden synty ja kehitys liittyi yhteiskunnalliseen rakennemuutokseen, voimakkaaseen kaupungistumiseen ja kulutusyhteiskunnan voimistumiseen. Anthony Giddensin (1979, 1981, 1984, 1987) yhteiskunnan rakenteistumista koskevat teoriat soveltuvat kuvaamaan yhdyskuntien fyysisissä ja sosiaalisissa rakenteissa tapahtuneita muutoksia. Teorian lähtöajatus on, että ympäristö asettaa reunaehdot ihmisen toiminnalle, mutta ihminen voi toimillaan myös vaikuttaa ympäristöönsä.

Giddensin rakenteistumisteoriaa on maantieteeseen soveltanut mm. Gregory, jonka mukaan aluerakenteet ja sosiaaliset rakenteet ovat linkittyneet toisiinsa. Gregory näki alueen sekä sosiaalisten rakenteiden toimikenttänä että sosiaalisia voimia muovaavana tekijänä. Esimerkiksi sosiaaliset ongelmat saavat usein ilmiänsä alueellisten rakentei-

den kautta kaupungin segregoitumiskehityksenä. Spatiaalisia rakenteita ei tällöin voida erottaa sosiaalisista rakenteista eikä päinvastoin (Gregory 1978). Rakenteet toteutuvat ja uusiutuvat ajassa ja paikassa yksilöiden ja yhteisöjen vuorovaikutuksesta suhteissa, jotka ovat instituutioina toistuvia yhteiskunnallisia toimintakäytäntöjä.

Suomalaisten lähiöiden suunnitteluperusteena oli Heikki von Herzenin (1946) puutarhakaupunki-ideologia, mutta kustannustehokkaammin toteutettuna kompaktikaupungin mukaisesti. Kompaktin kaupunkirakentamisen ydinajatus oli tiiviisti rakennetut suuret korkeiden kerrostalojen keskukset, jossa suuri väestöpohja riittäisi palvelemaan korkealla palvelutasolla palvelukeskusta eli ostoskeskusta ympäröivää yhdyskuntaa (Hankonen 1994, 19; Kortteinen 1982, 31). (kuva 2)

Ostoskeskuksia lukuun ottamatta lähiöiden palvelutarjonta ja toiminnot jäivät kuitenkin varsin vaatimattomaksi. Kortteinen (1982) kuvaa lähiön ongelmina alueen toiminnallista köyhyyttä, joka ajaa asukkaita tulomuuton jälkeen yhteen ja toisaalta sitä tyhjyyttä, mikä tekee yhteisöllisyydestä toiminnallisesti haurasta. Näin lähiöissä asuvilla on vapaa-aikanaan suhteellisesti kaupunkien keskusta heikkomat kulutusmahdollisuudet sekä vapaa-ajan toiminnot ja viihteen palvelutarjonta.

KUVA 2. Koivukylän kaavarunko kompaktikaupungin mallilla toteutettuna, havainnekuva. (Hankonen 1994, 88).

Kortteisen tutkimuslähiön asukkaat kritisoivat muiden muassa pienen sivukirjaston suppeaa tarjontaa. Asukkaiden elämänvaihe kuitenkin vaikuttaa tarjonnan kokemiseen; yksinäisille, eläkeläisille ja työttömille arjessa kodin ulkopuoliset palvelut ja tapahtumat ovat tärkeämpiä kuin perheissä lapsista tai työstä siihen orientoituneille elämänsisältöään saaville.

Tutkimuksensa tuloksissa Kortteinen korostaa sellaista asuinyhteisöjen kehittämisstrategian tärkeyttä, jossa tavoitellaan asuinalueen toiminnallisen köyhyyden ja sitä kautta esiintyvien erilaisten sosiaalisen elämän ongelmien poistamista. Hän tarkastelee lähiöiden ongelmia nimenomaan sosiaalisen elämän ongelmina, jotka asettuvat fyysisen ympäristön rakenteisiin. Sosiaalista elämää pitäisi yrittää ymmärtää prosessina, jossa lähiön väestö sopeuttaa arkeaan suunnittelun ja markkinavoimien luomiin oloihin (Kortteinen 1982).

Lähiöiden palvelut, palvelupaikat ja ympäristöt, kuten ostarit ja palvelukeskukset, luovat paitsi fyysiset rakenteet alueen yhteisöllisyydelle myös yksilöivät aluetta omaleimaiseksi. Palvelut poistavat Kortteisen mainitseman toiminnallisen köyhyyden sosiaalista rakennelmaa. Bourdieu (1986) ja sittemmin esim. Putnam (1993) on kuvannut tätä alueellista sosiaalisuudesta ja ihmisten välisestä verkostosta syntyvää rakennelmaa käsitteellä sosiaalinen pääoma. Sosiaalinen pääoma pitää sisällään aitoja ja potentiaalisia resursseja, jotka synnyttävät verkostoja ja sosiaalisia suhteita sekä yhdyskuntien jäsenyyttä. (sosiaalinen pääoma muodostuu siten yksilön suhdeverkostosta).

Granovetter (1973) on avannut keskustelun sosiaalisesta koheesiosta ja verkostoista heikkojen siteiden käsitteen kautta. Heikot siteet muodostuvat ihmisten välille kohtaamisten, yhteisten kokemusten ja yhdessä vietetyn ajan myötä. Heikkojen siteiden vahvuus piilee siinä, että ne eivät ole yhtä vahvoja ja sulkeutuneita kuin ystävyysuhteet, jolloin useimmat ihmiset tulevat osaksi verkostoa ja yhteisöä. Granovetter on myös kiinnittänyt sosiaalisen verkoston käsitteen alueelliseen kontekstiinsa, sillä ihmisten väliset kohtaamiset tapahtuvat aina paikkoihin sidottuna. Heikot siteet liittyvät myös maantieteilijä Tuanin (1990) paikanmääritelmään, joka pohjautuu ajatukseen siitä, miten merkityksättömistä tiloista tulee paikkoja, kun ne saavat sosiaalisia, taloudellisia ja kulttuurisia merkityksiä.

Paikkaan kiinnittymisen käsitteellä esimerkiksi Altman & Low (1992) ovat tarkoittaneet ihmisten

sidettä tai sitoutumista paikkoihin. Käsite sisältää variaation vastaavia ideoita kuin paikan merkitys (Tuan 1990) tai paikan identiteetti (Prohansky, Fabian & Kaminoff 1983). Keskeistä käsitteessä on vaikutus ja tunne yhdistettynä paikkaan, paikan kokemus. Käsite tavoittelee myös eroa kollektiivisen ja henkilökohtaisen paikkaan kiinnittymisen ulottuvuuksissa. Paikkaan kiinnittyminen kollektiivisena muotona edellyttää sosiaalisia suhteita. Paikkoihin kiinnittyminen ei siten ole vain paikkoihin itseensä kiinnittymistä vaan myös kiinnittymistä sosiaalisiin suhteisiin.

Ruotsalaisessa elinolututkimuksessa käytetty sosiaalisen kiinnittymisen käsite viittaa yksilön pitkäaikaiseen suhteeseen – lähinnä sosiaaliseen ympäristöönsä (esim. Erikson 1977, 93–103 ja Axelsson 1984). Muita kiinnittymisen muotoja voivat olla esimerkiksi kulttuurinen, materiaallinen ja paikallinen. On ilmeistä, että kaikki edellä mainitut kiinnittymismuodot vaikuttavat myönteisesti ihmisen asumistyytyväisyyteen ja viihtyvyyteen.

Lähiöiden palvelupaikat mahdollistavat ihmisten väliset satunnaiset kohtaamiset ja toimivat näin sosiaalisten heikkojen siteiden ja sosiaalisten verkostojen luojina. Sosiaaliset kohtaamiset luovat puolestaan tiloille sosiaalista merkitystä. Palvelupaikoilla on näin ollen myös laajempi alueellista kulttuuria vahvistava merkitys tuodessaan ja pitäessään alueen ihmisiä yhdessä. Alueella olevien palveluiden merkitys on sekä aito (silloin kun palvelua käytetään aktiivisesti) että potentiaalinen (silloin kun palvelun olemassaolo on tärkeää, vaikka sitä käytettäisiinkin harvemmin) alueella asuvien ihmisten kohtaamisten mahdollistajana. Samalla kun palvelut ylläpitävät sosiaalisia verkostoja, ne ovat taloudellisen toiminnan keskeisiä mahdollistajia.

Kuntien palvelujen laadun ja saatavuuden on todettu vaikuttavan muuttajien asuinkunnan valintaan (esim. Kytö 1994 ja 1998). Kuntatasoisten tekijöiden ohella myös asuinalueen ominaisuudet, kuten sijainti, liikenneyhteydet, ympäristö, väestörakenne ja asuinalueen palvelut, ohjaavat muuttoa. Asuntotyyppiä pidetään kuitenkin tärkeimpänä sekä asuinkunnan että asuinalueen valintaa ohjaavana tekijänä (esim. Laakso 1995, 37). Lehto-Trapnowskin (1997, 50–51) tutkimuksessa laman vaikutuksista pääkaupunkiseudun lapsiperheisiin sivuttiin myös kunnallisten palvelujen vaikutusta asuinpaikan valintaan. Erityisesti koulujen ja päiväkotien läheisyys sekä joukkoliikenteen toimivuus koettiin tärkeiksi.

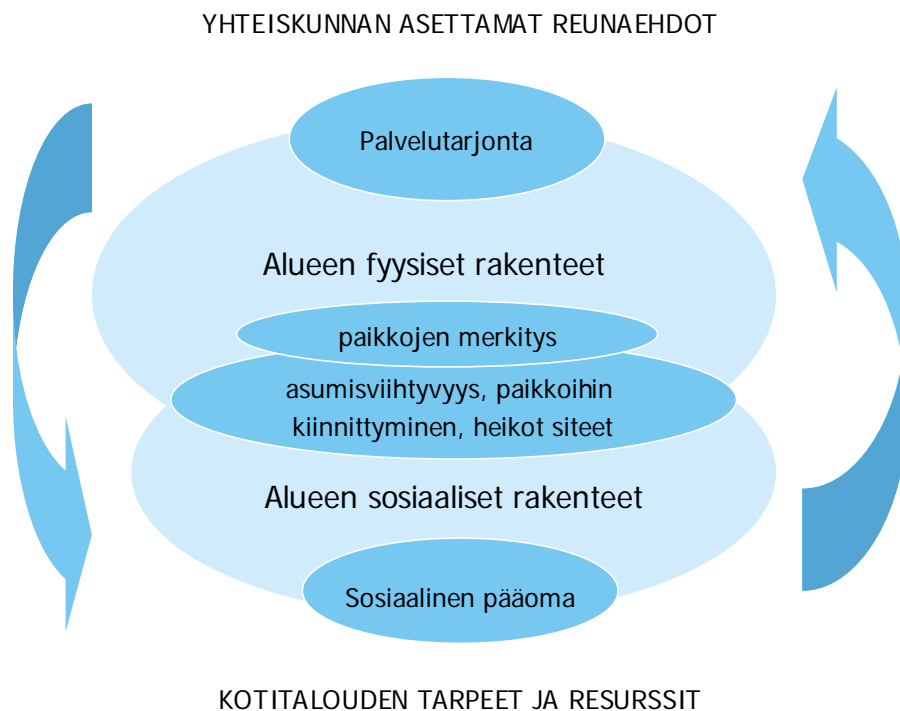
Tämä tutkimus on luonteeltaan empiirinen ja käytännönläheinen. Siinä tuodaan esille asukasnäkökulma lähiöiden kehittämiseen. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys muodostuu edellä mainituista teoriaryhmistä: Palvelujen kehittämismahdollisuuksien tarkastelussa on pohjana Giddensin kehittelemä yhteiskunnan rakenteistumisteoria, mutta myös Bourdieun, Granovetterin ja Altman & Lown ja Tuanin ajatukset liittyvät alueen sosiaalisen ja fyysisten palvelupaikkojen välisten yhteyksien tarkasteluun. Tutkimukseen sovelletaan lisäksi muuttoliiketeorioiden asumisviihtyvyyteen liittyvää tutkimusperinnettä sekä nojaututaan kestävän kehityksen ajatteluun huomioiden ilmastokeskustelussa esiin tulleita vaatimuksia yhdyskuntarakenteelta.

Toisiaan täydentävät lähestymistavat kytkeytyvät keskenään siten, että asukkaat nähdään sosiaalisten ja kulttuuristen käytäntöjen kantajina, joiden asumismahdollisuudet vaihtelevat ja muuttuvat osittain tarpeiden ja resurssien mukaan, osit-

tain yhteiskunnan reunaehto- ja alueellisten pakkojen mukaan. Asukkaiden yksilöllisten tarpeiden ja heidän ihanteellisina pitämiensä elämäntapojen oletetaan määrittelevän pitkälti asumisviihtyvyyttä ja eri alueilla asuvien sopeutumista asuinympäristöön. (kuva 3)

2.2 Tutkimusaineistot ja -menetelmät

Tutkimusosioiden toteuttamisessa käytettiin erilaisia tutkimusmenetelmiä ja saatiin rikas, sekä määrällinen että laadullinen tutkimusaineisto. Alueiden palvelujen saavutettavuutta analysoitiin paikkatietomenetelmillä, joita hyödynnettiin myös väestö- ja palvelurakenteellisten kontekstikuvausten sekä karttaesitysten laadinnassa. MapInfo-paikkatieto-ohjelmalla ja siihen liittyvällä G-Router-ohjelmalla laskettiin palveluiden saavutettavuusalueita, laa-

KUVA 3. Tutkimuksen viitekehys.

1 Valmiille sähköiselle lomakkeelle internetissä täytetty ja lähetetty tilaus sekä varsinaisissa verkkokaupoissa tehty kauppa ovat tässä tarkoitettua internetkauppaa. Tavanomaisena sähköpostiviestinä tehdyt tilaukset eivät ole sähköistä kauppaa.

dittiin väestökarttoja ja aluekuvauksia. Aineistoina käytettiin SeutuCD:n paikkatietoaineistoja, kunnilta saatuja palvelujen sijaintiaineistoja sekä tilastoja. Paikkatietoaineistot olivat niin 250 m x 250 m ruutuaineistoja, piste-, rasteri- kuin vektoridatona. Tilastoaineistoina käytettiin lisäksi Helsingin seudun aluesarjoja.

Tutkimusaineistoja kerättiin Soukan ja Koivukylän asukkaille vuoden 2010 keväällä suunnatuilla kyselyillä. Kyselyillä pyrittiin tuomaan lähiöiden asukkaiden näkemykset ja mielipiteet lähtökohdaksi alueiden palvelujen kehittämiseen. Kyselyissä kartoitettiin muun muassa palvelujen nykyistä käyttöä, asukkaiden arvioita niiden toimivuudesta ja puutteista sekä toiveita palvelujen kehittämiselle. Kyselyt toteutettiin sekä internetin kautta pehmoGIS-sovelluksella että perinteistä postikyselyä käyttäen. Aineiston keräämiseen tarkoitettuna pehmoGIS-työkalulla koottiin asukkaiden paikkoihin liittämää palautetietoa paikkatietona. Kyselyt laadittiin sisällöllisesti yhteneväiseksi niin, että ne pystyttiin yhdistämään ja analysoimaan sekä perinteisin tilastollisin menetelmin että osittain paikkatietomenetelmiä hyödyntäen.

Perinteisen postikyselylomakkeen sekä PehmoGis-kyselysovelluksen sisällöllisestä toteutuksesta vastasi Kuluttajatutkimuskeskus. PehmoGis-työkalun teknisestä toteutuksesta vastasi Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus (YTK) ja internetkysely toteutettiin Aalto-yliopiston palvelimella. YTK muokkasi myös PehmoGis-kyselyn raaka-aineiston analysoitavaan muotoon. Postikyselyn vastaukset tallennettiin tietokannaksi ja yhdistettiin verkkokyselyaineistoon Kuluttajatutkimuskeskuksessa.

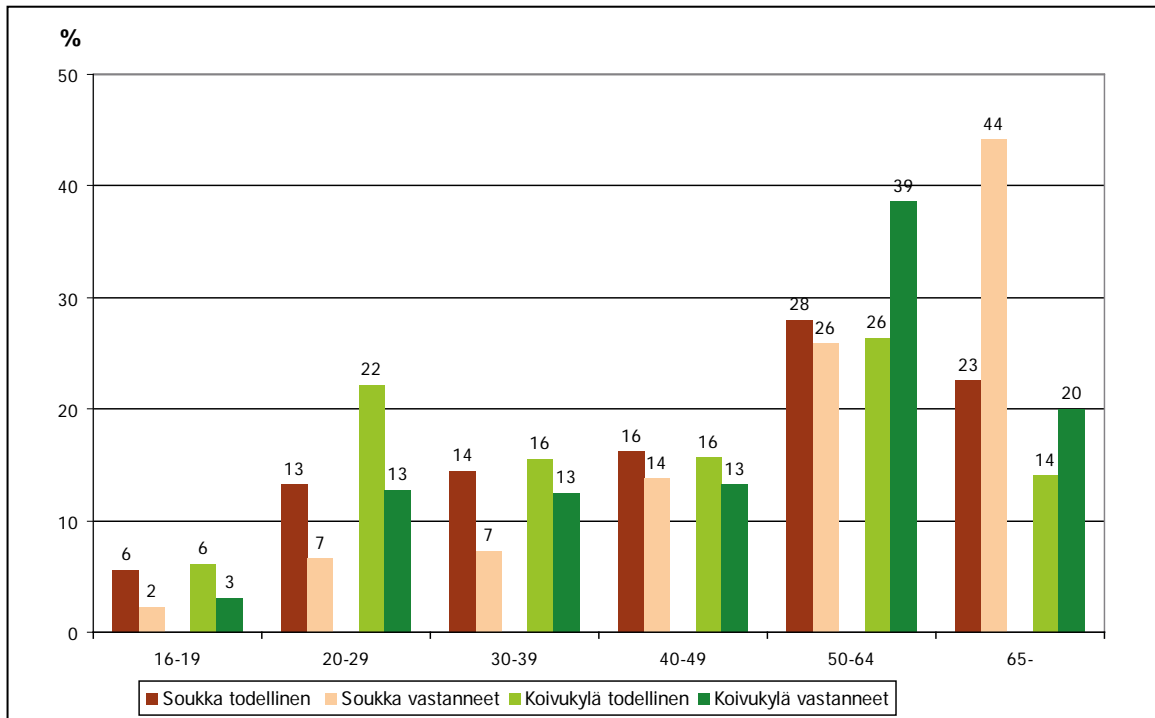
Kysely suunnattiin tutkimusalueiden 18–70-vuotiaille asukkaille. Otokset poimittiin Espoon ja Vantaan kaupungeissa kuntarekistereistä satunnaisotoksilla. Soukan kyselyn otos oli 820 henkilöä ja Koivukylän 1 300 henkilöä. Kyselyistä tehtiin yksi karhukierros. Kyselyn molemmilla kierroksilla asukkaat saivat valita vastausmuodoksi joko perinteisen paperilomakkeen tai sähköisen kyselyn. Kysymykset koskivat koko kotitaloutta, joten otokseen valikoitunut vastaaja vastasi kaikkien taloudessaan asuvien puolesta. Maahanmuuttajien vastauksia ei odotettu, sillä kyselyn kielenä oli ainoastaan suomi. Maahanmuuttajat rajattiin myös otoksista ennustetun huonon vastausprosentin vuoksi. Ryhmä osallistettiin tutkimuksessa toteutettavien ryhmäkeskustelujen kautta.

Kyselyn vastausprosentti oli Soukassa 51,8 prosenttia ja Koivukylässä 39 prosenttia. Kappalemäärässä tämä tarkoittaa yhteensä 933 vastausta. Internetkyselyn vastauksia saatiin 224 kappaletta, joista 91 tuli Soukasta (21 % Soukan vastauksista) ja 133 Koivukylästä (26 % Koivukylän vastauksista). Paperikyselyn vastauksia palautui Soukasta 334 kappaletta ja Koivukylästä 375 kappaletta. Molempien kyselyjen vastausprosenttia voidaan pitää tavanomaisena, Soukan vastausprosenttia jopa hyvänä.

Kyselytulosten analysoimiseksi ja vastaajajoukon edustavuuden tarkastamiseksi verrattiin vastanneiden taustamuuttujia, kuten ikä- ja sukupuolijakaumia, asuntoon liittyviä ominaisuuksia ja asumisaikaa sekä vastanneiden koulutus- ja tulotasoa perusjoukon vastaaviin jakautumiin. Analyysimenetelmät pyrittiin suhteuttamaan tutkimusongelmiin siten, että ne olisivat mahdollisimman tarkoituksenmukaisia. Tutkimus on luonteeltaan sekä kuvaava että syy-yhteyksiä selvittävä. Analyysimenetelminä on käytetty ristiintaulukointia, korrelaatio- ja faktorianalyysijä sekä paikkatietomenetelmiä.

Vastaajat erosivat iältään toisistaan siten, että Koivukylän vastaajat olivat keskimäärin 45-vuotiaita ja Soukan vastaajat 50-vuotiaita. Koivukylän vastaajissa oli suhteellisesti enemmän alle 30-vuotiata Soukkaan verrattuna. Soukassa puolestaan oli yli 65-vuotiata jonkin verran enemmän kuin Koivukylässä. Molempien lähiöiden nuoret ikäluokat olivat jossain määrin aliedustettuja ja vanhemmat ikäluokat yliedustettuja verrattuna alueiden todellisiin ikäjakaumiin. (kuva 4) Aineistoja analysoitaessa onkin käytetty ikäjakaumia oikaisevaa painokerrointa. Vaikka nuorten vastaajien osuus vastanneista oli jossain määrin aliedustettu, ei painokertoimien käytöllä näyttänyt olevan juurikaan vaikutusta tilastollisissa merkitsevyysteisteissä. Tämä vahvistaa oletuksen, että saadut kyselyaineistot vastaavat hyvin tutkimusalueiden kohdeväestön ikäryhmiä.

Kyselyyn vastanneiden sukupuolijakaumat olivat täsmälleen samanlaiset kummassakin lähiössä. Vastaajista miehiä oli runsas kolmannes ja naisia vajaa kaksi kolmasosaa. Myös kotitaloustyyppien jakautumat olivat lähes samankaltaiset. Vastanneiden kotitalouksien keskikoko oli molemmissa lähiöissä hieman yli kaksi henkilöä, mikä on sama kuin kotitalouksien keskikoko koko maassa. Koivukylän vastaajissa oli suhteellisesti hieman enemmän

KUVA 4. Tutkimuksen kohdealueiden ja kyselyyn vastanneiden 16 vuotta täyttäneiden ikäjakaumat.

yhden hengen talouksia kuin Soukan vastaajissa. Soukan vastaajista 48 prosenttia oli pariskuntia, joilla ei ollut kotona asuvia lapsia. Koivukylän vastaajissa pariskuntia oli 38 prosenttia.

Soukassa alueella yli kaksikymmentä vuotta asuneita oli jonkin verran enemmän kuin Koivukylässä. Asumisajalla on monesti yhtymäkohtansa lähiöiden ikärakenteen kanssa. Koivukylässä oli kaksi kertaa enemmän (14 %) maaseudulla aiemmin asuneita kuin Soukassa (7 %), jonne oli muuttettu yleisemmin kaupunkialueelta. Kaikista vastanneista kolme neljäsosaa asui kerrostalossa. Soukassa oli suhteellisesti hieman enemmän rivitalossa asuvia kuin Koivukylässä. Koivukylän vastaajissa oli puolestaan enemmän omakotiasukkaita kuin Soukan vastanneissa (kuva 5). Kaikista vastaajista kaksi kolmasosaa asui omistusasunnossa. Omistusasuminen oli Soukassa jonkin verran yleisempää kuin Koivukylässä. Soukassa asuvat lapsettomat pariskunnat ja kahden huoltajan lapsiperheet omistivat useammin asuntonsa kuin vastaavat kotitaloustyypit Koivukylässä.

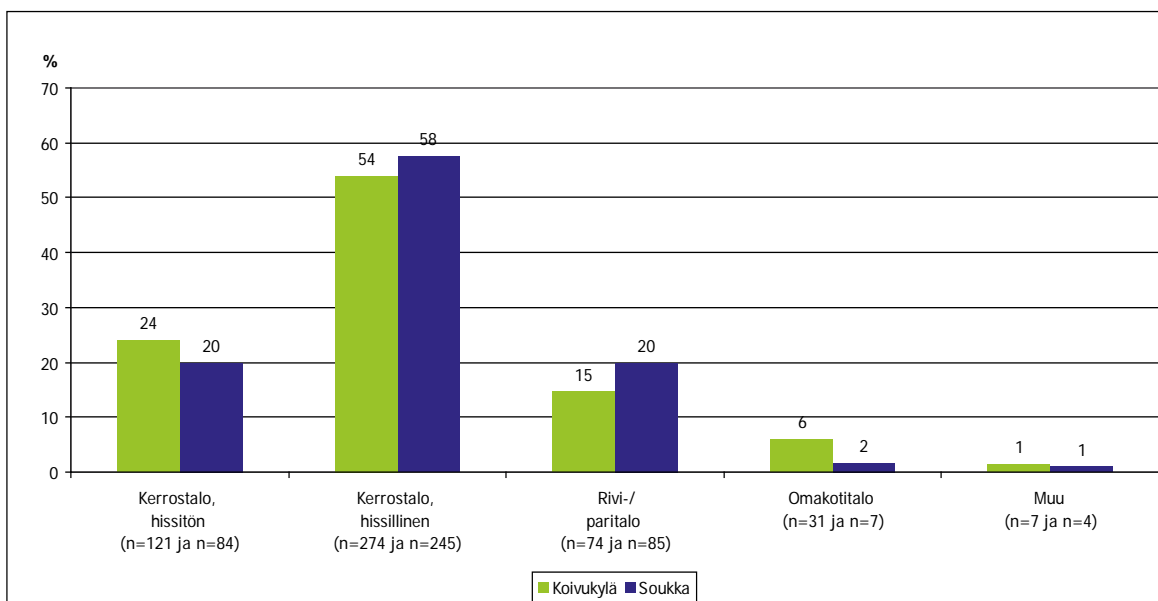
Soukan vastaajissa oli eläkeläisiä hieman enemmän kuin Koivukylässä, jossa puolestaan opiskelijoiden osuus oli suurempi. Soukan vastaajista yli

puolella oli opistotaso- tai korkeakoulututkinto, kun Koivukylän vastaajista heidän osuutensa oli vajaa kolmannes (kuva 6). Koulutus- ja ikäjakautumien erot heijastuvat tulotasoon niin, että Soukassa oli jonkin verran parempituloisia vastaajia kuin Koivukylässä (kuva 7). Soukan kotitalouksilla oli keskimäärin hieman enemmän autoja ja polkupyöriä, mutta toisaalta enemmän myös julkisen liikenteen matkakortteja kuin koivukyläläisillä. Tämän johdosta voisi olettaa, että soukkalaisten liikkumistarve olisi suurempi kuin koivukyläläisten. Soukkalaisten keskimääräinen työmatka olikin jonkin verran pidempi kuin koivukyläläisten.

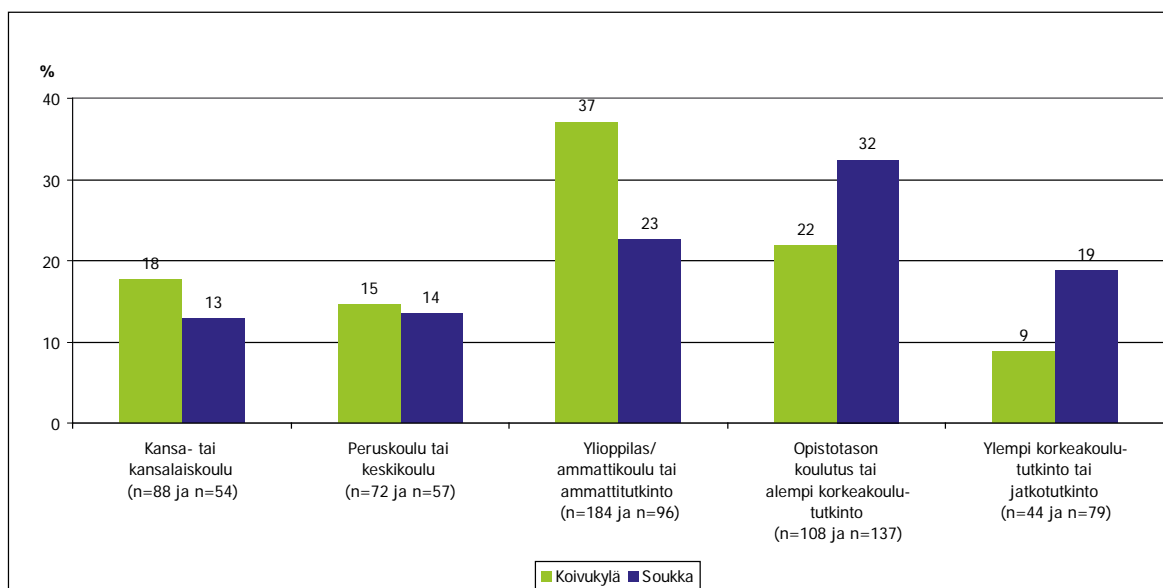
Lähiöiden asukkaille suunnatut ryhmäkeskustelut toteutettiin valikoiduille kohderyhmille. Näitä olivat ikääntyneet yli 65-vuotiaat, lapsiperheet, nuoret sekä maahanmuuttajat. Koivukylän ja Soukan alueilla järjestettävistä ryhmäkeskusteluista tiedotettiin syyskuussa 2010 useampiin julkisiin tiloihin jaetuilla ilmoituksilla sekä yhdistyksille ja järjestöille lähetetyillä sähköpostikutsuilla. Vantaalla ryhmäkeskusteluista tiedotettiin lisäksi Koivukylän keskustan kaavoitustilannetta esitellessä tilaisuudessa.

Ryhmäkeskusteluista kaksi järjestettiin syyskuussa yli 65-vuotiaille koivukyläläisille ja soukkalaisille. Koivukylän yli 65-vuotiaiden ryhmäkeskustelu järjestettiin Koivukylän Kafnetissa, joka on lähion asukkaille avoin asukastila ja Soukan yli 65-vuotiaiden ryhmäkeskustelu pidettiin Soukan palvelutalossa. Koivukylän ryhmässä oli 10 ikääntyneiden edustajaa ja Soukassa 9.

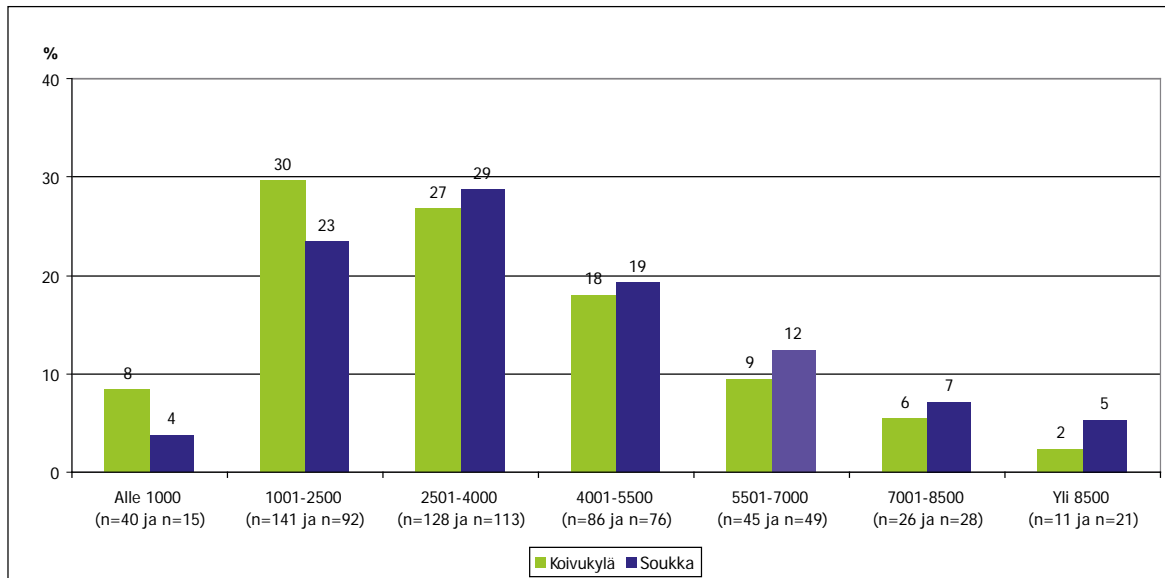
Lapsiperheille ja 15–18-vuotiaille nuorille tarkoitettuihin ryhmäkeskusteluihin ei saatu riittävää määrää kiinnostuneita keskustelijoita. Tämän vuoksi lapsiperheiden edustajia haastateltiin asuinalueilla paikan päällä leikkipuistoissa ja pihoilla. Haastateltuja oli yhteensä kymmenen. Nuorten mielipiteistä kerättiin tietoja vain Koivukylän koulussa yhteiskuntaopin tunnilla järjestetystä oman asuinalueen

KUVA 5. Kyselyyn vastanneiden talotyyppijakaumat.

KUVA 6. Kyselyyn vastanneiden koulutusjakaumat.

KUVA 7. Kyselyyn vastanneiden kotitalouksien bruttotulojakaumat, €/kk.

palveluja koskeneesta keskustelusta. Opettajan johdolla annetuista teemoista keskusteltiin kolmella yhdeksännen luokan rinnakkaisluokalla.

Koivukylässä asuvan merkittävän maahanmuuttajaväestön määrän johdosta myös heille järjestettiin tilaisuus keskustella alueen palveluista. Soukassa ulkomaalaisten määrä on huomattavasti pienempi, joten siellä keskustelua ei pidetty. Keskustelijat Koivukylässä löytyivät Itä-Vantaan Somalikulttuuriyhdistyksen jäsenistöstä ja kuuden henkilön kanssa käyty keskustelutilaisuus järjestettiin yhdistyksen toimitiloissa lokakuussa 2010.

Ryhmäkeskusteluissa sekä haastatteluissa kerättiin asukkaiden näkemyksiä Koivukylän ja Soukan alueen palveluista sekä siitä, minkälaiseksi asuinympäristöksi he oman asuinalueensa kokevat. Ryhmäkeskustelut jakaantuivat sisällöllisesti kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa keskustelijat pääsivät kertomaan kokemuksiaan ja näkemyksiään palve-

lutarjonnan ja kysynnän kohtaamisesta. Toisessa osassa keskityttiin siihen, mitä palveluja tarvitaan lähion alueidentiteetin ja vetovoiman vahvistamiseksi. Ryhmäkeskustelujen aineistoja tulkittiin laadullista sisällönanalyysiä käyttäen.

Soukan ja Koivukylän lähiöiden alueilla toimivia suunnittelijoita sekä järjestöjen ja yritysten edustajia haastateltiin henkilökohtaisesti pääsääntöisesti heidän työpaikoillaan tai kodeissaan tammi-helmikuussa 2011. Kaksi haastatteluista toteutettiin puhelinhaastatteluina. Kuhunkin haastatteluun/tilaisuuteen laadittiin oma haastattelurunkonsa kyselyssä ja ryhmäkeskusteluissa esiin nousseiden tietojen pohjalta. Kasvokkain järjestetyt viisi haastattelutilaisuutta muodostuivat lopulta ryhmäkeskusteluiksi, sillä varsinaiset haastateltavat henkilöt halusivat keskusteluun myös muita aihepiiriin tuntevia henkilöitä.

3 SOUKAN JA KOIVUKYLÄN PALVELU- JA VÄESTÖRAKENNE

Etenkin väestön väheneminen ja ikääntyminen sekä kotitalouksien koon pieneneminen haastavat lähiöiden palvelujen säilymisen. Maahanmuuttajien keskittyminen alueille voi lisätä kantaväestön muuttohalukkuutta.

Soukan väestön ikääntyessä lisääntyy terveyspalvelujen, palvelutalojen ja päivätoimintakeskusten kysyntä. Toisaalta asukaskierron luontainen kehitys lisää myös lapsiperheiden palvelutarpeita tulevaisuudessa.

Palvelujen tarkastelu väestöennustemuutoskartoilta näyttää tarpeen lisätä tai siirtää palveluja uudistuotantoalueille sekä etsiä vaihtoehtoisia keinoja säilyttää palvelut alueilla, joissa väki vähenee.

Koivukylässä alkanut kehittämistyö luo hyvät edellytykset alueen tasapainoiselle väestörakenteelle ja palvelujen kehittämiseksi. Soukkaan suunniteltu metroasema sysää alueen kehittämisen käyntiin.

Julkisten ja kaupallisten palvelujen yhteistyön ja yhteisten tilojen lisääminen tuo synergiaetuja ja vähentää liikkumistarvetta.

3.1 Soukan palvelut ja väestörakenteen kehitys

Aluekuvaus ja palvelut

Soukan lähiö Espoon lounaisosissa rakennettiin pääosin 1960-luvun lopulta lähtien aluerakentamissopimusten pohjalta. Soukanmäki edustaa tyypillistä lähiörakentamista, sillä sen keskustaa hallitsevat niin korkeat elementtikerrostalot kuin ostoskeskus (kuva 8). Asuntojen hallintamuodot jakautuvat omistusasuntojen ja vuokra-asuntojen kesken suhteessa 63/30 prosenttia.

Soukassa on työpaikkoja vain noin reilu 600. (Helsingin seudun aluesarjat) Soukanniemellä työtä tarjoavat lähinnä kaupan ala sekä julkinen palveluala. Espoonlahden suuralueella, johon

Soukka kuuluu, teoreettinen työpaikkaomavaraisuus on alle 50 prosenttia. Työlliseen työvoimaan kuuluvat käyvät töissä lähinnä muualla Espoossa tai Helsingissä (Espoon kaupunkisuunnittelu 2010, 10).

Soukka sijaitsee etäällä vilkkaista liikenneväylistä, eikä siellä ole läpikulkuliikennettä. Alue on rauhallinen, mutta myös muualta tulevia asiakasvirtoja ajatellen etäinen. Julkinen liikenne toimii linja-autoreittien varassa. Alun alkaen Ala-Soukan palveluihin kuuluivat urheilukenttä ja kaksikerroksinen liikerakennus, jossa toimivat kirjasto, työväenopisto ja Elanto. Ylä-Soukkaan nousi ensin Yläkartanontien pohjoispuolelle pienempi liikerakennus, jossa oli HOK:n ruokakauppa, kioski, pesula ja seurakuntasali. Yläkartanontien eteläpuolelle nousseeseen isompaan ostoskeskukseen tuli myöhemmin enemmän palveluita, muun muassa kan-

KUVA 8. Soukanmäen keskustaan kuuluu ostoskeskus ja asuin kerrostaloja. (kuva: Jenni Väliniemi).

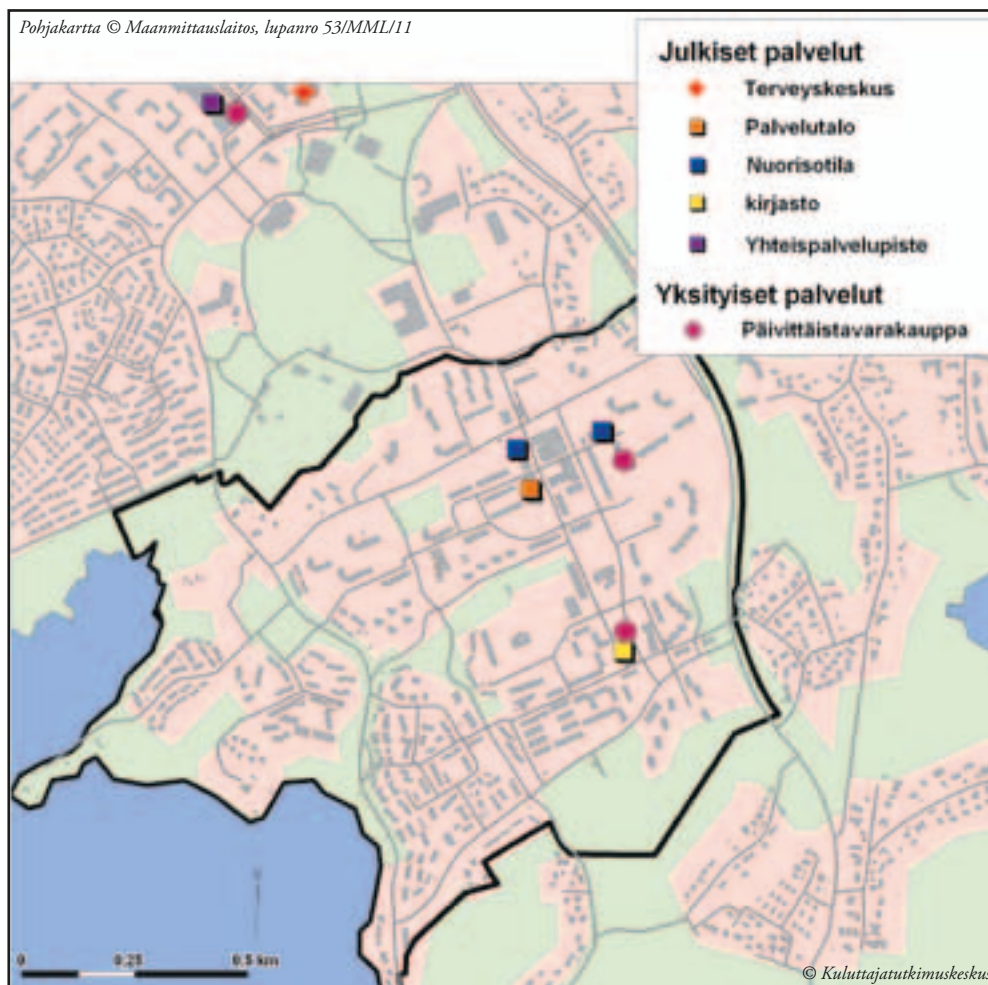
gaskauppa, kirjakauppa ja kolme pankkikonttoria sekä kaksi ruokakauppa.

Soukan lähiökeskuksesta löytyy nykyisin kaksi päivittäistavarakauppa, kioski, jossa on mm. postin noutopiste ja elokuvavuokrauspalvelu, nuorisotilat sekä suomen- että ruotsinkielisille, vanhus-ten päivätoimintakeskus ja oma kirjasto. Soukassa on myös useampia päiväkoteja ja koulu. Alueella ei kuitenkaan ole enää omaa terveyskeskusta tai pankkia, ei myöskään kaupungin yhteispalvelupistettä. Nämä löytyvät kauempaa Espoonlahden keskuksesta kauppakeskus Lippulaivan läheisyydestä. Myös uimahalli, kuntosalit ja kahvilat sijaitsevat Espoonlahdessa. (kuva 9)

Soukassa on merellisenä ja luonnonläheisenä kaupunginosana uimarantoja sekä venesatamia lenkkipolkuineen ja rantaraitteineen. Asukaspuisto

Puopuisto on kunnostettu asukkaiden ja lapsien oleskeluun sekä leikkeihin, urheilukentät palvelevat asukkaita koulujen läheisyydessä.

Espoon eteläosien yleiskaavassa on länsimetron toisen vaiheen asemien paikat Espoonlahden suuralueella suunniteltu Suomenojalle, Iivisniemeen, Soukkaan, Espoonlahteen ja Kivenlahteen. Kyseiset alueet on merkitty yleiskaavassa kehitettäviksi ja täydennysrakennettaviksi asuntotuotanto- ja selvitysalueiksi. Erityisesti Iivisniemen ja Soukan lähiöiden varalle ennustetaan voimakasta uudistusta kaupunkikehitykseen liittyvien ulkoisten muutospainoiden vuoksi. Näillä alueilla selvitetään täydennysrakentamis- ja kiinteistökehitysmahdollisuudet sekä mahdollisuudet julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin sekä asukkaiden (PPPP-) yhteistyöhön. Esimerkiksi Soukan ostoskeskuksen

KUVA 9. Soukanmäen pienalueella tutkitut julkiset ja yksityiset palvelut.

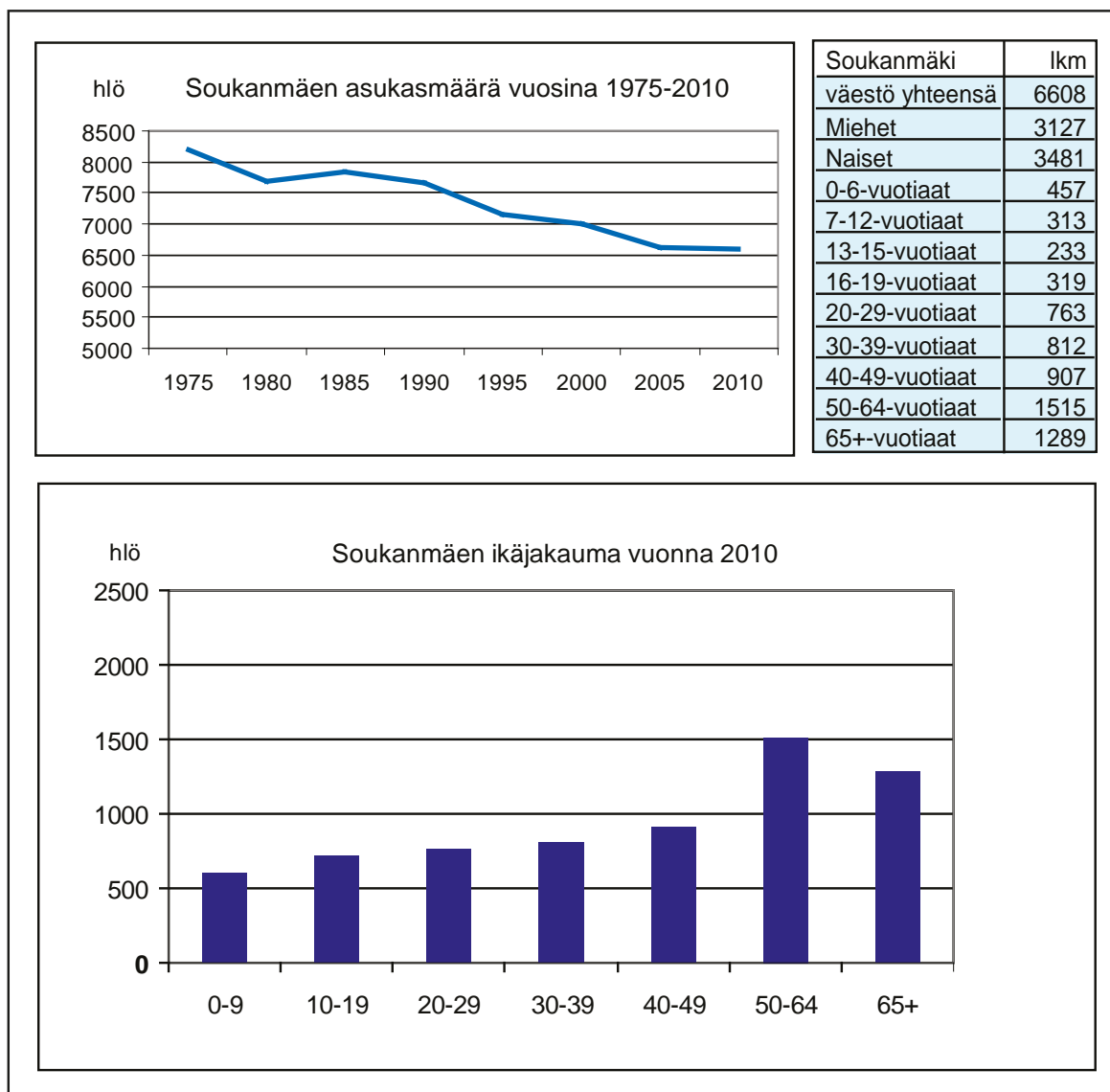
tulevaisuus palveluiden tuottajana nähdään tärkeäksi soukkalaisille, koska Espoonlahden keskus ei ole kävelyetäisyydellä etenkin pikkulapsiperheille tai ikääntyneille.

Väestörakenteen nykytila ja kehitys palvelutarpeita ajatellen

Soukanmäen väkimäärä on vähentynyt tasaisesti lähes 2 000 asukkaalla vuodesta 1975, jolloin asuinalue ja sen kodit olivat uusia. Vuonna 2010 Soukassa asui noin 6 600 asukasta (kuva 10). Väestömäärän on arvioitu vähenevän edelleen 5 695 asukkaaseen vuoteen 2019 (kuva 11).

Nuorten lukumäärä vuonna 2010 oli nuoriso-toimen kohderyhmässä eli 10–17-vuotiaissa 8,3 prosenttia väestöstä (550 henkilöä), ja tuosta lukumäärästä ruotsinkielisten nuorten osuus oli 13 prosenttia. Ennuste vuoteen 2019 lupaa nuorten ikäryhmän pienenevän 6 prosenttiin (339 henkilöä) (kuva 12). Eläkeikäisiä, yli 65-vuoden iän saavuttaneita Soukanmäen väestöstä oli vuonna 2010 noin 19,4 prosenttia (1 283 henkilöä). Ikääntyneiden osuuden arvioidaan ennusteissa vuodelle 2019 kasvavan 23 prosenttiin (kuva 13). Työikäisiä oli väestöstä hieman päälle 60 prosenttia ja työttömyysaste vuoden 2008 lopussa oli 6,4 prosenttia.

Espoossa ulkomaalaiset ja vieraskielinen väestönosa keskittyy lähinnä Espoon keskukseen,

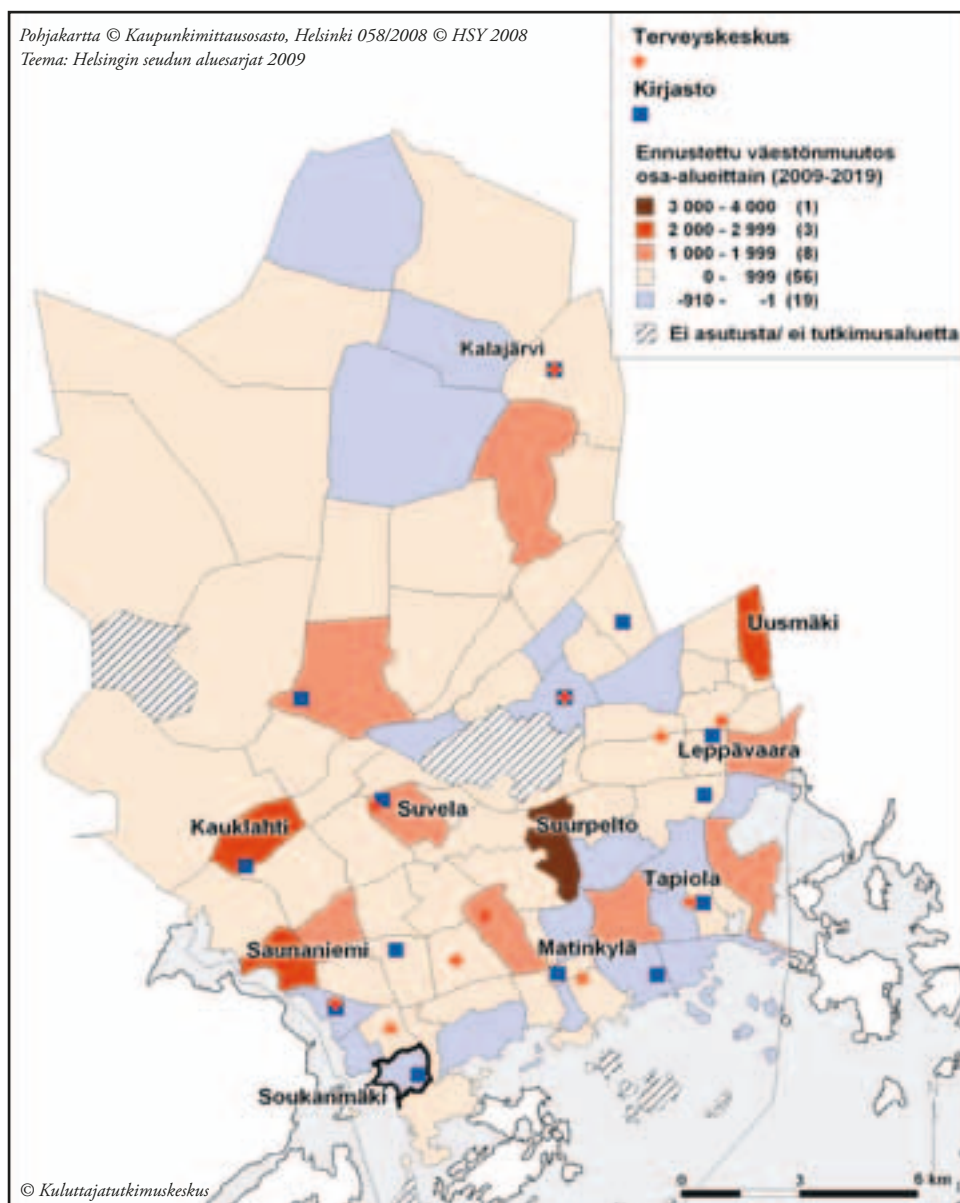
KUVA 10. Soukanmäen pienalueen asukasmäärän kehitys vuosina 1975–2010 sekä asukkaiden ikäjakauma vuonna 2010.

Matinkylä–Suvelan alueille sekä Kivenlahteen ja Leppävaaraan. Otaniemessä on pieni ulkomaalaisten opiskelijoiden ja tutkijoiden keskittymä. Soukassa vieraskielisiä oli vuonna 2010 noin 9,5 prosenttia alueen asukkaista (631 henkilöä) eikä osuus poikkea kaupungin keskiarvosta. (kuva 14)

Koko Espoon ennustettuja väestönmuutoksia palvelutarjontaa vasten tarkasteltaessa voidaan huomata, että uusien asuntoalueiden rakentua ja vanhojen menettäessä väestöpohjaa tulee terve-

yskeskusten saavutettavuuksia pohtia kriittisesti. Vaikka väki vähenee, pitää palveluiden saavutettavuus olla kuitenkin kohtuullinen eri käyttäjäryhmille. Kirjastot ovat Espoossa alueellisesti tasarvoisesti saavutettavissa, mutta myös jatkossa alueilla tarvitaan kasvavan päiväväestön, kuten eläkeikäisten ja pikkulapsiperheiden ajanviettopaikkoja, kohtaamistiloja ja yhteisöllisiä ”olohuoneita”.

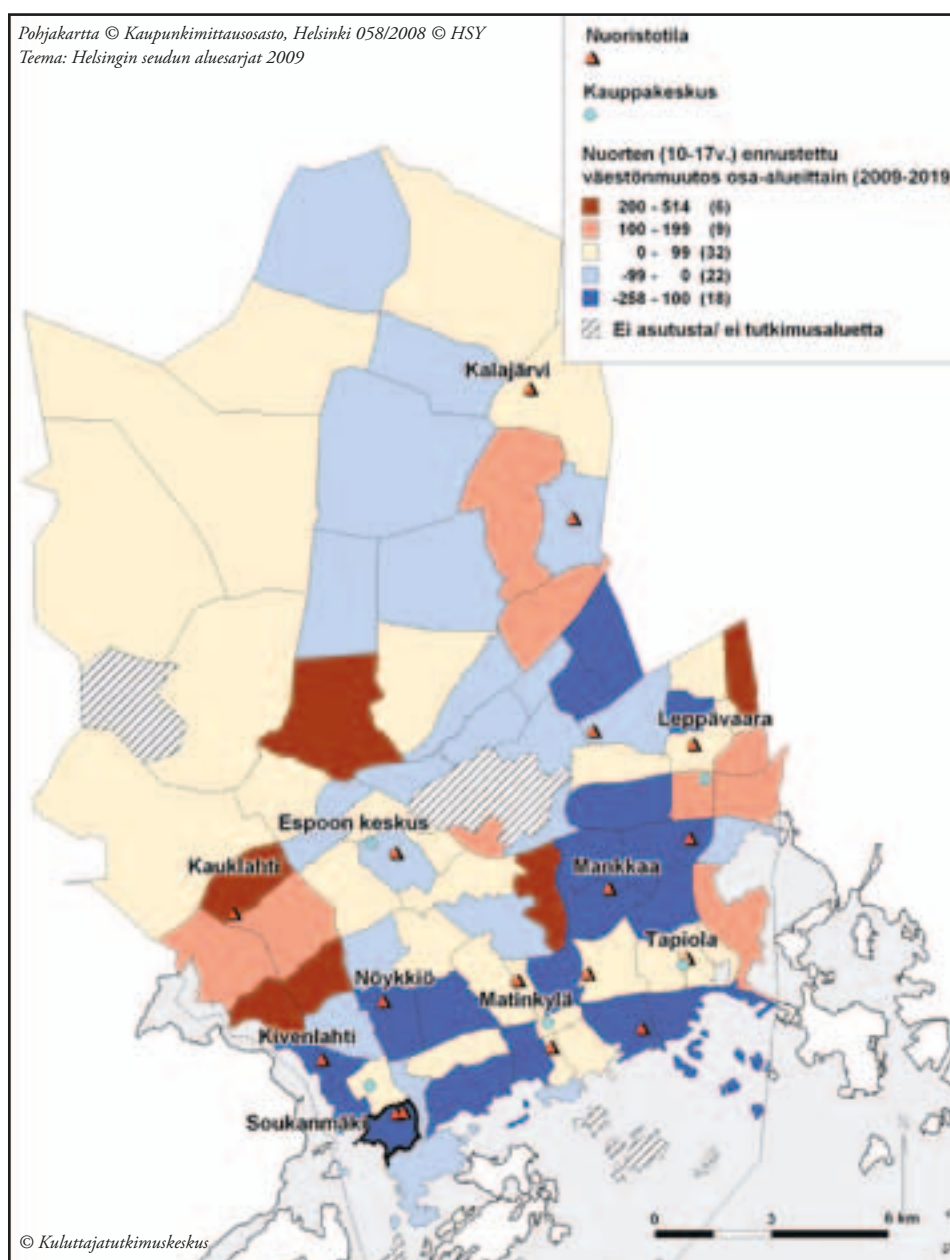
Soukanmäessä sekä koko Espoonlahden ja Kivenlahden alueilla nuorison määrän ennuste-

KUVA 11. Espoon väestönmuutos osa-alueittain aikavälillä 2009–2019 ja terveyskeskusten sekä kirjastojen nykyiset sijainnit.

taan vähenevän, mikä asettaa haasteita nuorisotilojen ylläpidolle ja saavutettavuudelle. Toisaalta Espoossa nuorten määrän ennustetaan kasvavan sellaisilla uudistuotantoalueilla, joilla ei vielä ole nuorisotiloja. Kokonaisuutta pitää pohtia paitsi väestöään menettävien ja kasvattavien alueiden tasapainon myös muiden kuin kaupungin omien nuorisopalvelujen ja tilojen osalta. (kuva 12)

Julkisten nuorisopalvelujen lisäksi nuorille tärkeitä ajanviettopaikkoja ovat kauppakeskukset. Espoossa on viisi isompaa kauppakeskusta, joiden yksityinen ja julkisen sektorin palvelutarjonta, kuten elokuvateatterit, kahvilat ja kirjastot vetävät kävijöitä puoleensa. Soukkaa lähinnä ovat Espoonlahden lippulaiva sekä Matinkylän Iso Omena. Omenasta löytyy myös kirjasto. Kaupallisia keskuksia kehi-

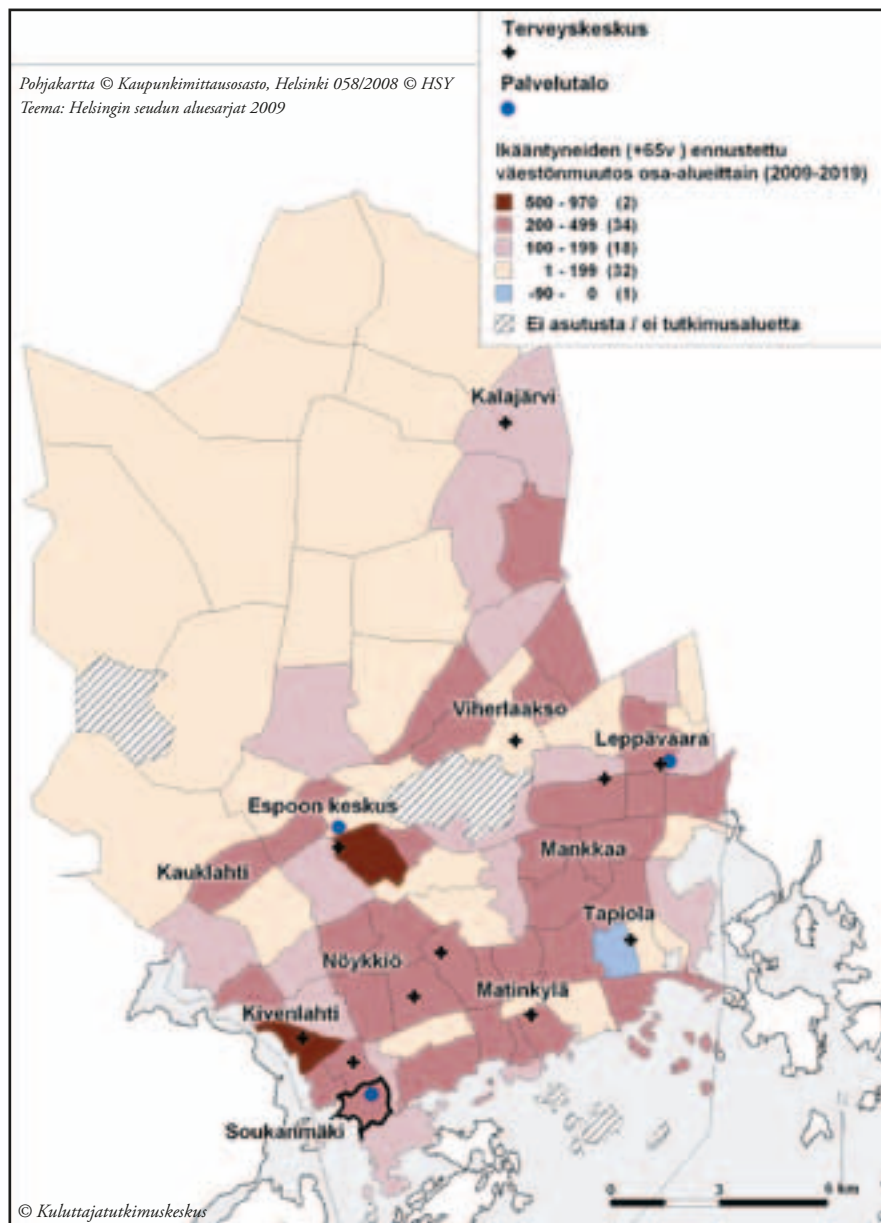

KUVA 12. Nuorten 10–17-vuotiaiden ennustettu väestönmuutos osa-alueittain vuoteen 2019 ja nuorisotilojen sekä kauppakeskusten sijainnit Espoossa.

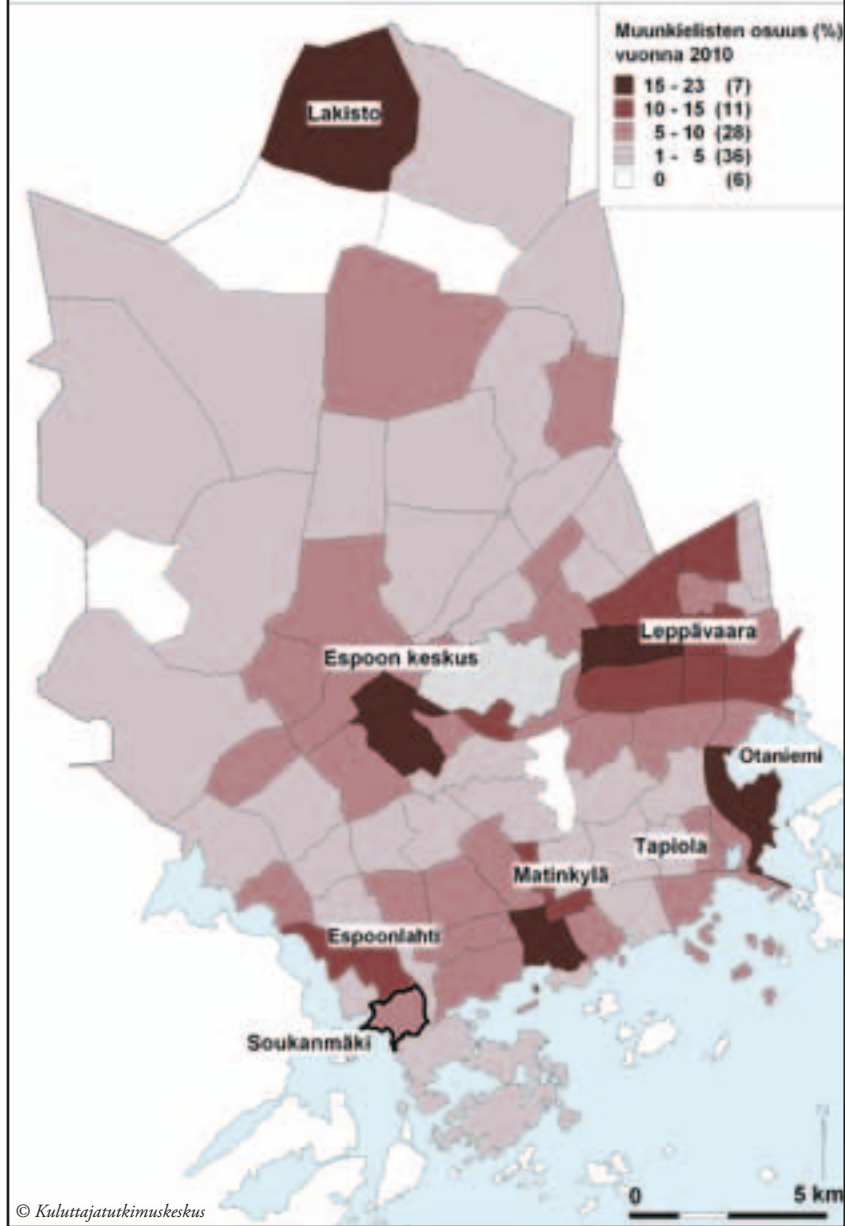
tettäessä ja nuorisotilojen nykyistä palveluverkkoa mietittäessä ajanviettopaikkojen liikenteellisen sijainnin sekä nuorimpia ikäryhmiä ajatellen palvelujen kävellen saavutettavuuden huomiointi on tärkeää. (kuva 12)

Eläkeikäisten määrän kasvaessa koko Espoossa terveyskeskusten ja palvelutalojen, joissa on päivätoimintaohjelmaa, sijainneista tulee entistä tärkeämpiä. Molemmat palveluista yhdessä koti-

hoidon tuen kanssa voivat edistää ikääntyneiden kotona asumista. Kivenlahdessa ja Espoon keskuksesta eläkeikäisten määrän ennustetaan kasvavan eniten, myös Soukanmäessä ikääntyneitä odotetaan olevan vuoteen 2019 mennessä enemmän. Ikääntyneiden määrän kasvu etenkin Soukkaa ympäröivillä alueilla luo vanhusten päivätoimintakeskukselle painetta selviytyä kasvavista asiakasmääristä. (kuva 13)

KUVA 13. Yli 65-vuotiaiden ennustettu väestömuutos osa-alueittain vuoteen 2019 ja päivätoimintakeskusten sekä terveysasemien sijainnit Espoossa.

KUVA 14. Muunkielisten lukumäärä vuonna 2008 Espoossa.

3.2 Koivukylän palvelut ja väestörakenteen kehitys

Koivukylä–Havukoski on rakentunut pääosin 1970-luvulla radan varteen korkeana kerrostalovaltaisena asuinalueena palvelukeskuksineen. (kuva 15) Siitä piti 1960-luvun yleiskaavan mukaan tulla radanvarsialueen pääkeskus, mutta suunnitelmat

eivät toteutuneet ja Tikkurila nostettiin vuoden 1977 yleiskaavassa Koivukylän ohi. Koivukylä–Havukosken osa-alueiden muodostama lähiö on toiminnallinen kokonaisuus, vaikka junarata alueita halkookin. Asuntojen hallintamuodot jakautuvat omistusasuntojen ja vuokra-asuntojen kesken suhteessa Havukoskella 49/46 prosenttia ja Koivukylässä 58/33 prosenttia. Havukoski on rakenteel-

KUVA 15. Koivukylä–Havukosken keskus sijaitsee aivan juna-aseman vieressä ja sen ympärille asettuvat palvelut ja asuin-kerrostalot. (kuva: Hannu Kytö)

taan kerrostalovaltainen, Koivukylän puolella on enemmän pientaloja ja rivitaloja.

Koivukylä–Havukosken alueilla työpaikkatarjonta on suhteellisen vähäistä. Havukosken puolella työpaikkoja on reilu 1 000 ja Koivukylän alueella vain vajaa 300 (Helsingin seudun aluesarjat). Alueilla työllistävät lähinnä alueen kaupat, kioskit, huolto-asemat, liikuntapaikat sekä julkiset palvelut. Koivukylän suuralueelta 40 prosenttia työllisistä asukkaista käy töissä Helsingissä ja 47 prosenttia Vantaalla. Koivukylän alueella työskentelee vain 9 prosenttia Koivukylän suuralueen työllisistä asukkaista. Espoossa työpaikka on vain alle 5 prosentilla asukkaista (Vantaa tietopalvelu 2010; Vantaa alueittain 2003; 185, 201).

Koivukylä–Havukosken sijainti Vantaan kaupunkirakenteessa on hyvin saavutettavissa ja keskeinen. Päärata halkoo aluetta ja lisäksi alueella liikennöi kattava linja-autoliikenne sekä Helsingin suuntaan kuin Vantaan sisälläkin. Alue on siten muualta tulevien liikennevirtojen kannalta suotui-

sassa paikassa. Potentiaalia palvelupaikkojen laajemmallekin käytölle on olemassa.

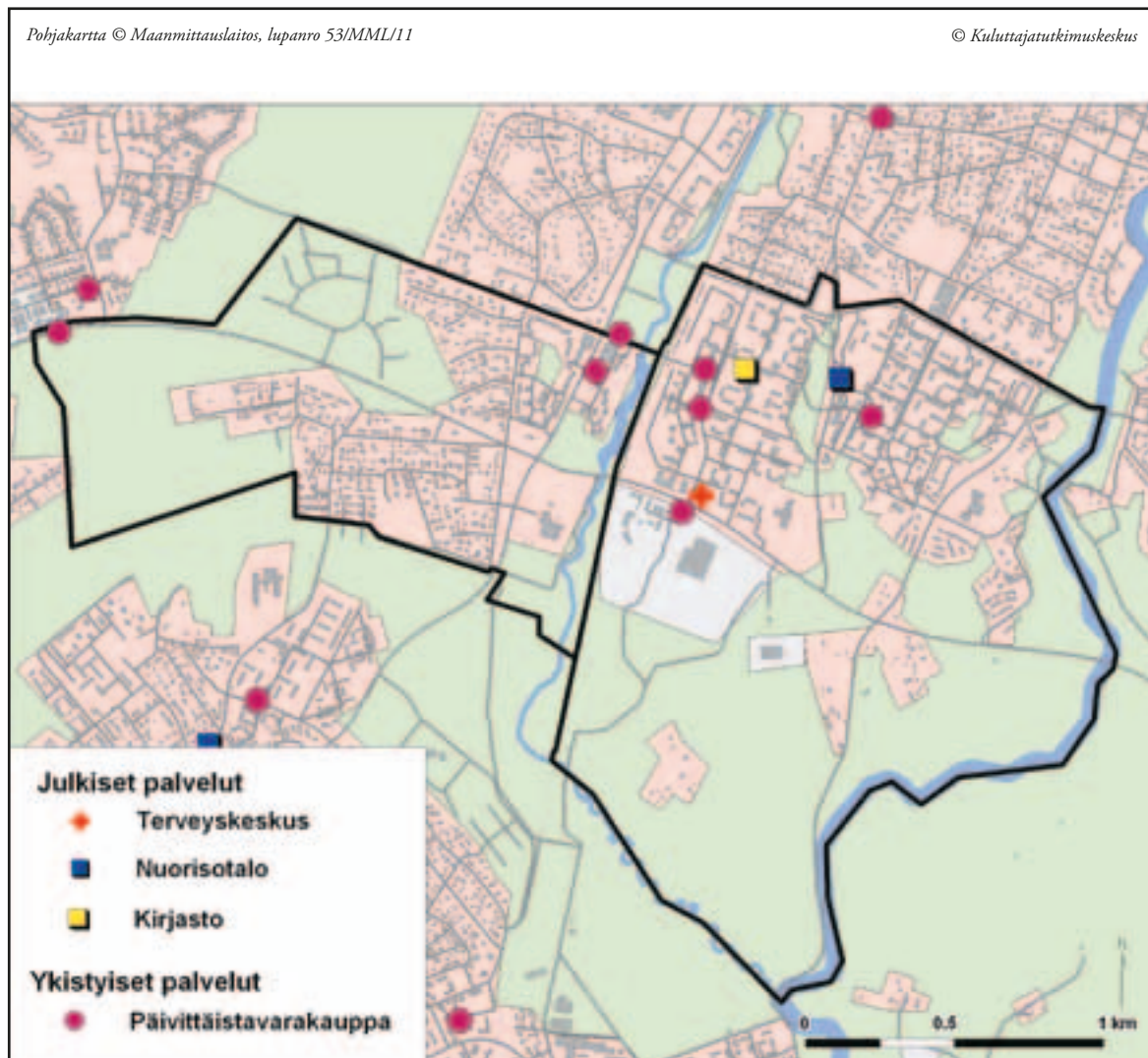
Koivukylä kuuluu yhtenä osana radanvarsinauhan palvelukeskusjärjestelmään. Alun alkaen Koivukylän rakentuessa ensimmäiset asukkaat joutuivat tekemään ruokaostoksensa Rekolasta. Sitten aluetta palveli kauppa-auto, kunnes 1970-luvun puolivälin tienoilla alueelle valmistui kaksi liikekiinteistöä Elannolle ja K-kaupalle. Julkisista palveluista koivukyläläisten aktiiviset asukastoimikunnat vaativat rakennettavaksi ensin koulua ja teitä. Sitten Havukallion koulun yhteyteen saatiin niin päiväkoti, urheilukenttä kuin puistoalue. Koivukylän Koivutorin liikekeskus jäi muun muassa taloussuhdanteiden vuoksi useiksi vuosiksi ilman liikerakennuksia ja valmistui vasta 1980-luvulla. Keskustan tuntumaan saatiin myöhemmin 1990-luvun puolivälissä automarket, mutta varsinaisen ostoskeskuksen kehittäminen jatkui edelleen. Havukosken nuorisotalo ja van-

husten palvelutalo rakentuivat 1980-luvulla puistolaaksoon rajautuvaan rinteeseen (Nurmi 1996).

Nykyisin tutkimusalueella Havukosken puolella vanhassa kaupallisessa keskuksessa toimii kirjasto, kioski, pari päivittäistavarakauppaa sekä useita pubeja. Läheltä löytyvät myös nuorisotilat sekä terveysasema. Koivukylän puolelta löytyy uusi Citymarket-keskus, jossa on muutamia erikoistavarakaupan myymälöitä sekä apteekki. Uuden keskuksen välittömässä läheisyydessä on myös postin konttori sekä isompi S-market-myymä. Koivukylän alueella toimii useampia huoltoasemia, joissa nykyisin on sekä kahvilatoimintoja että myynnissä olevia elintarvikkeita. Lähin yhteispalvelupiste ja vanhusien päivätoimintakeskus toimivat Korsossa.

Alueella ei ole myöskään pankin toimipistettä. Koivukylä–Havukosken alueiden reunamilta löytyy ulkoliikuntapaikkoja ja -reittejä. Kuusijärven uimarantakaan ei ole kovin kaukana (n. 1 km). (kuva 16)

Vantaan kaupungin strategisissa tavoitteissa todetaan, että pääradan varren alueita tulee kehittää. Toimivat joukkoliikenteen yhteydet sekä vahvistuvat keskuksien luovat hyvät edellytykset työpaikkojen ja palveluiden saamiseksi alueelle. Koivukylä on hyväksytty myös Vantaan kaupungin hakemuksesta lähiöohjelmaan, joten kaupungilla on intressi kehittää aluetta, jonka heikkouksia ovat heikkenevä palvelutarjonta ja imago sekä asukkaiden turvattomuuden tunteen lisääntymi-

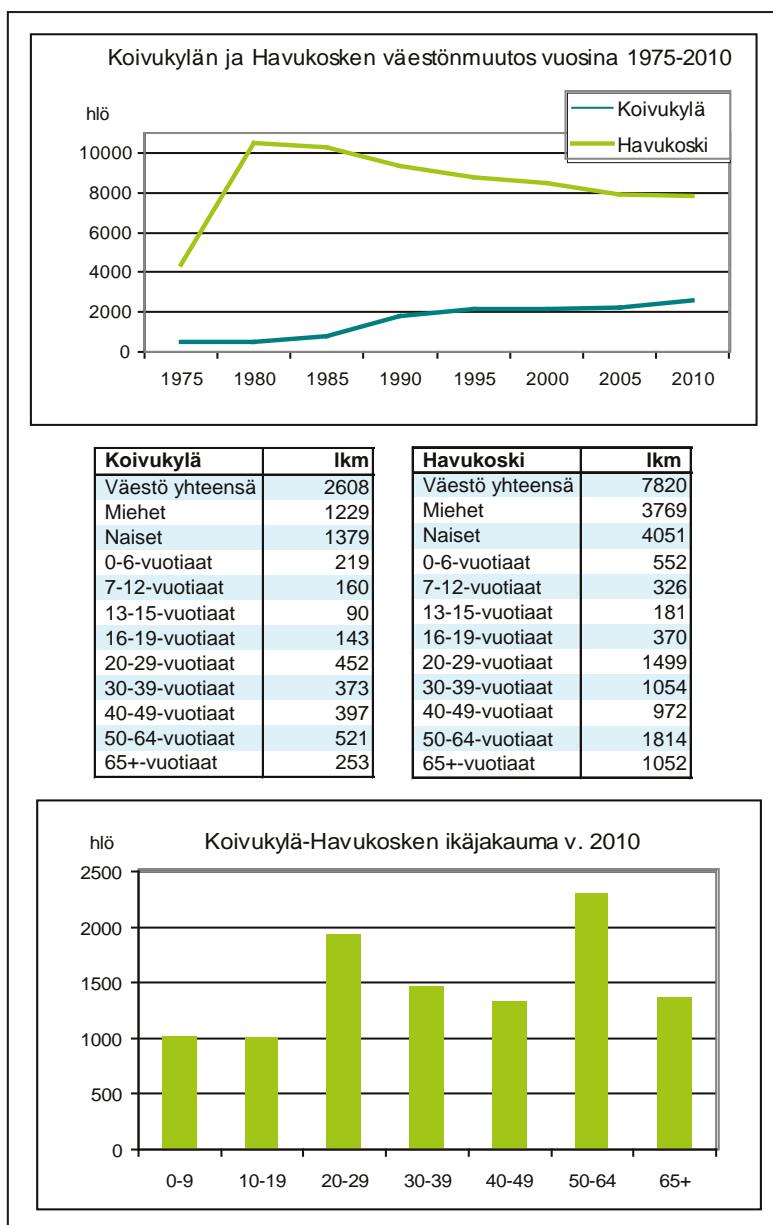

KUVA 16. Vantaan Koivukylän ja Havukosken pienalueilla tutkittavat julkiset ja yksityiset palvelut.

nen. Koivukylän suuralue on Vantaan keskeinen asuntorakentamisen kohde lähivuosina niin, että Koivukylän suuralueen asukasmäärän on ennustettu kasvavan 11 prosentilla vuoteen 2019 mennessä. Koivukylän alueen kehittämistyöryhmä on määritellyt strategisesti merkittäviksi tavoitteiksi mm. palvelutoimintojen jatkuvan uudistamisen ja kohdentamisen, yhteisöllisyyden ja kansalaisten vuorovaikutuksen lisäämisen, asuntojen peruskorjausohjelman toteuttamisen sekä yritystoiminnan edistämisen.

Väestörakenteen nykytila ja kehitys palvelutarpeita ajatellen

Väkiluku oli vuoden 2010 alussa Koivukylän kaupunginosassa 2 608 asukasta ja Havukosken kaupunginosassa 7 820 asukasta. (kuva 17) Väestöennusteen mukaan Koivukylän väkimäärän arvioidaan kasvavan lähes puolella kymmenvuotisajanjaksolla v. 2009–2019, jolloin asukkaita olisi 4 687. Havukosken väestön ennustetaan pysyvän

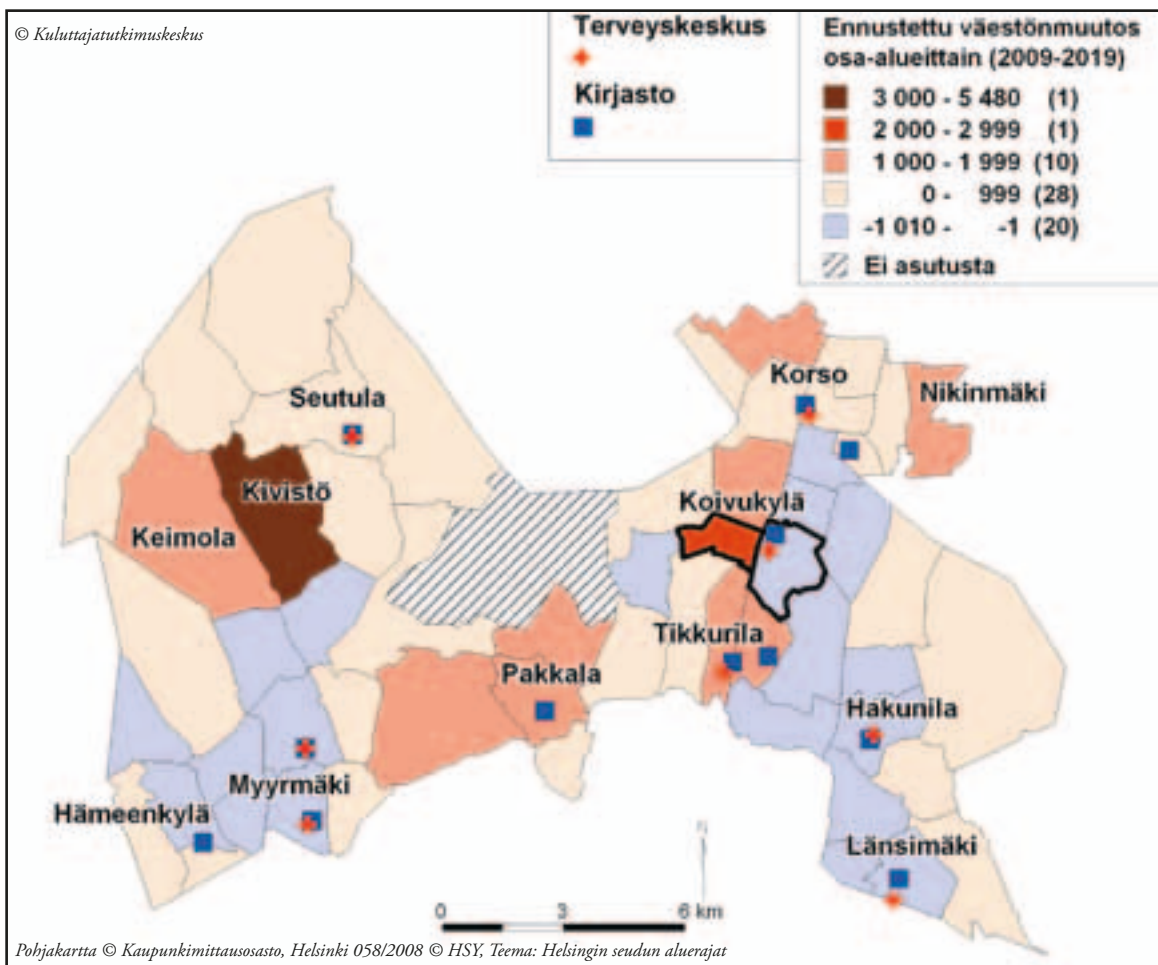
KUVA 17. Koivukylän ja Havukosken pienalueen ikäjakauma vuonna 2010 ja väestönkehitys vuosina 1975–2010.

lähes samana tai hieman laskevan noin 7 279 asukkaaseen. (kuva 18)

Havukosken ja Koivukylän alueilla nuorten osuus vuonna 2010 oli nuorisotoimen kohderyhmässä (10–17-vuotiaat) 7 prosenttia väestöstä (723 hlöä), joista ruotsinkielisiä oli vain 3 prosenttia. Nuorten ikäryhmän lukumäärän ennustetaan kasvavan vain hieman lähinnä Koivukylän puolella. Alueella olisi 777 nuorta vuonna 2019. (kuva 19) Eläkeikäisten (+65-vuotiaat) osuus vuonna 2010 oli 9,7 prosenttia Koivukylässä ja 13,5 prosenttia Havukoskella. Eläkeikäisten osuuden on ennustettu kasvavan erityisesti Havukosken puolella lähelle 20 prosenttia. (kuva 20) Työikäisiä Koivukylässä on lähes 70 prosenttia ja Havukoskella

työikäisiä on hieman yli 70 prosenttia. Työttömiä Koivukylän alueella oli vuoden 2008 päättyessä 6,5 prosenttia ja Havukosken alueella 10 prosenttia.

Ulkomaalaiset ja vieraskieliset keskittyvät Vantaalla isompiin aluekeskuksiin ja lähiöihin kuten Hakunilaan, Koivukylään, Tikkurilaan, Myyrmäkeen ja Korsoon. (kuva 21) Koivukylässä ulkomaalaisia on huomattavasti enemmän kuin Soukassa, mutta ulkomaalaisten sijoittuminen aluerakenteessa on yhtä keskittynyttä. Vieraskielisten osuus väestöstä vuonna 2010 oli Koivukylässä 8,9 prosenttia (233 henkilöä) ja Havukoskella 17,9 prosenttia (1 403 henkilöä). Havukosken vieraskielisten osuus on kaksinkertainen suhteessa kaupungin keskiarvoon.

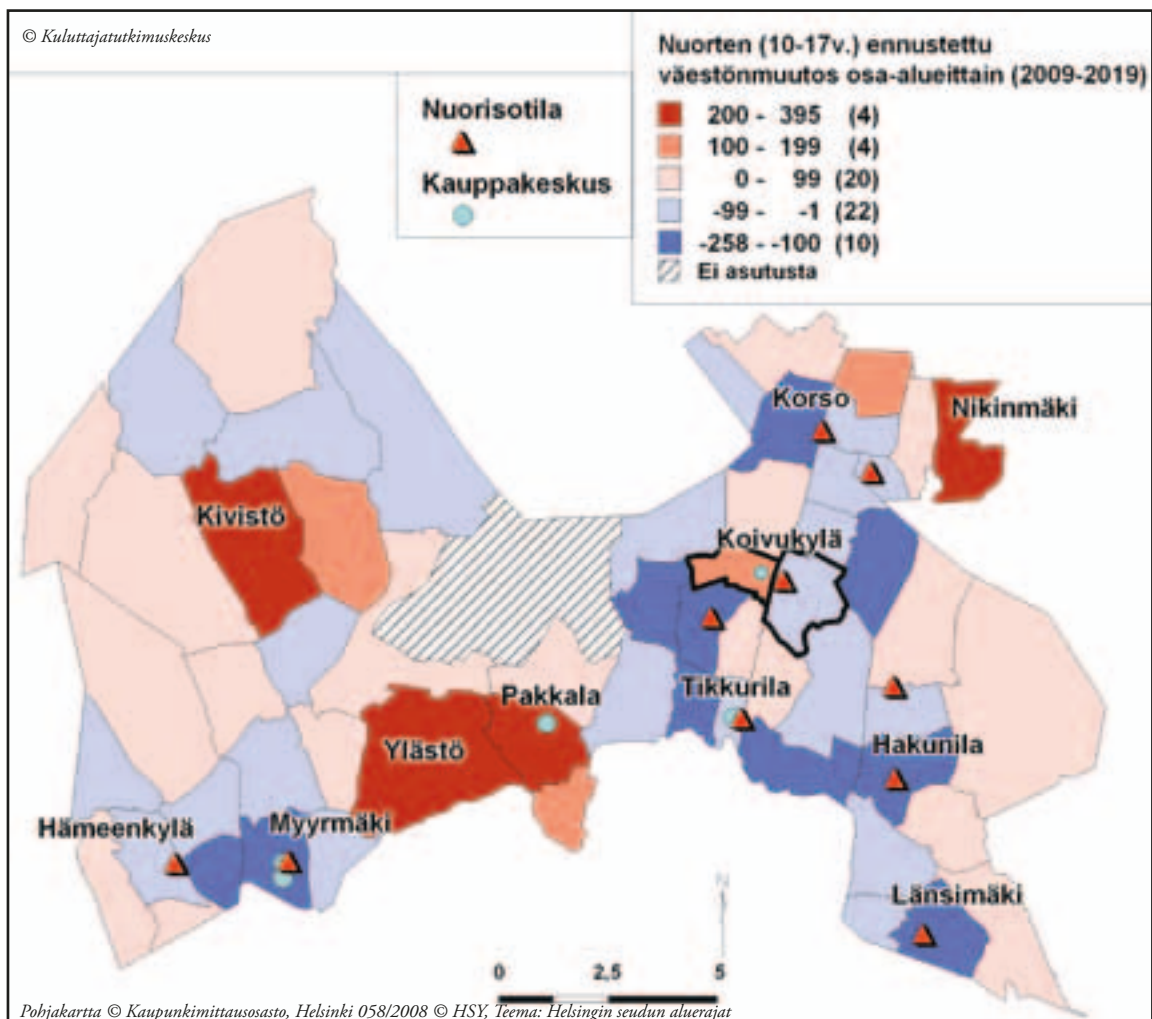

KUVA 18. Vantaan väestönmuutos osa-alueittain aikavälillä 2009–2019 ja terveysten sekä kirjastojen nykyiset sijainnit.

Vantaan väestömuutoksia ja palveluja tarkastellessa voidaan huomata, että tällä hetkellä terveyskeskukset sijaitsevat väestökeskittymissä, mutta Länsi-Vantaan rakentuessa tarvittaneen uusia ratkaisuja. Kirjastot sijaitsevat Vantaalla terveyspalvelujen yhteydessä, jolloin niiden käytöstä syntyy synergiaetuja esimerkiksi ikääntyneiden ikäryhmälle. Tikkurilan pääkirjasto ja kirjastoauto ovat myös hyvin Koivukylän asukkaiden saavutettavissa. (kuva 18)

Vantaalla nuorten määrän ennustetaan kasvavan uustuotantoalueilla. Näillä alueilla palvelut jäävät kauas ja nuorten liikkumistarve lisääntyy, jos nuorisotiloille ei löydy resursseja tai ajanviettopaikkoja

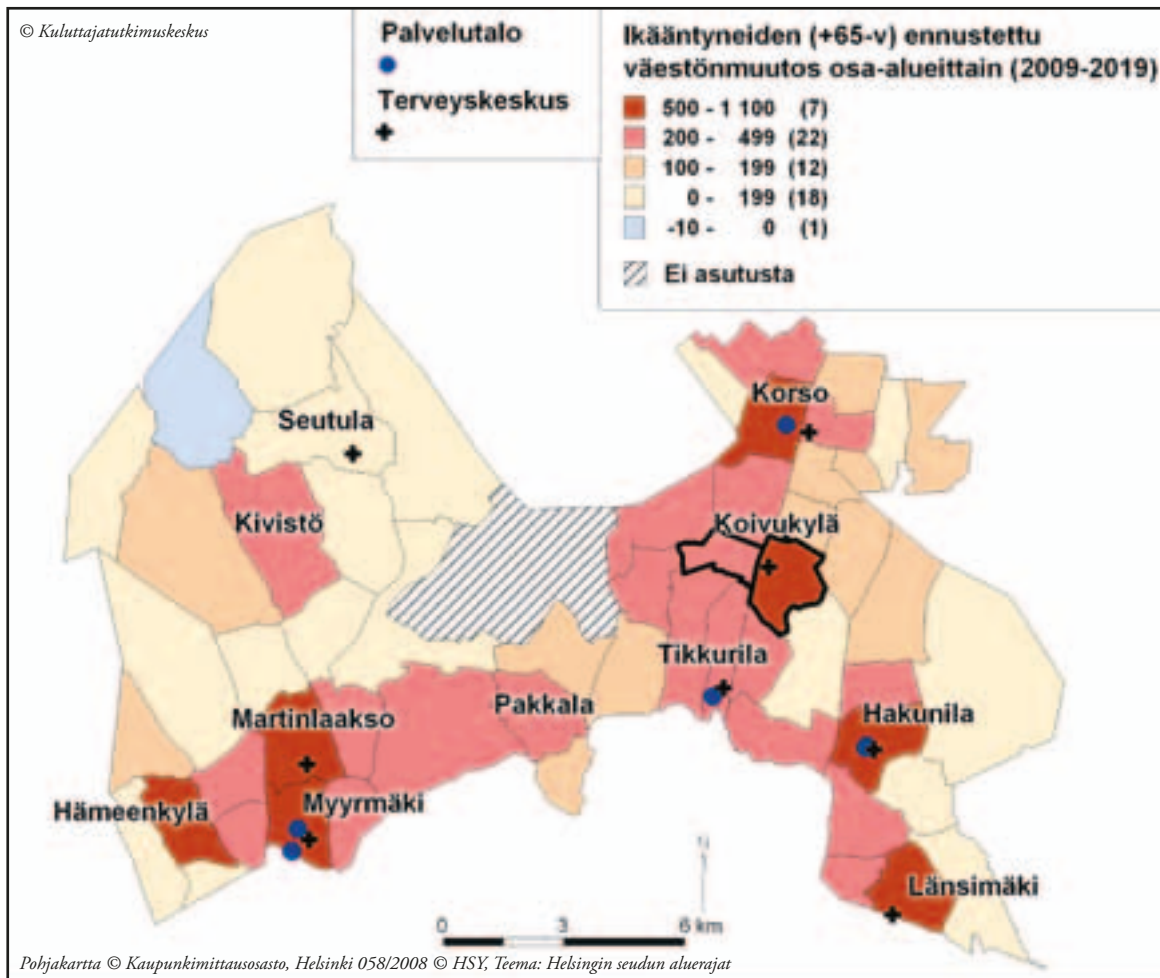
ei synny luontevasti muiden osapuolien kuin kaupungin toimesta. Koivukylän pienalueen voimakas rakentuminen radan länsipuolella ja nuorten määrässä tapahtuva alueellinen kehitys sysää nuorisotilojen siirron tarvetta ajankohtaiseksi. Uusi Citymarket-keskus tyydyttää varmasti osaa nuorista kokoontumispaikkana, mutta kysymykseksi jää, riittääkö keskuksen vetovoima ja kaupallinen palvelutarjonta Tikkurilan ja Jumbon tai Helsingin keskustan rinnalla. Pienituloisten perheiden nuorten ei myöskään pitäisi joutua maksamaan ajanvietostaan kohtuuttomasti, minkä vuoksi julkisten nuorisotilojen tarpeelle on painavat syyt. (kuva 19)

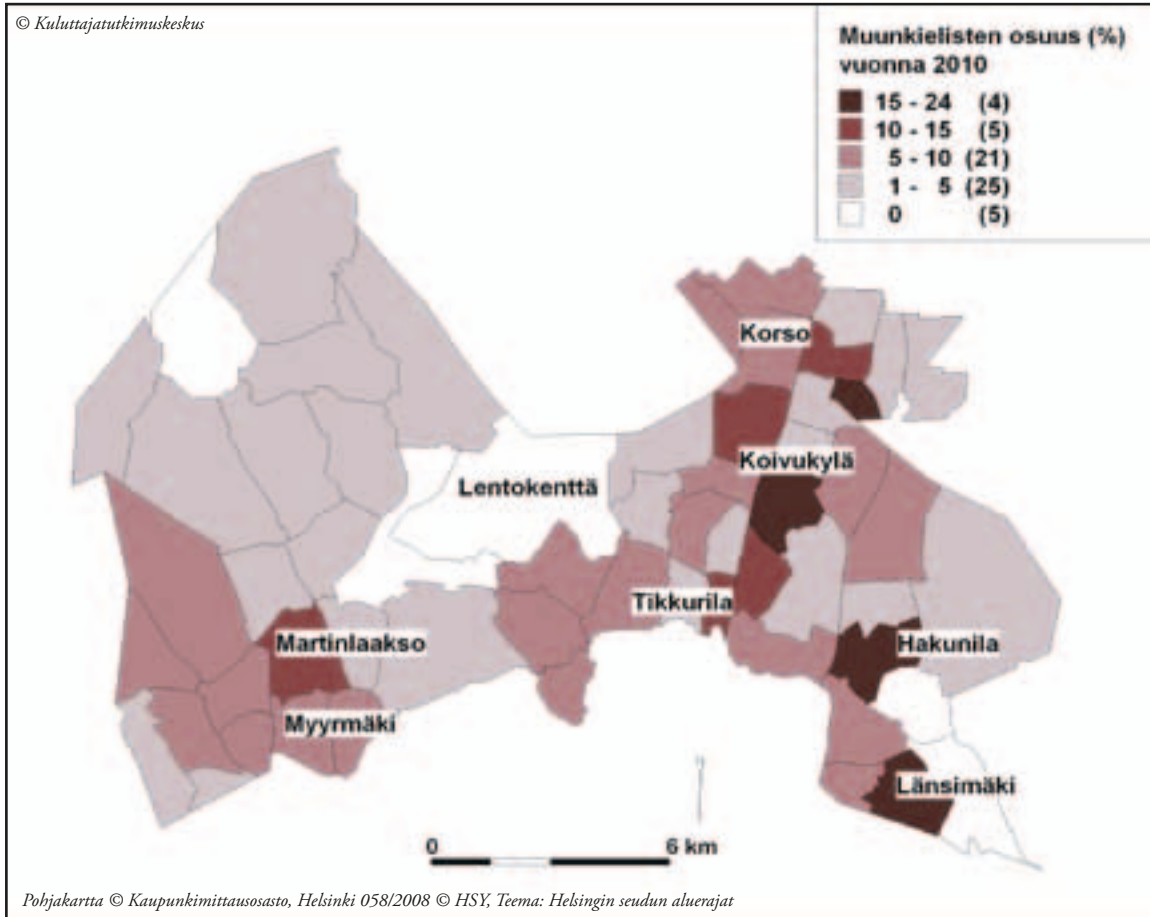
KUVA 19. Nuorten 10–17-vuotiaiden ennustettu väestönmuutos osa-alueittain vuoteen 2019 ja nuorisotilojen sekä kauppakeskusten sijainnit Vantaalla.

Ikääntyneiden määrä lisääntyy Espoon tavoin myös Vantaan alueilla. Muutoksiin nähden sekä terveyspalvelut, että vanhusten palvelukeskukset näyttävät sijaitsevan jatkossakin oikeilla alueilla. Havukoskella ikääntyneiden määrän odotetaan kasvavan voimakkaasti ja alueelle onkin jo raken-

teilla kunnallinen ikääntyneiden päivätoimintakeskus. Nykyisellä Koivukylän alueella asuvien ikääntyneiden on pitänyt suunnata kunnalliseen päivätoimintakeskukseen Korsoon, sillä kokoontumispaikat ovat olleet lähinnä kirjasto, sekä asukas-tilat Kaffnet ja Havurasti. (kuva 20)

KUVA 20. Yli 65-vuotiaiden ennustettu väestömuutos osa-alueittain vuoteen 2019 ja vanhusten päivätoimintakeskusten sekä terveysasemien sijainnit Vantaalla.

KUVA 21. Muunkielisten lukumäärä Vantaalla vuonna 2008.

Kuva: Koivukylä / Hannu Kytö

4 PALVELUJEN KÄYTTÖ JA KÄYTTÖÖN LIITTYVÄT ONGELMAT

Päivittäistavarakauppa, kirjasto ja terveyskeskus ovat tärkeimpiä lähipalveluja. Kukin palvelu kerää omalla asuinalueella ensisijaisesti asioivia noin 60–90 prosenttia asukkaista. Jalkaisin kulkee yli puolet.

Ongelmia koetaan useimmin terveyskeskuksen toiminnassa ja päivittäistavara-kaupan hinnoissa ja tuotevalikoimissa. Ongelmia syntyy myös puutteista esteettömydessä, kuten rapuista ja raskaista ovista.

Kohtuullisena saavutettavuutena lähes päivittäin käytettäviin palveluihin, kuten kauppaan, kirjastoon ja terveysasemalle, pidettiin enintään kilometrin kävelyetäisyyttä.

Tasapuolisuus ja tasa-arvo eri väestöryhmien palvelujen järjestämisessä koetaan erityisen tärkeäksi. Tyytymättömiä nykytilanteeseen oli palvelujen kohde-ryhmästä riippuen 29–50 % vastaajista.

Internetpalveluja käytettäisiin lääkärin ajanvarauksessa, vapaa-ajan- palvelujen aikavarauksissa ja taksin tai kuljetuksen tilaamisessa, jos palveluja olisi saatavilla.

Kotiin tilattavissa palveluissa käyttöhalukkuutta olisi eniten korjaus- ja asennuspalveluissa, siivous- ja kodinhoitopalveluissa sekä kotisairaanhoidossa.

4.1 Lähipalvelujen käyttäminen ja koetut ongelmat

Asuinalueen palveluiden mitoitus muuttuu ajassa. Samalla kun ikärakenne vaikuttaa asuinalueen palveluihin, myös palvelut voivat vaikuttaa asukkaisiin ja alueen ikärakenteeseen muuttoliikkeen kautta. Julkisten palvelujen tarjonnan tavoitteena on paitsi itse palvelu, myös asuinalueen sosiaalisen elämän tukeminen. Kaupunkisuunnittelun pohjana käytetyn mitoituksien mukaan asuinalueen väestömäärä tulisi olla noin 2 500–4 000 asukasta, jotta siitä muodostuisi peruspalveluiltaan itsenäinen. Monipuoliseen lähikeskukseen vaaditaan jo vähintään 6 000 asukkaan väestöpohja. Suunnittelumitoituksen ihanteena on pidetty, että keskus sijaitisi enintään 800 metrin etäisyydellä asunnoista. (Jalkanen et al. 2004, 141–150). Monet lähiöt ovatkin pyritty toteuttamaan näiden mitoitusperiaatteiden mukaisesti.

Alueelliseen palvelurakenteeseen vaikuttavia tekijöitä on monia, mm. asukasmäärä, väestön ikärakenne ja sosioekonominen asema, autoistumisaste, alueen sijainti suhteessa keskusta ja muihin lähiöihin sekä kaupan suuryksiköihin, joukkoliikenteen toimivuus, synergiaedut (esim. terveysasema ja apteekki vierekkäin), alueen suunnitteluperusteet ja palveluiden sijoittuminen alueen sisällä, yrittäjät ja ostoukkaisuus sekä sijoittuminen asiakasvirtojen varteen. (Halme 1999, 21–22)

Yksi lähipalvelujen käyttöön vaikuttavista tekijöistä on asukkaiden liikkumisreitit niin asuinalueella kuin laajemmin arjessa. Työssäkäyvän väestönosan työpaikkojen sijainti vaikuttaa myös monen palvelun käyttöpaikan valintaan. Soukasta ja Koivukylästä käydään töissä lähinnä pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueilla 10–30 kilometrin etäisyydellä asuinalueilta. Koivukyläläisistä oman asuinalueen läheisyydessä (max 5 km) työskentelee useampi kuin soukkalaisista. Suurin osa käy töissä joko omissa asuinkunnassaan tai Helsingissä. Naapurikunnissa työskentelee vain harva. (kuva 22)

Vaikka Soukan ja Koivukylän väestörakenteet eroavat jonkin verran toisistaan, on suhtautuminen eri palvelujen kohtuulliseen saavutettavuuteen ehkä yllättävänkin samankaltainen. Soukassa kaikki palvelut haluttiin hieman lähemmäksi kuin Koivukylässä, joskin erot olivat pieniä ja selittyvät ikärakenne-eroilla. Suurin osa molempien alueiden asukkaista halusi päivittäistavara-kaupan, pankki-automaatin, postin, apteekin, kioskin, kirjaston,

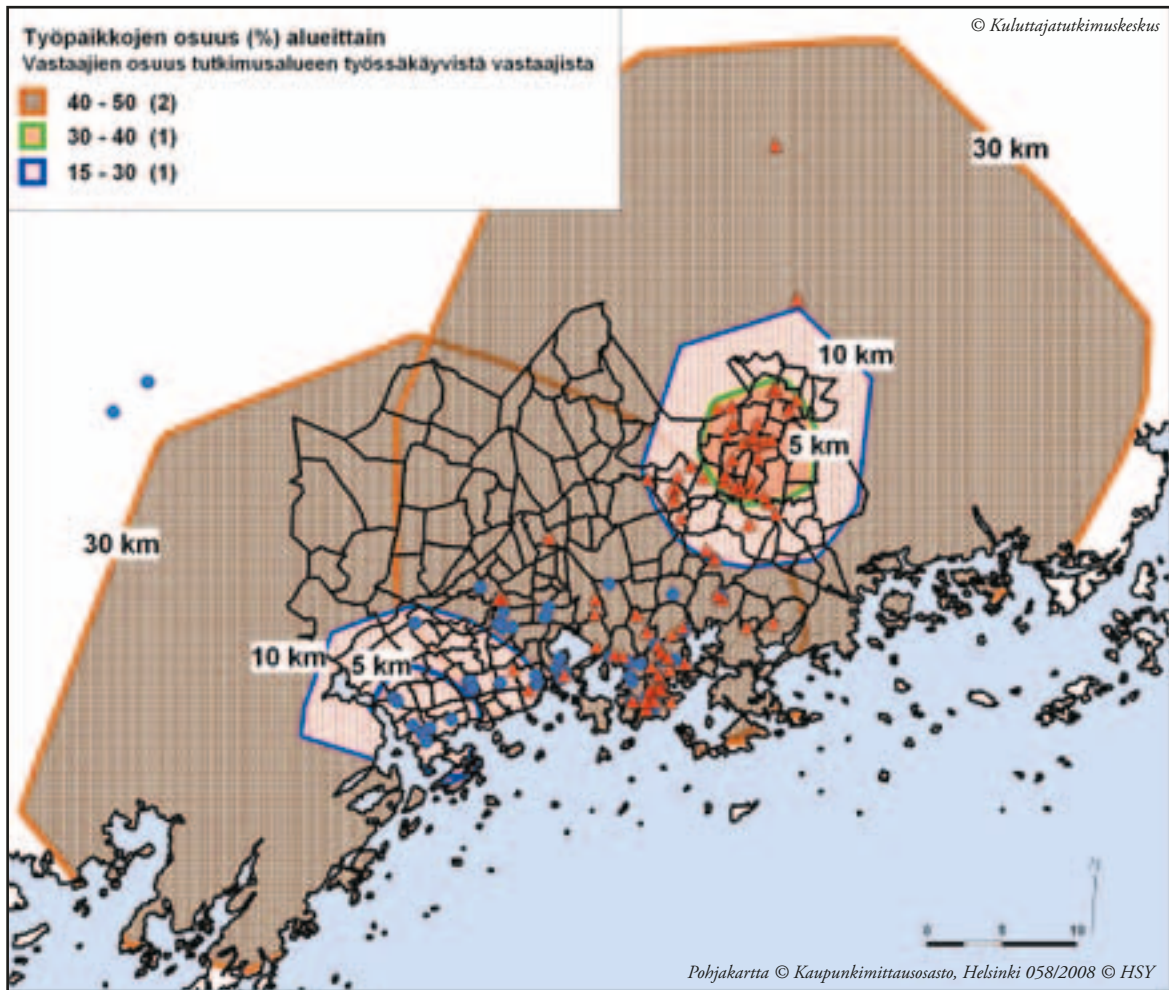
lenkkipolun ja terveyskeskuksen sijaitsevan kävelyetäisyyden päässä. Valtaosa vastanneista toivoi myös ison kauppakeskuksen, sosiaalitoimiston, Kelan, ulko- ja sisäliikuntatilojen, ruokaravintolan ja kahvilan sijaitsevan vähintään pyöräilyetäisyydellä. Kulttuuripalvelut, yksityinen lääkäriasema ja pubi olivat palveluja, jotka voivat useimpien mielestä sijaita joukkoliikennettäisyydellä. (kuva 23)

Kysymyksistä kohtuullisiksi koettuihin palvelu-ettäisyyksiin tehtiin faktorianalyysi, jolla muodostettiin viisi palvelujen käyttöetäisyyteen perustuvaa ryhmää. Ensimmäisen faktorin voidaan kuvata koostuvan kotitalouksista, jotka haluavat eräiden peruspalvelujen (päivittäistavara-kauppa, pankkiautomaatti, posti, apteekki, kioski ja kirjasto) sijaitsevan mahdollisimman lähellä. Toinen faktori koostuu sosiaali- ja terveyspalveluista sekä kaupallisista palveluista (yksityinen lääkäriasema, terveyskeskus, sosiaalipalvelut, pankki ja iso kauppakeskus). Kolmatta faktoria kuvaavat liikuntapalvelut (ulko- ja sisäliikuntatilat sekä uimahalli), neljättä ravintolapalvelut (ruokaravintola, kahvila ja pubi) sekä viidettä ikääntyneiden ja nuorten palvelut (vanhusten palvelukeskus ja nuorisotalo).

Taulukossa 1 on esitetty palvelujen saavutettavuusryhmien riippuvuus eräistä asukkaiden taustamuuttujista koko aineistossa. Koska korrelaatiot kuvaavat kahta toisistaan poikkeavaa lähiötä, voidaan niiden ajatella kuvaavan karkeasti myös yleisemmin lähiöiden asukkaiden palvelujen saavutettavuusarvostuksia.

Peruspalvelujen saavutettavuutta arvostettiin sitä enemmän, mitä parempi koulutus vastaajalla oli. Sosiaali- ja terveyspalvelujen kohtuullisena pidetty saavutettavuus vaihteli voimakkaimmin taustamuuttujittain. Mitä iäkkäämpi vastaaja oli, sitä lähemmäksi hän halusi sosiaali- ja terveyspalvelut. Sosiaali- ja terveyspalvelut haluttiin myös sitä lähemmäksi, mitä pienempi ja hyvätuloisempi kotitalous oli, mitä kauemmin se oli asunut asuinalueella ja mitä väljemmin se asui. Liikuntapalvelut haluttiin sitä lähemmäksi, mitä suurempi kotitalous, mitä nuorempi vastaaja ja mitä pienempi oli asumisväljyys. Liikuntapalvelujen saavutettavuuden arvostus lisäsi myös jossain määrin muuttoaikeita.

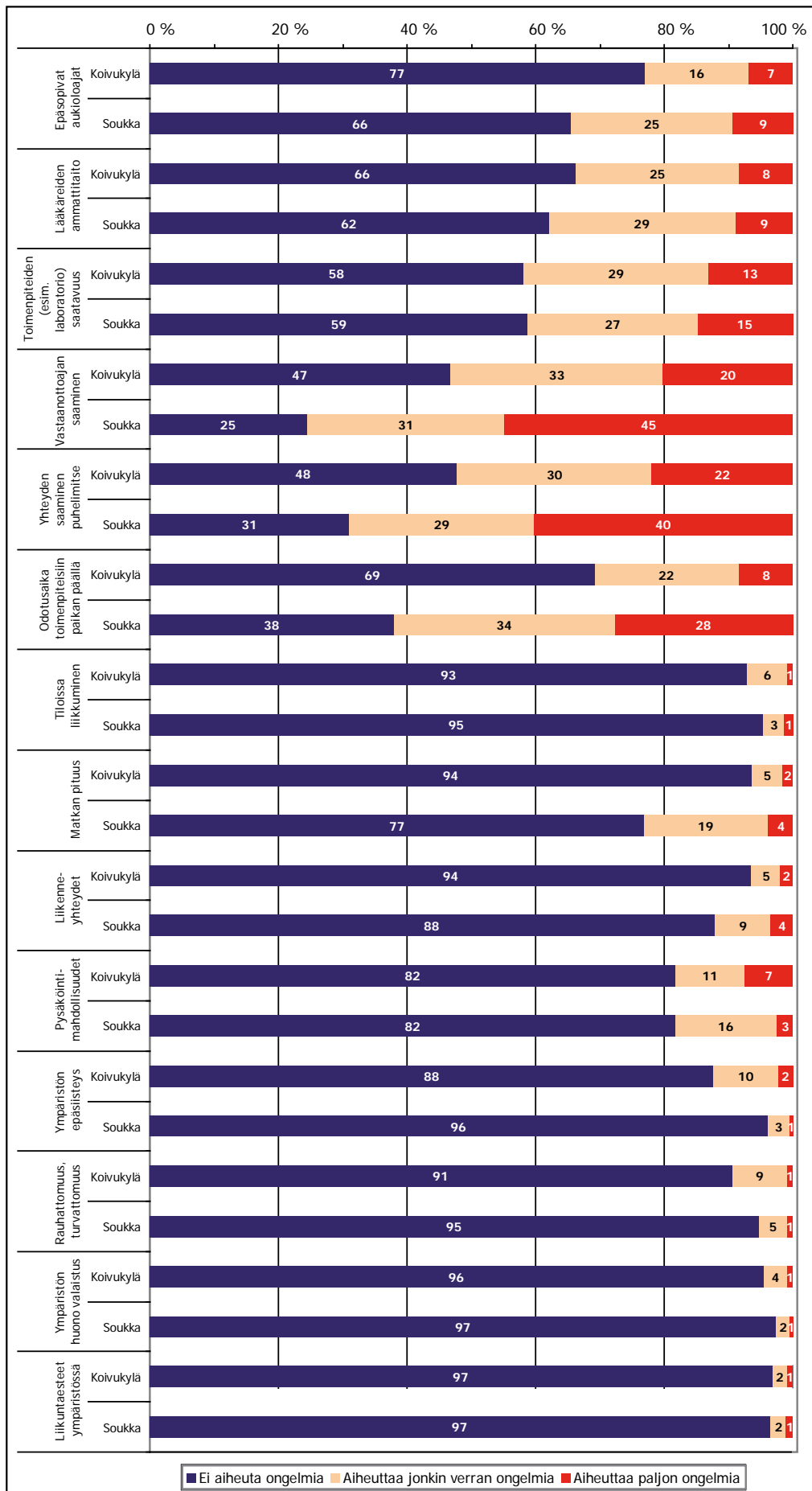
Ravintolapalvelujen saavutettavuutta arvostettiin sitä enemmän, mitä pienempi kotitalous oli. Kotitalouksissa, joissa kyselyyn vastaaja oli vanhempi, pienempituloisempi, alemmin koulutettu ja asunut pidempään alueella, haluttiin ikääntynei-

KUVA 22. Soukan ja Koivukylän työssäkäyvän väestöosan työpaikkojen sijainti pääkaupunkiseudulla.

TAULUKKO 1. Eri palvelutyypin kohtuullisena pidetty saavutettavuuden korrelointi eräisiin tutkimusalueiden asukkaiden taustamuuttujiin (koko aineisto).

	Koti- talouden koko	Koti- talouden tulot	Vastaajan ikä	Vastaajan koulutus	Asumis- aika alueella	Asumis- väljyys	Muutto- aikeet
Peruspalvelut lähellä				.11**			.10**
Sosiaali- ja terveyspalvelut lähellä	-.20**	.21**	.39**	-.30**	.25**	.17**	
Liikuntapalvelut lähellä	.13**		-.09**			-.07*	.10**
Ravintolapalvelut lähellä	-.08*						
Ikääntyneiden ja nuorten palvelut lähellä		-.10**	.18**	-.12**	.17**		-.07*

KUVA 23. Kotitalouden arjen sujuvuuden kannalta kohtuulliseksi koetut etäisyydet palveluihin.

den ja nuorten palvelut lähemmäs. Peruspalvelujen ja liikuntapalvelujen saavutettavuus heijastui jossain määrin muuttoaikeisiin etenkin Koivukylässä. Ne, jotka olivat muuttoaikeissa olisivat halunneet nämä palvelut selvästi lähemmäksi kuin ne, joilla ei ollut muuttoaikeita. Soukassa muuttoaikeet eivät liittyneet palvelujen kohtuulliseen käyttöetäisyyteen.

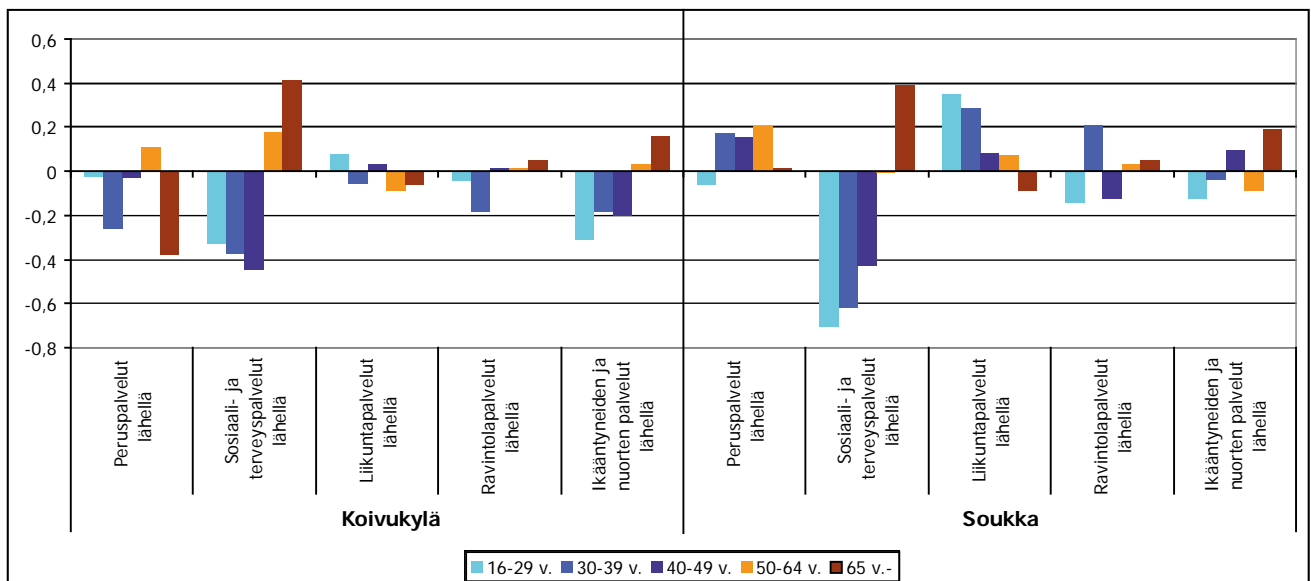
Kuvassa 24 on esitetty faktoripistemäärien keskiarvojen avulla miten esimerkiksi eri ikäryhmät suhtautuvat kohtuullisiksi koettuihin palveluetaisyyksiin tutkimusalueilla. Positiiviset arvot kuvaavat sitä, että nämä ikäluokat haluavat kyseiset palvelut lähemmäksi kuin muut ikäluokat ja päinvastoin. Vanhemmissa ikäluokissa haluttiin sosiaali- ja terveyspalvelut sekä ikääntyneiden ja nuorten palvelut lähelle, kun taas liikuntapalvelujen saavutettavuuden arvostus korostui etenkin Soukan nuoremmissa ikäryhmissä.

Koivukylässä reilu kolmannes koki ongelmia etenkin kulttuuripalvelujen, pankin, ruokaravintolan ja sosiaalipalvelujen saavutettavuudessa. Myös Soukassa samojen palvelujen huono saavutettavuus korostui, joskin hieman eri tavalla painottuen. Yksittäisten palvelujen saavutettavuudessa lähiöt erosivat toisistaan niin, että Koivukylässä haluttiin lähemmäksi uimahalli ja Soukassa terveyskeskus. (kuvat 25 ja 26)

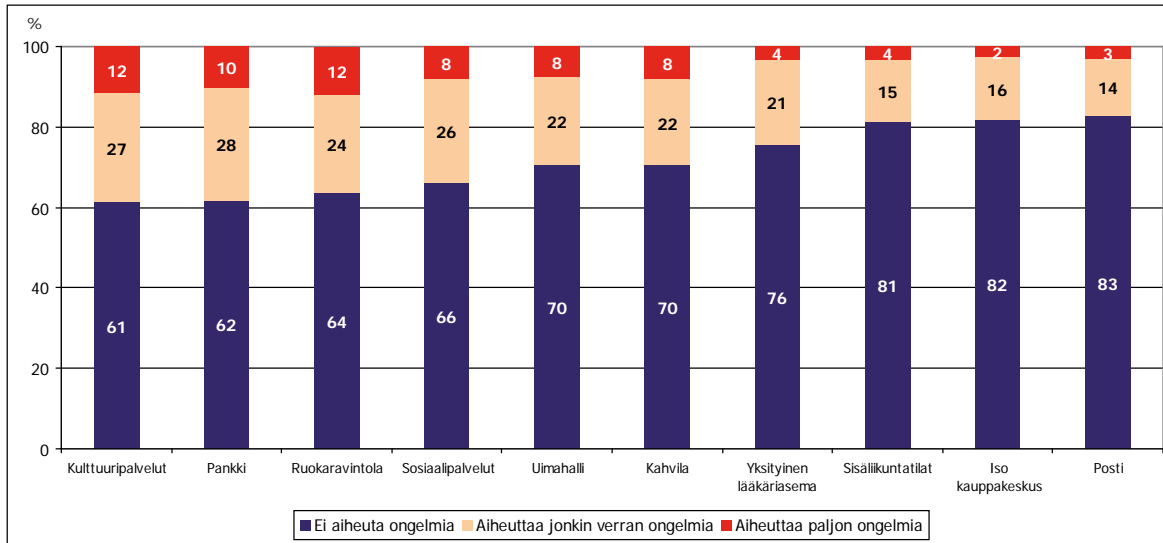
Lähiöiden asukkaat vastasivat myös kysymykseen asuinalueen palvelutarjonnan tasapuolisuudesta. Soukassa hieman useampi vastaaja piti niin lapsille, nuorille, työikäisille, aktiivi-ikäisille eläkeläisille kuin vanhuksillekin järjestettyjä palveluja tasapuolisina. Silti noin kolmasosa vastaajista koki palvelujen tasapuolisuuden eri kohderyhmille jäävän täyttymättä. Kriittisimmin molemmissa lähiöissä suhtauduttiin nuorten palvelujen tasapuolisuuteen. Koivukylässä puolet vastaajista oli sitä mieltä, että nuorten palvelut eivät ole tasapuolisesti järjestettyjä muihin ryhmiin nähden. Koivukylässä myös lasten palveluita piti 43 prosenttia vastaajista tasapuolisuuden nimissä heikommin järjestettyinä. Soukassa lasten palveluja kritisoi 29 prosenttia vastaajista ja nuorten palveluja 43 prosenttia. Työikäisten, aktiivi-ikäisten ja vanhusten palvelujen tasapuolisuudesta oli eri mieltä noin 40 prosenttia. (kuva 27)

Jos tutkittujen palvelujen käyttöongelmia vertaillaan kokonaisuutena, esiintyi käyttöongelmia kummassakin lähiössä yhtä paljon. Eri palvelujen käyttöongelmien välillä oli kuitenkin suuria eroja. Myös eri kotitaloustyyppien kokemissa ongelmassa oli eroja. (kuva 28)

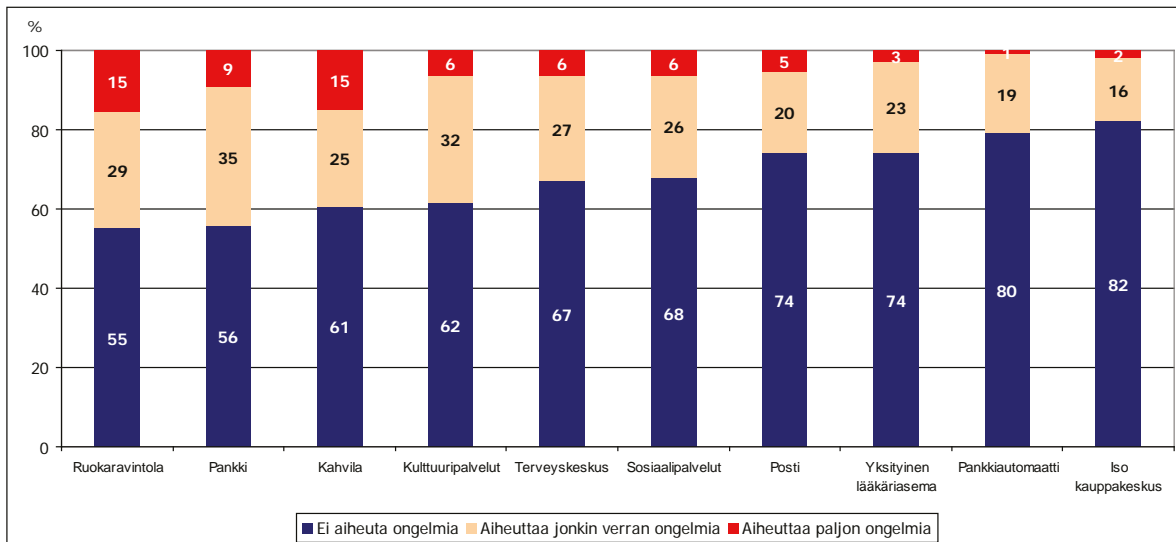
Tutkituissa palveluissa koettujen ongelmien määrä korreloi jossain määrin kotitalouden koon kanssa kummassakin lähiössä (Koivukylä $r = .12^{**}$,

KUVA 24. Eri palvelutyyppien kohtuullisena pidetty saavutettavuus arjen sujumisen kannalta ikäryhmittäin tutkimusalueilla (faktoripiste-määrien keskiarvot, posit. arvo = lähellä – negat. arvo = kaukana).

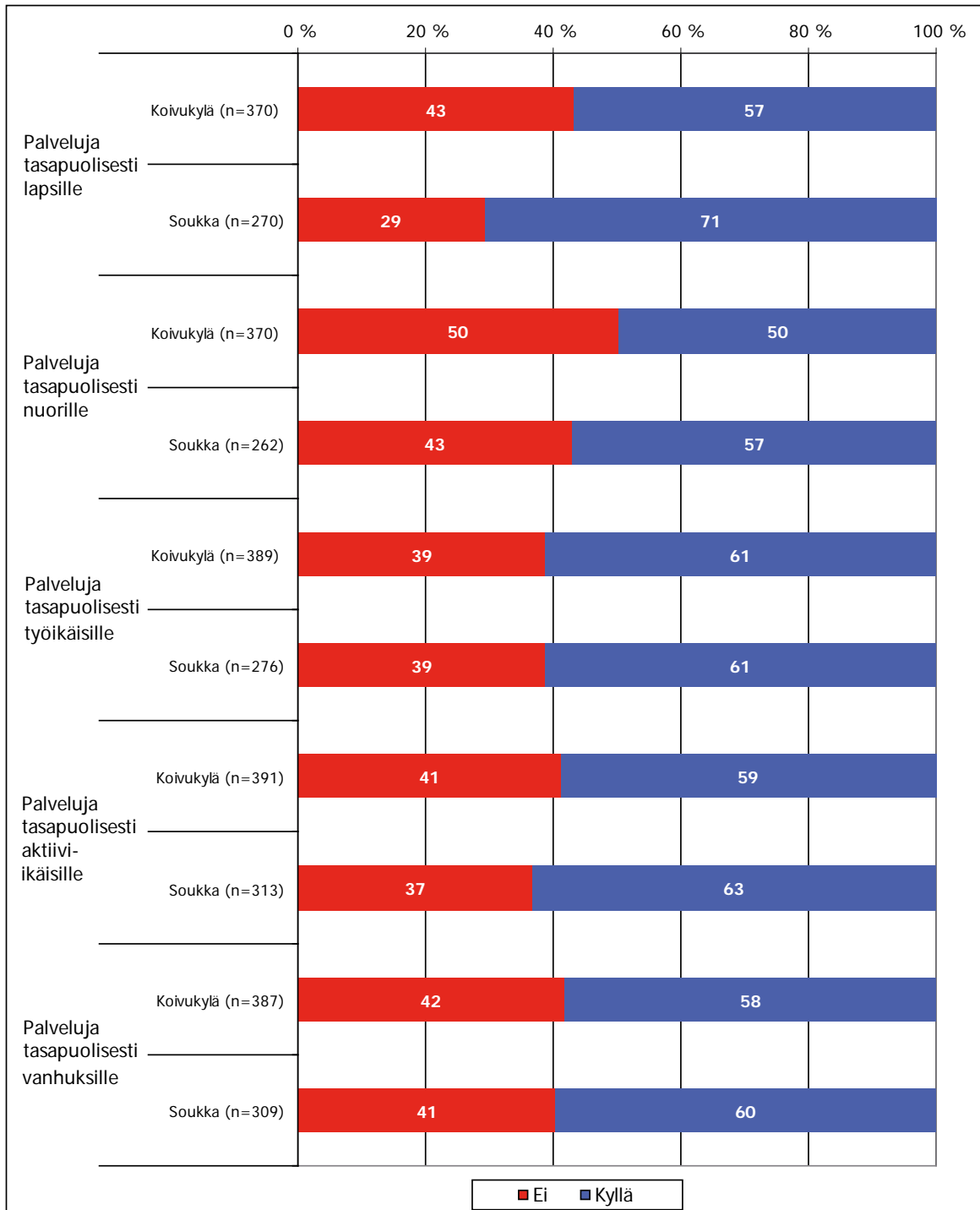
KUVA 25. Palvelut, joiden saavutettavuus aiheuttaa kotitalouksille ongelmia Koivukylässä.

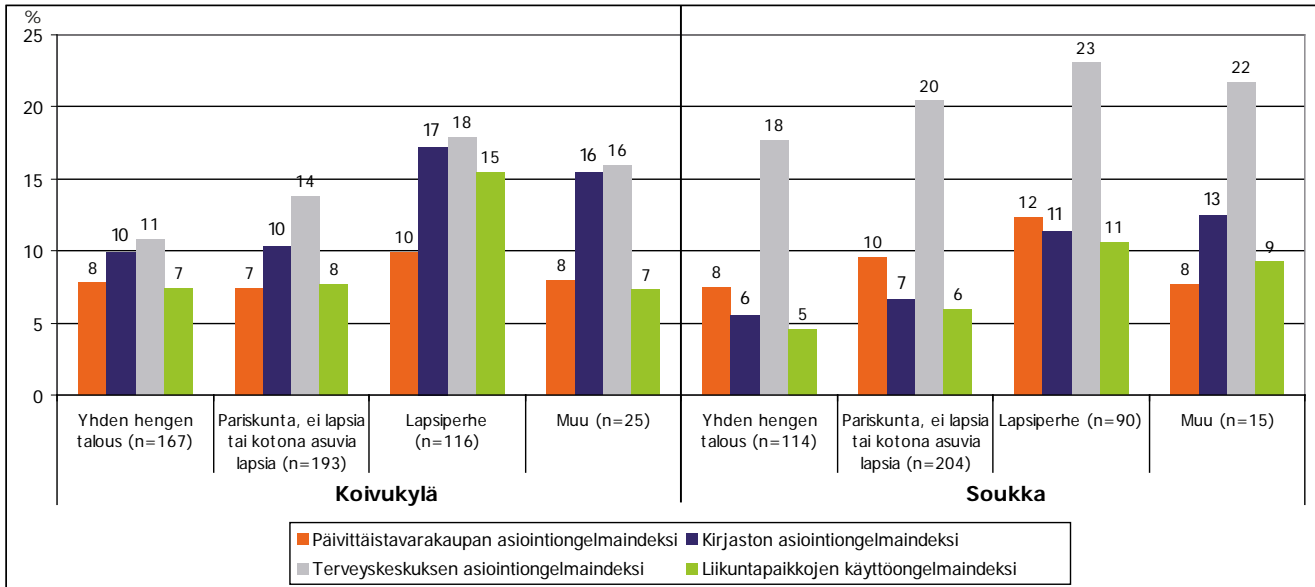
KUVA 26. Palvelut, joiden saavutettavuus aiheuttaa kotitalouksille ongelmia Soukassa.

Soukka $r = .20^{**}$). Lähes kaikkien palvelujen asiointiongelmat olivat sitä suurempia, mitä suurempi kotitalous oli. Vain Koivukylän päivittäistavarakaupan asiointiongelmiin ja kotitalouden koon välillä ei ollut korrelaatiota. Soukassa palveluongelmien määrä vaihteli myös tulojen kanssa. Tämä johtunee siitä, että parempituloisissa lapsiperheissä, joissa molemmat vanhemmista olivat töissä, palvelujen käyttö koettiin hankalammaksi kuin perheissä, joissa toinen vanhempi oli kotona. Koivukylässä lapsiperheiden asiointiongelmat terveyskeskuksessa kasvoivat alueella asutun ajan myötä

($r = .31^{**}$, $n = 115$). Soukassa lapsettomien parien asiointiongelmat terveyskeskuksessa lisääntyivät jossain määrin mitä pidempään alueella oli asuttu ($r = .17^*$, $n = 202$). Liikuntapalvelujen käyttöongelmat olivat vähäisimpiä, joskin niitäkin kerääntyi eniten lapsiperheille. Liikuntapalvelujen käyttöongelmat puolestaan vähenivät alueella asutun ajan myötä Soukan lapsiperheillä ($r = .22^{**}$, $n = 90$) ja Koivukylän lapsettomilla pariskunnilla ($r = .24^{**}$, $n = 189$). Tämä johtunee alueille vasta muuttaneiden huonommasta paikallis- ja palvelutuntemuksesta.

KUVA 27. Suhtautuminen palvelutarjonnan tasapuolisuuteen.

KUVA 28. Eräiden palvelujen käyttöön liittyvien ongelmien määrä kotitaloustyyppin mukaan.

Jos palvelujen käyttöongelmia tarkastellaan yksittäisillä indikaattoreilla, eroavat alueet jossain määrin toisistaan. Kummassakin lähiössä suurimmat ongelmat liittyivät terveyspalvelujen käyttöön, joskin Soukassa ongelmat olivat huomattavasti suurempia kuin Koivukylässä. Terveyskeskusvastaanottoajan saaminen ja yhteyden saaminen puhelimitse terveyskeskukseen aiheuttivat useimmille suuria ongelmia. Myös päivittäistavara-kauppojen hinnat, valikoimat ja ympäristön epäsiisteys olivat useimmin mainittuja palveluihin liittyviä epäkohtia. (kuva 29)

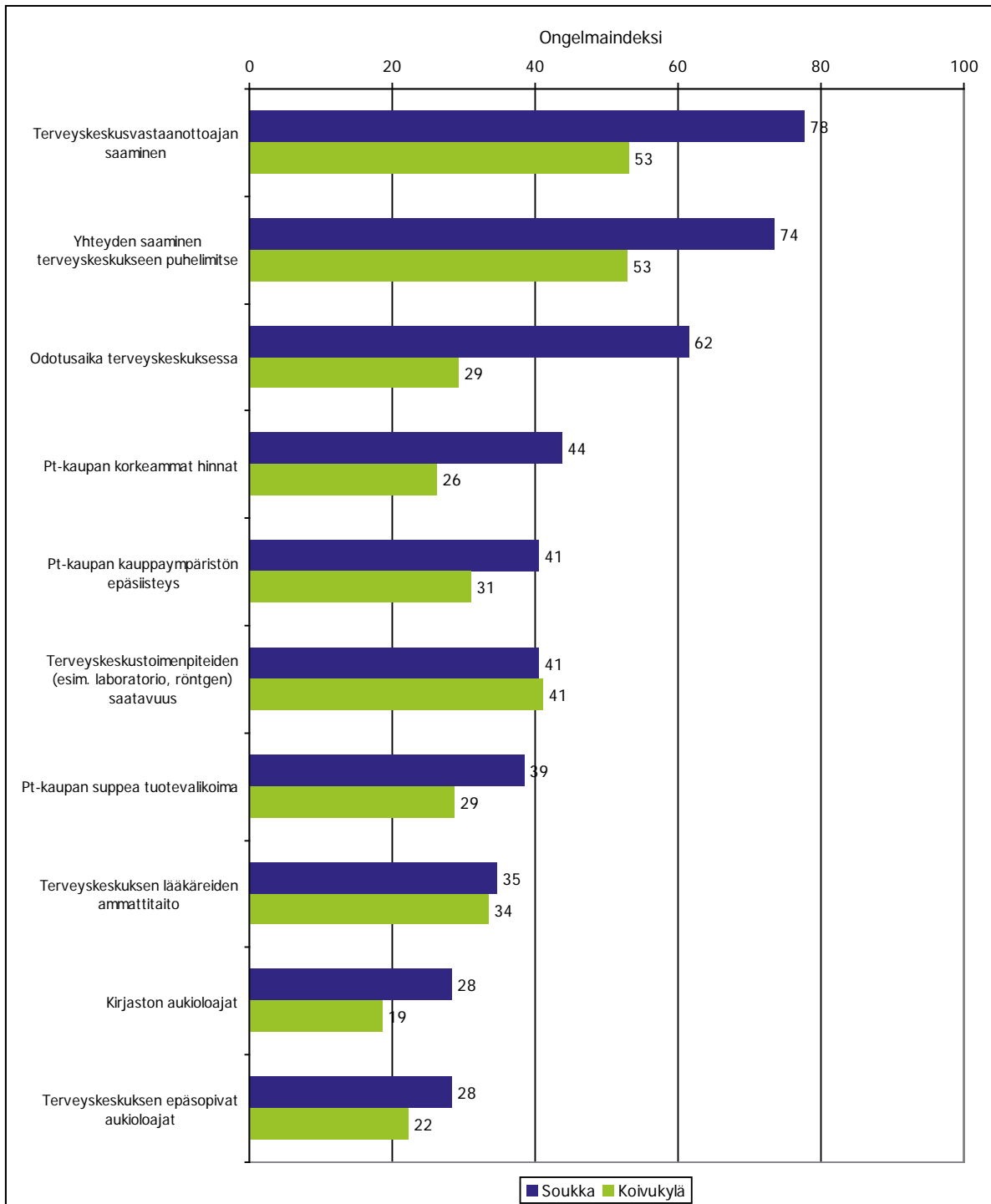
Haastateltujen ikääntyvien, lapsiperheiden edustajien, nuorten kuin maahanmuuttajien mukaan Koivukylässä on keskeiset tarvittavat palvelut hyvin saatavilla ja saavutettavissa jalkaisin tai julkisin liikennevälinein (kaupat, terveydenhuolto, julkinen liikenne, liikuntamahdollisuudet, koulut, apteekki, posti, päivähoito ja kirjasto) eikä näiden peruspalveluiden käyttämiseen tarvitse omaa autoa. Useimmin käytettävät palvelut voi hankkia läheltä, elleivät sitten omat asiointitottumukset johda kauempana sijaitsevissa palvelupaikoissa asioimiseen. Keskusteluihin ja haastatteluihin osallistuneet henkilöt ovat suhteellisen vaatimattomia tarvitsemiensa palveluiden suhteen, eikä kaikkea halutakaan omaan lähipiiriin. Harvemmin tarvittavat palvelut ollaan valmiit hankkimaan kauempaa.

Soukan tilanne ei keskustelujen ja haastattelujen perusteella poikkea Koivukylästä. Vaatimattomuus viittaa siihen, että ihmiset sopeuttavat oman toimintatapansa asuin ympäristönsä vallitsevaan palvelutasoon. Mikäli palveluja olisi monipuolisemmin saatavilla, kasvaisivat niiden saatavuuteen ja käytettävyyteen kohdistuvat vaatimukset suppeampaan palvelutarjontaan nähden.

Päivittäistavara-kauppa, kioskit ja ostoskeskukset

Vantaan Koivukylässä asukkaiden päivittäistavara-kaupan asiointipaikkauskollisuus omalla asuinalueella on huomattavan suuri. Lähes 90 prosenttia vastaajista ilmoittaa ensisijaisen PT-kauppansa sijaitsevan omalla asuinalueellaan. Koivukyläläisistä muualla kuin omalla asuinalueella sijaitsevassa ensisijaisessa kaupassa käydään pääasiassa Tikkurilassa (5 % vastaajista) ja Jumbon kauppakeskuksessa Pakkalassa (4 % vastaajista). Myös Helsingissä ja Korsossa ensisijaisesti asioivia oli muutamia prosentteja vastanneista. (kuva 30)

Kokoluokaltaan noin tuhannen myyntineliön ja sen ylittävät myymälät keräävät ilmeisen paljon Koivukylän asiakasvirtaa kyselyn avovastauksista päätellen. Uusi Citymarket, S-market ja Lidl ovat tämän kokoluokan PT-kauppoja Koivukylän

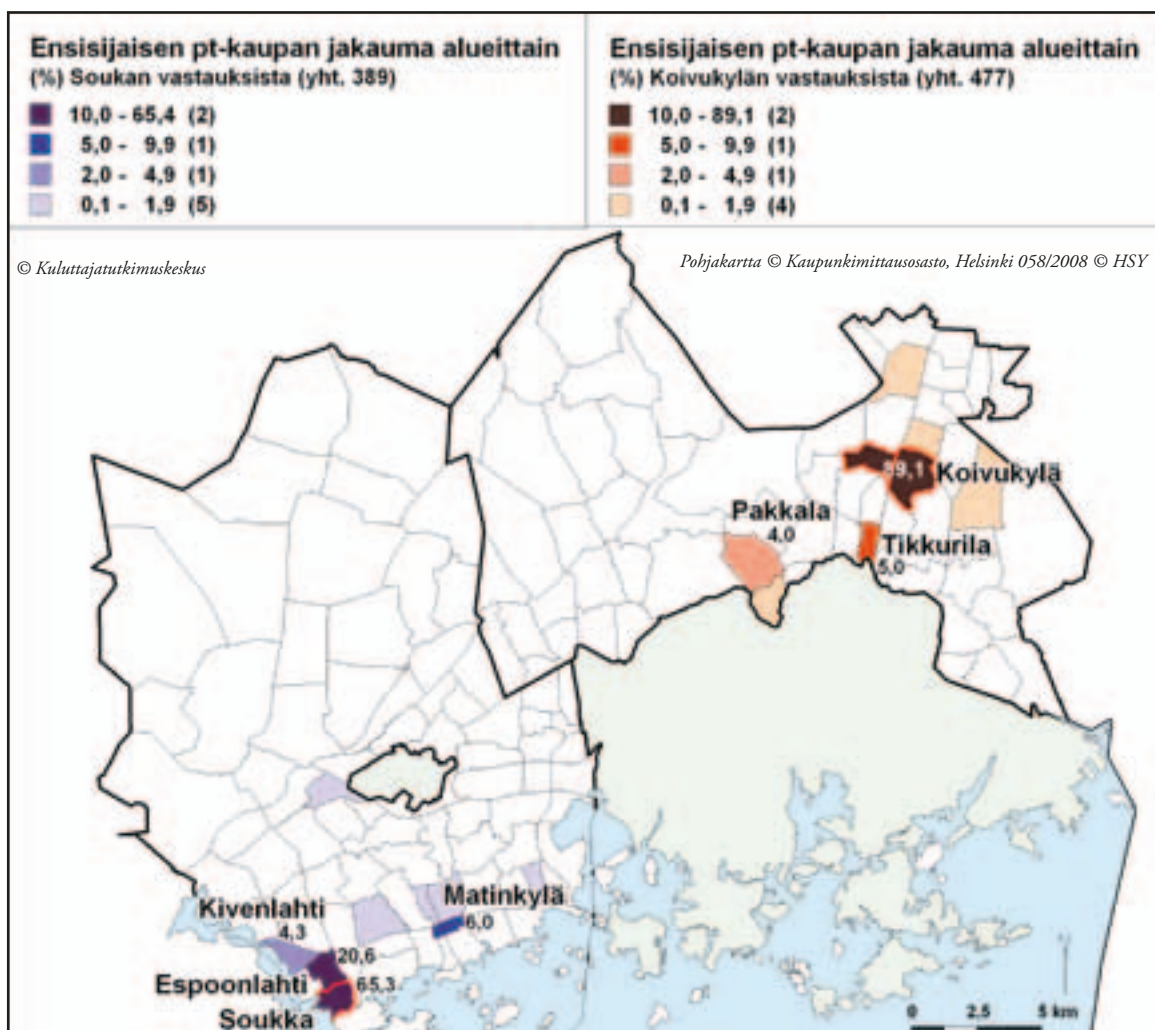
KUVA 29. Kymmenen eniten ongelmia aiheuttanutta palvelujen laadun osatekijää (ongelmaindeksi 0 = ei aiheuta kenellekään ongelmia – 100 = aiheuttaa paljon ongelmia kaikille).

asuinalueella. Vastaukset viittaavat myös muissa tutkimuksissa tunnistettuihin seikkoihin siitä, että asuinalueiden pienempiä päivittäistavara-kauppoja käytetään lähinnä täydennysostosten tekoon ja vain pieni osa väestöstä käyttää niitä ensisijaisina asiointipaikkoinaan, jos alueelta löytyy isomman kokoluokan myymälöitä (esim. Pitkäaho et al. 2005, 48; Svensson 2002).

Myös Espoon Soukassa isommat päivittäistavara-kaupat keräävät vastaukset ensisijaisina asiointipaikkoina. Espoossa erityisesti lähimmät asuinalueen ulkopuoliset, isot kauppakeskukset keräävät suuren osan kulutusvirroista. Omalla asuinalueellaan ensisijaisesti päivittäistavaraostoksia tekee noin

65 prosenttia, kun Espoonlahden kauppakeskus Lippulaivaan suunnistaa 20 prosenttia ja Matinkylän Isoon Omena 6 prosenttia asukkaista. Myös Kivenlahdessa käy reilu 4 prosenttia Soukkalaisista. (kuva 30)

Naapurikunnissa asiointi päivittäistavaraostoksilla on harvinaisempaa. Helsingissä ensisijaisesti päivittäistavara-kaupassa asioivia on vain muutamia vastaajia. Myöskään Vantaalla Espoosta tai Espoossa Vantaalla asioivia ei ole vastaajien joukossa. Useampi vastaaja kuitenkin ilmoittaa, että ensisijaista kauppaa on vaikea nimetä, sillä useita eri myymälöitä käytetään tasaisen vaihtelevasti tilanteiden mukaan.

KUVA 30. Koivukylän ja Soukan asukkaiden ensisijaisen päivittäistavara-kaupan käyttöpaikat (vain palveluja käyttäneet).

Molemmilla alueilla hieman yli puolet vastaajista kävi jalkaisin päivittäistavarakaupassa, noin kolmannes kävi omalla autolla ja joka kymmenes polkupyörällä. Omalla autolla kulkevat erityisesti lapsiperheet ja nuoremmat. Eräät vanhukset hankkivat kyydin kauppaan joko taksilla tai lapsiensa avustuksella autokyydissä. Eläkeläisistä vain joka viides ja työikäisistä noin kolmannes asioi henkilöautolla päivittäistavarakaupassa

Päivittäistavarakaupan asiointiongelmia mitattiin yksittäisten ongelmien summamuuttujasta muodostetulla indeksillä (0 = mikään yksittäinen mittari ei aiheuta ongelmia – 100 = kaikki yksittäiset mittarit aiheuttavat paljon ongelmia). Etenkin koivukyläläisten päivittäistavarakaupan asiointiongelmien kasvoivat sitä mukaa, mitä kauempana he asioivat.

Päivittäistavarakaupan ympäristön epäsiisteys, suppeat tuotevalikoimat ja muita myymälöitä kalliimmat hinnat aiheuttivat eniten ongelmia molemmilla alueilla (kuva 31). Soukassa lähes puolet ja Koivukylässä noin kolmannes vastaajista mainitsi sekä suppean tuotevalikoiman että kauppaympäristön epäsiisteysten ja muita myymälöitä kalliimpien hintojen aiheuttavan asiointiongelmia. Soukassa etenkin lapsiperheet kärsivät muita enemmän epäsiisteystensä ja kauppojen huonoista pysäköintimahdollisuuksista. Koivukylässä joka viides ja Soukassa joka kymmenes kaikista vastaajista piti kaupppamatkaa turvattomana. Lapsiperheistä viidesosa koki kaupppamatkan turvattomaksi kummassakin lähiössä. Soukassa asuvilla kahden hengen talouksilla ja lapsiperheillä oli selvästi enemmän päivittäistavarakauppaan liittyviä asiointiongelmia kuin Koivukylässä asuvilla. Koivukylässä yleisimmät asiointiongelmien yhteydet olivat heikompia.³

Koivukylässä erityisesti kaupallisten palvelujen koetaan parantuneen uuden Citymarket-keskuksen myötä. Koivukylässä vanhan ostoskeskuksen puolella sen sijaan kärsitään järjestyshäiriöistä ja turvattomuudesta. Rauhattomuudesta valittavat niin nuoret kuin vanhatkin. Molemmissa lähiöissä liikuntaesteisyyteen kuuluu raskaat ulko-ovet. Lähiöiden pubeja paheksutaan sosiaalisiin häiriöihin

ja lieveilmiöihin vedoten. Yleensäkin ongelmana tuntuu olevan se, että kuppiloita on keskittynyt liian suuri määrä yhteen paikkaan. Pubeihin liittyy tupakkalain mukanaan tuomaa ulkona tupakointia ja rähinöinnin siirtymistä pihalle. Ne tuntuvat keräävän asukkaiden mukaan erityisesti Koivukylässä myös muualta Vantaalta alueelle tulevia häiritsijöitä. Turvattomuus estää Koivukylän ostarin käyttöä, sillä sitä välttävät erityisesti nuoret, naiset ja perheet ilta-aikoina.

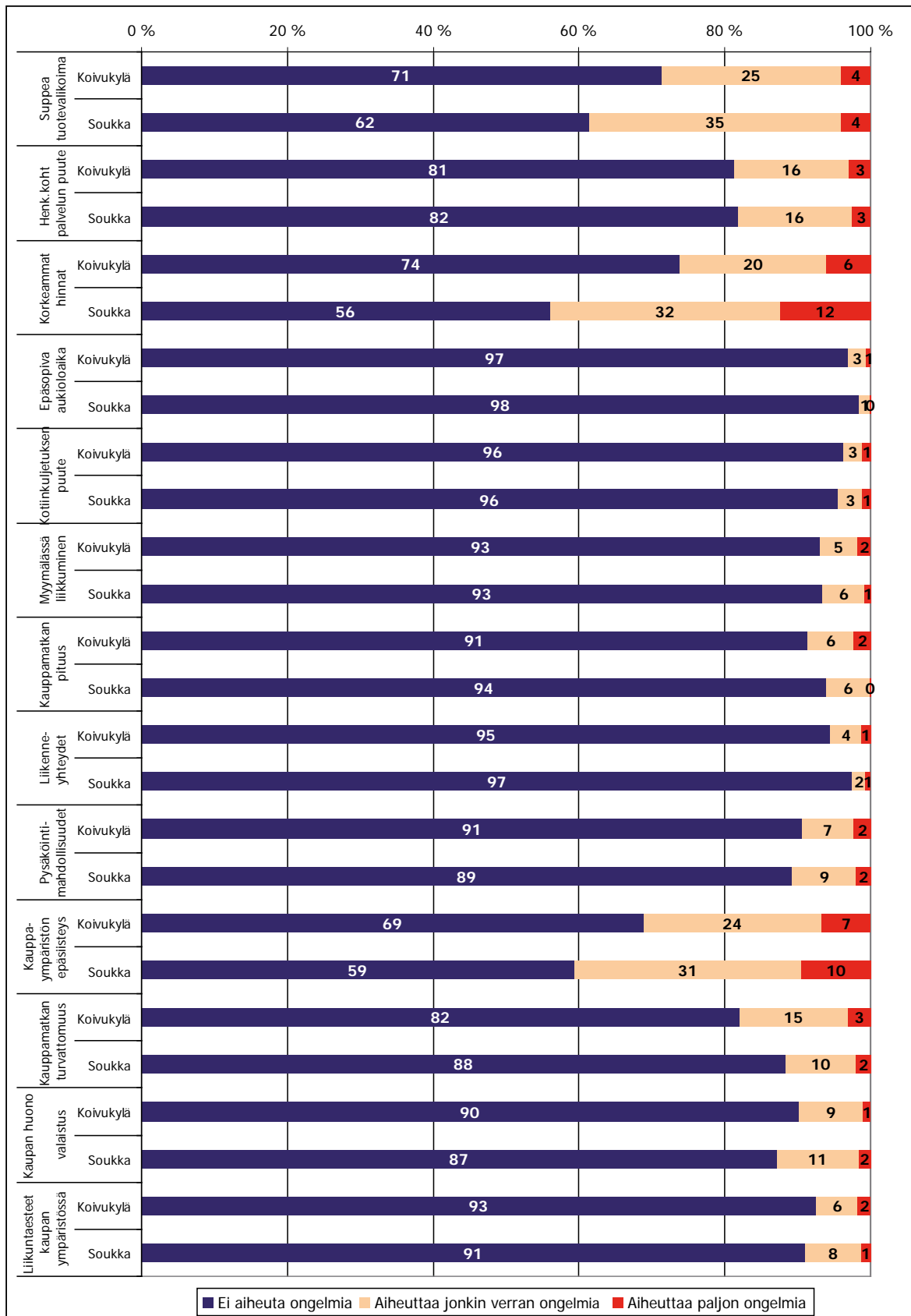
Kirjasto

Espoossa kirjaston palvelupaikat on sijoitettu alueellisesti tasaisesti koko kaupunkiin ja väestökittymiin nähden. Parhaiten kirjaston saavuttavat kauppakeskus Ison Omenan ympäristössä Matinkylän asukkaat, joista 1 kilometrin etäisyydellä kirjastosta on lähes kaksi kertaa enemmän asukkaita (noin 10 000 asukasta) kuin kaupungin muiden kirjastojen ympäristössä keskimäärin. Puolen kilometrin etäisyydellä kirjastosta on puolestaan eniten väestöä Kivenlahdessa, noin 3 000 asukasta. Soukan kirjasto sijoittuu erinomaisesti alueensa väestön saavutettavien kirjastojen joukkoon. Heikoin väestöpohja on Pohjois-Espoon kirjastoilla Karhusuolla ja Kalajärvellä, mutta tärkeää on, että kirjastot takaavat alueiden asukkailla tasavertaisen saavutettavuuden kirjastopalveluihin. (taulukko 2)

Vantaalla kirjastot sijoittuvat alueellisesti epätasaisemmin kuin Espoossa, mutta kuitenkin sinne, mihin väestökin on Vantaalla keskittynyt. Paras saavutettavuus on Hakunilan kirjastolla, jonne alueen asukkaista lähes 4 500 asukasta pääsee puolen kilometrin etäisyydeltä. Paras saavutettavuus 1 kilometrin etäisyydellä on puolestaan Martinlaakson kirjaston seudulla, missä 9 500 asukasta asuu vielä kyseisellä kävelyetäisyydellä. Koivukylän kirjasto sijoittuu myös saavutettavuudeltaan hyvin kaupungin kirjastojen joukossa. Huonoimmin saavutetaan Katariinan sairaalakirjaston lisäksi Hiekkaharjun kirjasto. (taulukko 3)

Saavutettavuuden lisäksi kirjastoissa tärkeää asukkailla on saatavuus eli aukioloajat ja sisältötarjonta, kuten aineistot ja palvelut. Koivukylän

3 Mann-Whitney U-testi. Ongelmien yhteyttä tutkittiin korrelaatioanalyysillä.

KUVA 31. Päivittäistavara-asiointiin liittyvät ongelmat.

TAULUKKO 2. Espoon kirjastojen saavutettavuus 500 metrin ja kilometrin etäisyyksiltä.

%-suhde kirjastojen keskiarvoon

Kirjastot Espoo	1 km etäisyys as. lkm	500 m etäisyys as. lkm	1 km etäisyys asukkaiden %-osuus	500 m etäisyys asukkaiden %-osuus
Viherlaakso	4661	1352	98,5	105,2
Kalajärvi	1363	400	28,8	31,1
Haukilahti	5262	996	111,1	77,5
Soukka	6488	2332	137,1	181,5
Tapiola	5414	352	114,4	27,4
Kauklahti	1678	757	35,4	58,9
Nöykkiö	2918	679	61,6	52,8
Kivenlahti	7405	2947	156,4	229,3
Laaksolahti	2738	755	57,8	58,8
Karhusuo	432	155	9,1	12,1
Laajalahti	3942	2140	83,3	166,5
Omena	10074	2198	212,8	171,1
Leppävaaran pääkirj.	6554	2384	138,4	185,5
Entresse	7353	539	155,3	41,9

TAULUKKO 3. Vantaan kirjastojen saavutettavuus 500 metrin ja kilometrin etäisyyksiltä.

%-suhde kirjastojen keskiarvoon

Kirjastot Vantaa	1 km etäisyys as. lkm	500 m etäisyys as. lkm	1 km etäisyys asukkaiden %-osuus	500 m etäisyys asukkaiden %-osuus
Pakkala/Point	5493	2698	88,8	130,8
Hakunila	8009	4383	129,4	212,5
Hiekkaharju	5334	1407	86,2	68,2
Hämeenkylä	5721	2417	92,4	117,2
Koivukylä	7200	2860	116,3	138,6
Mikkola	4942	2335	79,9	113,2
Myymäki	8751	2241	141,4	108,6
Länsimäki	5750	2217	92,9	107,5
Martinlaakso	9577	1906	154,7	92,4
Lumo	6724	2160	108,6	104,7
Katariinan sairaala	296	127	4,8	6,2
Tikkurila	6466	1001	104,5	48,5

kirjasto on avoinna maanantaista torstaihin klo 10–20 ja perjantaisin sekä lauantaisin klo 10–16. Vantaalla kirjastojen aukioloajat ovat pääsääntöisesti samanpituiset useissa kirjastoissa. Tikkurilan pääkirjaston aukioloajat ovat vain perjantai-iltana pidemmät kuin Koivukylässä. Pointin kirjasto on poikkeuksellisesti avoinna myös sunnuntaisin.

Koivukylän aineistokokoelman laajuus oli vuonna 2010 noin 18 300 lainattavaa kappaletta ja kokoelman laajuutta on supistettu lähes puoleen vuodesta 2005. Aineistokokoelman pienenemisen lisäksi myös Koivukylän kävijä- ja lainausmäärät ovat pudonneet lähes 30 prosentilla 145 000 kävijään ja 117 385 lainaan vuonna 2010.

Soukan kirjasto on avoinna arkisin muutamia tunteja enemmän kuin Koivukylän kirjasto. Arkisin aukioloaika Soukassa on klo 9–20, perjantaisin klo 9–16 ja lauantaisin klo 10–16. Espoossa vain muutamissa pääkirjastoissa aukioloajat ovat perjantaisin hieman pidempiä.

Soukan kirjastossa aineistokokoelman suuruus oli vuonna 2010 noin 48 000 lainattavaa kappaletta. Koivukylän kirjaston tavoin myös Soukassa aineistokokoelmaa on supistettu vuodesta 2005 lähes 60 000 kappaleesta, mutta kokoelma on silti yli kaksi kertaa suurempi kuin Koivukylässä. Aineiston supistaminen ei kuitenkaan ole vaikuttanut soukkalaisten kirjaston käyttöaktiivisuuteen, vaan lainausmäärä on pysynyt noin reilun 170 000 lainan vuositason ja kävijämääräkin on jopa nousunut hieman 70 000 kävijän vuositasolle. Soukassa pienempi määrä kävijöitä lainaa aineistoa ahkerammin kuin Koivukylässä.

Koivukyläläiset käyttävät ensisijaisena kirjastonaan useita Vantaan kirjastoja. Oman asuinalueensa kirjastossa käy kirjastopalveluja käyttävistä vastaajista kuitenkin reilusti yli puolet, 78 prosenttia. Tikkurilan pääkirjastoa käyttää ensisijaisesti 17 prosenttia Koivukylä–Havukosken asukkaista. Muita ensisijaisesti käytettyjä kirjastoja ovat Korso, Mikkola, Hiekkaharju, Hakunila ja Pakkalan Point (kuva 32).

Soukassa oman asuinalueen kirjasto on Koivukylää suositumpi ja siellä kävi noin 90 prosenttia vastaajista. Muualla käytettyjä ensisijaisia kirjastoja ovat Matinkylän kauppakeskus Ison Omenan yhteydessä oleva kirjasto, jota käyttää soukkalaisista 7 prosenttia sekä Kivenlahden ja Tikkurilan kirjastot, joita käyttää muutama prosentti asukkaista. Helsingissä ensisijaisesti kirjastossa käy vantaalaisista vain hieman päälle prosentti ja espoolaisista puolisen prosenttia vastaajista. (kuva 32)

Koivukyläläisten kirjastonkäyttö hajautui noin kymmeneen kirjastoon, kun soukkalaiset käyttivät alueensa kirjaston lisäksi vain muutamia muita kirjastoja. Käyttöpaikkojen vaihtelun johdosta myös kulkutavat kirjastoihin vaihtelivat. Koivukyläläisistä noin 65 prosenttia kävi jalkaisin kirjastossa ja soukkalaisista noin 85 prosenttia. Koivukyläläiset asioivat omalla autollaan kolme kertaa yleisemmin kirjastossa kuin soukkalaiset.

Soukkalaiset olivat huomattavasti ahkerampia kirjastonkäyttäjiä kuin koivukyläläiset, joiden kirjaston käyttöön liittyi selvästi suurempia ongelmia

kaikilla kotitaloustyypeillä. Soukkalaisista lähes kaksi kolmesta ja koivukyläläisistä vain runsas kolmasosa kävi kirjastossa vähintään kerran kuukaudessa. Soukan vastaajista joka kymmenes ja Koivukylän vastaajista joka kuudes ei käynyt kirjastossa ollenkaan. Soukan kirjasto-ongelmat keskittyivät niille, jotka käyttivät eniten kirjastopalveluja.

Soukassa kirjaston aukioloajat aiheuttivat lähes puolelle vastanneista ongelmia. (kuva 32) Aukioloajat vaikuttivat kirjaston käytön määrään ($r = .20^{**}$). Etenkin Soukan lapsiperheet käyttäisivät kirjastoa selvästi enemmän, jos aukioloaikoihin saataisiin muutoksia. Iltaisin ja viikonloppuisin suljettu kirjasto harmittaa monia, kun taas osa vastaajista kokee alkuviikon päiväaukiolot jopa turhana.

Soukassa kirjaston lakkautusuhka heijastui etenkin ikääntyneiden ja lapsiperheiden kommentissa. Soukassa ostoskeskuksen ja erityisesti kirjaston liikuntaesteet rajoittavat huomattavasti sekä lapsiperheiden, vanhusten että liikuntarajoitteisten palvelujen käyttöä. Mainintoja siitä, että palveluja käytetään muualla juuri liikuntaesteiden vuoksi, on useita. Kirjastokirjojen valikoimien suppeudesta on joitain mainintoja, mutta lehtisalista ei tule moitteita.

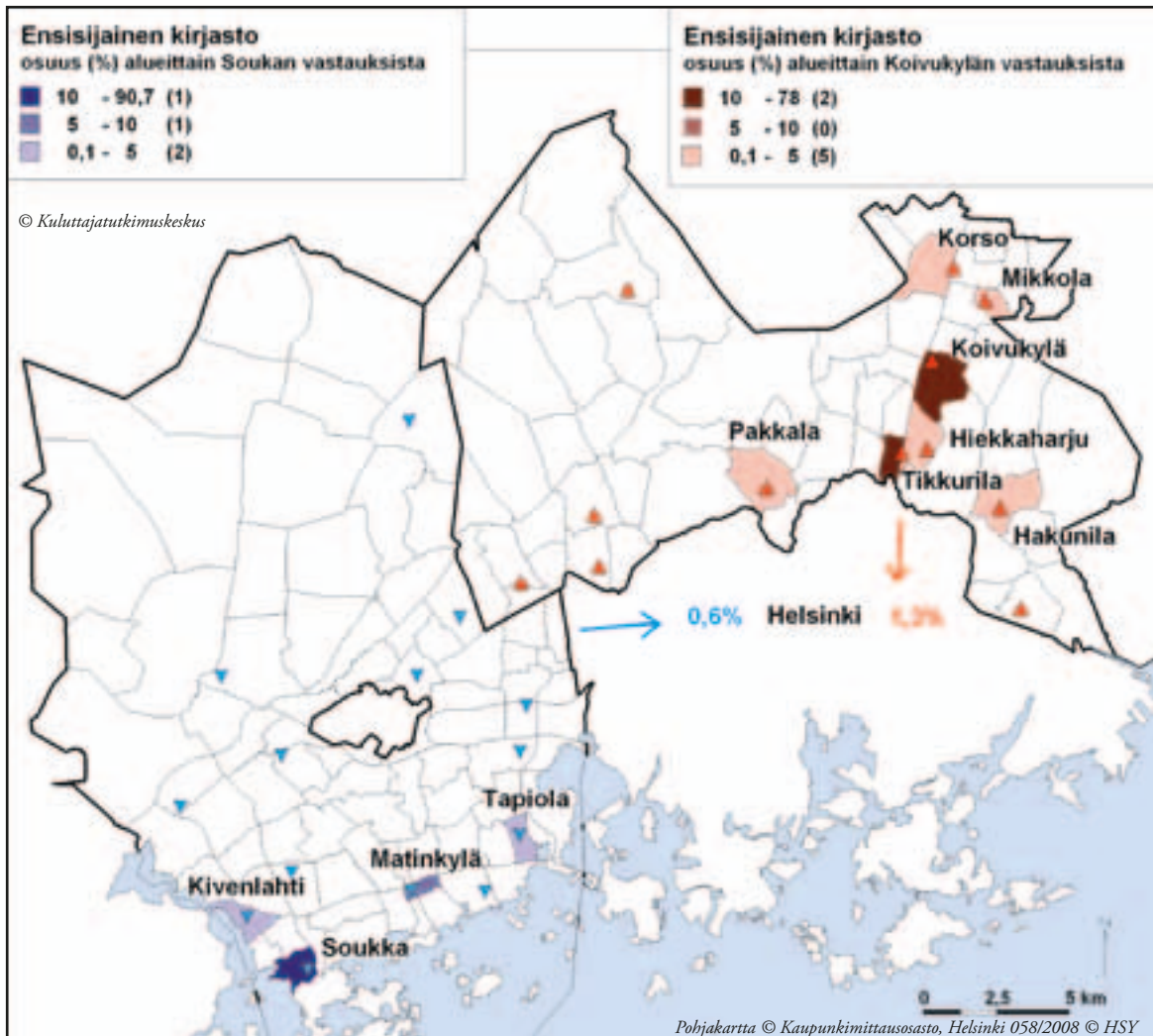
*”Haluaisimme, että Soukan kirjasto pysyisi Soukassa. Ettei sitä siirrettäisi kauemmaksi Espoonlahteen. Soukassa asuu paljon vanhuk-
sia ja lapsia, joiden on hankala kulkea kauas kirjastopalveluita saamaan.”*

Soukka, 44-vuotias lapsiperheen isä

*”Hienoa, jos Soukan kirjasto olisi kaikkina arki-iltoina (myös pe) auki klo 20 asti. Lau-
nantaisin auki klo 10–16. Helpottaisi esim.
lapsiperheiden asiointia. Erityisesti lauantai
on hyvä kirjastossa käyntipäivä!”*

Soukka, 39-vuotias lapsiperheen äiti

Koivukylän kirjasto-ongelmat keskittyivät kirjaston ympäristön epäsiisteyteen ja kirjaston rauhattomuuteen. Koivukylän kirjaston tilat koettiin myös epäkäytännöllisiksi ja sijainti huonoksi ravintoloiden vieressä. Koivukylässä kirjaston käyttöä rajoittaa metelöinti ja häiriötekijät kirjaston sisällä. Lähes kaksi kolmesta kärsi näistä kirjaston käyttöön liittyvistä ongelmista. (kuva 33)

KUVA 32. Koivukylän ja Soukan asukkaiden ensisijaisen kirjaston käyttöpaikat (vain palveluja käyttäneet).

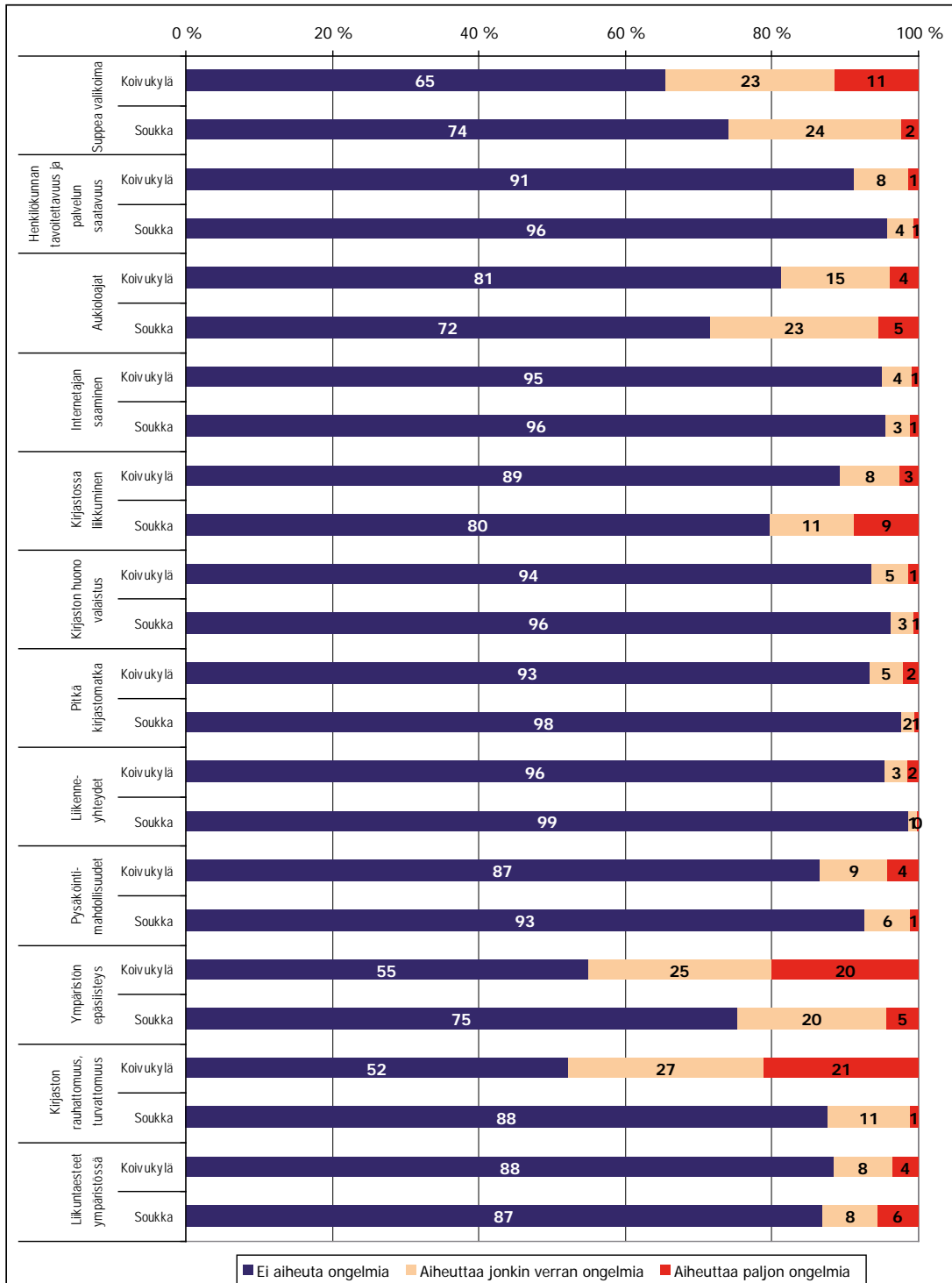
“Omat käyntini kirjastossa ovat ajallisesti lyhentyneet, koska viime vuosina Koivukylän kirjasto on ollut rauhaton ja epämiellyttävän oloinen. Lehtien lukutilassa on liikaa hälinää. Alueella asuu nykyään paljon asukkaita, joten kirjaston puitteiden pitää olla paremmat alueen asukkaille. Sinällään ihan hyvä ajatus, että eri sukupolvet kohtaavat yhteisissä tiloissa, mutta tällä hetkellä systeemi ei toimi. Kirjasto on enemmän nuorisotila kuin yhteinen kirjastotila.”

Koivukylä, yksin asuva nainen, 50-v.

Molempien alueiden kirjaston käytön määrä väheni sen mukaan, mitä suuremmiksi kirjastossa esiintyvät häiriöt koettiin. Tyytymättömyys kirjaston ympäristön epäsiisteyteen ja kirjaston rauhattomuuteen lisäsi jossain määrin muuttoaikeita kummallakin tutkimusalueella.

Alueelliset terveyspalvelut

Espoossa on 11 kaupungin terveysasemaa, joiden alueellinen saavutettavuus vaihtelee suuresti. Suurin väestöpohja kilometrin säteellä toimipisteestä

KUVA 33. Kirjastoasiointiin liittyvät ongelmat.

on Leppävaarassa, jossa asukkaita on yli 10 000. Puolen kilometrin etäisyydellä puolestaan parhaiten pärjää Kivenlahden terveyskeskus, jonne lähes 3 000 asukasta pääsee läheltä. Espoonlahden terveyskeskuksen ympäristössä on myös laaja väes-

töpohja, mutta Soukasta sinne on matkaa yli kilometri. Huonoin saavutettavuus on Pohjois-Espoossa ja Puolarmetsässä. (taulukko 4)

Vantaalla julkisia terveysasemia on vain 8, joista yksi toimii Katariinan sairaalan yhteydessä. Mar-

tinlaakson terveystalosta kilometrin etäisyydellä asuu eniten väestöä. Hakunilan terveystalosta puolestaan on parhaiten saavutettavissa puolen kilometrin säteellä. Koivukylän terveystalosta sijoittuu saavutettavuudessa keskitasolle. Jos Kataariinan sairaalan terveysasemaa ei oteta lukuun, kaikista terveystalokunnista Länsimäen terveystalosta asettuu saavutettavuudeltaan alhaisimmalle tasolle. (taulukko 5)

Vantaalla Koivukylän omalla kunnallisella terveysasemalla käy 82 prosenttia vastanneista asukkaista. Tikkurilan keskuksen yksityisiä lääkäriasemia käyttää jopa 14 prosenttia Koivukylän vastaajista. Helsingissä yksityisiä terveyspalveluja

käytetään lähinnä ydinkeskustassa, radan varrella sijaitsevilla työpaikka-alueilla ja työterveyshuollossa. (kuva 34)

Espoossa terveyspalveluja käyttää Espoonlahdessa lähes 90 prosenttia soukkalaisista, sillä Soukan oma terveystalosta lopetettiin vuonna 2008. Yksityisille terveysasemille Soukan asukkaista hakeutuu noin 6 prosenttia. Kauppakeskus Isossa Omenassa sijaitsevia yksityisiä terveyspalveluja käyttää noin 5 prosenttia Soukan asukkaista. Helsingissä käytetyt terveysasemat ovat yksityisiä ja painottuvat alueellisesti Länsi-Helsingin työpaikka-alueiden työterveyshuollon toimipisteisiin. (kuva 35)

TAULUKKO 4. Espoon terveystalokuntien saavutettavuus 500 metrin ja kilometrin etäisyyksiltä.

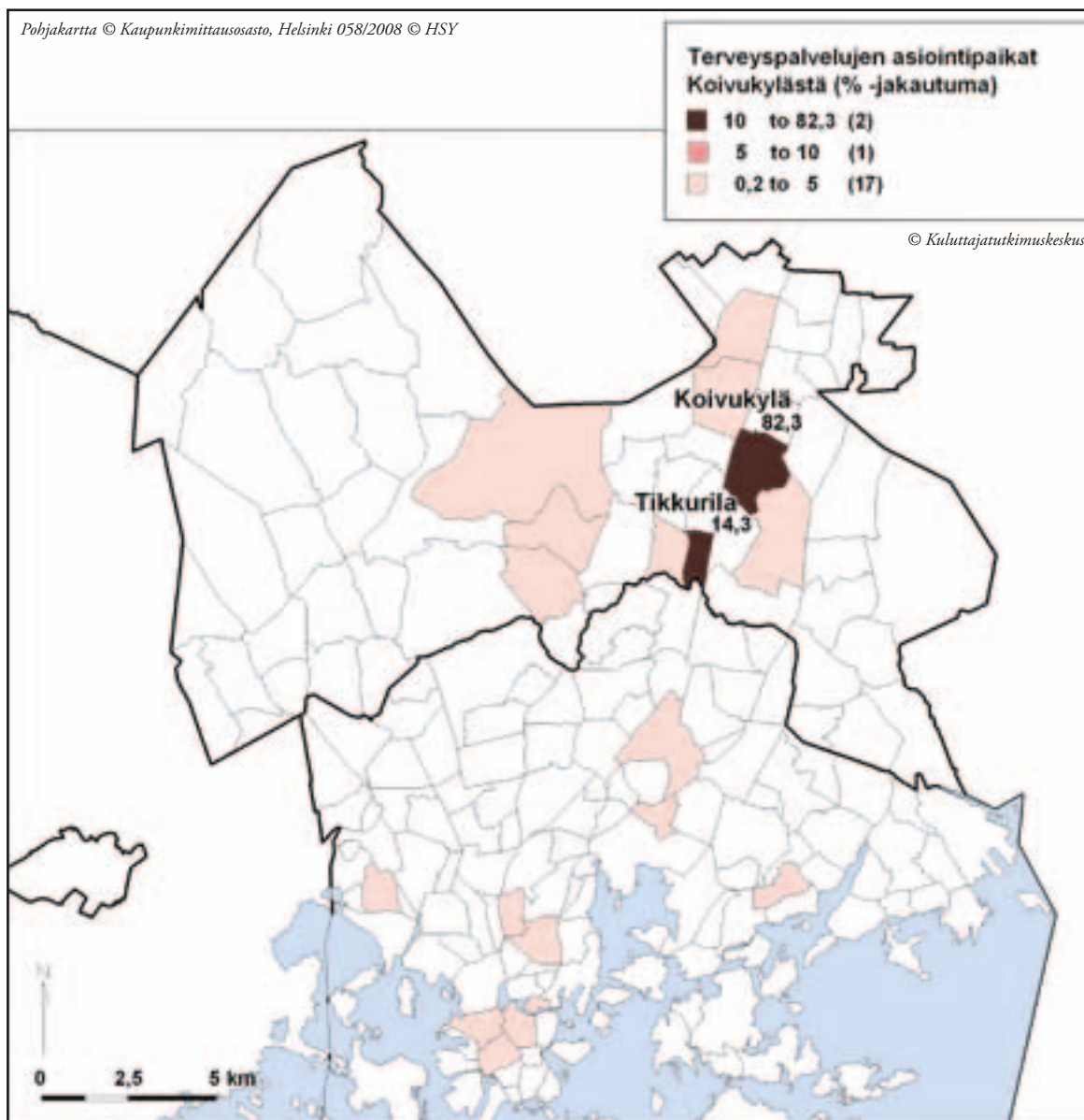
Terveystalokunnat Espoo	% -suhde terveystalokuntien keskiarvoon			
	1 km etäisyys as. lkm	500 m etäisyys as. lkm	1 km etäisyys asukkaiden %-osuus	500 m etäisyys asukkaiden %-osuus
Terveystalosta Samaria	3801	853	73,7	59,9
Matinkylä	9287	1586	180	111,4
Eestinmäki	2708	706	52,5	49,6
Leppävaara	10072	2735	195,3	192,1
Viherlaakso	4661	1352	90,4	94,9
Pohjois-Espoo (ruskatalo)	1363	400	26,4	28,1
Espoonlahti	5904	1359	114,5	95,4
Kilo	4805	2183	93,2	153,3
Tapiola	5982	1316	116	92,4
Kivenlahti	7303	2915	141,6	204,7
Puolarmäki	842	257	16,3	18

TAULUKKO 5. Vantaan terveystalokuntien saavutettavuus 500 metrin ja kilometrin etäisyyksiltä.

Terveystalokunnat Vantaa	% -suhde terveystalokuntien keskiarvoon			
	1 km etäisyys as. lkm	500 m etäisyys as. lkm	1 km etäisyys asukkaiden %-osuus	500 m etäisyys asukkaiden %-osuus
Hakunila	8250	3216	128,2	184,3
Korso	6753	2359	105	135,2
Länsimäki	5224	1580	81,2	90,5
Martinlaakso	9577	1906	148,8	109,2
Myyrmäki	7492	1583	116,4	90,7
Katriina	283	113	4,4	6,5
Tikkurila	8004	1435	124,4	82,2
Koivukylä	5887	1768	91,5	101,3

Vain noin joka kahdeskymmenes kummankin alueen vastaajista ilmoitti, ettei käytä koskaan oman alueensa tai muuta lähintä terveysasemaa. Suuri osa yksityisten terveysasemien käyttäjistä asioi jossain Helsingissä sijaitsevassa työterveyden toimipisteessä. Molempien lähiöiden kyselyyn vastanneista kolme neljästä ilmoitti käyttävänsä ensisijaisesti kunnallista terveyskeskusta. Soukkalaiset käyttivät terveyskeskuspalveluja hieman useammin kuin koivukyläläiset, mikä selittynee Soukan hieman vanhemmalla väestöllä.

Tutkimusalueiden terveyskeskuspalvelujen käyttöön liittyvät ongelmat olivat samansuuntaisia (kuva 36). Kummallakin alueella isoimmat terveyskeskusten palveluongelmat liittyivät yhteyden saamiseen puhelimitse, vastaanottoajan saamiseen, toimenpiteiden saatavuuteen ja odotusaikoihin paikan päällä. Myös muut tutkimukset osoittavat terveyspalveluissa koettavan ongelmia. Espoossa on kysely säännöllisin väliajoin kuntalaisten tyytyväisyyttä terveyspalveluihin. Vuodesta 2001 vuoteen 2008 lääkäripalveluihin tyytyväisten määrä

KUVA 34. Koivukylän asukkaiden terveyspalvelujen (julkiset ja yksityiset terveysasemat) ensisijaiset käyttöpaikat (vain palveluja käyttäneet).

on vähentynyt 51:stä 44 prosenttiin ja tyytymättömien osuus kasvanut 24:stä 36 prosenttiin (Espoon kaupunki ja kuntapalvelut 2008 FCG Efeko).

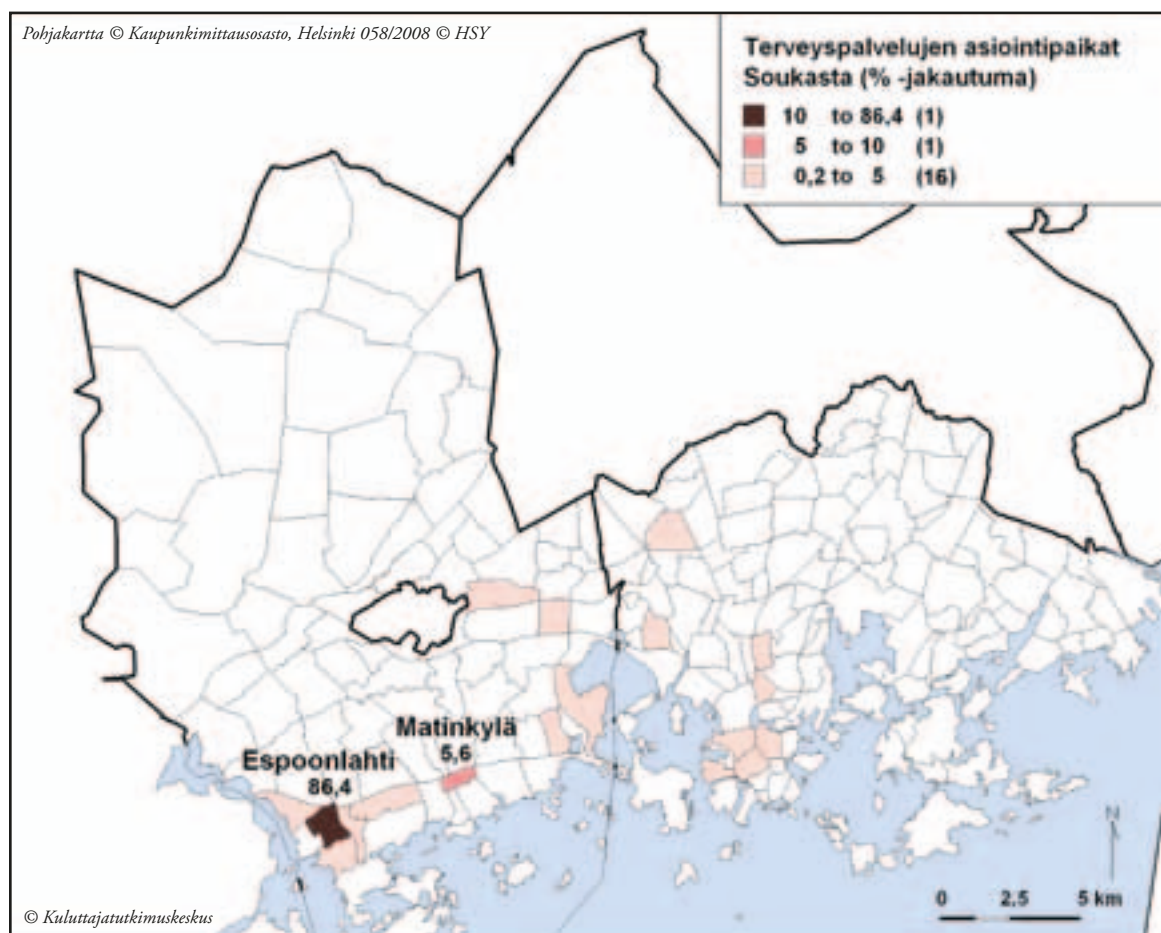
Soukan oman terveysaseman puuttuminen kasvatti tyytymättömyyttä edellä mainittuihin asioihin selvästi suuremmaksi kuin Koivukylässä. Esimerkiksi Soukan vastaajista noin 75 prosentilla oli ongelmia vastaanottoajan saamisessa, kun Koivukylässä näitä ongelmia oli noin puolella. Noin kolmasosalle sekä Soukan että Koivukylän vastaajista aiheutui ongelmia myös epäsopivista aukioloajoista, toimenpiteiden saatavuudesta tai lääkärin ammattitaidosta. Sen sijaan terveyskeskuksen tiloissa liikkuminen, liikuntaesteet terveyskeskuksen ympäristössä ja terveyskeskuksen ympäristön huono valaistus eivät aiheuttaneet juurikaan ongelmia. Nämä indikaattorit ovatkin jätetty pois

kuvasta 36. Tyytymättömyys terveyskeskuksen epäsopiviin aukioloaikoihin lisäsi jossain määrin muuttoaikeita kummallakin tutkimusalueella.

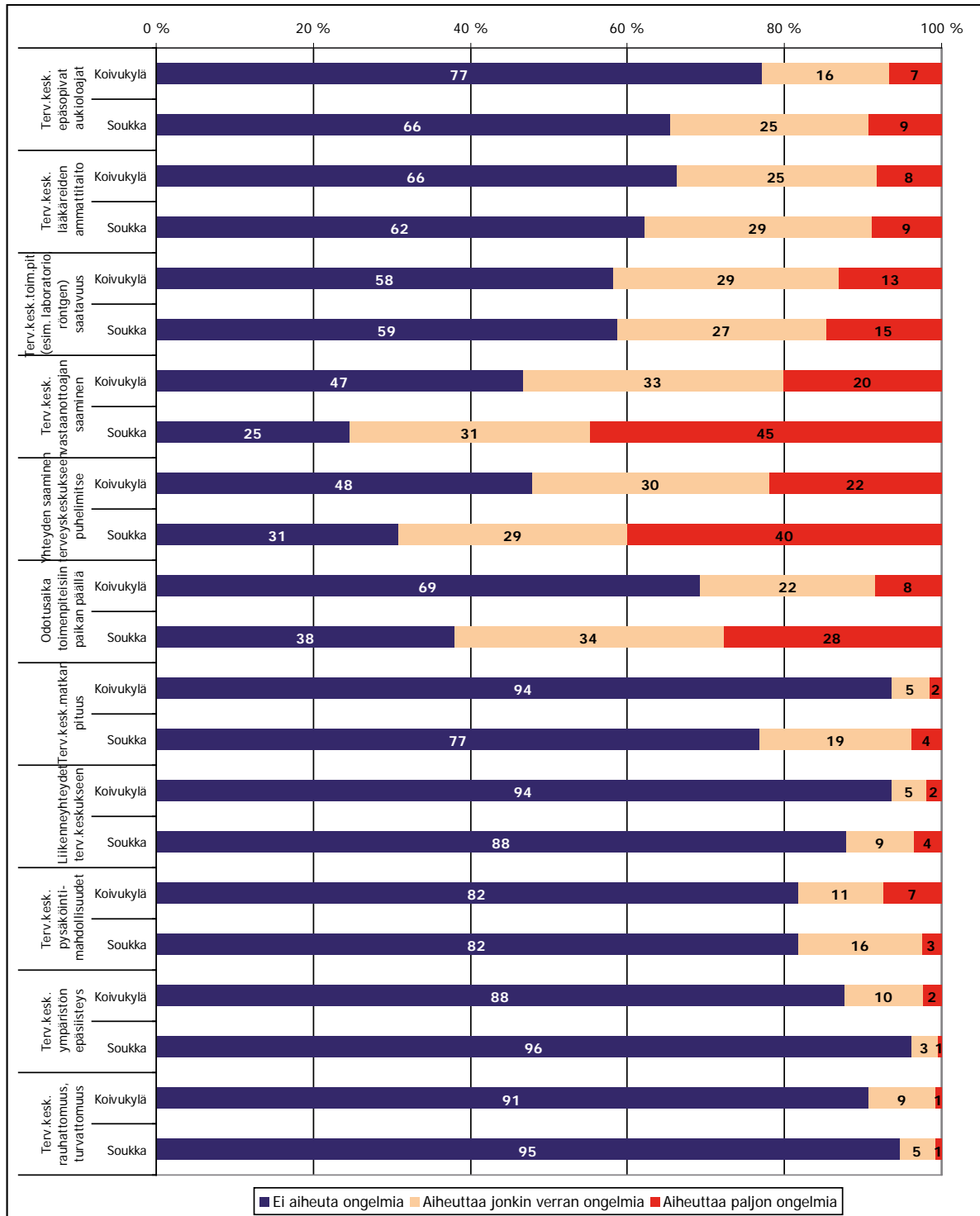
Soukkalaiset yli 65-vuotiaat kritisoivat käyttämäänsä Espoonlahden terveysaseman toimintaa. Toimintaa pidetään huonosti organisoituna. Henkilökuntaa on liian vähän, eikä oikein kukaan tunnu tietävän, mitä pitäisi tehdä.

”Sairaala on kaukana täältä ja toi terveyskeskuksin on aivan tukossa ainakin viimeksi oli, kun mä kävin. Se on ihan sekaisin vaikka ei ole sairaanakaan. Sinne, kun menee istumaan 2 tunniksi, niin näkee mikä siellä on. Ihmiset juoksee paperilappu kädessä paikasta toiseen ja kukaan ei tiedä mitä tekee.”

Soukka, nainen 65+

KUVA 35. Soukan asukkaiden terveyspalvelujen (julkiset ja yksityiset terveysasemat) ensisijaiset käyttöpaikat (vain palveluja käyttäneet).

KUVA 36. Terveyskeskusasiointiin liittyvät ongelmat.

”Terveyspalvelut ihan persiistä. Tämä Soukan homeiseksi mainittu paikka lopetettiin, niin se oli aika suuri menetys nimenomaan Soukalle.”

Soukka, nainen 65+

”Ei vaan tämä terveysasema, joka oli tossa tämän kävelytien varrella 2 vuotta sitten, sen puutteesta on jouduttu kärsimään. Sinne pääsi jonkinlaisella toimitusajalla ja oikeastaan aika nopeastikin. Mutta tää nykyinen on semmoinen, että jos heinäkuussa tai elokuussa tilaa lääkäriin ajan, niin sitä tarjotaan loka-kuulle sikäli, jos sinne puhelimella pääsee. Jos sinne menee käymään käy niinku tässä ilmenyt, että siellä saatettiin jonottaa 2 tuntia ja tarjotaan ei oota, että kukaan ei oikein vastaan mistään ja tässä on ilmeisesti organisaattorista, hyvin harvoihin ihmisiin kulminoituu tää sotku, joka siellä on.”

Soukka, nainen 65+

Myös haastatelluilla lapsiperheiden edustajilla on kielteisiä kokemuksia Soukan alueen julkisista terveyspalveluista.

”Toi ei toimi meidän toi kunnallinen lääkärikeskus ollenkaan. Sinne ei pääse puhelimella, sieltä ei saa varattua aikoja. Lääkäriajan saa varattua, jos on akuutti juttu, muuten on vaikea saada mitään, se on parempi mennä yksityiselle.”

Soukka, nainen 30+

Haastatellut lapsiperheiden edustajat asioivatkin yksityisissä paikoissa, joista ajanvaraus onnistuu ongelmitta. Toisaalta aikuiset työssä käyvät henkilöt käyttävät hyväkseen työterveyspalvelujaan. Niiltä osin kun Soukan alueen julkisia terveyspalveluja kommentoidaan myönteisesti, kohdistuvat kommentit alueen lastenneuvolaan.

”Et toi neuvola, se mun piti vielä sanoa, et neuvola on vielä ainakin toistaiseksi tossa, et se on ihan hyvä pienten lasten kanssa, ettei tartte lähteä pitkälle, ja siitä on saanu hyvin ajat. Ja se toimii. Ainoo, et nyt sen jälkeen kun siihen siirtyi toi Kaitaa, niin meillä vaihtuu koko ajan ihminen siellä. Että kun noi oli mun lapset pieniä niin aina oli se sama, ne ties kuka siellä on. Nytten kun on käyty kerran vuodessa,

niin kun oli tutkimus ja lääkäri, niin käytiin sitten useamman kerran, niin aina siellä oli eri ihminen. Et se nyt oli, mut on se kiva kun se on tossa lähellä.”

Soukka, nainen 30+

Soukassa terveyskeskuksen koetut ongelmat tuntuvat siirtävän asukkaita asiakkaiksi yksityisen sairaanhoidon palveluihin. Useat vastaajat mainitsevatkin käyttävänsä tarpeen mukaan sekä kunnallisia että yksityisiä terveyspalveluja rinnakkain. Soukan asukkailla tähän sekapalvelumalliin tuntuu olevan myös varaa.

Jos soukkalaiset valittavat vaikeuksista saada aikoja terveysasemalleen, niin puutteita on ollut myös Koivukylässä. Keskeisimmäksi ongelmaksi nimitetään lääkäriaikojen saaminen ja oman lääkärin vastaanotolle pääseminen.

”Yksi on tuota se, että lääkäriä – omaa lääkärää ei saa. Se on hirveän hankala päästä omalle lääkärille, jos nyt ei ole ihan kuolemaisillaan. Että 3 viikkoa menee, kun pääsee omalle lääkärille joo, päivystävälle voi tulla, mutta se on taas eri lääkäri, kun se oma lääkäri. Mielellään menisin omalle. Kävin viimeksi eilen siellä.”

Koivukylä, nainen 65+

”Se on kyllä niin sekaisin koko terveyskeskus siellä, että ei tiedä, mihin menee. Huononpaan suuntaa se meni kyllä.”

Koivukylä, nainen 65+

”Mä yritin tilata lääkärille aikaa tässä viime viikolla niin kuukauden päähän olisi saanut, mutta minä en kuukautta odota. Mä mieluimmin kuolen se on vissin varma, enkä ottanut sitä aikaa ensi kuukauden puolelle. En minä nyt kuukautta voi odottaa, siis se on aivan siis lääkäreitä on pilvin pimein kumminki tossa ja niitä hoitajia. Nyt kun katsoi Vantaan seudusta sitä tiimijuttua, minkä ne oli tehnyt, siellä on kaksi tiimiä a- ja b-puolella ja siellä on lääkäreiden nimet ja siellä hoitajien nimet sekä a että b, mutta sehän ei toimi. Ei se toimi Tikkurilassakaan.”

Koivukylä, nainen 65+

Vapaa-ajan liikuntapaikat

Soukkalaisista lähes kaikki käyttivät oman alueensa ulkoilu- ja lenkkimaastoja sekä uimarantaa, kun Koivukylässä vain noin kolme neljästä käytti oman alueensa ulkoilu- ja lenkkimaastoja. Soukkalaisista myös noin puolet käytti läheistä Espoonlahden uimahallia. (kuva 37)

”Tässähän on luonto lähellä, että tosi lähellä jos haluaa luonnossa liikkua joka puolella on luonto ja puistot ja upeata erämaata.”

Soukka, mies 65+

”Maailman parhaat pilkki- ja kalavedet on tossa.”

Soukka, mies 65+

Koivukylässä tai yhtä välittömässä läheisyydessä uimahallia ei ole. Koivukylässä liikuntapaikkojen suurimmat käyttöongelmat liittyivätkin niiden huonoon saavutettavuuteen ja koettuun turvattuuteen. Koivukylässä joka neljäs vastaaja koki näissä ongelmia, kun Soukassa vain joka kymmenennelle aiheutui niistä ongelmia. Myös alueiden ja tilojen epäsiisteys ja huono kunto aiheutti ongelmia kummallakin alueella. (kuva 38)

”Tämmöset liikuntapaikat, sinne nyt tietysti joutuu menemään Tikkurilaan tai muualla. Tässä on niitä silleen aika huonosti tarjolla.”

Koivukylä, mies 30+

”Mä käyn muualla kuntosalilla, että tässä ei oo semmosta paikkaa, missä voisin käydä vaikka jumpassa, niin ei oo semmosta tarpeeksi hyvää lähellä. Et mä käyn Tikkurilassa asti.”

Koivukylä, nainen 30+

Mä käyn esimerkiksi tossa Vantaa Gymillä, siellä kuntosalilla säännöllisesti, se on tosi hyvä paikka missä käydä. Ihan varmaan pääkaupunkiseudun parhaimmista kuuluva. Ja sit mä tiedän, et Korsossakin on ihan lähellä tossa kuntosali, et kyllä niitäkin täällä riittää.”

Koivukylä, mies 35-v.

Liikuntapaikkojen käyttö erosi eniten uimahallin ja uimarannan käytössä niin, että Soukassa enemmistö käytti vesiliikuntapalveluja omalla asuinalueellaan, kun taas Koivukylässä näitä palveluja oli haettava yleensä muualta Vantaalta tai kauempaa.

Skeittipaikkoja ja hevostalleja ei Koivukylässä juurikaan käytetty. Soukassa lähes kaikki näiden palvelujen käyttäjät saivat palvelun omalta asuinalueeltaan. (kuva 37)

Vanhusten päivätoimintakeskukset/ palvelukeskukset

Suurehkoille asuinalueille tulisi järjestää vanhusten palvelu- ja kokoontumistila, sillä vanhusten hoidossa ollaan siirtymässä yhä enemmän kotona asumisen pidentämiseen ja avohuoltoon. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus edellyttävät 5 000–10 000 asukkaan väestöpohjaa. Aiemmin pidettiin tavoitteena pienten yksiköiden sijoittamista asuinalueille lähelle asukkaita (Jalkanen et al. 2004, 141–150), sittemmin kustannuspaineet ovat vieneet kehitystä kohti yhä suurempia ja keskitetympiä yksiköitä.

Soukan palvelukeskuksen ympäristössä asuu suhteellisesti eniten vanhuksia verrattuna muihin Espoon palvelukeskuksiin. Palvelukeskuksen saavutettavuus on suhdeluvuiltaan kaupungin paras sekä kilometrin että 500 metrin etäisyydellä mitattuna. Heikoiten kohdeväestönsä tavoittaa Kalajärven ja Espoon keskuksen toimipisteet. (kuva 39 ja taulukko 6)

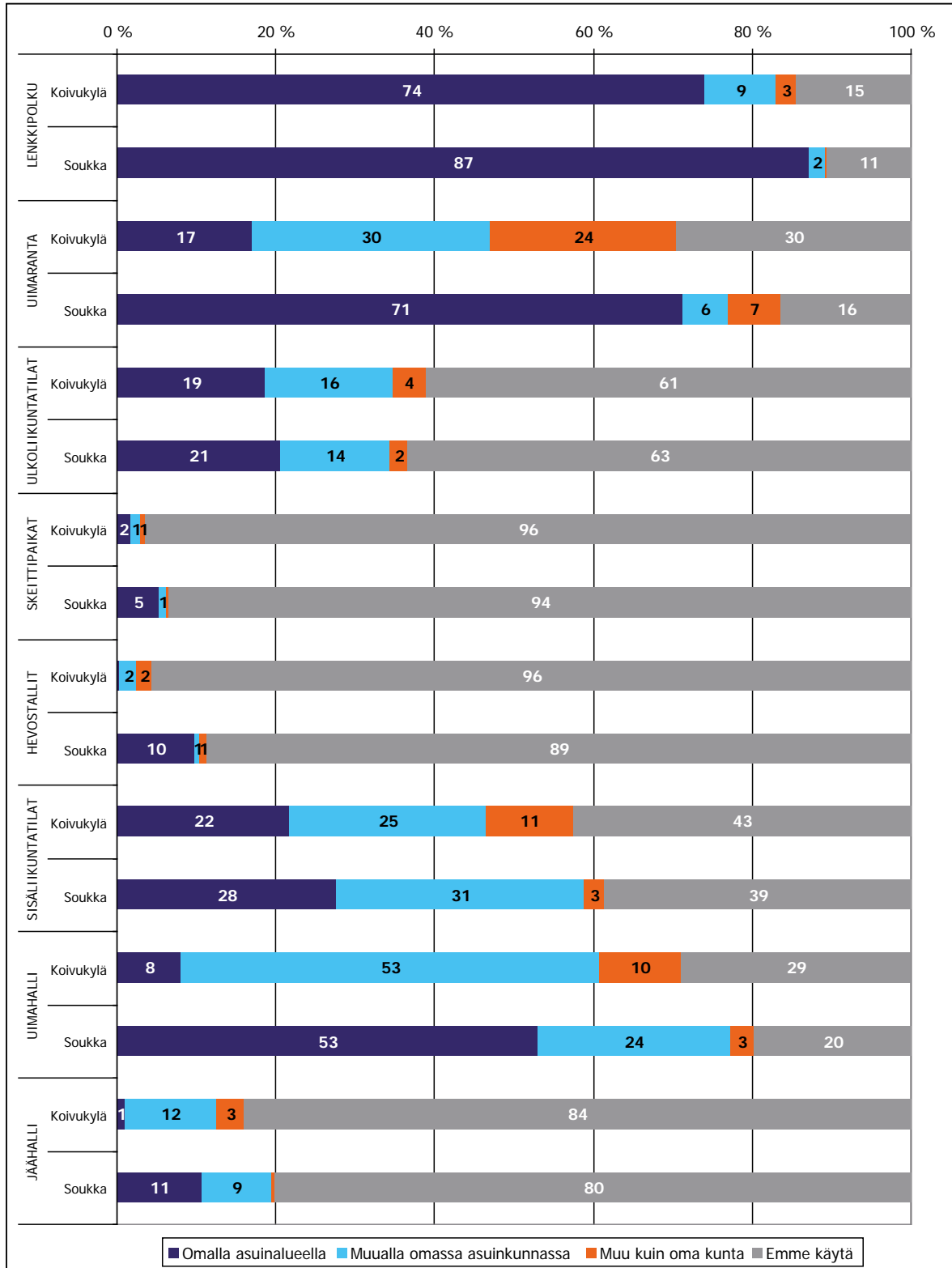
Koivukylässä ei ole vanhusten palvelukeskusta. Lähin sijaitsee Korsossa, jossa sekä 500 metrin että kilometrin etäisyydellä kaupungin palvelukeskusten ympäristöistä asuu vähiten vanhusväestöä. Paras ikääntyneiden tavoitettavuus on 500 metrin etäisyydellä Hakunilan ja kilometrin etäisyydellä Myyrmäen palvelukeskuksella. (taulukko 7)

Soukassa noin puolet ja Koivukylässä noin kolmannes vastanneista haluaisi vanhusten palvelukeskuksen kävelyetäisyydelle. Ero johtunee Soukan iäkkäämmästä vastaajajoukosta.

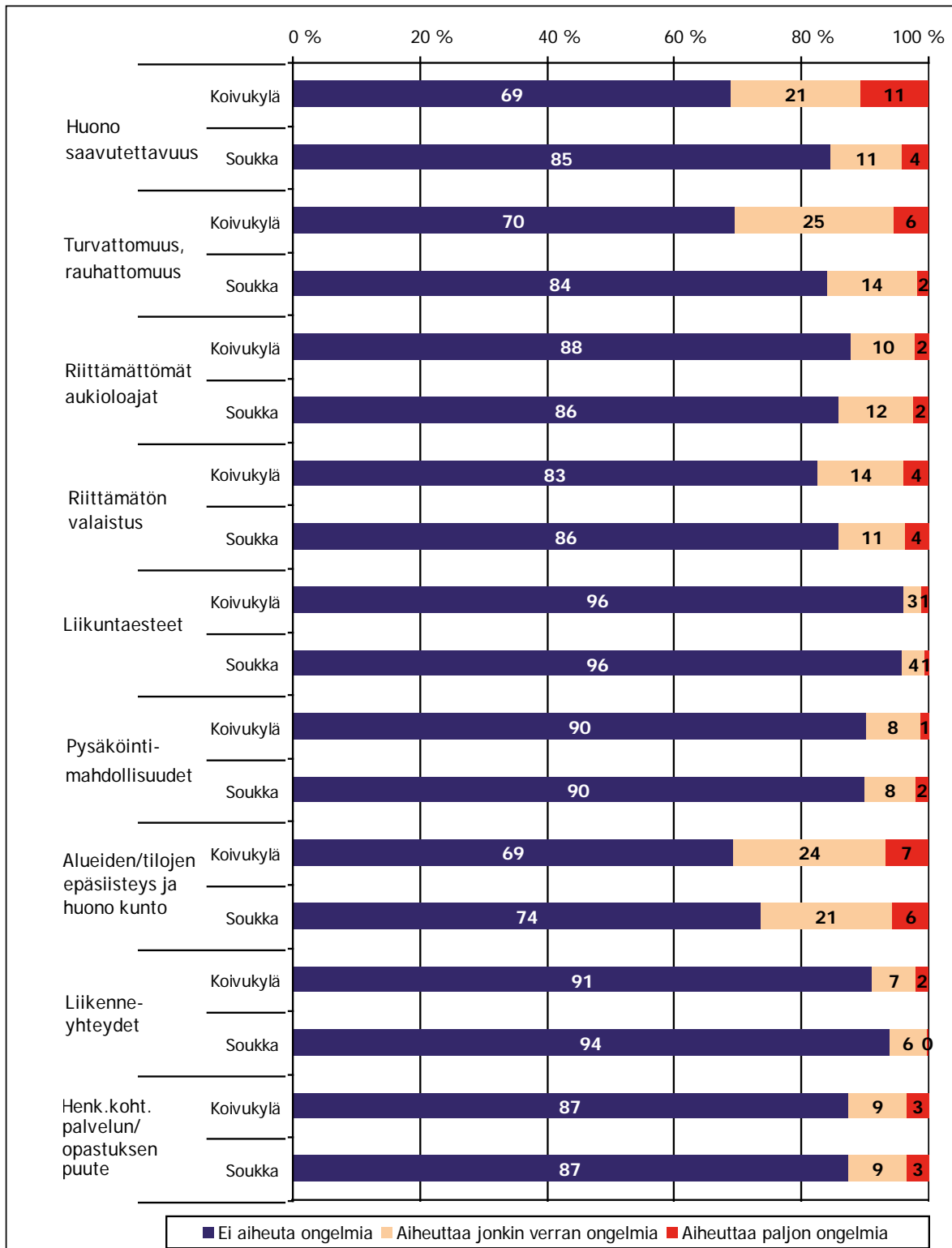
Soukkalaiset yli 65-vuotiaat ovat tyytyväisiä Soukan palvelutaloon.

”Soukan palvelutalo on paras koko Espoossa. Tää on jatkuvassa käytössä päivittäin. Kun ajattelee 65-vuotiaita, niin meillä on hyvät palvelut, kun meillä on tää palvelutalo. Muualla Espoossa on sellainen tilanne, että koulut olisi käytettävissä esimerkiksi kokouksiin, mutta eihän se auta, kun ne on niitä urheilijoita täynnä ne koulut. Mutta, kun tämä on päiväsaikaan käytössä, joka sopii kyllä eläkeläisille, niin tää on hyvä systeemi.”

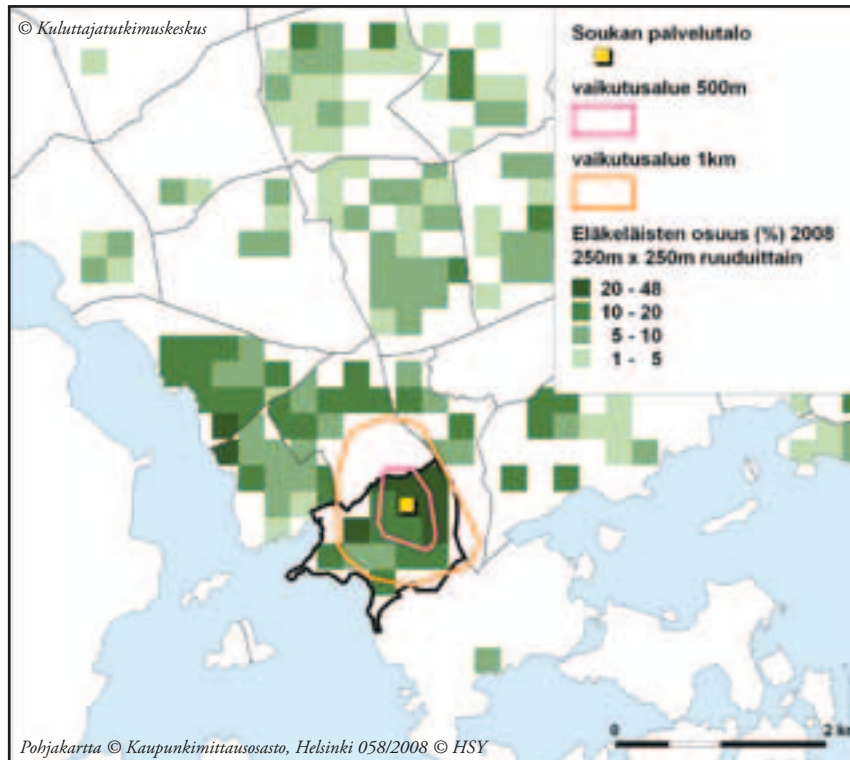
Soukka, nainen 65+

KUVA 37. Liikuntapaikkojen ja -palveluiden käyttöpaikat.

KUVA 38. Liikuntapaikkojen ja -palveluiden käyttöön liittyvät ongelmat.

KUVA 39. Soukan vanhusten palvelukeskuksen sijainti ja yli 65-vuotiaiden sijoittuminen alueelle 250 m x 250 m ruuduissa.

TAULUKKO 6. Vanhusten kunnallisten päivätoimintakeskusten saavutettavuus Espoossa.

%-suhde päivätoim.keskusten keskiarvoon

Palvelutalot Espoo	1 km etäisyys yli 65-v. lkm	500 m etäisyys yli 65-v. lkm	1 km etäisyys 65-v. %-osuus	500 m etäisyys 65-v. %-osuus
Leppävaara	929	373	116	132,3
Soukka	1175	418	146,7	148,2
Tapiola	1114	251	139,1	89
Haukilahti	1056	388	131,8	137,6
Espoon keskus	335	144	41,8	51,1
Kalajärvi	100	39	12,5	13,8
Viherlaakso	900	359	112,4	127,3

TAULUKKO 7. Vanhusten kunnallisten päivätoimintakeskusten saavutettavuus Vantaalla.

%-suhde päivätoim.keskusten keskiarvoon

Palvelutalot Vantaa	1 km etäisyys yli 65-v. lkm	500 m etäisyys yli 65-v. lkm	1 km etäisyys 65-v. %-osuus	500 m etäisyys 65-v. %-osuus
Tikkurila	1 253	463	110	101
Korso	596	138	52,9	30,2
Hakunila	819	327	72,7	71,6
Myyrmäki	1 841	898	163	196,5

Nuorisotilat

Nuorisotaloilla ja -tiloissa tapahtuva nuorisotoimen palvelu kohdistetaan sekä Espoossa että Vantaalla 10–17-vuotiaiden ikäryhmälle. Espoossa on 16 suomenkielisille tarkoitettua nuorisotilaa tai -taloa eri puolilla kaupunkia. Lisäksi toimintaa vahvistaa Soukan koko Espoota palveleva ruotsinkielisten nuorten paikka. Espoossa nuorisotoimen vastuualueet jakautuvat suuralueittain. Espoonlahden alueella, mihin Soukanmäki kuuluu, on neljä nuorisotilaa. Näitä ovat Kivenlahden, Nöykkiön ja Soukan nuorisotila sekä Sökö Ungdomslokal.

Parhaiten 10–17-vuotiaiden ikäryhmän toiminta-alueeltaan tavoittaa sekä 500 metrin että kilometrin etäisyydeltä Matinkylän monitoimitalo. Siellä saavutettavuus on noin kaksi kertaa parempi kuin Espoon muissa nuorisotiloissa keskimäärin. Soukan nuorisotalolla saavutettavuus on hieman kaupungin keskiarvoa parempi. Kilometrin toimintasäteellä asuu reilusti yli 500 nuorta. (taulukko 8)

Vantaalla nuorisotoimen vastuualueita on viisi ja nuorisotiloja on yhteensä 13. Koivukylän suur-

alueella on Havukosken nuorisotalo, Korson nuorisotila sekä Mikkolan nuorisotila lentävä lautanen. Havukosken nuorisotalolla taloa käyttävät sekä päiväkotilapset että eläkeläiset nuorten iltakäytön lisäksi.

Vantaalla parhaiten kohderyhmänsä äärelle sijoittuu Hakunilan nuorisotalo erityisesti puolen kilometrin etäisyydelle. Nuoret tavoittavat asuinalueensa Hakunilan tilat reilusti yli kaksi kertaa paremmin kuin Vantaalla nuoret muilla alueilla keskimäärin. Koivukylässä Havukosken nuorisotalon ympäristössä asuu myös paljon nuoria. Kilometrin etäisyydellä talo tavoittaa yli 600 käyttäjäänsä ja sijoittuu hyvin myös kaupungin saavutettavuusvertailussa. (taulukko 9)

Soukassa noin kolmannes ja Koivukylässä noin neljännes vastanneista haluaisi nuorisotilat kävelyetäisyydelle. Vain pari prosenttia kummankin alueen vastaajista oli sitä mieltä, että nuorisotilojen huono saavutettavuus aiheutti ongelmia kotitaloudelle.

Nuorisobarometrissa 2009, kysyttiin 1 900 suomalaiselta 15–29-vuotiaalta nuorelta nuorisotalojen palveluiden tärkeydestä elämän ja vapaa-ajanvieton paikkoina. Erittäin tärkeinä nuorisotaloja

TAULUKKO 8. Nuorisotalojen saavutettavuus ikäryhmälle 10–17-vuotiaat Espoossa.

Nuorisotalot Espoo	% -suhde nuorisotalojen keskiarvoon			
	1 km etäisyys 10-17-v. lkm	500 m etäisyys 10-17-v. lkm	1 km etäisyys 10-17-v. lkm %-osuus	500 m etäisyys 10-17-v. lkm %-osuus
Olari	642	187	130,6	147,7
Keski-Espoon Sentteri	777	73	158,1	57,6
Kalajärven Rentola	164	22	33,4	17,4
Juvanpuisto	335	126	68,2	99,5
Kauklahti	146	56	29,7	44,2
Nöykkiö	523	120	106,4	94,8
Gräsan askartelukesk.	271	25	55,1	19,7
Leppävaara	574	121	116,8	95,6
Haukilahden simpukka	563	98	114,6	77,4
Matinkylän monitoimit.	986	292	200,6	230,6
Kivenlahti	589	202	119,9	159,5
Karakallio	305	121	62,1	95,6
Soukan Aleksanteri	559	168	113,8	132,7
Tapiola	255	15	51,9	11,8
Mankkaan makasiini	657	112	133,7	88,5
Laajalahden kolo	517	288	105,2	227,5

TAULUKKO 9. Nuorisotalojen saavutettavuus ikäryhmälle 10–17-vuotiaat Vantaalla.

%-suhde nuorisotalojen keskiarvoon

Nuorisotalot Vantaa	1 km etäisyys 10-17-v. lkm	500 m etäisyys 10-17-v. lkm	1 km etäisyys 10-17-v. %-osuus	500 m etäisyys 10-17-v. %-osuus
Hiekkaharju	713	238	132,5	129,3
Nuorisotila Arkki	749	210	139,2	114,1
Hakunila	856	452	159	245,6
Kolohonka	241	54	44,8	29,3
Länsimäki	484	197	89,9	107,1
Tonttula	318	23	59,1	12,5
Lentävä lautanen	545	248	101,3	134,8
Korso	556	138	103,3	75
Pähkinärinne	501	130	93,1	70,7
Martinlaakso	580	162	107,7	88
Pakkalan Wintti	290	131	53,9	71,2
Havukoski	625	226	116,1	122,8

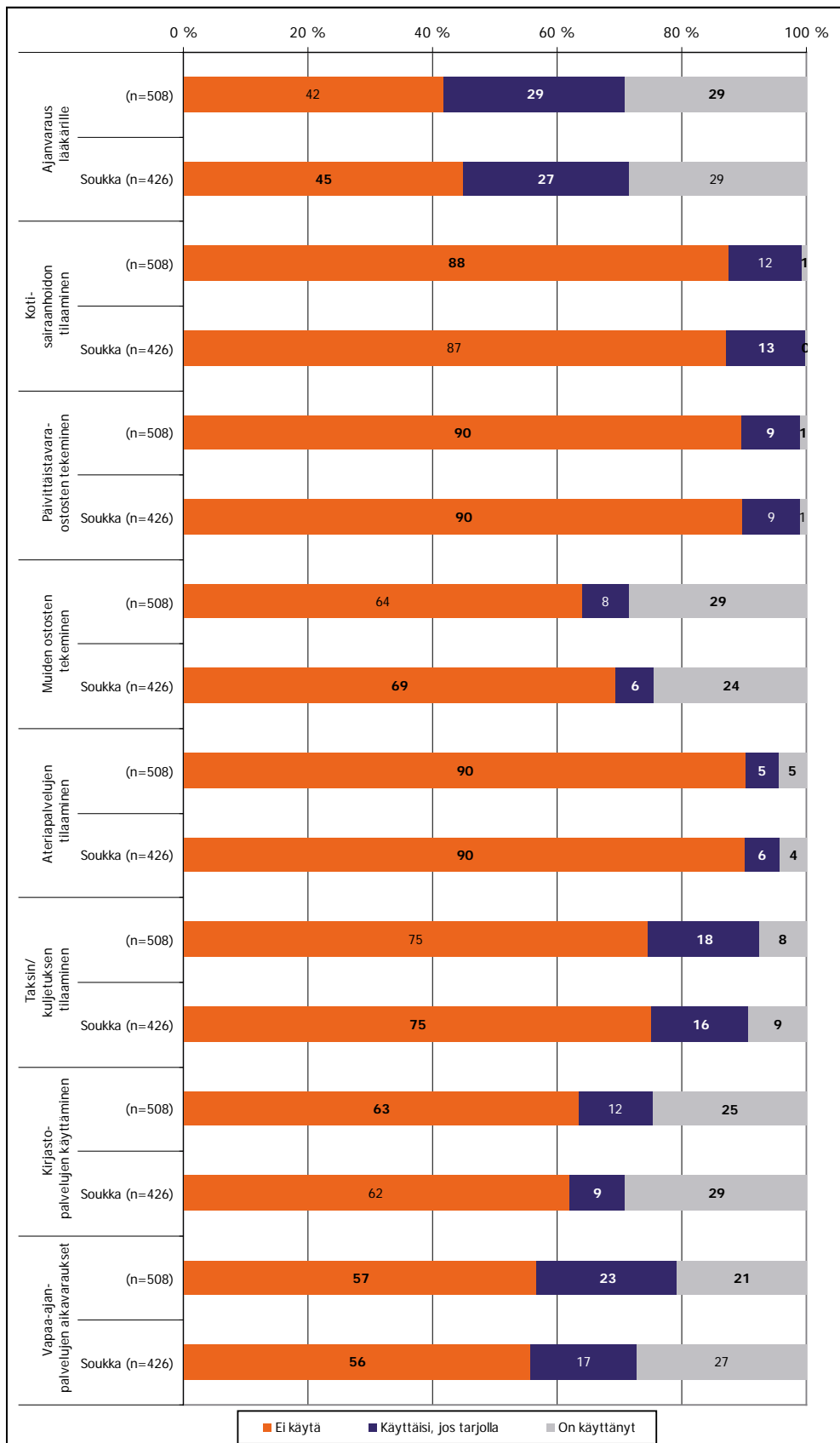
piti 15–19-vuotiaista 16 prosenttia ja melko tärkeinä 28 prosenttia kyselyyn vastanneista nuorista. Pääkaupunkiseudulla tosin nuoret pitivät nuorisotalojen palveluita hieman vähemmän tärkeinä kuin muualla kaupunkimaisissa tai maaseutumaisissa kunnissa (Myllyniemi 2009, 61). Nuorten vapaa-ajan harrastustilojen riittävydestä oli Nuorisobarometrin 2009 mukaan Espoossa täysin tai melko samaa mieltä noin puolet 45 vastaajasta. Täysin eri mieltä oli 13 prosenttia vastaajista. Myös Vantaalla noin puolet 47 vastaajasta oli täysin tai melko samaa mieltä ja vastaavasti täysin eri mieltä vain 6 prosenttia. (Myllyniemi 2009, 73)

Koivukylässä nuorisotalon toimintaa kritisoidaan ”liian organisoiduksi”. Talolle toivottaisiin mahdollisuutta vapaampaan oleskeluun. Myöskään kirjaston tiloissa ei voi oleskella vapaasti. Vähänkään enemmän ääntä aiheuttava toiminta tai kanssakäyminen ei kirjaston tiloissa ole sallittua. Monelle nuorelle Citymarket on tärkeä kohtaamispaikka. Citymarket ympäristöineen ei kuitenkaan sovellu ympärivuotiseen oleskeluun. Kesäisin ja lämpöisellä säällä ongelmia ei aiheudu niinkään kuin talvisin ja kylmällä säällä, jolloin nuoret eivät säänn vuoksi halua oleskella kauppakeskuksen ulkopuolella. Sisätiloissa oleskelua puolestaan ei kauppakeskuksessa ole katsottu hyvällä.

4.2 Etäpalvelut ja kotipalvelut

Kotiin tulevat ja internetin kautta käytettävät palvelut voivat hyvin toimiessaan ja oikein hinnoiteltuina tai tuettuina helpottaa paitsi perheiden ja kiireisten arkea, myös tukea ikääntyneitä asumaan kotona pidempään. Internetin puute tai sitä käyttämättömien ryhmä pienenee tulevaisuudessa, sillä yhä useampi ikääntynyt on jo tottunut tietotekniikkaan työelämänsä aikana. Tällä hetkellä kuitenkin vielä monissa kotitalouksissa, kuten lähiöiden vastaajatalouksienkin joukossa, ei ole internetiä, tai sitä ei osata tai haluta käyttää. Etenkin vanhemmat vastaajat toivoivat sosiaalisia kontakteja luovia palveluja, esimerkiksi pankkipalveluja ja -tiskejä, takaisin alueelle. Palvelujen tarjontaan tarvitaankin vaihtoehtoisuutta niin, että pelkkä internetpalvelu ei luo epätasa-arvoisuutta eikä sulje mitään käyttäjäryhmää pois.

Noin neljäsosa vastaajista oli käyttänyt internetpalveluina ajanvarausta lääkärille, kirjastopalveluja sekä muiden ostosten kuin ruokaostosten tekemistä. Viidesosa vastaajista oli tehnyt internetin kautta vapaa-ajanpalveluiden aikavarauksia ja noin 10 prosenttia tilannut taksin tai kuljetuksen. (kuva 40)

KUVA 40. Eräiden internetpalvelujen käyttäminen ja käyttöhalukkuus.

Kaikkein eniten halukkuutta olisi ollut käyttää enemmän internetpalveluja ajanvarauksessa lääkärille. Neljäsosa vastaajista molemmissa lähiöissä olisi käyttänyt internetajanvarausta, jos sellainen olisi ollut tarjolla. Vapaa-ajanpalvelujen aikavaroja olisi myös käytetty enemmän. Koivukylässä 23 prosenttia vastaajista ja Soukassa 17 prosenttia vastaajista ilmoitti halukkuutensa lisätä internetin käyttöä näissä. Kolmas suosittu potentiaalinen palveluntarjonta löytyisi taksin tai kuljetuksen tilaamisesta, sillä lähes 20 prosenttia molemmissa lähiöissä vastanneista olisi halukas käyttämään palvelua, jos se olisi tarjolla. Ongelmat Koivukylän kirjaston levottomuudessa näkyvät Soukkaa hieman suurempana halukkuutena käyttää kirjaston palveluja internetin kautta kuin myös tilata palveluja kotiin. Kotisairaanhoidon tilaamiseen internetin kautta olisi halukkuutta molemmissa lähiöissä reilulla 10 prosentilla vastaajista. (kuva 40)

Yli 65-vuotiaista noin joka kymmenes oli käyttänyt ja lisäksi noin neljännes käyttäisi internetissä ajanvarausta lääkärille, jos sellainen olisi saatavilla. Noin joka kymmenes tilaisi myös kotisairaanhoidoa, taksin tai varaisi vapaa-ajanpalveluja internetin kautta.

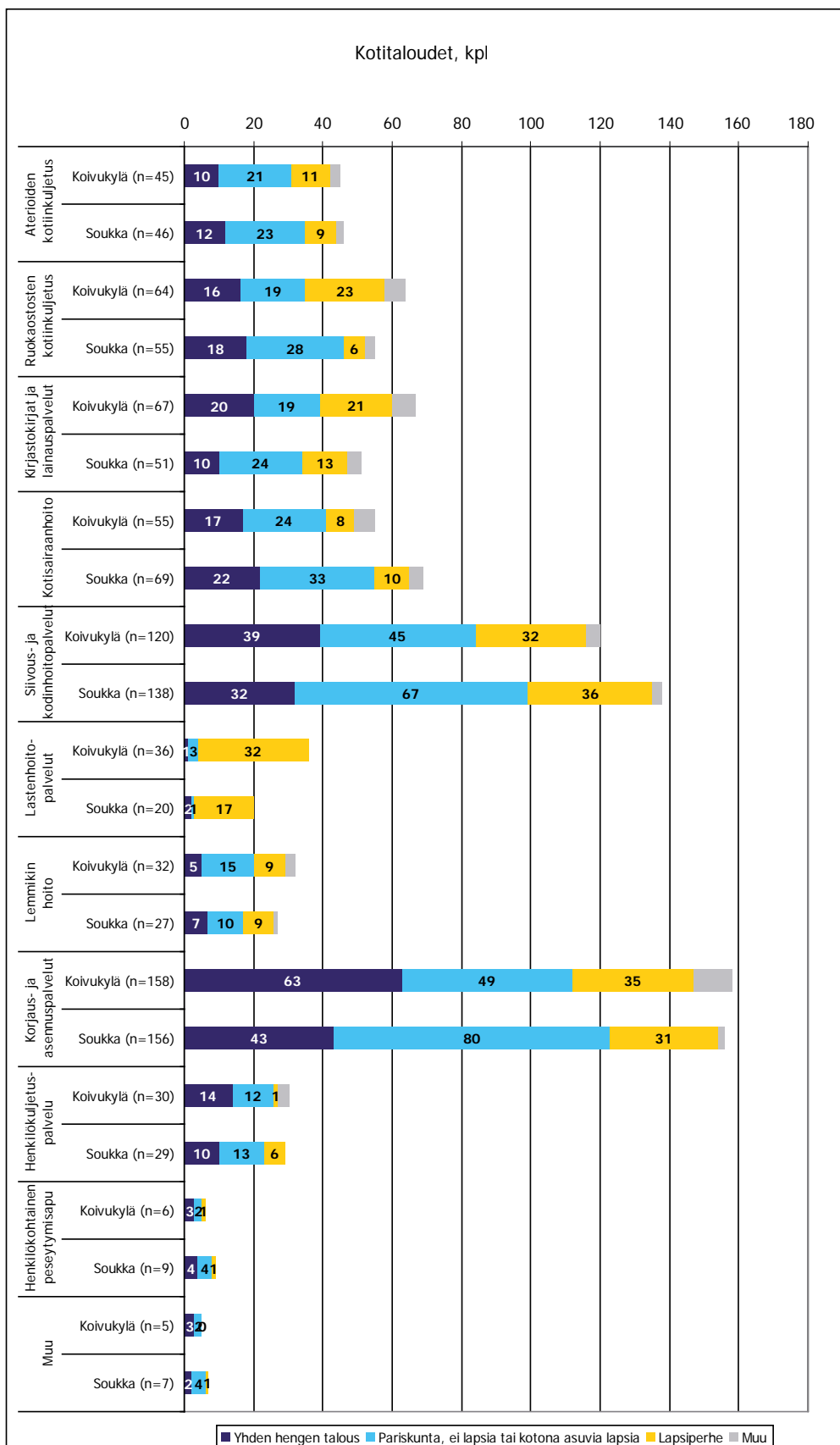
Kotiin tulevissa palveluissa käyttöhalukkuutta oli selvästi eniten korjaus- ja asennuspalvelujen sekä siivous- ja kodinhoitopalvelujen käyttämiseen. Soukassa erityisesti lapsettomat pariskunnat olivat kiinnostuneita näistä palveluista. Koivukylässä yhden hengen taloudet olivat hieman kiinnostuneempia korjauspalveluiden käytöstä kuin muut taloudet. Muita kotipalveluita, joista oltiin kiinnostuneita olivat kotisairaanhoido, kirjastopalvelut sekä ruokaostosten kotiinkuljetus. (kuva 41)

Aterioiden ja ruokaostosten kotiinkuljetus, henkilökuljetus sekä peseytymisapu olivat vanhempien vastaajien toivelistalla. Soukassa olisi ostovoimaa kotipalvelujen käytön lisäämiseen ja monet ikääntyvät ilmoittavatkin tarvitsevansa tulevaisuudessa kotipalveluja. Nuoremmat perheelliset taloudet toivoivat ruokaostosten kotiinkuljetuspalvelua, siivous- ja kodinhoitopalveluja, korjaus- ja asennuspalveluja sekä lastenhoitopalveluja kotiin. (kuva 41)

Soukassa yli 65-vuotiaille järjestetyssä keskustelussa oli henkilö, joka oli mukana Espoon kaupungin terveyspalvelujen sähköisessä kokeiluhankkeessa. Hankkeessa palvelujen käyttäjä saa muun muassa laboratoriokokeiden tulokset sähköpostiin ja tekstiviestillä matkapuhelimeen sen sijaan, että niitä pitäisi tiedustella puhelimitse soittamalla tai odottaa lääkärin soittoa. Lisäksi kokeiluhankkeessa oli mahdollisuus lähettää sähköpostilla lääkärille kysymyksiä, ja vastauksen sai viimeistään seuraavana päivänä. Ryhmässä käytiin keskustelua kyseisen kokeilun toimivuudesta kaikkien potentiaalisten käyttäjien kohdalla, sillä kaikilla yli 65-vuotiaille ei ole sähköpostia käytettävissään.

”Tässä on sekin vielä nää laboratoriotulokset tulee testiviestinä tai sähköpostina, niin se hyvä puoli. Silloin kun ne soitti puhelimella, niin sehän voi tulla kaupan kassajonossa tai liikennenuhkassa, jossa on aika vaikea puhua kaikkea. Se on niin helppoa, kun sä voit sen tekstiviestin lukea kaikessa rauhassa, saat avata sen sähköpostin, niin se mun mielestäni sopii. Ei ainakaan liikkuvana ihmisenä se ei ole ollenkaan hyvä, että puhelin soi yleensä kaikkein pahimpaan aikaan.”

Soukka, mies 65+

KUVA 41. Eräiden kotiin tuotavien palvelujen käyttöhalukkuus.

5 MUUTTOAIKEET JA ASUMISVIIHTYVYYS

Koivukylässä noin kolmannes ja Soukassa noin neljännes oli harkinnut muuttamista seuraavan 12 kuukauden aikana.

Tärkeimpinä muuton syinä mainitaan elämäntilanteen muutokset ja sen vaikutus tilantarpeeseen ja asumistoiveisiin. Muuttoaikeita lisäsivät myös asuntoon liittyvät syyt, kuten tulevat remontit ja hissien puute. Palvelujen osuus kaikista mainituista muutosyistä oli kummallakin alueella noin 14 prosenttia.

Koivukylän vetovoimatekijät painottuvat selvästi sijaintiin hyvien liikenneyhteyksien, edulliseen asumiseen ja hyviin sekä monipuolisiin palveluihin. Soukan vetovoima korostuu luonnonläheisyydessä ja asuinalueen viihtyisyydessä.

Lähiöissä on runsaasti kiinnostusta osallistua palvelujen järjestämiseen, sillä Soukassa 72 prosenttia ja Koivukylässä 62 prosenttia vastaajista ilmoitti olevansa valmis antamaan vähintäänkin palautetta kaupungille.

Alueiden yhteisöllisyys oli sitä suurempaa, mitä pidempään asukkaat olivat asuneet. Halukkuutta naapuriapuun oli yli 20 prosentilla molempien lähiöiden vastaajista.

Palvelut luovat lähiöihin tärkeää yhteisöllisyyttä. Erityisesti kaupat ja kirjasto edesauttavat miellyttäviä kohtaamisia asukkaiden välillä.

Kuva: Soukka / Hannu Kytö

5.1 Muuttoon ja viihtymiseen vaikuttavat tekijät

Koivukylässä noin kolmannes ja Soukassa noin neljännes oli harkinnut muuttamista seuraavan 12 kuukauden aikana. Useimmat harkitsivat muuttoa muualle kotikaupunkinsa alueelle ja noin joka kymmenes vastaaja harkitsi muuttamista oman asuinalueensa sisällä. Helsinkiin tai muualle pääkaupunkiseudulle suunniteltiin muuttoa noin joka kahdeskymmenes. Koivukyläläisistä 9 prosenttia ja soukkalaisista vain 3 prosenttia harkitsi muuttamista muualle Suomeen. Kummankin alueen muuttoa harkinneilla oli keskimäärin 1–2 vaihtoehtoa.

Tärkeimpinä muuton syinä mainitaan elämäntilanteen muutokset ja niiden vaikutus tilantarpeeseen ja asuinpaikan toiveisiin. Eläkkeelle jäännin yhteydessä pohditaan muuttoa pienempään asuntoon alueella, kotipaikkakunnille muualle Suomeen, maalle tai lähemmäksi sukulaisia. Iäkkäämpien toiveasunto on kerrostalossa palvelujen äärellä joko seniori- tai palveluasunnossa. Lapsiperheiden muuttoaikeita kuvastaa tarve isompaan asuntoon ja rauhallisempaan paikkaan. Yksin tai kaksin asuvat mainitsevat muuttosyinä usein vaihtelunhalun tai muuton lähemmäksi työpaikkaa. Yleensä vuokra-asunnoista halutaan muuttaa omistusasuntoihin ja kerrostaloista rivi- tai pientaloihin.

Koivukylässä ne, jotka pohtivat muuttoa, mainitsevat syiksi usein alueen rauhattomuuden, turvattomuuden ja maahanmuuttajataustaisten suuren määrän alueella. Rauhattomuutta synnyttävät Koivukylän omat ja muualta tulevat päihtyneet sekä muut rauhanhäiritäjät. Turvattomuutta synnyttävät niin ilkeävalta, pikkurikokset kuin häiriökäyttäytyminen. Osassa vastauksista puolestaan paistaa tietty juurtumattomuus alueelle; ollaan valmiita vaihtamaan maisemaa esimerkiksi vain vaihtelun vuoksi jo parin alueella asutun vuoden jälkeen. Koivukylässä palveluista tai niiden epäkohdista huomautellaan hieman vähemmän kuin Soukassa.

Soukassa mainitaan usein talojen tulevien peruskorjausten (kuten putkiremontin) tai liikuntaesteiden, kuten hissien puuttumisen, vaikuttavan muuton harkintaan. Myös Koivukylässä on vastaajia, jotka harkitsevat muuttoa remonttien vuoksi. Asumishaitan lisäksi korjausten aiheuttamat kus-

tannukset saavat etenkin iäkkäämpiä asukkaita harkitsemaan muuttoa toisaalle remonttivapaisiin palveluasuntoihin tai senioriasuntoihin. Muita asumiseen liittyviä muuttosyitä ovat liian suureksi jääneet asunnot vanhemmilla vastaajilla ja vastaavasti liian pieneksi käyvät asunnot lapsiperheillä.

Yhteenvedona viihtymiseen ja muuttoaikeisiin liittyvistä syistä voidaan sanoa, että alueiden sekä vetovoima että työntövoimatekijät eroavat suuresti toisistaan. Koivukylän vetovoimatekijät painottuvat selvästi sijaintiin hyvien liikenneyhteyksien varrella, edulliseen asumiseen ja hyviin sekä monipuolisiin palveluihin. Soukan vetovoima korostuu luonnonläheisyydessä ja asuinalueen viihtyisyydessä. Soukassa tärkeimmiksi alueen vahvuusiksi mainitaan luonto, ulkoilumahdollisuudet, meri ja liikenneyhteydet Helsingin keskustaan sekä muualle Espooseen.

”Tähän on jotenkin juurtunut tähän paikkaan. Täs on se, tääl on luonto lähellä, täs on meri, mikä on mulle hirveen tärkeä ja kyl nää palvelut mulle riittää, et ei ne mua häiritse. Mulle on se tärkeempi et on tilaa. Mieluummin sit menee vähän pidemmälle. Eihän nyt kaikki aina voi olla kulman takana. Että jos ei nyt jossain keskikaupungilla halua asua.”

Soukka, nainen 30+

”Et kyllä nää ihan oikeesti riittää, mä en henkilökohtaisesti ole siinä vinisijöiden kuorossa, joille kaikki pitää aina olla kotioven edessä.”

Soukka, nainen 30+

Koivukylässä edullinen asuminen ja kohtuulliset asuntojen hinnat ja vuokrat saavat asukkailta kiitosta. Koivukylässä palvelut ja liikenneyhteydet mainitaan alueen vahvuusiksi.

Somalit kokevat Koivukylän perheille hyväksi asuinpaikaksi, sillä jokapäiväiset tarvittavat palvelut ovat lähellä. Lisäksi alueella on oman somaliyhdistyksen tuki ja turva. Somalit kokevat Koivukylässä vuokra-asuntojen saamisen vaikeaksi. Vuokra-asuntojen tarjoajat eivät ole kyenneet perusteellisesti somaleille heitä tyydyttävällä tavalla.

Yli 65-vuotiaiden keskustelussa nousi esiin, ettei kaikilla ole varaa muuttaa pois Koivukylästä. Toisaalta ei haluttaisikaan, sillä sinne on kotiuduttu.

”Kyllä tänne on jo niin kotiutunut, että ei tämän ikäinen ihminen helposti muuta. Se on sosiaalinen, ympäristö siis nää kaikki ystävät, harrastukset ja kyllä mä tykkään, että täällä on hyvät lenkkimaastot – ulkoilumaastot on täällä hyvät.”

Koivukylä, mies 65+

”Sitten siinä voi tulla useilla tämmöinen ihan raaka asia eteen, kun raha, että ei ole varaa asua jossain kalliimmalla alueella Vantaalla.”

Koivukylä, nainen 65+

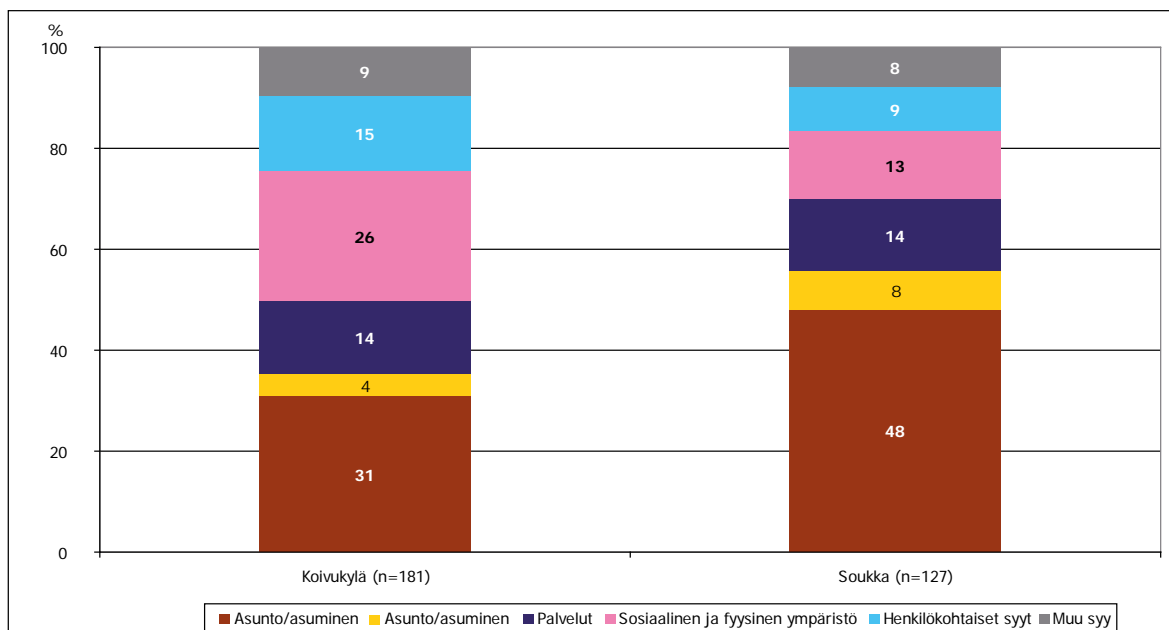
”Ei, me ollaan itse asiassa vasta muutettu tänne, ei oo mitään semmosta puutetta miksi haluis muuttaa, ainoa syy minkä takia täältä vois lähteä takas keskusta on se, et täältä on pitkä matka keskusta. Mut ei se muuten vaikuta meidän muuttoon.”

Koivukylä, mies 21-v.

Muuttoa harkinneilta tiedusteltiin avokysymyksellä muuttoaikeiden tärkeimpiä syitä. Molemmilla alueilla mainittiin yleisimmin asuntoon ja asumiseen liittyvät syyt (kuva 42). Koivukylässä noin kolmannes ja Soukassa noin puolet muuttoa harkitsevista oli muuttamassa asuinsyiden vuoksi. Molemmilla alueilla muuttoa harkitsevat lapsiperheet asuivat ahtaammin kuin ne, jotka eivät har-

kinneet muuttamista. Asumiseen kuuluvia muuttosyitä jaettiin edelleen erityisesti asunnon liian isoon ja pieneen kokoon tai asuntoon liittyviin ongelmiin. Ongelmiksi luettiin esimerkiksi tulevat remontit, erityisesti putkiremontit, asunnon huono kunto, heikko laatutaso tai tilaratkaisujen toimimattomuus. Asumisen ongelmiksi katsottiin myös elämäntilanteeseen sopimaton asumisratkaisu. Esimerkiksi perheelliset työikäiset mainitsivat usein haluavansa muuttaa kerrostalosta omakotitaloon ja iäkkäämmät vastaajat halusivat rivitaloista helpompaan asumismuotoon kerrostaloihin tai yleensäkin yksitasoiseen asuntoon.

Palvelujen osuus mainituista muuttosyistä oli molemmilla alueilla noin 14 prosenttia. Soukassa muuttoaikeita lisäsi terveystalvelujen huonoksi koettu saatavuus. Soukassa lähikoulun remontin pitkittyminen ja lasten evakkoreissut keräsivät kritiikkiä. Soukassa terveyskeskuksen puute ja Espoonlahden terveyskeskuksen tilanne huolestuttaa ja suututtaa vastaajia. Molemmissa lähiöissä julkisen liikenteen yhteydet saivat kritiikkiä. Esimerkiksi Soukassa eräs vastaaja totesi, että ”Espoon sisäinen liikenne raastaa hermoja päivittäin”. Koivukylän vastaajista puolestaan useampi toteaa bussiliikenteen heikentämisen Helsingin keskustan suuntaan lisäävän muuttoaikeita. Koivukylässä erityisesti koulujen lakkauttaminen, turvattomat koulumatkat, ruotsinkielisten koulujen etäisyys ja toiveet

KUVA 42. Muuttoaikeiden tärkeimmät syyt.

laadukkaammasta opetuksesta sekä lasten leikki- paikkojen puute lisäsivät muuttoaikeita. Myös liikuntamahdollisuuksia kaivattiin lisää. (kuva 43)

Soukassa noin joka kymmenes oli sitä mieltä, että terveyskeskusongelmat ovat lisänneet heidän muuttoaikeitaan. Koivukylässä noin joka kymmenes mainitsi liikuntapaikka-, harrastustila- tai vapaa-ajanpalvelujen puutteiden kasvattaneen muuttoaikeita. (kuva 43)

Palveluihin liittyvät saavutettavuusongelmat ja liikuntapaikkojen käyttöongelmien määrä lisäsivät kaikkien kotitaloustyyppien muuttoaikeita kummassakin lähiössä (taulukko 10). Soukassa palveluihin liittyvien asiointiongelmien kasvaminen lisäsi etenkin yhden hengen kotitalouksien muuttoaikeita enemmän kuin Koivukylässä, mikä selittynee Soukan vanhemmalla ikärakenteella. Koivukylässä lapsiperheiden muuttoaikeet kasvoivat palveluongelmien lisääntyessä selvästi enemmän kuin Soukassa.

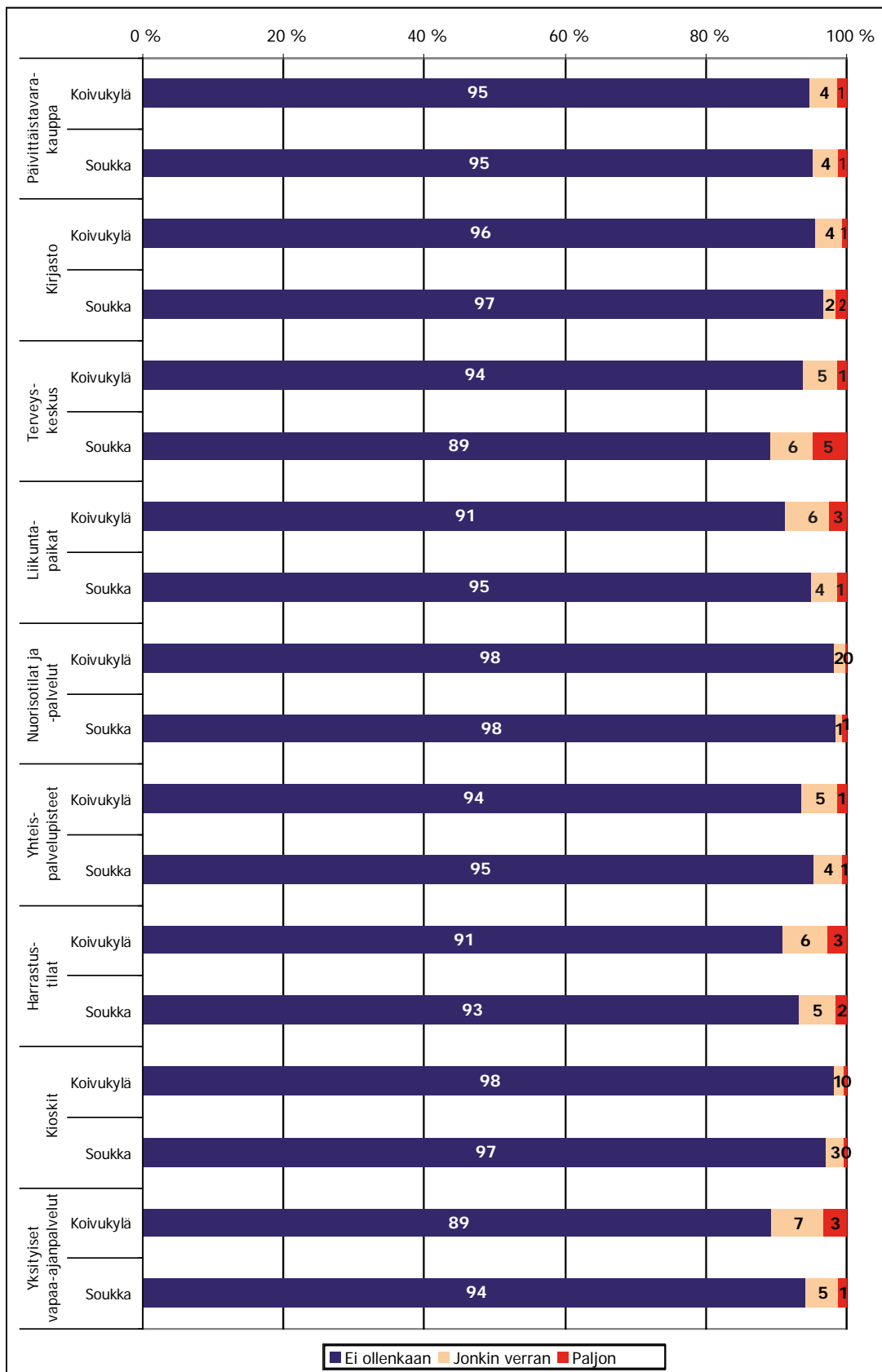
Sosiaaliseen ympäristöön liittyvät muuttosyyt heijastelivat lähinnä alueella koettua häiriökäyttäytymistä, rikoksia, turvattomuutta, rauhattomuutta ja suvaitsemattomuutta. Fyysisen ympäristön ongelmiin kuului epäsiisteys, kaupunkirakenteelliset tekijät ja kehittämiseen liittyvät, ei-toivotut

suunnitelmat. Liikkumiseen ja sijaintiin liittyvät syyt heijastelivat vastaajien tyytymättömyyttä asuinalueen sijaintiin arkisen liikkumisen näkökulmista. Elämäntilanteeseen liittyviin muuttosyihin lukeutui mm. vaihtelunhalu, eläkkeelle jääminen, avioero ja lasten aikuistuminen. Osalle vastaajista työ- ja opiskelupaikka kannustivat muuttoon. Muita muuttosyitä olivat muiden muassa kunnan kallis veroäyri, kallis liikkuminen tai vuokrasopimuksen päättyminen.

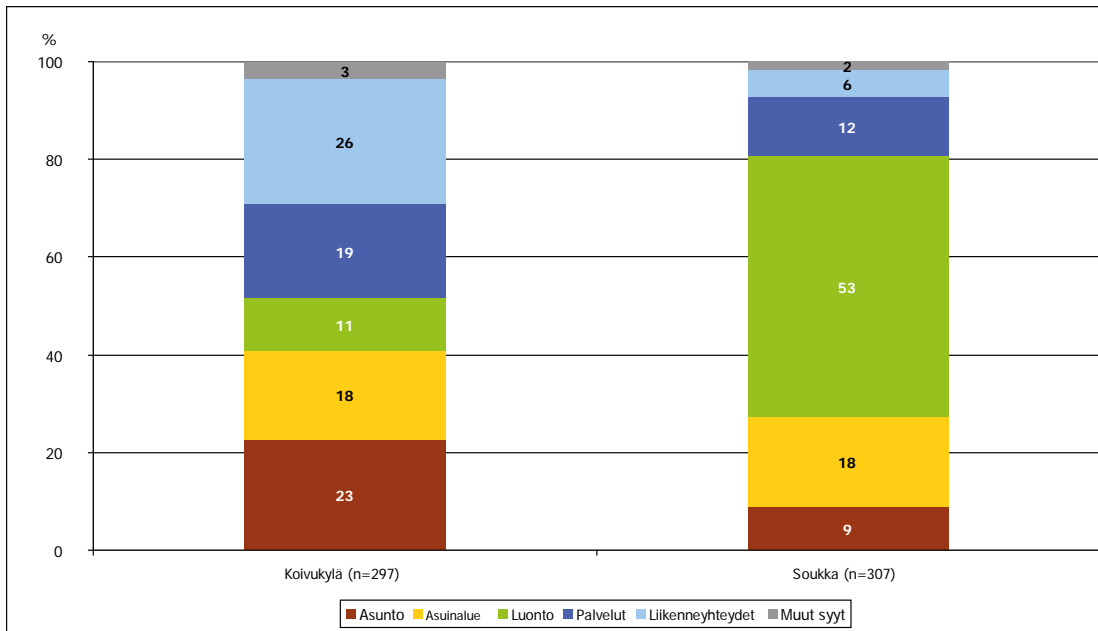
Koivukyläläisistä noin kahdella kolmesta ja soukkalaisista noin kolmella neljästä ei ollut muuttoaikeita seuraavan vuoden aikana. Koivukylässä viihtyvistä noin 80 prosenttia ja Soukassa viihtyvistä noin 90 prosenttia perusteli avoimeen kysymykseen vastaamalla tärkeimmät syyt asuinalueella viihtymiseensä. Useimmat vastaajista mainitsivat monia syitä omaan viihtymiseensä. Vastaukset olivat kuitenkin luokiteltavissa ryhmiin sen perusteella, mikä syy oli mainittu ensimmäisenä. Koivukylän viihtyisyystekijöiden kirjo oli huomattavasti suurempi kuin Soukassa, jossa yli puolet vastaajista mainitsi ensimmäiseksi viihtyvystekijäksi luonnon ja etenkin meren läheisyyden. Koivukyläläisten vastauksissa puolestaan korostuivat hyvät liikenneyhteydet, asunto ja palvelut. (kuva 44)

TAULUKKO 10. Palvelujen käyttö- ja saavutettavuusongelmien ja muuttoaikeiden väliset korrelaatiot kotitaloustyypeittäin.

	Yhden hengen talous, muuttoaikeet		Pariskunta ei lapsia, muuttoaikeet		Lapsiperhe, muuttoaikeet		Muu, muuttoaikeet	
	Soukka (n=114)	Koivukylä (n=167)	Soukka (n=204)	Koivukylä (n=193)	Soukka (n=90)	Koivukylä (n=116)	Soukka (n=15)	Koivukylä (n=25)
Päivittäistavara-kaupan asiointiongelmien määrä	.43**	.22**	.16**			.43**	.60*	.58**
Kirjaston asiointiongelmien määrä	.26**	.19*		.32**	.24*	.24**	.92**	.61**
Terveyskeskuksen asiointiongelmien määrä	.47**	.19*	.32**	.20**		.29**	.87**	
Liikuntapaikkojen käyttöongelmien määrä	.25**	.31**	.33**	.44**	.38**	.35**	.88**	
Palvelujen saavutettavuusongelmien määrä	.44**	.35**	.37**	.39**	.31**	.43**	.80**	

KUVA 43. Palvelupuutteiden vaikutus muuttoaikeisiin.

KUVA 44. Asumisviihtyvyyden tärkeimmät syyt.

5.2 Alueen yhteisöllisyyden, auttamishalukkuuden ja osallistumisen kulmakivet

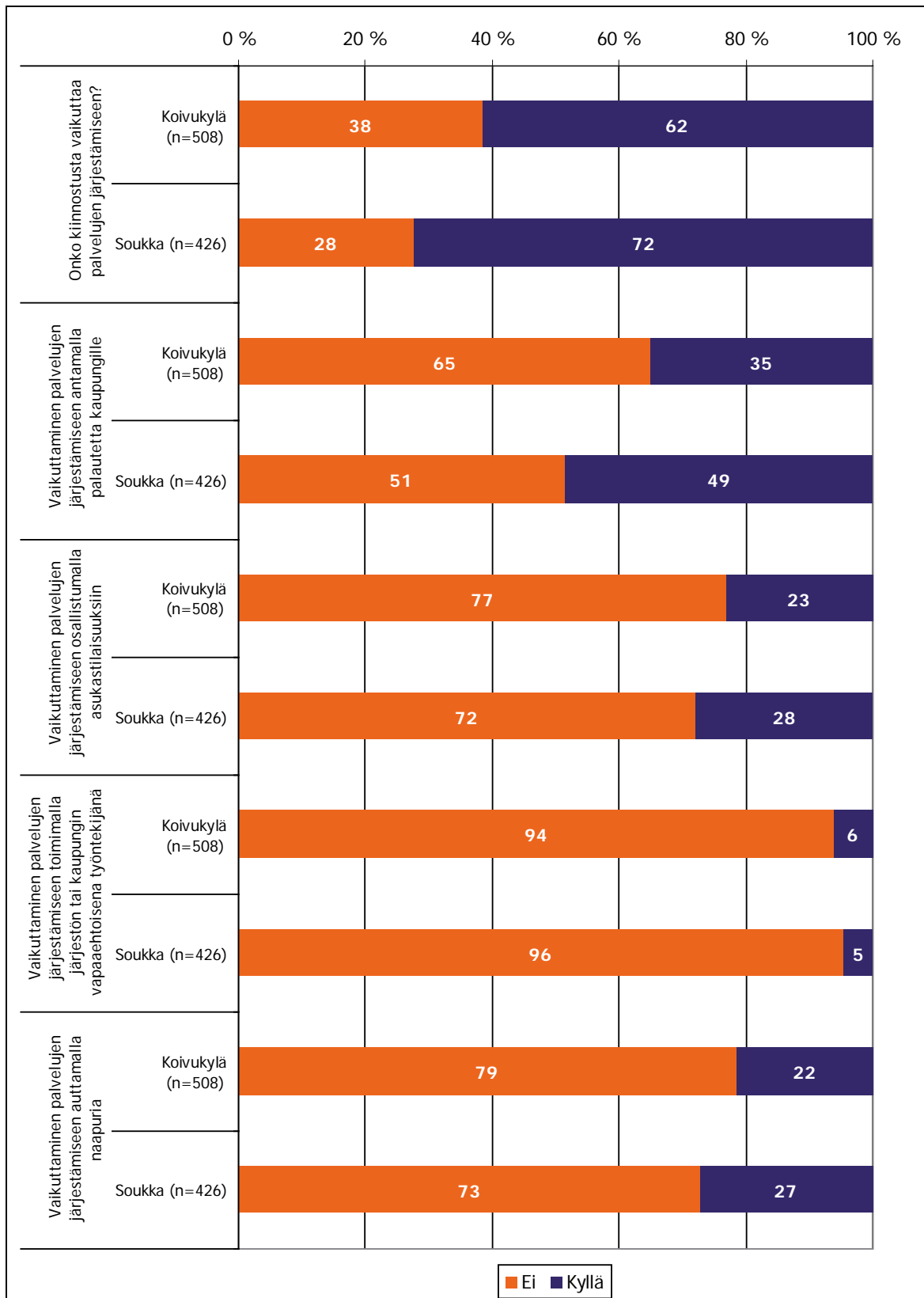
Lähiöiden viihtyvyys ja asukkaiden alueelle kiinnittyminen syntyy paitsi alueen fyysisiin ominaisuuksiin kiintymisestä myös miellyttävistä sosiaalisista suhteista ja tuttavuuksista. Alueen yhteisöllisyys ja alueen arvostus voi osaltaan kannustaa asukkaita tekemään jotain itse asuinalueensa hyväksi, auttamaan tarvittaessa tuttua naapuria tai koko asukas yhteisöä. Osallistumisen muotoja on monia ja niiden vaatima sitoutumisen aste vaihtelee heikosta vahvaan. Esimerkiksi vapaaehtoistyö ja naapurin auttaminen vaativat vahvaa sitoutumista tehtäviin, kun palautteen antaminen kotona vaikkapa internetkyselyssä vaatii vähemmän panostusta.

Lähiöissä on runsaasti kiinnostusta palvelujen järjestämisen vaikuttamiseen, sillä Soukassa 72 prosenttia ja Koivukylässä 62 prosenttia vastaajista ilmoitti olevansa valmis osallistumiseen. Kaikkein eniten oltiin kiinnostuneita antamaan palautetta kaupungille palveluiden järjestämisestä. Asukastilaisuuksiin oli valmis osallistumaan Soukassa lähes neljäsosa vastaajista, Koivukylässä hieman harvempi. Naapuria oli valmis auttamaan Soukassa

27 prosenttia ja Koivukylässä 22 prosenttia vastaajista. Soukan hieman suurempi naapuriapu voi selittyä myös asukkaiden pitkällä asumisajoilla, sillä pidemmän ajan kuluessa sosiaalisia kontakteja on ehtinyt syntyä ja naapurit käydä tutuiksi. Kuntien tai järjestöjen vapaaehtoistoimintaan osallistujia tai vapaaehtoistyöhön olisi ollut valmis enää vain viitisen prosenttia vastaajista. Vapaaehtoistyön sitovuus ja kokemukset työläydestä selittävät hyvin pientä halukkuutta osallistumiseen. (kuva 45)

Itä-Vantaan Somalikulttuuriryhdistys on Koivukylässä ja lähialueilla aktiivinen toimija, joka järjestää monipuolista toimintaa jäsenistölleen sekä muille heidän kulttuuristaan ja toiminnastaan kiinnostuneille henkilöille. Kantasuomalaiset toivotetaan tervetulleiksi tutustumaan erilaisiin toimintamuotoihin. Lisäksi uusiin erilaisiin yhteistyömuotoihin muiden alueen toimijoiden kanssa suhtaudutaan myönteisesti. Somalit näkevät alueen yhteisöllisyyden syntyvän asukkaiden omasta toiminnasta. Asukastoiminta riippuu asukkaiden omasta aktiivisuudesta. Vantaan kaupungin rooli yhteisöllisyyden parantajana nähdään passiivisena.

Kantasuomalaiset kokevat asukkaiden vaikutusmahdollisuudet Koivukylän alueella hyväksi. Alueella toimii monia yhdistyksiä ja järjestöjä, jotka edesauttavat asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia.

KUVA 45. Kotitalouksien halukkuus vaikuttaa asuinalueensa palvelujen järjestämiseen.

Toisaalta alueen asukkaiden aktivoiminen yhteiseen toimintaan on haastavaa, vaikka moni kiinnostuksesta osallistumiseen kyselyssä ilmoittakin. Pieni osa alueen asukkaista toimii aktiivisesti asuinalueensa yhteisöllisyyden parantamiseksi. Suurella osalla asukkaista arvellaan olevan osallistumiseen kiinnostusta, mutta se ei riitä varsinaiseen toimintaan ryhtymiseen asti. Enemmistö ihmisistä odottaa, että muut toimivat. Nuoret näkevät Koivukylän monikulttuurisuuden alueen vahvuutena, jota tulisi edelleen kehittää. Koivukylässä ikääntyvät kokevat maahanmuuttajien vievän heiltä moninaiset sosiaali- ja terveysetuudet. Ikääntyvien ja maahanmuuttajien suhteiden parantamiseen tulisi kiinnostaa.

”Musta tuntuu, että valkoiset jää vähemmistöksi. Mulla on tällainen tunne. Tänne tulee hirveästi maahanmuuttajia ja täällä ollaan kohta vähemmistönä.”

Koivukylä, mies 65+

”Joo, tästä uhkasta se on nyt kova sana, mutta se on tosi asia, että Vantaalla puhutaan 103 kieltä, siihen päälle sitten suomi ja ruotsi. Kun ajatellaan sitten kustannukset, kun opetustoiminta pitää olla sitten niiden omat uskonnot ja niillä pitää olla tulkit. Ne joutuu panostamaan silloin näihin maahanmuuttajiin ja silloin tämä vanhusväestö saattaa, jollei me nyt kovasti pidetä puoliamme, niin jäädään toiseksi. Se on aina uusi alue, jota kehitetään. Kun näe maahanmuuttajat niillä on omat lait, jotka suojaa niitä ja se herättää yleistä mielenkiintoa ja tällä tavalla se jatkuu tätä toiminta, että mä pidän sitä kyllä huona, että täällä Vantaalle tulee niin paljon näitä, että niitä voitaisi jakaa tonne vähän maakuntaankin.”

Koivukylä, nainen 65+

Soukassa useissa vastauksissa korostuu useiden asukkaiden pitkä asumisaika alueella ja asukkaiden kesken muodostuneet sosiaaliset suhteet. Vastajissa on useita sukupolvia, jotka asuvat alueella lähikäin ja auttavat toisiaan esimerkiksi lastenhoidossa ja vanhusten kotona asumisessa. Myös naapuripu ja auttamishalu ovat Koivukylää suurempaa. Soukan alueella toimii aktiivinen Soukka-seura sekä suuri määrä erilaisia harrastekerhoja ja yhdistyksiä.

”Yhteisöllisyyttä on paljon, mutta se on erilaista ehkä me kuvitellaan esimerkiksi Epsi [Espoon Palloseura], se vetää hirveän määrän soukkalaisia, siihen kuuluu nuoria ja vanhoja, kun ne lapsenlapset pelaa jalkapalloa niin me vanhat äijät ollaan siellä mukana harjoittelemassa maaliin potkaisemista niille.”

Soukka, mies 65+

Yli 65-vuotiaiden keskustelussa keskustelijat näkevät yhteisöllisyyden uhkatekijäksi sen, että kerrostaloissa asukkaat eivät enää tunne toisiaan eivätkä ole toisistaan kiinnostuneita.

”Mä olen kyllä huolestunut siitä kerrostaloissa tapahtuneesta muutoksesta, naapurit ei juttele keskenään, ei sano päivää toisilleen. Ihmiset on niin omissa oloissaan ja niitä kiinnostaa vaan ne omat bisnekset.”

Soukka, mies 65+

”Mä muistan, kun me muutettiin tohon Alakartanontielle, niin kyllä silloin taloyhtiössä tunsin kaikki toisensa, mutta ne olikin saman ikäisiä ja niillä saman ikäiset lapset. ... Silloin ihmiset vietti sitä vapaa-aikaa sen asunnon lähellä... Silloin oli samanikäisiä, niillä oli samat huolet. Oli lastenhoitohuolet, työhuolet, liikenneongelmat. Nyt me ollaan saman ikäisiä kaikki, mutta me ei enää tunneta niitä, me ei oteta niitä toistemme huolia samalla tavalla enää huomioon, kun silloin otettiin nuorena. ... Me ollaan huolettomia, jos meistä on tullut itsekkäitä. Minä myönnän sen. Mä arvostan hirveästi tätä kolmatta elämää, jolloin mä itse päätän.”

Soukka, nainen 65+

Eräs keskustelija nostaa esiin omassa asennoitumisessa tarvittavat muutokset, jotta muihin mahdollisesti apua tarvitseviin naapureihin voisi olla yhteydessä.

”Niinku sanoit, näe palvelut pelaa niille henkilöille, jotka osaa hakeutua niihin ja jolla se on se ymmärrys, ja halu, ja tahto ja voimat. Mutta ne, jotka sitä tosiaankin tarvitsisi, ei ne sinne ne jää unohduksiin, mutta enkä oikeastaan ole itse henkisesti valmis siihen, että menisin soittamaan ovikelloa, että mä tiedän ettet pääse ulos, että saanko lähteä työntää tai

taluttaa sinua, että mennään kävelyllä. Mun omat asenteet on sitä vastaan.”

Soukka, nainen 65+

Kaikkien ikääntyvien asukkaiden aktivoiminen mukaan toimintaan on hyvin vaikeaa.

*”Mä olen semmoisen yhden ison asunto-osa-
keyhtiön hallituksen puheenjohtaja. Meillä
on sellainen huone, missä on kuntovälineet,
pingispöytä ja biljardipöytä mainitakseni, on
siellä vähän muutakin. Se on toi Asunto Oy
Soukan Kallio, mutta tuota ongelmahan on
se, että ne ei tule sinne, joille se olisi kaikkein
tärkeintä. Niitä on pyydetty, ja niitä pyydetty
tänne palvelutaloon, täällähän toimii kym-
meniä kerhoja viikossa, mutta ei ne tule sin-
nekään. Ne jököttää siellä huoneistossa niin
kauan, että ne tulee ihan hulluiksi.”*

Soukka, mies 65+

Yksi perustelu omaan kotiin jäämiselle löytyy myös liikkumisvaikeuksista. Siitä, ettei ole sopivaa kulku-
välinettä käytettävissä tilanteessa, jossa omin jaloin
kulkeminen on vaivalloista.

*”Kyllä se on siitä auton puutteesta. Moni yksi-
näinen nainen, eikä hänellä ole ketään kuljet-
taa, ei lapset ehdi viemää eikä tuomaan, että
kyllä mä olen haastatellut ainakin 10 ihmistä,
ne sanoo samalla lailla. Eihän pääse sinne
tulemaan, kun ei ole mitään yleistä. Olisi
tää helppari edes hyvä apuna, jos se tulisi edes
niinä päivä, kun täällä on jotain, edes tänne
tai johonkin, mihinkä ne haluaa.”*

Soukka, nainen 65+

5.3 Miellyttäviä kohtaamisia palveluiden äärellä kaupassa, kirjastossa ja ulkoilualueilla

Tutkimuksen kyselyosiossa Soukan ja Koivukylän vastaajia pyydettiin paikantamaan kartalle tai nimeämään kyselylomakkeelle enintään kolme miellyttäviä kohtaamisia luovaa palvelupaikkaa. Kaikkiaan paikannettavia, palvelupaikkoihin kohdentuvia vastauksia saatiin Koivukylästä 683 mai-

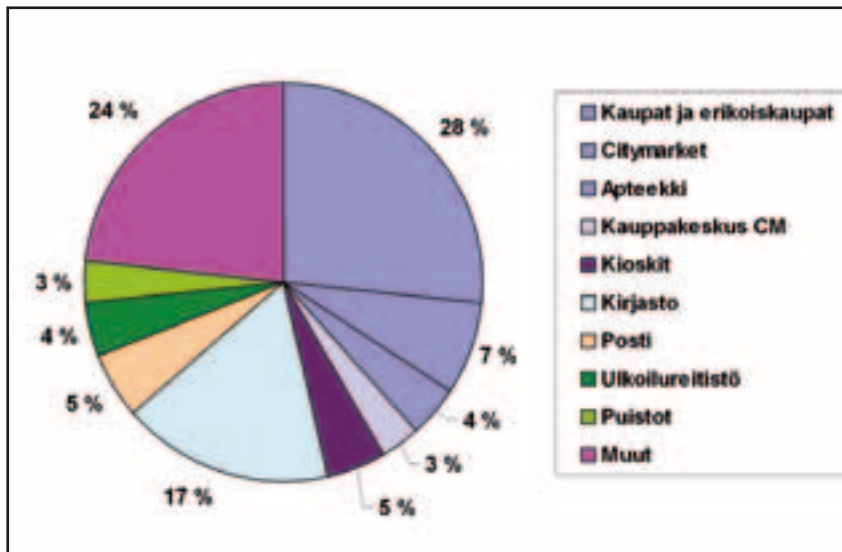
nintaa ja Soukasta 722 mainintaa. Maininnoista jouduttiin poistamaan noin 8 prosenttia, koska ne eivät vastanneet tehtävänantoon (esim. oma piha) tai palvelupaikan sijaintia ei pystytty määrittelemään tarkemmin karttaesitykseen (esim. ranta).

Vastausten paikannustehtävä kartalle kertoo, että lähiöiden asukkaat kokevat oman asuinalu-
eensa maantieteelliseltä laajuudeltaan hyvin eri
tavoin. Vaikka vastaajia ohjeistettiin merkitsemään
erityisesti oman asuinaluueensa miellyttäviä kohta-
amisia luovia palveluja, jakautuvat vastaukset vähin-
täänkin hallinnollisesti viereisille pienalueille tai
jopa koko kunnan alueelle. Käytännössä asukkai-
den arkiympäristön omaksi kokemista jäsentääkin
oma liikkuminen ja toiminta ympäristössä.

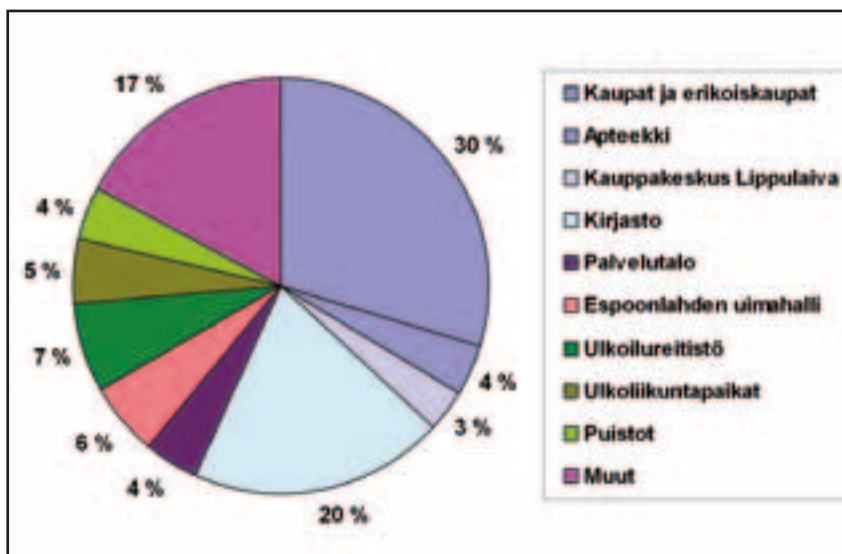
Molemmista lähiöissä tapaamispaikkoja ja miel-
lyttäviä kohtaamisia luovia palvelupaikkoja ovat
ylivoimaisesti useimmin kaupat ja kirjasto. Näistä
kaupat käsittävät yli 30 prosenttia ja kirjastot noin
20 prosenttia alueiden kaikista maininnoista. Myös
ulkoilureitistöt ja puistot on mainittu molemmissa
lähiöissä varsin usein. Soukassa on mainittu lisäksi
ulkoliikuntapaikkoja, kuten uimaranta, venesatama
ja urheilupuisto samoin kuin ulkoiluun liittyvät
paikat Koivukylää jonkin verran useammin. Koi-
vukylässä puolestaan kaupat ja kaupalliset ympäris-
töt, jotka käsittävät 40 prosenttia vastauksista, on
mainittu hieman Soukkaa useammin. (kuvat 46,
47, 48 ja 49)

Vantaan Koivukylässä ryhmään ”muut” mainin-
nat sisältyvät pubit, jotka käsittävät 11 prosenttia
ryhmän ”muut” vastauksista. Myös terveyskeskus
on saanut lähes yhtä monta mainintaa kuin pubit.
Muita useita vastauksia keränneitä palvelupaikkoja
ovat esimerkiksi juna-asema, huoltoasemat, kunto-
sali sekä Kuusijärven ulkoilualue (kuva 48). Sou-
kassa ryhmässä ”muut” on useita mainintoja kios-
kista, kirkosta, kahvilasta sekä kuntosalista. Näistä
kahvila ja kuntosali löytyvät Espoonlahdesta, joten
ne eivät kuulu suoranaisesti Soukan lähiön palve-
luihin (kuva 49).

Koivukylässä miellyttäviä kohtaamisia rakenta-
vat palvelupaikat sijoittuivat junaradan molemmin
puolin. Siitä päätellen Koivukylän ja Havukosken
alue on toiminnallinen kokonaisuus, vaikka rata
niitä erottaakin. Koivukylän keskuksen kehittä-
missuunnitelmissa radanpuoliskoien yhdistämi-
nen toisi siis alueelle toiminnallista dynamiikkaa ja
vuorovaikutusta palvelupaikkojen välille ja ihmis-
ten kohtaamiseen. Uusi Citymarket-keskus ja sen
ympäristössä jo sijainneet palvelut, kuten posti,

KUVA 46. Vantaan Koivukylässä ja lähiympäristössä miellyttäviä kohtaamisia luovien palvelupaikkojen mainintojen jakautuminen.

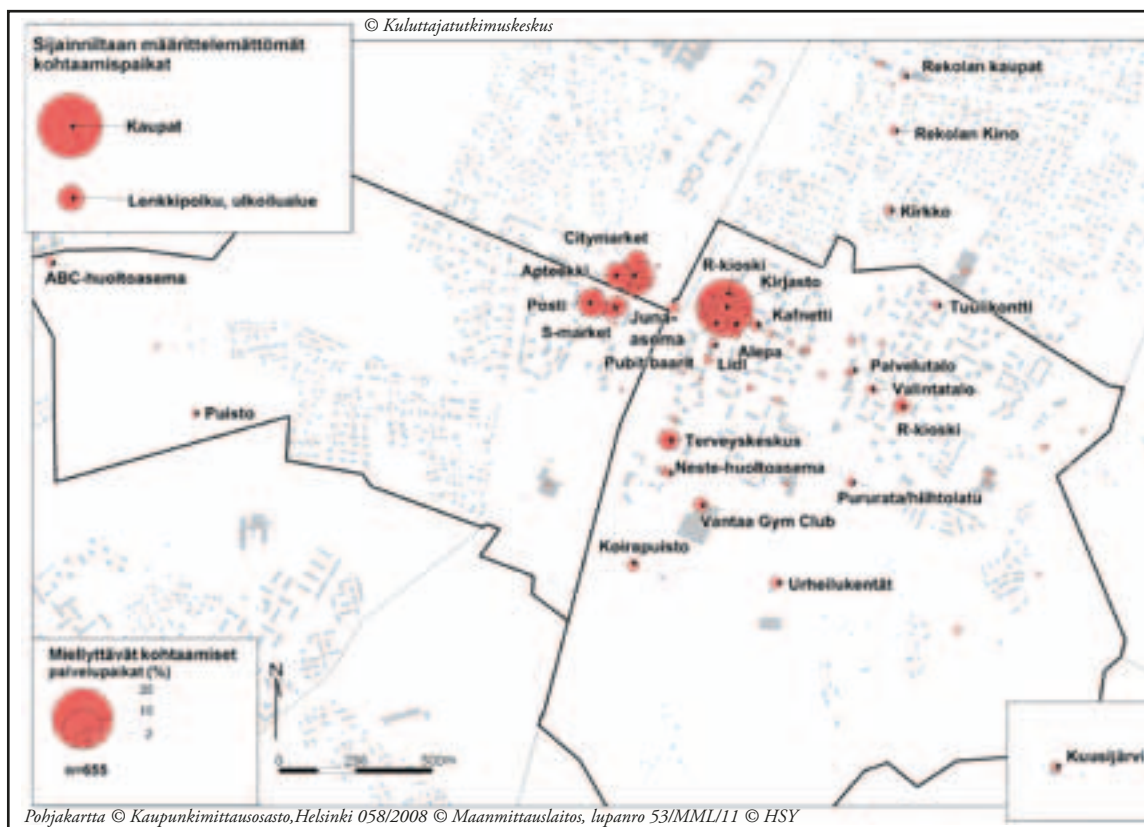
KUVA 47. Espoon Soukassa ja lähiympäristössä miellyttäviä kohtaamisia luovien palvelupaikkojen mainintojen jakautuminen.

apteekki ja S-market, näyttävät tulleen Koivukyläläisten uusiksi, entistä tärkeämmiksi kohtaamispaikoiksi. Muita tärkeitä kohtaamispaikkoja luovat myös kirjaston ja terveyskeskuksen ympäristö. (kuva 48)

Verrattuna Soukan asukkaiden vastauksiin, Koivukylässä näkyy asukkaiden lyhyen asumisaian tuoma sosiaalisen kiinnostuksen heikkous. Kaupoissa ja palvelupaikoilla työskentelevän henkilökunnan merkitys on suuri miellyttäville koh-

taamisille. Koivukylässä on vähemmän mainintoja asukkaiden välisistä kohtaamisista kuin Soukassa.

Soukassa vastaukset miellyttäviä kohtaamisia luovista palvelupaikoista paikantuvat ensisijaisesti alueen keskustaan sekä ostarille. Myös Klobben, Soukan venesataman uimarannan ja kesäkahvilakeskuksen muodostama palvelupaikka mainittiin useissa vastauksissa. Soukan ostoskeskuksessa sijaitsevan lankakaupan on maininnut useampi vastaaja alueen keskeisenä sydämenä ja tapaamispaikkana.

KUVA 48. Koivukylä–Havukoskella miellyttäviä kohtaamisia luovat palvelupaikat.

Mainintoja ovat saaneet myös Hanikan luonto-/lenkkipolku sekä uimaranta. Varsinaisen Soukan lähiön ulkopuolella useat miellyttävät kohtaamiset paikannettiin Espoonlahden keskuksen palveluihin (kuva 49).

Soukassa asukkaiden yhteisöllisyys ja pihapiirien sekä taloyhtiöiden asukkaiden tuttuus tulevat esille monissa vastauksissa. Pihatalkoot, taloyhtiöiden kokoukset ja yhteiset tilat mainitaan miellyttäviä kohtaamisia edesauttavina paikkoina vaikka ne eivät alueen palveluihin sinänsä liitykään. Asukkaiden pitkä asumisaika alueella näkyy asukkaiden välille syntyneenä yhteisöllisyytenä. Kaupungin järjestämät ja ylläpitämät palvelut ja palvelupaikat toimivat niin miellyttävien kohtaamisten mahdollistajina kuin ylläpitäjinä.

Eri ikäryhmien vastaukset miellyttäviä kohtaamisia luovista palvelupaikoista eroavat hieman elämänvaiheen mukaan. (miellyttäviä kohtaamispaikkoja -kysymykseen vastaajia ikäryhmissä Koi-

vukylä/Soukka: noin 20 v = 59/29, 30 v = 47/32, 40 v = 50/42, 50 v = 73/52, yli 60 v = 89/158). (taulukko 11)

Nuorille (noin 20 ikävuoden molemmin puolin) soukkalaisille erityisesti kahvilat, kaupat ja kauppakeskukset sekä kirjasto ovat tärkeitä kohtaamispaikkoja. Koivukylässä erityisesti videovuokraamo, pubit ja Citymarket-keskus ovat useimmin mainittuja palvelupaikkoja. Molemmissa lähiöissä myös ulkoliikuntapaikat mainitaan usein. (taulukko 11)

Koivukyläläisten nuorten näkemyksissä tulee esiin Koivukylän keskuksen kokeminen epämiellyttäväksi paikaksi. Jos Koivukylää muuten pidetäänkin rauhallisena ja turvallisena asuinpaikkana, koetaan häiritsevän käyttäytymisen ja turvattomuuden keskittävän nimenomaan ”ostarin” ympäristöön, missä suurin osa pubeista sijaitsee ja houkuttelee puoleensa häiriökäyttäytymiselle altista väkeä. (taulukko 11)

KUVA 49. Soukassa (ja Espoonlahdessa) miellyttäviä kohtaamisia luovat palvelupaikat.

Ikäryhmässä 30–39-vuotiaat tärkeitä kohtaamispaikkoja ovat kauppojen lisäksi perheeseen ja lapsiin liittyvät palvelupaikat, kuten leikkipuistot, päiväkodit ja kirjasto. 40–50-ikävuoden ryhmässä tärkeinä kohtaamispaikkoina mainitaan erityisen usein kirjastot, mutta myös kaupat ja ulko- sekä sisäliikuntapaikat. Keski-ikäisten ikäryhmä, 50–60-vuotiaat, pitävät miellyttävänä kohtaamispaikkoina erityisesti kirjastoa. Kauppojen lisäksi Soukassa useimmiten mainitaan kahvila, uimahalli ja lenkkipolut. Apteekki, Puropuisto, kirpputorit

ja kioski saavat myös muutamia mainintoja. Koivukylässä puolestaan Citymarket-keskuksen lisäksi mainintoja keräävät terveyskeskus, posti ja lenkkipolut. Myös kahvila, pubit ja apteekki saavat muutamia mainintoja. (taulukko 11)

Yli 60-vuotiaille tärkeitä kohtaamispaikkoja ovat kaupat, kirjasto, apteekki ja erityisesti palvelutalo ja kirkko Soukassa. Soukassa mainitaan myös usein Espoonlahden uimahalli. Koivukylässä puuttuvaa palvelutaloa korvaavat ilmeisesti useat alueella toimivat yhdistysten virkistystoimintamuodot ja -pai-

TAULUKKO 11. Eri ikäryhmien yleisimmin mainitsemat mielipiteet miellyttäviä kohtaamisia synnyttävistä palvelupaikoista.

Ikäryhmä	Yksityiset palvelut	Julkiset tms. palvelut
18-30	kahvila, kauppa, kauppakeskus, pubi, videovuokraamo, liikuntapaikat	kirjasto, ulkoliikuntapaikat
30-40	kauppa	leikki puisto, päiväkot, koulu, kirjasto
40-50	kauppa, liikuntapaikat	kirjasto, ulkoliikuntapaikat- ja lenkkeily, sisäliikuntapaikat
50-60	kauppa, kahvila, apteekki, kirpputori, kioski, pubi	kirjasto, ulkoliikuntapaikat, lenkkeily, sisäliikuntapaikat (uimahalli), posti, terveyskeskus
60 +	kauppa, apteekki, nettikahvila, yksityinen päivätoimintakeskus	kirjasto, palvelutalo, kirkko, terveyskeskus, sisäliikuntatilat (uimahalli), lenkkeily, ulkoliikuntatilat

kat, kuten Havurasti, Kaffnet ja Tuulikontti. Myös Viertolan uimahalli, lenkkeily ja Kuusijärvi mainitaan tärkeinä kohtaamispaikkoina. (taulukko 11)

Yli 65-vuotiaiden keskustelussa mainitaan erityisesti Soukan alueen luonto miellyttävänä kohtaamispaikkana. Meri, uimarannat, kalliot sekä hienot puistot mainitaan erityisesti alueen viihtyisyyttä parantavina paikkoina.

”Tämä puisto, asukaspuisto. Se on sääli, et se kahvila lähti pois, siinä oli hyvä konditoria-kahvila silloin aikoinaan.”

Soukka, nainen 60-v.

Syntyperäisille suomalaisille luonto on tärkeä. Maahanmuuttajat eivät tältä osin poikkea mieltymyksissään, vaan myös he kokevat luonnon luovan viihtyisyyttä Koivukylän alueella. Keskustelussa mainittiin erityisesti Kuusijärven alue viihtyisänä ulkoilu- ja virkistyspaikkana, vaikka se ei Koivukylän alueella sijaitsekaan. Erikokoisten viheralueiden ja puistojen lisäksi metsät koettiin rentouttaviksi virkistyspaikoiksi, joissa on miellyttävä liikkua ja oleskella.

Maahanmuuttajat eivät varsinaisesti kokeneet mitään paikkaa Koivukylässä sellaiseksi, jossa olisi

epämiellyttävä liikkua ja olla. Koivukylä koettiin yleisesti turvalliseksi asuinpaikaksi. Yksi perustelu näkemykselle löytyy somaleiden arkipäiväisistä toimintatavoista. Somalit eivät yleensä liiku yksin, vaan ryhmissä, mikä parantaa heidän turvallisuuttaan esimerkiksi pimeällä liikuttaessa. Keskustelijat kokevat myös, että Itä-Vantaan Somalikulttuuriryhdistyksen vuokraamat toimitilat ovat vaikuttaneet myönteisesti turvallisuuteen ja rauhallisuuteen alueella. Omien toimitilojen ansiosta yhdistyksen toimintaa on voitu esitellä eri viranomaistahoille ja muille alueen keskeisille toimijoille.

Yhdistyksen toiminta on voitu myös keskitää omiin toimitiloihin Koivukylän keskustaan. Vaikka toimitilat sijaitsevatkin Koivukylän keskustan ns. pubivyöhykkeellä, ei pubien asiakaskunnan ja Itä-Vantaan Somalikulttuuriryhdistyksen jäsenten välillä ole aiheutunut ongelmia. Sikäli kun ongelmia esiintyy, johtuvat ne muilta asuinalueilta lähinnä viikonloppuisin tulevien henkilöiden synnyttämistä ongelmatilanteista. Koivukylään tullaan tarkoituksellisesti ”tappelemaan”. Koivukyläläisten koetaan tottuneen somaleiden läsnäoloon alueella siten, ettei kantasuomalaisen ja somaleiden välillä ole mainittavia ongelmia.

Kuva: Koivukylä / Hannu Kytö

6 ASUKKAIDEN NÄKEMYKSET PALVELUJEN KEHITTÄMISESTÄ

Reilu kolmannes kummankin tutkimuslähiön vastaajista nimesi yhden tai useamman palvelun, jonka puuttuminen hankaloitti kotitalouden arkea.

Asukkaat toivoivat sekä Soukassa että Koivukylässä parempia pankki-, ravintola- ja kahvilapalveluja.

Soukkaan haluttiin erityisesti erikoiskauppoja, mm. kirjakauppa, sekatavara-kauppa, autokorjaamo, rautakauppa ja leipomo. Koivukylään toivottiin mm. kukkakauppaa, antikvariaattia, matkatoimistoa, optikkoa ja pesulaa. Koivukylään odotettiin myös parempia liikuntapalveluja. Alueen liikuntapalvelujen ongelmat liittyivät useimmiten uimahallin puuttumiseen.

Suurin osa kummankin lähiön kehittämisehdotuksista kohdistui kaupallisiin palveluihin. Soukan julkisista palveluista etenkin terveystalveluja toivottiin kehitettävän.

Molemmissa lähiöissä toivottiin alueiden siistimistä. Koivukylässä esitettiin erityisesti turvallisuuden lisäämistä, aseman seudun siistimistä, häiriköiden poistamista keskustasta sekä lisää järjestyksenvalvontaa ja poliisin näkyvyyttä.

6.1 Asukkaiden palvelutarpeet

Asukkailta tiedusteltiin, mitä heidän tarpeisiin sopivia palveluja alueelta puuttuu (kuva 50). Reilu kolmannes kaikista vastaajista mainitsi yhden tai useamman palvelun, jonka puuttuminen alueelta hankaloitti kotitalouden arkea. Useimmat vastaajat nimesivät useita puuttuvia palveluja. Jakautumissa on huomioitu vain ensimmäisenä mainittu palvelu. Vaikka jakautumat muistuttavat melko lailla toisiinsa, on niissä pari merkittävää eroa.

Molemmilla alueilla muutama prosentti vastanneista toivoi alueellensa kulttuuripalveluja, vaatekauppoja, suutaria ja postia. Noin kolmas tai neljäs kummankin alueen palvelujen puutteisiin liittyvistä vastauksista koski ruokaravintolaa tai kahvilaa. Noin viidennes molempien alueiden vastaajista toivoi alueellensa pankin toimipistettä. Soukkaan toivottiin kaksi kertaa useammin jotain erikoistavarakauppaa kuin Koivukylään. Soukassa kaivattiin alueelta poistunutta kirjakauppaa. Palveluvalikoimaan haluttiin mm. sekatavarakauppa, rautakauppa, leipomo ja autokorjaamo. Koivukylään toivottiin mm. kukkakauppaa, antikvariaattia, matkatoimistoa, optikkoa ja pesulapalveluja. Soukassa on alueen, etenkin vanhempaa väestöä palveleva lankakauppa, joka on suosittu tapaamispaikka. Myös Koivukylässä ikääntyneet kaipaavat alueelle jotain vastaavaa.

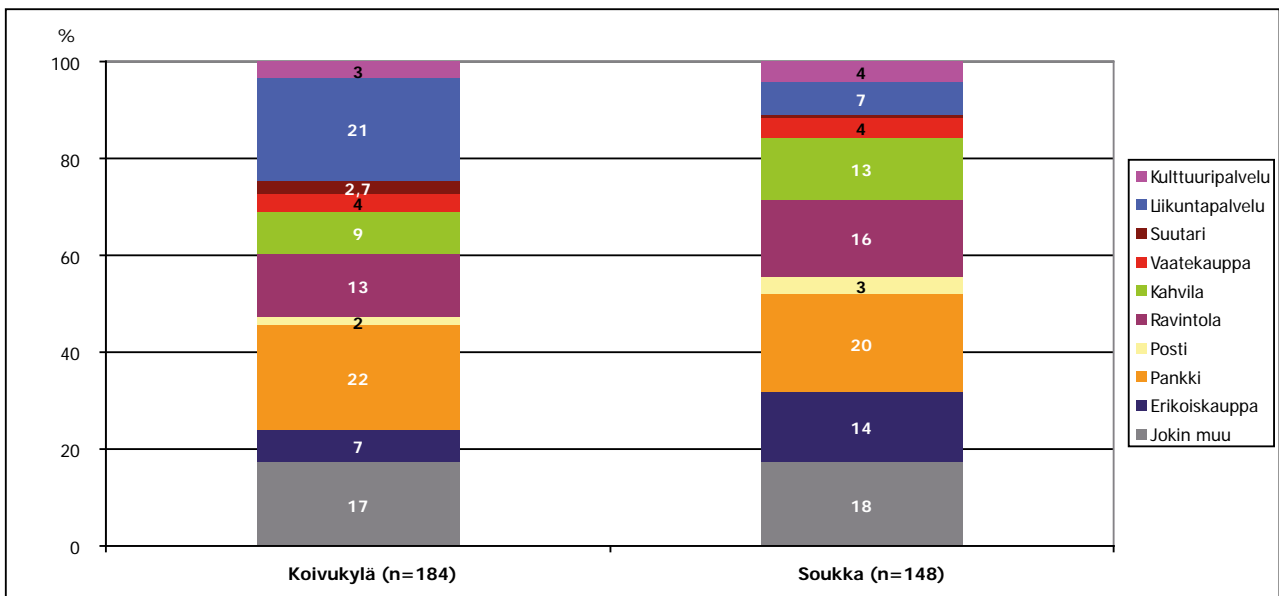
Suurimmat alueiden väliset erot näkyivät kuitenkin liikuntapalveluihin liittyvissä toiveissa. Koivukylälaisten puutelistalla joka viides, mutta soukka- laisten listalla vain joka neljästoista maininta liittyi liikuntapalveluihin. Koivukylässä liikuntapalveluihin liittyvänä ongelmana mainittiin useimmiten uimahallin puuttuminen alueelta. Myös sisäliikuntatiloja ja etenkin naisille suunnattuja kuntosalipalveluja toivottiin lisää. Soukassa toivottiin lisää lähinnä sisäliikuntatiloja.

6.2 Asukkaiden kehitysehdotukset ja toiveet

Asukkailta tiedusteltiin, millaisia parannuksia he toivovat asuinalueensa palveluihin. (kuva 51) Osa lähiöiden asukkaista oli tyytyväisiä palveluihin sellaisenaan. Lapsiperheiden haastatteluissa nousi esiin mielenkiintoinen kaupallisiin palveluihin kohdistuva havainto: tyytyvätkö miehet naisia vähempään.

”No eipä nyt oikeestaan tuu mieleen [puutteita] sillä tavalla... Kun tuostakin kaupasta löytyy niin paljon, on vaatekauppaa ja sen semmosta. On ihan hyvin, hyvin minun mielestä.”

Koivukylä, mies 30+

KUVA 50. Asuinalueelta puuttuvat palvelut.

Useimmat kehittämis ehdotukset kohdistuvat kummallakin alueella kaupallisiin palveluihin. Yleisesti kaivataan enemmän tietoa yrityksistä, jotka toimivat ja tarjoavat palveluja kyseisten lähiöiden alueilla. Myös internetissä asioinnin mahdollisuuksista ja sieltä saatavista palveluista on epäselvyyttä.

Nuorten, lapsiperheiden edustajien, yli 65-vuotiaiden sekä maahanmuuttajien mielestä Koivukylässä on liikaa pubeja ja kebab/pizza-painotteiseen tuotevalikoimaan keskittyneitä ruokapaikkoja. Kaikkien ikäryhmien mielestä näiden paikkojen määrää voisi vähentää. Koko perheelle sopivaa kohtuuhintaista, mutta kuitenkin hyvätasoista ruokaravintolaa alueelta ei sen sijaan löydy. Koivukylässä ei myöskään ole sellaista viihtyisää kahvilaa, missä eri ikäiset koivukyläläiset voisivat tavata toisiaan.

Myös Soukassa yli 65-vuotiaiden keskustelussa nousee esiin toive idyllisistä kahviloista ja kotiruokapaikoista alueella. Tällaisten paikkojen tulon ollaan kuitenkin kyynisiä, sillä menestyäkseen paikat tarvitsevat asiakkaita ja niitä ei Soukassa välttämättä riittäisi. Ongelmaksi nähdään se, että ihmiset juovat esimerkiksi kahvinsa mieluummin kotonaan kuin kahvilassa.

Maahanmuuttajien näkökulmasta Koivukylässä, kuten ei myöskään lähialueilla, ole tarjolla heidän erityistarpeisiinsa vastaavia palveluja, kuten ruokatarvikkeiden myymiseen erikoistuneita liikkeitä tai vaateliikkeitä. Nykyisessä tilanteessa tar-

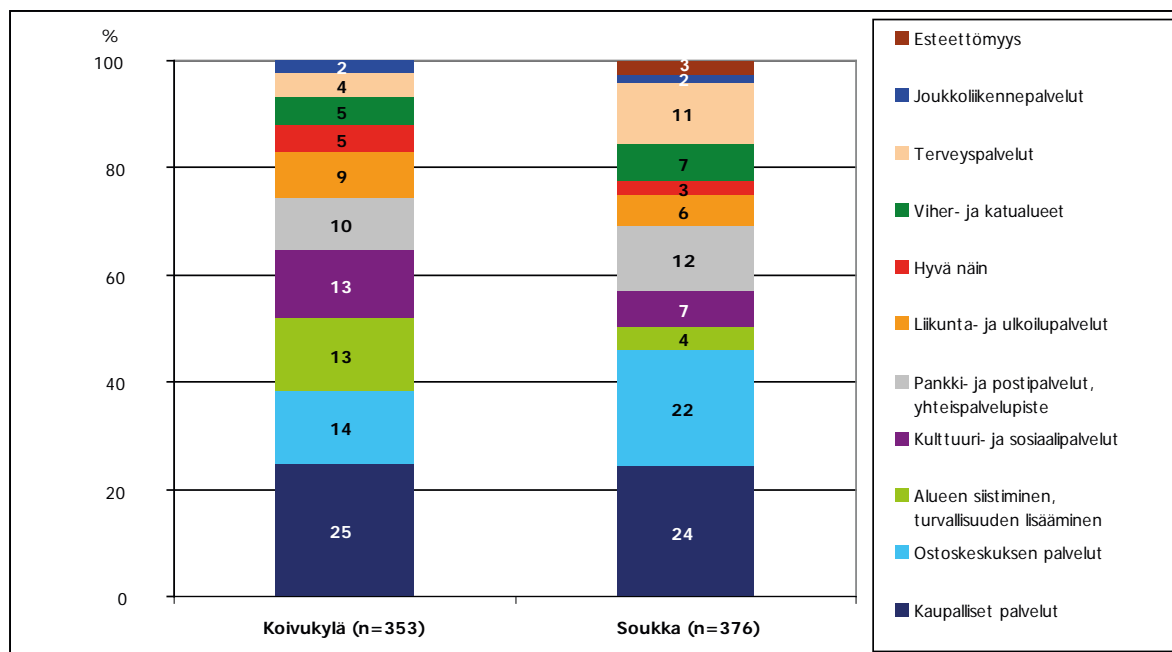
vittavat palvelut on hankittava esimerkiksi Helsingistä, missä on monipuoliset valikoimat. Koivukylästä puuttuvia palveluja hankitaan erityisesti kuitenkin Tikkurilasta ja Jumbon kauppakeskuksesta, mistä löytyy ”yhden katon alla” monia tarvittavia palveluja.

Vaikka Soukassa on vähän erikoistavara-kauppoja, ei se ole kaikille ongelma.

”Tätä yritin sanoa, että eihän tänne tule yrittäjiä, tänne ei tule niitä kodinkonekauppiaita eikä kelloseppiä, kultaseppiä, koska ei täällä ole markkinoita, että kaikki käy Lippulavassa, Isossa Omenassa ja muussa. Ei se musta ole se ongelma, niitä erikoistavaroita tarvitsee kuitenkin sen verran harvoin, että oikeastaan ihan kivakin sitten näin eläkeläisen kannalta lähteä vähän liikkeelle ja katsella. Sitä paitsi eikö ne keskity kaikki ja se on aika järkevääkin, että jos sä ostat huonekalun, sitten sä menet sinne, missä kaikki huonekalukaupat, että voit käydä samalla reissulla ne läpi.”

Soukka, nainen 65+

Koivukylän toiveista välittyi se, että erilaisille kaupallisille palveluille olisi kysyntää ja sitoutuneita asiakkaita. Kilpailua ja valikoimia toivotaan tulevan lisää.

KUVA 51. Asuinalueiden palveluihin liittyvät kehittämis ehdotukset.

”No toivoisin sen Prisman tänne. Et se on missä meillä on tuttuja tuotteita ja meidän ne omat bonukset, et me kerrytetään sitä S-tilii, et sen takia me oikein, tai siis on meillä Plussa-kortti ja bonuskortti, mut niistä saa eri tavalla sen, sen bonuksen, niin me ei oikein tykätä käyttää sitä.”

Koivukylä, mies 21-v.

Koivukylästä puuttuvien palveluiden käyttämisestä seuraa helposti se, että rahat viedään Vantaan ulkopuolelle.

”Niin siinä on sitten sekin vaara vielä tota noin, hyvin äkkiä astut bussiin, joka menee Helsinkiin, et käytäkään Vantaan palvelua. Koska sillä samalla reissulla voit käydä vaatekaupoissa voi tehdä paljon muitakin asioita.”

Koivukylä, nainen 65+

Soukassa myös ostoskeskuksen kehittäminen oli monen toivelistan kärjessä. Soukan ostoskeskuksessa koetaankin olevan liikaa häiriöitä tuovia pubeja ja pizzerioita. Asukkaat uskovat ongelmien vähenevän, jos anniskeluravintoloiden määrää vähennetään ja keskustaan tulisi ruokaravintola ja kahvila.

”Kapakoita liikaa tossa ostarilla. Koska se aiheuttaa sen, että perjantai-iltaisina, -iltapäivisin, menee kauppaan viiden jälkeen jos ei aiemmin kerkee, niin sinne ostarille ei mielellään mene, kun siellä pyörii sellasta porukkaa.”

Soukka, nainen 60-v.

Koivukylässä nuoret kertoivat monen asukkaan hiljaiset ajatukset avoimesti. Nuoret mieltävät Koivukylän ”perustylsäksi lähiöksi” ja Vantaan koetaan käyttävän muiden lähiöiden kehittämiseen enemmän rahaa kuin Koivukylän kehittämiseen. ”Juopot, baarit, väkivalta, huumeidenkäyttäjät, nuorisoväkivalta ja maahanmuuttajat muokkaavat Koivukylän alueidentiteettiä. Koivukylän maine verrattuna moneen muuhun lähiöön on huono. Koivukylää luonnehditaan ”hylätyksi” paikaksi, joka houkuttelee ongelmia puoleensa. Alueen asukkaiden suuri työttömyys näkyy niin ikään moninaisina sosiaalisina ongelmina. Nuorten näkemyksissä Koivukylä mielletään varsin maahanmuuttajavoittoiseksi asuinpaikaksi. Koivukylän kuvaillaan olevan juoppojen ja vanhusten asuinpaikka, vaikka

Koivukylässä asuu myös paljon lapsiperheitä. Ylivoimaisesti suurin osa asukkaista koetaan olevan maahanmuuttajia ja pieni vähemmistö mukavia normaaleja asukkaita. Koivukylän kehittämistä ja palveluiden painopisteen siirtymistä radan länsipuolelle kritisoidaan, sillä itäpuolen koetaan jätetyn samalla rappioitumaan. Alueiden kehittämistä toivotaan tehtävän tasapuolisesti.

Maahanmuuttajien näkökulmasta Koivukylän keskustassa oleva torialue ei ole erityisen viihtyisä. Torille kaivattaisiin enemmän toimintaa sen sijaan, että se enimmäkseen on vain tyhjä aukio. Maahanmuuttajat toivovat myös Koivukylään kunnollisia leikkipuistoja lapsille.

Molemmissa lähiöissä toivotaan alueiden siistimistä, Koivukylässä toivotaan erityisesti turvallisuuden lisäämistä, aseman seudun siistimistä, häiriköiden poistamista keskustasta sekä lisää järjestyksenvalvontaa ja poliisin näkyvyyttä.

Ikääntyvät koivukyläläiset eivät välttämättä suhtaudu kovinkaan myönteisesti omaan lähiöönsä suhteessa Vantaan muihin lähiöihin.

”Minusta tää semmoinen kaatopaikka tää koko Itä-Vantaa, tää missä me nyt asutaan tässä, niin kyllä enemmän tai vähemmän kaatopaikka tää on rumasti sanottu.”

Koivukylä, mies 65+

Alueiden siistimiseen voidaan lukea myös toiveissa oleva katujen ja viheralueiden kunnossapidon parantaminen. Soukassa toivotaan viheralueiden säilyttämistä, Koivukylässä puolestaan niiden lisäämistä. Erityisesti Soukkaan toivotaan enemmän puuston penkkejä ikääntyneiden levähtämiseen. Liikuntapalvelujen ja parempien ulkoilu- ja liikuntamahdollisuuksien kehittämistä toivotaan molemmissa lähiöissä. Koivukylään kaivataan uimahallia.

Yli 65-vuotiaat ja maahanmuuttajat toivovat Koivukylään pankkia. Keskustelijoilla ei kuitenkaan ole vastausta siihen, minkä pankin konttori alueelle pitäisi saada, sillä asukkaissa on monen pankin asiakkaita. Monitoimipalvelutiski ei tule kenenkään mieleen, vaikka idean voi päätellä konttoreiden kiistasta. Toisaalta keskustelijat eivät ole kovinkaan toiveikkaita pankkikonttoreiden paluusta. Konttoreissa asioivien henkilöiden määrä on vähentynyt siinä määrin sähköisten pankkipalveluiden kehittymisen myötä, etteivät konttoreissa asioi enää juuri muut kuin ikääntyvät henkilöt sekä

ne, joiden kielitaito ei välttämättä riitä sähköisten palveluiden käyttämiseen.

Nykyisiin terveyspalveluihin tyytymättömyys, nostaa esiin useita kehitysajatuksia ja yksilöiden tekemiä ratkaisuja erityisesti Soukassa. Toimimattomiin terveysaseman palveluihin yli 65-vuotiailla keskustelijoilla on ratkaisu:

”Toinen sellainen tapa on, että heittäytyy akuuttisairaaksi ja menee pää kainalossa tonne Jorviin, siellä sitten saa hoitoa.”

Soukka, mies 65+

Kulttuuri- ja sosiaalipalveluihin liittyviä kehitysehdotuksia mainitaan eniten kirjastosta. Kirjastojen käytön lisäämiseksi asukkaat laajentaisivat molemmissa lähiöissä lainavalikoimaa. Soukassa kirjaston toivotaan ylipäätään säilyvän omalla alueella. Soukassa portaat ja liikuntaesteet tuntuvat estävän monen asioinnin kirjastossa, niinpä parannusehdotuksiin kuuluukin esteettömyys, sisäänkäynnin sijoittaminen katutasoon ilman portaita tai ainakin toimivan, ison hissien rakentaminen. Koivukylän kirjastolle esitetään parempia tiloja ja rauhallisempaa sekä siistimpää ympäristöä Koivukylässä.

”Paras ratkaisu olisi kirjaston sijoittaminen esim. Citymarketin yhteyteen, käyttö lisääntyisi paljon.”

Koivukylä, mies 62-v.

Lisäksi kirjaston käytön lisäämiseksi asukkaat pidentäisivät aukioloaikoja ilta-aikoina ja viikon lopulla sekä tarvittaessa lyhentäisivät tai sulkisivat kirjaston alkuvuokosta museoiden aikataulujen tapaan. Koivukylässä toivotaan isompia valikoimia sekä rauhallisempaa ja turvallisempaa ilmapiiriä kirjastoon. Lisäksi toivotaan, että kahvion aukioloaikoja tarkastellaan uudelleen. Asiakaspalvelun parantamista esitetään molempiin lähiökirjastoihin.

Koko väestöä kokoavien kirjastojen ohella alueille toivotaan myös kohdennettua toimintaa eri ikäisille. Lapsille toivotaan turvallisia leikkipaikkoja, aikuisväestölle kulttuuripalveluita tai elokuvateatteri sekä nuorisolle oleskelupaikkoja. Koivukylässä nuoret toivoisivat lisää alkoholivapaita kokoontumispaikkoja, sillä kaikki eivät viihdy Havukosken nuorisotalolla.

Palveluja ehdotetaan järjestettävän myös oma-toimisesti taloyhtiöissä.

”Kyllä niitä mahdollisuuksia harrastuksiin varmaan kaikenlaisia on, mutta mun mielestä liian paljon niitä yksioon ja kaksioon lukkiutuneita yksinäisiä ihmisiä, jotka on pitkät päivät ehkä ne käy kerran viikossa kaupassa tai joskus vie roskapussin ulos, mutta yksinäisiä on tosi paljon ja kuinka paljon niitä on 10 vuoden päästä. Että mun mielestäni taas se toinen puoli, että isommat taloyhtiöt voisi järjestää jotain seurustelunurkkauksia missä olisi näitä keinutuolit ja päivän lehdet, kuvalehtiä, mahdollisesti voisi olla tietokone.”

Soukka, nainen 65+

Soukassa toiveena on lisätä ruotsinkielisten palvelujen määrää.

”Valitettavasti ei oo ruotsinkielistä niin paljon, toimintaa. Esimerkiksi kerhotoiminnat ja kaikki semmoset on suomeks, mutta niin, kuitenkin seurakunnalla on semmonen ruotsinkielinen muskari ja sit on ruotsinkielinen perhekahvila, niin kuitenkin suht koht hyvin, tai jotain löytyy, mut tietenkin sais olla vielä enemmän.”

Soukka, nainen 30-v.

Asuinalueet eivät aina pysty ylläpitämään niin monipuolista palvelurakennetta, mitä asukkaat toivovat. Niinpä toimivien joukkoliikennepalvelujen ja kutsuohjattujen kuljetuspalvelujen kehittäminen asukkaiden liikkumistottumusten ja tarpeiden pohjalta on ensisijaisen tärkeää. Palveluiden ei tarvitse sijaita aivan kotiovella, jos liikkuminen ja saavutettavuus on muuten vaivatonta ja joustavaa.

Yleisistä vaikutusmahdollisuuksista kaupungin ja asuinalueiden kehittämiseen maahanmuuttajat toivovat, että Vantaan kaupunki ottaisi maahanmuuttajien näkemykset ja mielipiteet paremmin huomioon päätöksenteossaan. Erityisesti Koivukylän alueella, missä somaleiden osuus on huomattava, toivotaan kaupungin virkamiesten aidosti kuuntelevan myös heidän toivomuksiaan. Nykyiset kokemukset eivät anna kovinkaan hyvää kuvaa kaupungin virkamiesten tasapuolisesta suhtautumisesta erilaisiin asukasryhmiin. Esitetyt toivomukset eivät ole epärealistisia, vaan arkipäiväiseen elämänneon liittyviä konkreettisia toimintaehdotuksia ja ajatuksia. Maahanmuuttajien näkemysten huomiointi ei katsota merkitsevän kantasuomalaisten näkemysten ja mielipiteiden huomiotta jättämistä. Erilaiset näkökannat voivat tukea toisiaan.

Karlanen PUB

APTEEKKI

Carmen

Kuva: Soukka / Hannu Kytö

7 YHTEISTYÖSSÄ PAREMPIIN PALVELUIHIN

Sekä Soukassa että Koivukylässä on käynnissä tai käynnistymässä suuria kehittämishankkeita, jotka luovat puitteet ja edellytykset palvelutarjonnan monipuolistamiselle.

Palvelujen kehittäminen edellyttää eri osapuolten toimivaa vuorovaikutusta, jonka avain on kaupunkien aktiivinen yhteydenpito sekä palvelujen tuottajiin että asukkaisiin. Pelkkä tiedottaminen ei riitä, vaikka silläkin on tärkeä roolinsa kehittämistoiminnassa.

Asukkaiden osallistaminen suunnitelmien varhaisessa ideointivaiheessa ja neuvottelut yksityisen ja julkisen sektorin edustajien kanssa ovat tärkeitä, jotta lopputulos on enemmistön hyväksymä.

KappAhi

Seppälä

APTEEKKI

7.1 Koivukylän kasvojenkohotus käyntiin

Tulevina vuosina Koivukylän keskusta on merkittävien kehittämistoimenpiteiden kohteena. Vantaan kaupunki ja erityisesti kiinteistökehitysyritys TK Development suunnittelevat keskustaan lisää kaupallisia palveluja vanhan Hakopolun liikekiinteistön ja rautatieaseman väliselle alueelle. Suunnitteilla olevaan kauppakeskukseen tulisi toimistotilojen lisäksi runsaasti tiloja erilaisille yksityisille palveluille. Suunnitelmien toteutuessa Koivukylän palvelutarjonta monipuolistuisi merkittävästi nykyisestä. Koivukyläläiset voisivat saada esimerkiksi kovasti kaipaamansa koko perheelle sopivan kohtuuhintaisen ruokaravintolan. Asukkaiden mukaan pubeja ja ”roskaruokaa” tarjoavia pikaruokapaikkoja on aivan liikaa. Laadukkaalle ruokaravintolalle ei toistaiseksi ole löytynyt halukasta ravintolanpitäjää erilaisia pieniä etnisiä paikkoja lukuun ottamatta.

Eräs Koivukylän aluetoimikunnan jäsen tosin kyseenalaistaa kielteisen suhtautumisen pikaruokaan ja pubeihin. Koivukylässä on pikaruokaystäville hyvä tarjonta. On erilaisia grillejä, pizzerioita ja kebab-paikkoja. Myös keskioluen tarjoamiseen keskittyviä paikkoja on laaja valikoima.

Uusi kauppakeskus ei kuitenkaan toisi ratkaisua kaikkiin koivukyläläisten esittämiin palvelutarpeisiin. Esimerkiksi pankkikonttorin saaminen alueelle on haastavaa. Eräs Koivukylän aluetoimikunnan jäsen huomauttaa, että pankkikonttoreissa käydään nykyään vain hoitamassa lainoja ja sijoituspalveluja, muut asiat hoidetaan internetissä ja käteisnostoautomaatilla. Koivukylä ei ole alueena tarpeeksi vetovoimainen pankeille. Ikääntyneiden käteisnostot ja pankkitoimihenkilöiden kanssa keskustelu eivät riitä kannattavan ja asiakkaitaan tehokkaasti palvelevan konttorin toiminnoiksi.

Vaikka Koivukylässä on toimiva terveysasema, ei alueella ole tarjolla yksityisiä terveyspalveluja. Nyt lähimmät yksityiset terveysasemat löytyvät Korson tai Tikkurilan aluekeskuksista. Keskustan kehittämisen myötä yksityisten terveyspalvelujen saatavuus todennäköisesti parantuisi nykyisestä.

Jokainen ikäryhmä kaipaa alueilla omaa oleskelutilaa. Koivukylästä puuttuuikin ikääntyvien päivätoimintakeskus. Kesällä 2011 tilanne tulee muuttumaan, kun Koivukylän vanhustenkeskus valmistuu sosiaali- ja terveysaseman viereen. Vanhustenkeskukseen tulee 60 asuntoa käsittävä pal-

velutalo, 24-paikkainen tehostettua asumispalvelua tarjoava ryhmäkoti sekä muun muassa liikuntamonitoimitila, kuntosali sekä tiloja ns. avoimeen päivätoimintaan. Koivukylän vanhustenkeskus tukee näin alueen ikääntyvien henkilöiden toimintakykyä ja kotona asumista järjestämällä eritasoisesti tuettua asumista sekä erilaisia ennalta ehkäiseviä ja toimintakykyä ylläpitäviä palveluja. Palveluiden järjestämisen lisäksi tavoitteena on tukea kuntalaisten omaehtoista ja yhteisöllistä toimintaa tarjoamalla esimerkiksi keskuksen tiloja koivukyläläisten järjestöjen ja yhdistysten käyttöön.

Alueen ikääntyvien asumis- ja palvelutarpeisiin pyritään vastaamaan myös Asolanväylän ja Koivukylän puistotien risteykseen rakennettavalla Asolan seniori- ja palvelutalolla, joka edustaa uutta Conect Oy:n kehittämää senioriasumisen mallia. Malli mahdollistaa ikääntyvien asumisen hyvien palvelujen ja kulkuyhteyksien päässä kohtuullisella hinnalla. Ikääntyvät voivat asua turvallisissa uudessa rakennuksessa, jossa on kaikki mukavuuDET. Mainio Vire Oy:n tarjoamat hoiva- ja muut palvelut löytyvät samasta rakennuksesta. Vapaa-rahanteissa vuokra-asunnoissa asuvat eivät ole velvoitettuja hälytys-, ruoka-, siivous- yms. palveluiden ostamiseen, mutta voivat niitä vapaan harkintansa ja tarpeidensa mukaan hankkia. Asolan seniori- ja palvelutalon arvioidaan valmistuvan keväällä/alkukesästä 2012.

Koivukyläläiset nuoret halusivat lisää alkoholitonta vapaa-ajanviettopaikkoja, sillä Havukosken nuorisotalo ei innosta kaikkia. Kirjastossa ei voi olla vapaasti, eikä Citymarketin ympäristöäkään koeta ihanteelliseksi oleskelupaikaksi. Nuorisotoimen näkemyksen mukaan monipuolinen Havukosken nuorisotalo tarjoaa paljon erilaista maksutonta toimintaa nuorille musiikista ja kädentaidoista tanssiin, kuntosalista sählyyn, muiden normaalien nuorisotalotoimintojen (pingis, biljardi, konsolipelit, lautapelit) lisäksi. Lisäksi talolla järjestetään paljon erilaisia tapahtumia. Jos nuoren haluamaa toimintaa ei ole, voi nuori itse sitä ehdottaa/toivoa ja mahdollisuuksien mukaan toivottua toimintaa pyritään järjestämään.

Nuorisotalolla toimii turvallisia ja koulutettuja nuorisotyön ammattilaisia, joiden kanssa nuoret (ja vanhemmat) voivat keskustella nuorten elämään liittyvistä asioista. Lisäksi alueella toimii erityisnuorisotyöntekijä sekä perjantai- ja aattoiltaisina toimiva katupartiointi – Ankkapartio. Nuorisotyön tarve kasvaa koko ajan. Nuorisotoimi tekee pienillä

resursseilla niin paljon kuin on mahdollista, mutta aina on tarvetta tehdä vielä enemmän. Nuorisotoimen näkemys asiasta on, että se panostaa kaikkensa alueen nuorten hyvinvointiin pienistä resursseista.

Alkoholittomien tilojen järjestäminen on tärkeä idea, mutta käytännön toteutus on hyvin haasteellista, koska siihen tarvitaan resursseja, sitoutumista ja erityisesti asukkaiden ja muiden toimijoiden panostusta. Koivukylän keskustan alueella on yleisille rakennuksille tarkoitettu rakentamaton tontti (ns. Y-tontti), johon on mahdollisesti suunnitteilla kaupungin tiloja. Nuorisotoimen mukaan olisi tärkeää, että nuoret otettaisiin mukaan suunnittelemaan tiloja ja palveluita, jotta nuorten osallisuus nousisi ja nuorten näkökulma tulisi näkyväksi jo suunnitteluvaiheesta alkaen.

Nuorisotoimi esittää myös kysymyksen, olisiko mahdollista saada tulevista kaupallisista tiloista nuorille oleskelupaikkaa. Keskeiseksi ongelmaksi tässä muodostuu se, että kauppiat pelkäävät häiriöitä ja toivovat tilojen tuoton maksimointia. Olisikin pohdittava, voisiko nuorille osoitettu tila kauppakeskuksista pikemminkin ehkäistä hallitsemattomia häiriöitä ja olisiko nuorten perheillä kiinnostusta esimerkiksi maksullisiin, mutta kaupungin tukemiin edullisempiin vapaa-ajan toimintoihin ja palveluihin kuten kahviloihin ja yhteisötiloihin harrastuksiin.

Kirjasto on koivukyläläisille tärkeä paikka. Nykyinen kirjastorakennus on jo vanha ja kaipaisi uudistamista. Uudelle kirjastolle ei vielä kuitenkaan ole löydetty paikkaa. Uusien tilojen myötä voitaisiin parantaa muun muassa lainattavien kirjojen ja tuotteiden valikoimiamia. Nykyisiin pieniin tiloihin mahtuu vain suppea kirjakokoelma, jonka ylläpito perustuu pitkälti lainaukseen. Jos lainoja on vähän, on turha seisottaa kirjoja hyllyssä. Näin ajatellaan kirjastotoimessa. Koivukylän kirjasto menee perjantaisin kiinni jo klo 16. Silloin voi asioida Tikkurilassa tai Korsossa. Muuten aukioloajat ovat samat kuin muualla Vantaalla. Aukioloaikoja voitaisiin kenties leventää paremmalla työvuorosuunnittelulla.

Koivukyläläiset toivovat omaa uimahallia, vaikka esimerkiksi Tikkurilan uimahalli on kohtuullisen matkan päässä. Koivukylän keskustaan uimahallia ei ole tulossa, koska sille ei ole sopivaa paikkaa. Sen sijaan Vantaan kaupunginvaltuusto on päättänyt, että seuraava liikuntapaikka rakennetaan Korson ja Koivukylän välimaastoon, Elmon urheilupuistoon, jonne kaupunki pyrkii keskittämään alueen liikun-

tapalvelut. Myös uusi uimahalli on suunnitteilla Elmon urheilupuistoon rakennettavaan liikunnan monitoimitaloon.

Koivukylän yhteispalvelupisteiden toiminta lakkautettiin säästösyistä syyskuussa 2005. Yhteispalveluverkon supistamisesta päättänyt asukaspalvelulautakunta perusteli lakkauttamista määräaikaisten työsuhteiden päättymisestä johtuvalla henkilöstöpulalla. Lisäksi Koivukylän tilat olisi jouduttu remontoimaan. Yhteispalvelupisteelle olisi Koivukylässä kysyntää ja sitä on toivottu takaisin. Kirjastoon on tulossa kerran viikossa Vantaa-neuvonta, mutta sekään ei tarjoa kassapalveluita. Juuri siksi yhteispalvelupistettä toivotaan. Nykyisessä tilanteessa on matkustettava joko Tikkurilaan tai Korsoon, jos haluaa esimerkiksi ladata lapsen välipalakortin.

Kasvava internetin käyttö kilpailee yhteispalvelupisteiden kanssa, sillä ihmiset voivat hankkia kotonaan käsin tarvitsemiaan palveluja. Yhteispalvelupisteeltä edellytetään ihmisten tarpeisiin ja toiveisiin mukautumista. Yhteispalvelussa panostetaan sellaisiin palveluihin, jotka vaativat henkilökohtaista kohtaamista. Tämä puolestaan edellyttää asiakaspalvelijoilta edustamiinsa palveluihin liittyvää erityisasiantuntemusta. Yksi virkailija ei enää kykene neuvomaan monissa eri asioissa.

Koivukyläläisten huoli siitä, että kaupunginosan kehittäminen jää muiden Vantaan kaupunginosien kehittämisen jalkoihin, ei saa tukea kaupungin taholta. Kaupungin edustajat eivät ole samaa mieltä, sillä alueita kehitetään ”samalla tavalla”. Koivukylän keskustaan suunniteltava kauppakeskus muuttaa Koivukylän keskustan ilmettä tuntuvasti. Vaikutukset eivät rajoitu vaan uudisrakentamiseen, vaan uudenlaisen modernin kaupunkikuvan toivotaan vaikuttavan myönteisesti myös muuhun Koivukylän rakennuskantaan esimerkiksi julkisivuremontteina.

Koivukylän kyseenalainen maine on vaikuttanut kielteisesti alueen palvelutarjontaan. Tämä näkyy erityisesti kaupallisissa palveluissa. Huono maine on helppo hankkia, mutta siitä eroon pääseminen on vaikeaa. Kaupallisille yrittäjille Koivukylä edustaa kuitenkin uudenlaista aluevaltausta alueen palvelutyhjiön vuoksi. Alueen ostovoimaan nähden puutteellinen kaupallisten palvelujen tarjonta yhdessä kehittämissuunnitelmien kanssa avaa uudenlaisia toimintamahdollisuuksia eri alojen yrittäjille ja palvelujen tarjoajille.

Koivukylän voidaan sanoa olleen pitkään negatiivisessa palvelukierteessä, mistä on seurannut pahimmillaan se, että asukkaat itse ovat alkaneet suhtautua väheksyvästi omaan asuinalueeseensa. Keskustan kehittämisellä palvelukierre voidaan kääntää positiiviseksi, jolloin myös muut alueen toimijat alkavat suhtautua alueeseen myönteisesti nähdessä sen mahdollisuuksien Koivukylänä.

Koivukylän aluetoimikunnan jäsenten kommentissa nousee esiin se yksityiskohta, että Koivukylässä on hyvät joukkoliikenneyhteydet, jotka helpottavat ihmisten liikkumista niin Koivukylän sisällä kuin muualle. Paikallisjunat pysähtyvät Koivukylän keskustan tuntumassa. Ruuhka-aikoina esimerkiksi K-juna pysähtyy kymmenen minuutin välein ja muulloin 20 minuutin välein. Myös iltaisin ja viikonloppuisin Koivukylän juna-asemalta pääsee pidemmittä odotteluita niin etelään kuin pohjoiseen. Myös linja-autoliikenteen vuorot saavat positiivista palautetta. Vaikka Koivukylässä on toimiva joukkoliikenne, nähdään se silti turhalla liikenteellä rauhoitettuna asuinpaikkana, joka on turvallinen erityisesti lasten ja hitaammin liikkuvien ikääntyvien näkökulmasta. Koivukylän monissa kerrostaloissa on esimerkiksi autojen läpiajoliikenteellä rauhoitetut pihat ja sen tuoma meluttomuus. Alue on myös moottoritie- ja lentomelualueiden ulkopuolella.

7.2 "Soukassa on potentiaalia"

Koivukylään verrattuna Soukan kehittämissuunnitelmat eivät viime vuosina ole olleet aktiivisessa vaiheessa. Espoon kaupunkisuunnittelun näkökulmasta Soukka on aikoinaan rakennettu niin laadukkaaksi ja valmiiksi lähiöksi, ettei sen kehittämiselle ole aikaisemmin ollut erityisiä tarpeita. Monessa muussa espoolaisessa lähiössä on esimerkiksi huonolaatuisemmin rakennettuja asuinrakennuksia ja vanhentuneita rakenteita, joita on jouduttu peruskorjaamaan ja modernisoimaan.

Soukassa rakennuskannan korjaustarpeet tulevat jäljessä, sillä rakennuskanta on nuorempaa ja hyväkuntoisempaa verrattuna muihin vastaavanlaisiin lähiöihin. Myös sosiaalisesti Soukkaa pidetään tasapainoisena lähiönä. Espoonlahden suuralueen mittakaavassa Soukka erottuu, mutta ei niinkään koko Espoon mittakaavassa. Toisaalta Soukan alueen myönnetään jääneen muiden Espoon alu-

eiden, kuten Suvelan ja Matinkylän, kehittämisen varjoon. Soukassa ei ole ollut sellaista selvää "veturia", joka olisi pakottanut kehittämään aluetta. Esimerkiksi Matinkylän kehittämistä on vauhdittanut kauppakeskus Iso Omena.

Soukka-seuran edustajien kanssa käydyssä keskustelussa välittyy näkemys siitä, että Soukkaa ei ole kehitetty tasapuolisesti Espoossa. Palveluiden koetaan siirtyvän Soukasta Espoonlahden ja sieltä edelleen Matinkylään tulevan metron myötä. Suuri osa julkisista ja yksityisistä palveluista onkin jo lähtenyt Soukasta. Espoonlahden alueella työpaikkaomavaraisuus laskee ja pelätään, että kaupunki näkee Soukan vain uusien asuntojen rakentamispaikkana.

Tulevaisuudessa tilanne tulee muuttumaan, kun Soukka saa vuoronsa uutena kehittämiskohteena. Vanhojen asuinkiinteistöjen peruskorjaukset ovat jo lähteneet käyntiin Lähiöohjelmassa tuetuin ryhmäkorjaushankkein. Taloyhtiöt saavat muun muassa synergiaetuja hankkeiden kustannuksiin liittoutumalla yhteistyöhön useampien samassa korjaustilanteessa olevien kiinteistöjen kanssa. Isommilla kohteilla saadaan myös isomat korjausrakentamisen toimijat kiinnostumaan projektien toteutuksesta sekä paremmin tarjouksia hankkeisiin.

Eniten Soukan kehittämiseen tulee vaikuttamaan uusi metrolinja. Ensivaiheessa lähin metroasema sijoittuu Matinkylään. Metrolinjan jatkamisesta on kuitenkin avattu uudet keskustelut, joihin sisältyy metroaseman sijoittaminen Soukkaan. Yleinen kiinnostus Soukkaa kohtaan nousi merkittävästi ja erityisesti asuntojen hinnat nousivat nykyisestä tasostaan. Ennen kaikkea alueen oman metroaseman rakentamisesta voisi seurata lähipalvelujen monipuolistuminen. Soukan "uhkana" voisi kuitenkin olla Espoonlahden keskustan voimakkaampi kehittyminen, mikä näivettäisi edelleen Soukan omia sekä julkisia että yksityisiä palveluja.

Espoossa on käynnistetty palvelujen järjestämisen ja palveluverkon uudistamisohjelma, jolla haetaan tehokkuutta julkisten palvelujen toteuttamiseen. Palveluja keskitetään liikenteen solmukohtiin, joista metroasemat mainitaan yhtenä tärkeimmistä. Suurempien palvelupisteiden yhteyteen voidaan tarvittaessa koota useampia palveluita. Kokoaviksi palveluiksi määritellään muun muassa iso terveyskeskus, kirjasto tai vanhusten Elä ja asu -keskus. Lähes päivittäin tarvittavat palvelut halutaan järjestää jatkossakin lähipalveluina, lisäksi

kehitetään liikkuvia palvelupisteitä ja itsepalvelua sähköisen asioinnin avulla.

Rakennuskannan kehittäminen Soukassa painottunee tulevaisuudessa uuteen asuntotuotantoon. Kaupunkisuunnittelijat näkevät Länsiväylän kummankin puolen kehittyvän työpaikkavaltaisiksi alueiksi. Työpaikkarakentamisella on luontevaa suojata melulta sisempiä kortteleita. Soukan keskustan kehittämisessä painopiste ei ole työpaikkarakentamisessa, mutta tulevaisuudessa keskustan toivotaan sisältävän ainakin nykyiset työpaikat.

Espoon kaupunkisuunnittelun näkökulmasta Soukkaa pidetään mielenkiintoisena uutena kehittämiskohteena. Maaston vaikeus tekee kuitenkin Soukan kehittämisestä haastavan. Alueella asuu runsaasti ikääntyviä henkilöitä ja jotta he voisivat asua kodeissaan mahdollisimman pitkään, tulisi huolehtia siitä, että heillä on palvelut lähellä käytävissään. Jalankulkuympäristöjen kunnossapito ja esteettömäksi tekeminen vaativat panostamista.

Soukan alueen palvelurakenteen muutokset liittyvät alueen väestön ikärakenteen muuttumiseen. Asukkaiden ikääntyminen johtaa kasvavaan palvelutarpeeseen ja sitä kautta monipuolistuvaan palvelutarjontaan. Toisaalta ikääntyvien asukkaiden muuttaminen palvelutaloihin myös muualle vapauttaa asuntoja markkinoille ja uusille lapsiperheille. Asukaskierron luontainen kehitys johtaa lapsiperheiden tarvitsemien palvelutarpeiden lisääntymiseen, kun alueelle tarvitaan esimerkiksi päiväkotia ja kouluja.

Soukassa ei ole omaa terveysasemaa, eikä sellaista lähivuosina ole tulossakaan. Espoonlahden terveysaseman toiminta-alueen ja resurssien katsotaan kattavan hyvin myös Soukan alueen asukkaat. Tulevaisuudessa Soukan alueen täydennysrakentamisesta ja vanhojen asuntojen kierrosta kasvava asukasmäärä ja terveyspalvelujen tarve vaikuttavat kuitenkin ratkaisevasti oman terveysaseman tai ainakin tuottavuusohjelmassa mainittujen liikkuvien palvelupisteiden ja sähköisten palvelujen kehittämistarpeeseen.

Soukkalaisille oma kirjasto on tärkeä palvelu ja sen toivottaisiin säilyvän myös tulevaisuudessa. Kirjaston toimitilat ovat kuitenkin vanhat ja ne kaipaisivat uudistamista, jotta kirjastoasiointi olisi sujuvaa. Kirjaston säilyminen Soukassa on tulevaisuudessa epävarmaa, sillä Espoon kaupunki on tehnyt päätöksen vuokrata uudet toimitilat Espoonlahden Lippulaivasta, kun ostoskeskusta laajennetaan. Kiinteistösi joitus Oyj Citycon on toistaiseksi kes-

keyttänyt ostoskeskuksen laajennushankkeet siten, ettei Lippulaivan laajennusta ole lähivuosina suunnitteilla. Hankkeen ollessa pysähdyksissä kirjasto säilyy toistaiseksi Soukassa. Merkittävin muutos kirjastossa tulee olemaan sen rooli aiempaa enemmän asukkaiden olohuoneena ja tiedotuspaikkana, missä asukkailla on mahdollisuus viettää aikaa ja saada tietoa ajankohtaisista tapahtumista.

Koivukylään verrattuna Soukan keskustassa nuorille on tarjolla useita vapaa-ajanviettopaikoja. Espoon kaupunki ylläpitää Nuortenkeskus Aleksanteria, Soukan nuorisotilaa. Ruotsinkielisestä nuorisotyöstä vastaa Sökö Ungdomslokal. Lisäksi Espoon seurakuntien ylläpitämä Soukan nuorisotila, Sode, sijaitsee muiden nuorisotilojen läheisyydessä. Kaupungin ja kauppakeskusten edustajien olisi tärkeää miettiä yhdessä, miten nuoriso otetaan huomioon kaikissa nuorten suosimissa kaupallisissa keskuksissa, joita myös Espoonlahden kauppakeskus Lippulaiva edustaa.

Asukkaille tehdyn kyselyn sekä ryhmäkeskustelujen ja haastattelujen mukaan Soukassa on liikaa pubeja. Niiden sijaan kaivattaisiin kahvilaa ja hyvää ruokaravintolaa. Käytännössä haasteeksi muodostuu se, että palveluiden puuttumisen seurauksena ihmiset ovat tottuneet asioimaan muualla, kuten esimerkiksi lähialueen ostoskeskuksissa. Vuosien mittaan erilaisia ruokaravintoloita on ollut, mutta asiakkaiden puutteen vuoksi ne ovat lopettaneet toimintansa. Sama pätee muihinkin alueen kaupallisiin palveluihin. Kysyntää/ostovoimaa kaupallisten palveluiden ylläpitämiseksi ei ole ollut riittävästi. Asiointikäyttäytymisen muuttaminen vaatisi aluekehittäjiä houkuttelemaan alueelle vetovoimaisia ja ainutlaatuisia palveluja sekä ylläpitämään monipuolista asiointia mahdollistavan palveluverkoston. Hyvänä esimerkkinä ovat Soukan erikoistuneet käsityöliikkeet, jotka houkuttavat alueelle ulkopuolista ostovoimaa koko pääkaupunkiseudulta. Monesti persoonallinen liiketoiminta lähtee liikkeelle pienyrittäjyyden tukemisesta esimerkiksi sopivan edullisilla ja joustavilla liiketoilla ja neuvonnalla.

Internetin välityksellä tarjottavien palveluiden lisäämiseksi haasteena on uudenlaisen käyttötavan omaksuminen, mikä vaatii opettelua ja asenne-muutosta niin palvelujen tarjoajilta kuin käyttäjiltä. Sähköisillä palveluilla on mahdollisuus säästää ja helpottaa palveluiden saatavuutta, mutta niiden käyttöönoton yhteydessä tulee huomioida asukkaiden tasa-arvo palveluiden käyttämisessä. Kaikilla ei

ole mahdollisuuksia ja riittävää osaamista vielä tänä päivänä sähköisten palveluiden haltuunottoon. Tulevaisuudessa tilanne tulee muuttumaan merkittävästi. Espoon tuottavuusohjelman palvelu-uudistustyössä on kuitenkin tärkeää huomioida edelleen rinnakkaisen palvelutarjonnan ja vaihtoehtojen tärkeys.

7.3 Toimiva vuorovaikutus perustuu avoimeen tiedotukseen

Hyvät käytännöt asukkaiden sekä erilaisten palveluiden tarjoajien välisen vuorovaikutuksen edistämiseksi voidaan tiivistää yksinkertaisesti toteamukseksi: Toimiva vuorovaikutus perustuu avoimeen tiedotukseen ja vuoropuheluun asukkaiden ja palvelujen tarjoajien kesken.

Hyvä esimerkki tästä on TK-Developmentin suunnittelema uusi kauppakeskus Koivukylän keskustaan. Heti alusta lähtien koivukyläläisten kanssa on käyty avointa vuoropuhelua ja kerrottu suunnitelmista siten, että asukkaat eivät ole jääneet tiedolliseen paitsioon. Asukkaat ovat päässeet ilmaisemaan vapaasti omat näkemyksensä ja toiveensa. Näin on kyetty ehkäisemään epätietoisuuteen perustuvien huhujen muodostuminen sekä muun muassa hanketta vastustavien kansanliikkeiden syntyminen.

Espoon Soukan alueesta vastaavien kaupunkisuunnittelijoiden näkemys asukkaiden osallistumisesta suunnitteluun on myönteinen. Paikallisten asukkaiden näkökulma koetaan erittäin tärkeäksi. Taloyhtiöt ja yksityiset toimijat omistavat ison osan Soukan alueen tonteista, joten heidän näkemystensä kuunteleminen on välttämätöntä asioiden etenemiseksi. Yksipuolinen toiminta kaupunkisuunnittelussa ei kuulu 2000-luvun moderniin toimintakulttuuriin.

Keskeistä asukkaiden ja muiden yhteistyötoimien kanssa käytävässä avoimessa tiedotuksessa ja vuoropuhelussa on, että se pitää aloittaa ajoissa ja sitä pitää käydä koko ajan. Mikäli vuoropuhelu aloitetaan vasta siinä vaiheessa, kun suunnitelmat ovat jo paperilla, ollaan myöhässä.

Vuoropuheluun ja tiedotukseen on olemassa monia toimiviksi havaittuja toteutustapoja:

- Asukaskokoukset/-illat kaupunginosan asukkaille
- Yhteistyö paikallisten asukasyhdistysten ja yritysten kanssa
- Työpajat ja vuorovaikutteiset tilaisuudet suunnittelun aloitusvaiheessa ja hankkeiden edetessä asukkaiden ja muiden osapuolten kanssa
- Tiedottaminen tapahtumista kaupungin internetsivuilla ja paikallislehdissä.
- Tiedottaminen tapahtumista eri laitosten, kuten kirjastojen ilmoitustauluilla

Asukkaiden edustajat toivat vahvasti esiin sen, että eivät sen enempää Soukan kuin Koivukylän paikalliset asukkaat välttämättä tiedä, mitä heidän omilla asuinalueillaan kulloinkin tapahtuu. Yhteisöllisyyttä ja palveluiden tarjontaa ja käyttöä voidaan parantaa hyvin yksinkertaisesti paremmalla tiedotuksella. Tiedotuksessa tulee ottaa huomioon ihmisten erilaiset tarpeet ja tottumukset. Pelkätään internetsivuilla tiedottaminen ei riitä, vaikka sen rooli tänä päivänä korostuukin nopeutensa ja vaivattomuutensa ansiosta. Mainostuloilla kustannuksensa kattavissa paikallislehdissä ilmoittaminen puolestaan saattaa osoittautua liian kalliiksi pienille toimijoille. Erilaiset ilmoitustaulut keskeisillä paikoilla eivät saa täysin jäädä unohtuiksi, sillä niillä on vakiintunut oma käyttäjäkuntansa.

Merkittävä osatekijä toimivaan vuorovaikutukseen perustuvassa tiedotuksessa on asukkaiden kehittämien uusien palvelu- ym. ideoiden ”myyminen” päättävässä asemassa oleville virkamiehille. Asukasyhdistysten ja -lautakuntien näkemykset tuovat esiin sen, että kaupunkien edustajat kyllä kuuntelevat asukkaiden julkituomia toiveita ja parannusehdotuksia, mutta keskeinen ongelma on se, ettei niihin reagoida välttämättä ollenkaan. Käytännön ratkaisuksi ongelmaan esitetään ideoiden myymistä virkamiehille siten, että he kokevat keksineensä kyseisen idean.

8 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin kuului oletus, että ympäristö asettaa reunaehdoja ihmisen toiminnalle, mutta ihminen voi toimillaan myös vaikuttaa ympäristöönsä. Saadut tulokset tukevat oletusta. Lähiöiden asukkaiden halukkuutta osallistua alueensa kehittämiseen ja yhteisöllisyyden tukemiseen voidaan pitää jopa oletettua voimakkaampana.

Monesti ihmiset sopeuttavat palvelujen käytön asuinympäristönsä vallitsevaan palvelutasoon. Toisaalta palvelutarjonnan ja -kysynnän kohtaamattomuus synnyttää muuttoaikeita yhä useammin, jos asukkaiden toiveita ei tiedetä eikä niihin reagoida. Lähiöiden asukkaiden tarpeita ja toiveita tulisikin seurata säännöllisesti.

Lähiöiden vetovoimaa ja identiteettiä voidaan vahvistaa väestörakenteen edellyttämien peruspalvelujen ja toisaalta alueiden erilaisuutta korostavien palveluiden kautta.

Tulevaisuuden lähiöissä viihtyisyys syntyy niin tasapainoisen fyysisen kuin sosiaalisen ympäristön tukemista palveluista. Toimivat, yksilölliset palvelut luovat asukkaiden asiointiuskollisuutta, mikä tukee edelleen palvelujen toimintamahdollisuuksia. Positiivinen kierre on valmis.

Lähiöt tarjoavat oivia esimerkkejä hyvistä käytänteistä eri toimija-osapuolten yhteistyössä. Kaupungeissa kehitetään aktiivisesti palveluntuotannon tehokkuutta ja vaihtoehtoja yksityisten palveluntuottajien kanssa. Lähiöiden asukkaat ilmoittavat puolestaan olevansa valmiita osallistumaan ja auttamaan asuinalueidensa kehittämässä. Hyviä palveluita ja laadukasta lähiöasumista voidaan luoda hyvinkin pienillä yhteisiin näkemyksiin perustuvilla toimilla.

Hyvällä asuinympäristöllä on monia määritelmiä ja tulkintoja. Hakanen (1993, 57) on määritellyt hyvän asuinympäristön käsitteen sellaiseksi ympäristöksi, joka tukee yksilöiden omaa elämää ja lähistönsä hallintaa. Asuinympäristön fyysiset ja sosiaaliset ominaisuudet määrittelevät osaltaan alueen laatua. Kyseiset laadulliset ominaisuudet puolestaan heijastuvat asukkaiden asumistyytyväisyyteen ja vähentävät tai lisäävät aikeita muuttaa. Asuinalueen sosiaalinen laatu ympäristö sisältää vaikeasti mitattavia ominaisuuksia, kuten turvallisuus, tuttuus ja sosiaaliset suhteet. Hyvä sosiaalinen ympäristö lisää asukkaiden viihtyvyyttä ja nostaa muuttoaiekynnystä vähintään samalla tavalla kuin hyvä fyysinen asuinympäristö.

Arkielämä on holistinen, kokonaisvaltainen ilmiö. Jos fyysinen ympäristö on hajanainen ja hajottaa arkielämän toiminnot, muodostuu elämäkin sosiaalisine verkostoineen helposti hajanaiseksi ja irralliseksi. Hyvässä asuinympäristössä on monenikäisiä asukkaita. Alueella on myös identiteettiä sekä runsaasti yksilöiden ja ryhmien välisiä toimivia sosiaalisia verkostoja. Asuinalueella on tarvittavat palvelut ja asuinympäristö tukee asukkaiden yhteistoimintaa muun muassa omatoimisten palveluiden järjestämiseksi. Hyvässä asuinympäristössä voi sekä asua, viettää vapaa-aikaa että tehdä työtä.

Pääkaupunkiseudun muuttoliikkeistä ja muutosten syistä tehdyn tutkimuksen mukaan pääkaupunkiseudun sisäisessä muutossa joka kymmenes oli muuttanut osaksi huonon alueellisen palvelutarjonnan vuoksi (Kytö & Väliniemi 2009). Asumisen ohella palveluista on muodostumassa kaupunkilaisten muuttamista lisäävä tekijä. Tiettyjen peruspalvelujen saatavuus on ratkaisevaa etenkin lapsiperheille lähtömuuttopäätöstä ja uuden asuinalueen valintaa tehtäessä.

Palvelujen oikeudenmukainen jako suomalaisissa kaupungeissa ei ole toteutunut asukkaiden toivomalla tavalla etenkin esikaupunkialueilla ja lähiöissä. Asukkaat arvioivat kaupunkiseuduilla alueellista palvelurakennetta ylikunnallisesti ja asettuivat sinne, missä hyvinvointiin liittyvät tarpeet tulevat parhaiten tyydytetyksi kulloisenkin elämäntilanteen mukaan. Kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen kannalta on huolestuttavaa, että kehyskuntien haja-asutusalueille ja muualle maaseudulle suuntautuvasta muuttoliikkeestä yli puolet on peräisin esikaupunkialueilta tai lähiöistä.

Lähiöiden ikääntyessä osaksi kypsää kaupunkirakennetta, niiden kehityskaareen kuuluu korjaus ja kehittäminen. Ajan saatossa lähiöiden palvelut ovat voineet heikentyä niin fyysisen kuin sosiaalisen rakenteen muuttuessa. Soukan ja Koivukylän lähiöiden tarkempi taustatutkimus ja vertailu osoitti, että lähiöiden lähtöasetelmat niin väestön kuin palvelutarjonnan edellytyksissä ovat yksilöllisiä. Soukan ikärakenteessa ikääntyneiden osuus oli suurempi kuin taas Koivukylässä nuorten aikuisten ikäryhmä korostui väestörakenteessa.

Tulevaisuudessa lähiöiden ikärakenne vanhenee ja kotitalouksien koko pienenee vähintään samaa vauhtia kuin koko maassa keskimäärin. Väestön ikärakenne, työllisyystilanne ja elämänvaihe vaikuttavat paitsi alueilla päivisin aikaansa viettävien määriin, myös palvelujen kysyntään. Maahanmuuttajien määrän kasvu ja keskittyminen koskettavat puolestaan asuinalueita eri tavoin samoin kuin nuorten ja lasten määrän muutokset. Maahanmuuttajat keskittyvät isompiin keskuksiin ja usein alueille, joissa on suuri vuokra-asuntokanta. Nuorten ja lasten määrän ennustetaan kasvavan etenkin uudistuotantoalueilla, mutta myös lähiöistä vapautuvat isommat perheasunnot asuinalueen elinkaaren kierrossa tulevat usein lapsiperheiden asuttamiksi.

Lähiön palvelutarjonta vaikuttaa alueen vetovoimaan ja identiteettiin

Lähiöiden asukkaiden palvelutoiveet eroavat luonnollisesti alueiden aluerakenteen, nykyisten palvelujen sekä väestörakenteen mukaan. Soukan ja Koivukylän lähiöissä asukkaat arvostivat erilaisista lähtötilanteista huolimatta hyvin saman tyyppistä palvelurakennetta. Lähiöiden vahvuuksista ja vetovomatekijöistä Koivukylässä palveluja piti tärkeänä viidesosa vastaajista. Soukassa vetovomatekijöinä palveluja piti ensisijaisesti vain noin 10 prosenttia vastaajista. Hyvään asuinalueeseen katsottiin kuuluvan molemmissa lähiöissä päivittäistavarakauppa, kirjasto, pankki, posti, terveysasema sekä vapaa-ajan liikuntapalvelut ja -paikat. Nämä palvelut myös haluttiin kaikkein useimmin kävelyetäisyydelle kotoa. Koulut ja päiväkodit eivät

kuuluneet tutkittuihin palveluihin, mutta niiden tärkeys välittyi asukkaiden vastauksista.

Palvelujen kohtuulliseen saavutettavuuteen perustuvat palvelujen käyttäjien arkkityypit ovat sovellettavissa myös muihin suomalaisiin lähiöihin. Sosiaali- ja terveystalouden palvelujen (pankki ja iso kauppakeskus) läheisen sijainnin arvostus vaihteli voimakkaimmin taustamuuttujittain. Mitä iäkkäämpi vastaaja on, sitä lähemmäksi hän haluaa sosiaali- ja terveystalouden palvelut sekä pankin ja päivittäistavarakaupan. Etenkin lapsiperheet puolestaan arvostavat liikuntapalvelujen (ulko- ja sisäliikuntatilat sekä uimahalli) hyvää saavutettavuutta. Eräiden perustalouden palvelujen (päivittäistavarakauppa, pankkiautomaatti, posti, apteekki, kioski ja kirjasto) hyvää saavutettavuutta arvostetaan myös sitä enemmän, mitä parempi koulutus vastaajalla on.

Ravintolapalvelujen (ruokaravintola, kahvila ja pubi) saavutettavuutta arvostetaan sitä enemmän, mitä pienempi kotitalous on. Ikääntyneiden ja nuorten palvelut (vanhusten palvelukeskus ja nuorisotalo) halutaan sitä lähemmäs, mitä pienemmät tulot kotitaloudella on, mitä vanhempi vastaaja on, mitä alhaisempi hänen koulutuksensa on ja mitä kauemman hän on alueella asunut. Perus- ja liikuntapalvelujen huonoksi koettu saavutettavuus lisää jossain määrin muuttoaikeita.

Asuinalueiden päivittäistavarakaupan palveluista eniten kritiikkiä annetaan pienten myymälöiden hinnoista ja valikoiman suppeudesta. Lähiöissä kaupalla on omat rajoitteensa, joista keskeisimpiä ovat niin tilojen jouston puute ja laajennusmahdollisuuden vähäisyys, kuin toimintalogiikkaan liittyvät tekijät. Tilapinta-alan rajoite vaikuttaa niin valikoiman suppeuteen kuin korkeampiin tilausyksikkökustannuksiin.

Lähikauppojen ehdottomana etuna on asiakaskunnan läheisyys ja kaikkien asukasryhmien saavutettavuus. Lähikauppojen ei edes kannata kilpailla samojen etujen kautta isompia yksiköitä vastaan. Läheisyyden etua lähikauppakonsepteissa voitaisiin vielä parantaa niin kaupan omilla kuin kaupunkisuunnittelullisilla keinoin. Kauppa voi itse fokuksoida lähikauppojen konsepteja enemmän kohti joustavia, yksilöllisiä valikoimia ja läheistä asiakaskuntaa palvelemaan suuntaan. Kotiinkuljetuspalvelut voisivat toimia lähikaupasta käsin.

Kaupunkisuunnittelun ja kaavoituksen näkökulmasta on tärkeää tunnistaa kaupan toimintalogiikka, tarjonnan alueelliset vetovoimatekijät ja

synergiaedut. Toimitilojen joustava käyttöönotto edellyttää kaavajoustoa, toisaalta uusien rakentamisen paikkojen avointa tunnustelua. Noin tuhatneliön myymälä pystyy tarjoamaan asiakkailleen jo laajat valikoimat ja alentaa hinnoittelua suurempien tuoteerien myötä. Väestörakenne ja sen muutokset tarjoavat tiedon palvelurakenteen suuntaamiseen ja kaupallisten toimijoiden houkutteluun. Asukaskyselyillä saadaan yksilöllistä tietoa alueiden vahvuuksista.

Terveyskeskuksessa koettujen ongelmien ratkaisemiseksi olisi mahdollista pohtia uudenlaisia palvelujen toteutustapoja. Tulevaisuudessa voitaisiin osittain nojata internetpalvelujen tarjonnan lisäämiseen ajanvarauksessa ja tutkimustoimenpiteiden tulosten jakamisessa. Lisäksi toimintoja voitaisiin profiloita aluehierarkian mukaan. Terveyskioskimalli saattaa olla pienempien lähiöiden asukkaiden näkökulmasta hyvä ratkaisu silloin, kun täyden palvelun terveysasemien toimintaedellytykset eivät voi täyttyä. Aluemalli voi asukkaalle arjen kannalta toimia sujuvasti, etenkin jos liikenneyhteydet ja kuljetuspalvelut erilaisiin toimenpiteisiin isompiin terveyskeskuksiin sekä kotisairaanhoidon saadaan ratkaistua tilannekohtaisesti ja joustavasti.

Asukkaiden mielipiteiden selvittäminen asuinalueella tarpeelliseksi koetuista palveluista voi avata paitsi näkökulmia palveluiden tehokkaampaan yhteiskäyttöön ja yhdistelyyn kuin palveluiden muihin merkityksiinkin asukkaille. Esimerkiksi kirjasto ja lähikauppa ovat tämän tutkimuksen lähiöiden palvelusydenä. Ne ovat tärkeitä sosiaalisia kohtaamispaikkoja ja miellyttävää alueellista yhteisöllisyyttä ylläpitäviä palveluja. Näin ollen kaupalla ja kirjastolla ei ole vain itseisarvoa tarjotessaan lainauspalveluja tai ostosten tekemähdollisuuden, vaan ne vaikuttavat myös alueen viihtyvyyteen, maineeseen ja asukkaiden hyvinvointiin. Palveluilla voidaan siis vähintäänkin välillisesti vaikuttaa esimerkiksi alueiden nousuun ja laskuun, asukkaiden viihtyvyyteen, muuttoliikkeeseen ja asuntojen hintatasoon alueellisesti laajemmassa kokonaisuudessa.

Kirjasto on lähiöiden suosituimpia palveluja, joka luo alueille niiden omaa identiteettiä ja eikaupallisen, tasavertaisen asukkaiden kohtaamispaikan. Kirjasto on väestön tasapuolisesti kohtaava aluepalvelu, joka tuottaa myös alueella toimiville yksityisille palveluille synergiaetuja, lisäten muun muassa asiointivirtoja. Kirjaston ylläpito alueilla pitäisikin nähdä investointina sekä asukkaiden hyvinvointiin että yksityisten palvelujen houkut-

teluun ja taloudellisen toiminnan kannustamiseen. Kirjaston kehittämiseksi olisi helppo tehdä pieniäkin asukkaiden toivomia parannuksia, kuten kohdentaa aukioloaikoja, parantaa esteettömyyttä ja järjestyksen valvontaa. Isompia rakenteellisia muutoksia ja järjestelykysymyksiä olisivat jo uusien tilojen hankinta kirjastolle tai valikoimien kasvattaminen.

Viihtyisyyden lisääminen ei ole välttämättä kallista

Tässä tutkimuksessa kysymys miellyttäviä kohtaamisia synnyttävistä palvelupaikoista liittyy käsitteen tavoin sekä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tapahtuvan emotionaalisen tunteen että paikan toisiinsa. Se avaa näin sekä lähiön asukkaiden kokemia tärkeiden palvelupaikkojen monia merkityksiä. Miellyttäviä kohtaamisia luovien palvelupaikkojen kartat voivat toimia alueiden suunnittelijoille hyvänä apuna palvelurakennetta ja välttämättömien toimintojen säilyttämistä pohdittaessa. Lisäksi kartat voivat tarjota näkemyksiä esimerkiksi toimintojen välisten liikenneyhteyksien, reittien ja niiden viihtyvyyden, esteettömyyden ja kunnossapidon parantamiseen. Kartat auttavat hahmottamaan palveluiden käytön kokonaiskuvaa ja niiden sosiaalista ulottuvuutta.

Palvelut, jotka luovat tarjoamansa ydintoiminnon lisäksi yhteisöllisyyttä ja asukkaiden välisiä heikkoja siteitä luovat myös koheesiota ja identiteettiä alueille ja paikoille. Palveluverkon muutosten ja asukkaiden vaihtuvuuden vuoksi asukaspautekarttoja kannattaisi päivittää säännöllisesti kehittämistietouden ylläpitämiseksi. Ratkaisevaa tietoa on muun muassa se, miten miellyttäviä kohtaamisia palvelupaikoissa syntyy, palveluhenkilökunnan vai asukkaiden välille. Näin voidaan rakentaa parempaa palvelua ja toisaalta suunnata toimintoja tuoden enemmän asukkaita yhteen.

Lähiöiden asukkaat arvostivat sitä, että jokaiselle ikäryhmälle suunnattuja palveluja oli tasapuolisesti tarjolla. Kaikki ikäryhmät toivovat kokoontumistiloja, mutta nuorille niiden merkitys on erityisen tärkeä. Alkoholivapaille tiloille olisi tarvetta. Koska kauppakeskukset ovat tärkeitä nuorten ”olohuoneita”, tulisi kauppakeskusten tilojen hallinnoijien

ja kaupungin etsiä yhteistä konseptia kauppakeskuksen tilojen kehittämiseksi nuoret huomioiden. Lähestymistapa voisi olla osallistava, ei torjuva kuten nykyisin.

Kotiin tilattavista palveluista arvostettaisiin eniten korjaus- ja asennuspalveluja sekä siivous- ja kodinhoitopalveluja. Myös kotisairaanhoidon lisäämiseen oli toiveita. Internetissä käytettäisiin ajanvarausta lääkäriin, tehtäisiin vapaa-ajan palvelujen aikavaroituksia sekä tilattaisiin taksi tai kuljetus, jos palveluja olisi saatavilla. Uusien toteutus- ja toteutustapojen etsiminen asukkaiden toiveiden mukaan perinteisten toteutusmallien rinnalle olisikin lähiöpalvelujen kehittämisessä tärkeää.

Maahanmuuttajien toiveet eivät poikenneet oleellisesti kantaväestön toiveista. Oman kulttuurin mukaisia erikoistavarakauppoja toivotaan lisää ja kokoontumistilojen saatavuutta pidetään tärkeänä. Ostoskeskuksen toimintoja toivottiin kehitettävän eläväisemmäksi. Niin maahanmuuttajat kuin kantaväestökin toivoi lasten leikkipaikkojen kunnostamista. Maahanmuuttajat toivovat saavansa nykyistä paremmin näkemyksensä huomioiduksi alueellisessa kehittämistoiminnassa. Kaupunki voisi luoda pysyviä kanavia yhteydenpitoon esimerkiksi maahanmuuttajajärjestöjen kautta.

Lähiöiden palvelujen kehittämisessä ei aina välttämättä ole kyse uuden palvelun järjestämisestä tai palvelupisteiden rakentamisesta. Kaikissa lähiöiden palveluissa ongelmiin voidaan puuttua parantamalla jo olemassa olevien alueiden ja tilojen hoitoa ja kunnossapitoa sekä edesauttamalla turvallisuudentunteen ja rauhallisuuden kokemista. Jo julkisten tilojen tehokkaampi siivous ja erilaisten sotkujen poisto voi lisätä merkittävästi viihtyisyyttä.

Palvelujen kehittämisessä tulee huomioida muuttuva väestörakenne

Lähiöiden vahvuudet ja vetovoimatekijät, mutta myös muuttoaikojen taustalla olevat syyt erosiivat toisistaan. Koivukylässä maininnat vahvuuksina koetuista tekijöistä jakautuivat tasaisesti niin asuntoon, asuinalueeseen, luontoon, palveluihin ja liikenneyhteyksiin liittyvien vastausten kesken. Soukassa ylivoimaisesti tärkeimmäksi vahvuudeksi ja vetovoimatekijäksi mainittiin (puolet vastauk-

sista) alueen luonto ja meren läheisyys. Koivukylässä luontoa ensisijaisena alueen vahvuutena muiden tekijöiden rinnalla piti vain noin 10 prosenttia vastanneista. Asuinalueeseen ja palveluihin liittyvät tekijät nousivat Soukassa asuntoja tärkeämmiksi koetuiksi vahvuuksiksi. Koivukyläläiset pitivät kuitenkin alueen vahvuuksina useammin palveluja kuin soukkalaiset. Koivukylän vahvuuksina pidettiin etenkin liikenneyhteyksiä ja asuntoihin liittyviä tekijöitä.

Lähiöiden vahvuuksina ja heikkouksina koetut tekijät heijastelivat muuttoaikeiden taustalla oleviin syihin. Asuntoon ja asumiseen liittyvät tekijät lisäsivät eniten muuttoaikeita kummassakin lähiössä. Asuntokannassa mainittiin niin peruskorjaustarvetta kuin rakenteellisia puutteita elämäntilanteisiin nähden. Ikääntyneet ilmoittivat ongelmiksi esimerkiksi liian isot asunnot tarpeisiin nähden tai liikkumisen kannalta hankalat kahden kerroksen ratkaisut rivi- ja pientaloissa. Lapsiperheillä taas ongelmaksi muodostui liian pieneksi käynyt asunto. Yleisesti muuttoaikeita lisäsivät putkiremontit, esteellisyys ja hissien puute kerrostaloissa.

Jotta alueelle kiintyneet asukkaat voisivat viettää myös turvallista vanhuutta alueilla, tulisi palveluasuntojen rakentamista tukea. Lähiöiden täydennysrakentamisessa tulee myös lisätä ikääntyneiden kotona asumista kannustavia uusia kerrostalokonsepteja. Elinkaariasumisen mahdollisuudet nousevat sitä tärkeämmiksi, mitä enemmän ikääntyneitä asukkaita lähiöissä tulevaisuudessa on. Tärkeää olisi selvittää täydennysrakentamisen paikkoja ja tarjota ikääntyneille eri tavoin tuettuja asumismuotoja omalla asuinalueellaan. Esteettömät asuinympäristöt ja asunnot hyödyttävät kaikkia lapsista vanhuksiin. Tärkeää on säilyttää asuinalueilla monipuolinen asukasrakenne, sillä myös asukkaat toivovat sosiaalista moninaisuutta alueille yhtenä viihtyvyyden osatekijänä.

Koivukylässä muuttosyiksi mainittiin useammin kuin Soukassa asuinalueen fyysinen ja sosiaalinen ympäristö. Ongelmiksi koettiin useimmiten rauhattomuus, turvattomuus ja järjestyshäiriöt ostoskeskuksen sekä juna-aseman ympäristössä ja esimerkiksi valaistuksen ja puhtaanapidon puutteet. Tekijöihin puuttamalla, esimerkiksi asukkaiden ehdottamalla tavoin pubeja vähentämällä, järjestyksenvalvontaa lisäämällä ja siisteyttä ylläpitämällä, voitaisiin alueen viihtyisyyttä ja vetovoimaa nostaa suhteellisen helposti.

Palveluntuottajat eivät näe mahdollisena erityisesti ikääntyneiden toivomien pankin konttorien paluuta. Tehokkuus ja tuottavuus yhdessä tietotekniikan kehittymisen kanssa kannustavat nykyajan asiakkaita itsepalveluun. Asukkaiden kannalta olisi tärkeää, että konttoreiden toiveiden taustalla olevat syyt selvitettäisiin tarkemmin ja kohdennettaisiin neuvontaa sekä henkilökohtaista apua tarvittaessa näiden palvelujen tarjoamiseksi vaihtoehtoisin, joustavin tavoin.

Nuorisotoimi toimii pienillä resursseilla ja toimoo alueen muiden toimijoiden ottavan aktiivisemmin kehitysaloitteita vapaa-ajan palvelutoiminnan lisäämiseksi nuorisolle. Nuorilta itseltään toivotaan aloitteellisuutta tuoda esiin ja keskusteluun toivomiaan vapaa-ajanviettotapoja ja -paikkoja nuorisotaloilla. Kauppakeskusten yhteydessä toimivat nuorisotilat nähdään myös nuorisotoimessa tärkeinä.

Kaupungit voisivat koota lähiöissä asukkaille tärkeitä toimijoita vuoropuheluun palveluiden kokonaisarkkitehtuurin ja yleiskuvan hahmottamiseksi. Esimerkkinä lähiöissä Koivukylässä ja Soukassa alueilla toimivat liikuntaseurat, kirkko ja muut vapaaehtoistoimijat järjestävät paljon asukkaiden toiveita ja tarpeita vastaavaa toimintaa. Lakisääteisten julkisten palvelujen ja yksityisten palvelujen yhteen sovitusta olisi mahdollista miettiä etenkin liikenne- ja kuljetuspalveluiden sekä sähköisten palvelujen kehittämisessä. Terveyskeskukseen kuljetusajan tilaaminen ajanvarauksen yhteydessä voisi olla esimerkki toimivasta synergiasta.

Lähiöiden kehittämisen olisi hyvä lähteä alueiden omista vahvuuksista ja asukkaiden toiveista. Palvelujen kehittämistä on ajateltava koko asuinalueen kehittämisen kautta. Väestön määrässä ja ikärakenteessa tapahtuviin muutoksiin voidaan vaikuttaa tunnistamalla asukasvaihtuvuuden taustalla olevat syyt.

Asukkaat ovat valmiita vaikuttamaan palveluiden järjestämiseen. Pitkäaikaista tai syvää sitoutumista vaativilla osallisuuden muodoilla on kuitenkin vain pieni kannattajajoukko. Vetovoimaa voidaan lisätä vahvistamalla kevyttä asukasosallisuutta tarjoamalla asukastiloja ja mahdollisuuksia omaehtoisille toiminnoille sekä väliaikaisille tapahtumille.

Esimerkiksi vapaaehtoistoimintaa kehittävät tahot ovat perustaneet viime aikoina Suomeen eurooppalaisen mallin mukaisia vapaaehtoistoiminnan resurssikeskuksia. Keskusten kautta aute-

taan vapaaehtoistyön organisoi-
jia helpottamaan talkoolaistensa
työtä ohjaamalla ja kouluttamalla
kiinnostuneita sopivan vapaaehtoistyön
pariin. Asukkaiden kiinnostus tehdä
itse ja auttaa vaikkapa naapuria
kasvaa, mitä yhteisöllisempi alue on
ja mitä paremmin alueella on tarjoutunut
paikkoja ja tilaisuuksia tutustua
muihin asukkaisiin. Tilojen tarjonnalla
ja omaehtoisia lähiötapahtumia
tukeamalla voidaan luoda positiivista
kierrettä palvelujen ja aluetalouden
vilkkautteen.

Lähiöiden palvelujen kehittäminen on
tulevaisuudessa sitä helpompaa, mitä
joustavammaksi nykyinen palvelutarjonta
voidaan sisällöltään ja palveluverkkorakenteeltaan
muokata. Jos tässä onnistutaan, on
lähiöiden palvelutarjonta muutettavissa
nopeasti ja taloudellisesti kulloistakin
kysyntää vastaavaksi. Lähiöiden suuret
peruskorjaustarpeet ja täydennysrakentamis-
potentiaali tarjoavat kehitystyölle
hyviä mahdollisuuksia.

KIRJALLISUUS

- Abdallah S, Thompson S, Michaelson J, Marks N, Steuer N (2009) The Happy planet index 2.0: Why good lives don't have to cost the Earth. Nef. London. <http://www.happyplanetindex.org/public-data/files/happy-planet-index-2-0.pdf>
- Axelsson C (1984) Familj och social förankring. In: Välfärd i förändring: levnadsvillkor i Sverige 1968–1981. Ed. by R Eriksson, R Åberg. Prisma Förlag. Stockholm.
- Bourdieu (1986) The forms of capital. In: Handbook of the theory and research for the sociology of education. Ed. by JG Richardson. Greenwood. New York.
- Espoon kaupunkisuunnittelu (2010) Espoon elinkeinovyöhykkeiden kehityskuva. Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä B98/ 2010.
- Erikson R (1977) ”Social förankring – en välfärdsdimension”. Plan 2–3. Stockholm.
- Giddens A (1979) Central Problems in Social Theory: Action, Structure, and Contradiction in Social Analysis. University of California Press. Berkeley, CA.
- Giddens A (1981) A Critique of Contemporary Historical Materialism. Macmillan. London.
- Giddens A (1984) The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration. University of California Press. London.
- Giddens A (1987) Social Theory and Modern Society. Basil Blackwell. Oxford.
- Granovetter MS (1973) The Strength of Weak Ties. The American Journal of Sociology 78 (6)1360–1380.
- Gregory D (1978) Ideology, Science and Human Geography. Hutchinson. London.
- Jalkanen R, Kajaste T, Kauppinen T, Pakkala P, Rosengren C (2004) Asuinaluesuunnittelu. Rakennustieto. Helsinki.
- Hakanen M (1993) Asuinympäristö ja kestävä kehitys: periaatteita ja käytäntöjä. Selvitys 6/1993. Kaavoitus- ja rakennusosasto. Ympäristöministeriö. Helsinki.
- Halme T, Koski K (2000) Oulun kaupunkiseutu: alakeskusten kehittäminen. VTT Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka. Espoo.
- Hankonen J (1994) Lähiöt ja tehokkuuden yhteiskunta: suunnittelujärjestelmän läpimurto suomalaisten asuntoalueiden rakentumisessa 1960-luvulla. (Väitöskirja). Tampereen teknillinen korkeakoulu. Gaudeamus. Helsinki.
- Herten von H (1946) Koti vaiko kasarmi lapsillemme? Väestöliiton julkaisu 15. WSOY. Porvoo.
- Koistinen K, Tuorila H (2008) Millainen olisi hyvä elinympäristö? Asukkaiden näkemyksiä elinympäristöstä, asumisesta ja palveluista eri elämänvaiheissa. Kuluttajatutkimuskeskuksen julkaisu 9/2008. Helsinki.
- Koistinen K, Väliniemi J (2007) Onko lähikauppa lähellä? Päivittäistavarakaupan saavutettavuus Turun, Lahden ja Mikkelin kaupunkiseuduilla 1995–2003. Kuluttajatutkimuskeskuksen julkaisu 4/2007. Helsinki.
- Kuronen MC (2008) ”Kyllä kansa tietää” – tulevien asukkaiden osallistaminen asuinalueiden suunnitteluun. Teoksessa: Koti – tehtävistä uusiin ihanteisiin. Toim. M Lammi, P Timonen. Kuluttajatutkimuskeskuksen kirjoja 4. Helsinki.
- Kyttä M, Kahila M (2006) PehmoGIS – Elinympäristön koetun laadun kartoittajana. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisu B 90. TKK. Espoo. <http://lib.tkk.fi/Raportit/2006/isbn9789512288328.pdf>
- Kytö H (1998) Muuttajan muuttuvat motiivit erässä suomalaisissa kaupungeissa 1980- ja 1990-luvuilla. Muuttoaiheet hyvinvointiteoreettisesta näkökulmasta. (Väitöskirja). ACTA 100. Suomen Kuntaliitto. Helsinki.
- Kytö H, Aatola L, Tuorila H (2003) Palvelut tietoyhteiskunnassa: tutkimuskokonaisuuden loppuraportti. Kuluttajatutkimuskeskuksen julkaisu 13/2003. Helsinki.

- Kytö H, Tuorila H, Leskinen J (2006) Maaseudun vetovoimaisuus ja kuluttajien yksilölliset elämäntavat: tutkimuskokonaisuuden loppuraportti. Kuluttajatutkimuskeskuksen julkaisuja 5/2006. Helsinki.
- Kytö H, Väliniemi J (2009) Pääkaupunkiseudun muuttovirrat muutoksessa. Kuluttajatutkimuskeskuksen julkaisuja 3/2011. Helsinki.
- Laakso S (1995) Muuttoliike Helsingin seudulla. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 8/1995. Helsinki.
- Lehto-Trapnowski Päivi (1997) Pennin ja pinnan venytystä: lama ja pääkaupunkiseudun lapsiperheet. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 5/1997. Helsinki.
- Low SM, Altman I (1992) Place Attachment: A Conceptual Inquiry. In: Place Attachment, Eds. by I Altman, S Low. Plenum Press. New York.
- Mella I (2001) Väestö ikääntyy – muuttoliike vähenee. Alueintegraattori (5) 19–20.
- Myllyniemi S (2009) Taidekohtia: Nuorisobarometri 2009. Opetusministeriö, Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 97. Nuorisoasiain neuvottelukunta, julkaisuja 41. Yliopistopaino. Helsinki. http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/barometrit/liitteet/Nuorisobarometri_2009.pdf
- Nurmi A (1996) ASKE-näyttelyt. Vantaan kaupungin maankäyttötoimi. ASO/YLO. (Koivukylän historiasta kertovat posterit Kaffnetin näyttelytilan seinällä).
- Pitkäaho M, Uusitalo J, Marjanen H (2005). Ostosmatkojen suuntautuminen ja ostopaikan valintakriteerit Turun seudulla vuosina 2001–2003. Mylly-projektin toinen vaihe. Turun kauppa- ja korkeakoulun julkaisuja. Keskusteluja ja raportteja 3/2005. Turku. http://info.tse.fi/julkaisut/kr/Kre3_2005.pdf
- Putnam RD (1993) Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy. Princeton University Press. Princeton, NJ.
- Prohansky HM, Fabian AK, Kaminoff R (1983) Place-identity: Physical world socialization of the self. *Journal of Environmental Psychology* 3 (1) 57–83.
- Svensson T (2002) Stormarknader eller närbutikier? Inköpsmönster och butiksväl i södra Stockholm. VTI meddelande 934/2002. Väg- och transportforskningsinstitutet. Linköping.
- Tuan Y-F (1990) Topophilia. A Study of Environmental Perception, Attitudes, and Values. Columbia University Press, New York.
- Vantaa tietopalvelu (2010) Tilastokatsaus 4/2010. Vantaan tietopalvelun julkaisuja B5/2010. Vantaa.
- Vantaa alueittain (2003) Vantaan tilasto ja tutkimus. Vantaan tietopalvelun julkaisuja B3:2004. Vantaa.
- Väliniemi J, Rask M, Timonen P (2008) Asumisen tarjontakatsaus – konseptitarkastelu kuluttajien valinta- ja vaikutusmahdollisuuksista pääkaupunkiseudun asuntotuotannossa. Kuluttajatutkimuskeskuksen julkaisuja 3/2008. Helsinki.
- Ympäristöministeriö (2008) Lähiöistä kaupunginosiksi: Lähiöohjelma 2008–2011. Ympäristöministeriön raportteja 17/2008. Helsinki.

Arvoisa vastaanottaja

Kuluttajatutkimuskeskus on työ- ja elinkeinoministeriön alainen puolueeton tutkimuslaitos, jonka tavoitteena on tutkimusten avulla mm. edistää kotitalouksien hyvinvointia ja palvelujen toimivuutta. Te olette mukana Kuluttajatutkimuskeskuksen ja Vantaan kaupungin yhteisessä tutkimushankkeessa, jonka **tavoitteena on kehittää Koivukylän palveluja** asukkaiden tarpeiden mukaan. Palveluja voivat arvioida parhaiten vain alueen asukkaat itse. Vantaan kaupunki käyttää tämän tutkimuksen tuloksia Koivukylän kehittämiseen. Sen vuoksi kokemuksenne ja **mielipiteenne ovat erittäin tärkeitä**.

Teidän nimenne ja osoitteenne on saatu Vantaan kaupungin kuntarekisteristä.

Toivomme Teidän vastaavan kyselyyn ensisijaisesti **internetissä** osoitteessa:

www.pehmogis.fi/palvelut

Internetkyselyyn pääsette kirjoittamalla kyselylomakkeen OIKEASTA yläkulmasta löytyvän henkilökohtaisen salasananne. Jos ette ehdi vastata kerralla koko kyselyyn, voitte palata täydentämään vastaustanne salasallanne. Pyydämme Teitä ystävällisesti vastaamaan kyselyyn **31.3.2010 mennessä**.

Voitte vastata kyselyyn myös vaihtoehtoisesti oheisella kyselylomakkeella. Tarkemmat vastausohjeet ovat lomakkeen alussa. Pyydämme Teitä palauttamaan täytetyn lomakkeen oheisessa vastauskuoressa 31.3.2010 mennessä. Palautuskuori on oheisena ja postimaksu on maksettu. Nimi- ja osoitetietonne sekä vastauksenne käsitellään täysin luottamuksellisina.

Vastanneiden kesken arvomme **kuusi kirjapalkintoa** sekä **kaksi kahdenkymmenen euron lahjakorttia**. Arvonta tapahtuu 23.4.2010.

Tutkimusta koskeviin tiedusteluihin vastaavat tutkimuspäällikkö **Hannu Kytö**, puh. 050 574 4839 ja tutkija **Jenni Väliniemi**, puh. 050 574 4952.

Etukäteen vastauksistanne kiittäen

KULUTTAJATUTKIMUSKESKUS

Eila Kilpiö
johtaja

VANTAAN KAUPUNKI

Hannu Kytö
tietopalvelupäällikkö

KOIVUKYLÄN PALVELUT -KYSELYTUTKIMUS

1	Vastaajan sukupuoli	n	%
1	Nainen	324	63,9
2	Mies	183	36,1
2	Vastaajan syntymävuosi		
3	Kuinka monta henkeä kotitaloudessanne asuu vakituisesti Te itse mukaan luettuna?		
4	Mikä on kotitaloustyyppinne?	n	%
1	Yhden hengen talous	167	33,3
2	Pariskunta, ei lapsia tai kotona asuvia lapsia	193	38,5
3	Lapsiperhe, jossa 2 huoltajaa	97	19,4
4	Lapsiperhe, jossa 1 huoltaja	19	3,8
5	Muu	25	5,0
5	Minkälaisessa talossa asutte?	n	%
1	Kerrostalo, ilman hissiä	121	23,9
2	Kerrostalo, hissillinen	274	54,0
3	Rivi-/tai paritalo	74	14,6
4	Omakotitalo	31	6,1
5	Muu	7	1,4
6	Mikä asuntonne on omistussuhteeltaan?	n	%
1	Omistusasunto	365	70,0
2	Vuokra-asunto	136	27,0
3	Asumisoikeus-/osaomistusasunto	12	2,4
4	Muu	3	0,6
7	Montako asuinhuonetta asunnossanne on keittiö mukaan lukien?		
8	Kuinka kauan olette asuneet Koivukylässä?	n	%
1	Alle vuoden	35	7,0
2	1. 2 vuotta	45	9,0
3	3. 5 vuotta	64	12,8
4	6. 10 vuotta	60	12,0
5	11. 20 vuotta	95	19,1
6	Yli 20 vuotta	200	40,1
9	Oletteko itse asunut aiemmin muualla? Jos olette, niin mikä kuvaa edellistä asuinalueettanne?	n	%
1	En ole asunut muualla	18	3,7
2	Kaupungin keskusta	101	20,6
3	Pientalovaltainen esikaupunkialue tai lähiö	111	22,7
4	Kerrostalovaltainen esikaupunkialue tai lähiö	194	39,7
5	Maaseudun kuntakeskus tai muu taajama	30	6,1
6	Maaseudun haja-asutusalue	35	7,2

10 Kuinka monta seuraavista kotitaloudellanne on käytössä:

1	henkilöautoja	0,7 (ka)
2	julkisen liikenteen matkakortteja	1,5 (ka)
3	polkupyöriä	2,1 (ka)

11 Miten pitkä on yhdensuuntainen matka työpaikallenne?

1	Alle 1 km
2	1. 5 km
3	6. 10 km
4	11. 30 km
5	Yli 30 km
6	Matkatyö
7	Ei työssä

n	%
23	4,8
73	15,1
52	10,8
146	30,3
9	1,9
5	1,0
174	36,1

12 Missä kotitaloutenne ENSISIJAISESTI käyttämä PÄIVITTÄISTAVARAKAUPPA sijaitsee?

1	Koivukylässä
2	Muulla Vantaalla, missä?
3	Muulla, missä?

n	%
424	87,2
54	11,1
8	1,7

13 Miten kotitaloudessanne yleensä kuljetaan ensisijaisesti käyttämäänne PÄIVITTÄISTAVARAKAUPPAAN?

1	Jalkaisin
2	Polkupyörällä
3	Omalla autolla
4	Julkisilla liikennevälineillä
5	Muulla tavalla

n	%
251	52,2
61	12,7
137	28,5
23	4,8
9	1,8

14 Miten paljon seuraavat seikat aiheuttavat kotitaloudellenne ongelmia asioinnissa päivittäistavarakaupassa KOIVUKYLÄSSÄ?

		n	Aiheuttaa paljon ongelmia %	Aiheuttaa jonkin verran ongelmia %	Ei aiheuta ongelmia %
1	Suppea tuotevalikoima	508	4,1	24,6	71,3
2	Palvelutiskien/henkilökohtaisen palvelun puute	508	3,0	15,7	81,3
3	Muita myymälöitä kalliimmat hinnat	508	6,1	20,1	73,8
4	Epäsopivat aukioloajat	508	0,6	2,6	96,8
5	Kotiinkuljetuspalvelun puute	508	1,2	2,6	96,2
6	Myymälässä liikkuminen; portaat tai pitkät kävelymatkat	508	1,8	5,3	92,9
7	Kauppamatkan pituus	508	2,4	6,3	91,3
8	Liikenneyhteudet kauppaan	508	1,4	4,1	94,5
9	Pysäköintimahdollisuudet	508	2,4	7,1	90,5
10	Kauppa-alueen epäsiisteys	508	6,7	24,4	68,9
11	Kauppamatkan turvattuus	508	3,1	14,8	82,1
12	Huono valaistus	508	1,0	8,9	90,1
13	Liikuntaesteet myymälän ympäristössä	508	1,8	5,7	92,5

15 Missä kotitaloutenne ENSISIJAISESTI käyttämä KIRJASTO sijaitsee?

- 0 Kotitaloudessamme ei käytetä kirjastopalveluja
(voitte siirtyä suoraan kysymykseen 18)
- 1 Koivukylässä
- 2 Muualla Vantaalla, missä?
- 3 Muualla, missä?

n	%
72	15,8
284	62,4
85	18,7
14	3,1

16 Miten kotitaloudessanne yleensä kuljetaan ensisijaisesti käyttämäänne KIRJASTOON?

- 1 Jalkaisin
- 2 Polkupyörällä
- 3 Omalla autolla
- 4 Julkisilla liikennevälineillä
- 5 Muulla tavalla

n	%
227	64,7
30	8,5
65	18,6
25	7,1
4	1,1

17 Kuinka usein kotitaloutenne käyttää KOIVUKYLÄN kirjastoa?

- 1 Useammin kuin kerran viikossa
- 2 Kerran viikossa
- 3 2. 3 kertaa kuukaudessa
- 4 Kerran kuukaudessa
- 5 Muutamia kertoja vuodessa
- 6 Harvemmin kuin kerran vuodessa
- 7 Ei koskaan

n	%
12	3,2
17	4,5
47	12,4
59	15,5
136	35,9
47	12,4
61	16,1

18 Miten paljon seuraavat seikat aiheuttavat kotitaloudellenne ongelmia asioinnissa KOIVUKYLÄN kirjastossa?

		n	Aiheuttaa paljon ongelmia %	Aiheuttaa jonkin verran ongelmia %	Ei aiheuta ongelmia %
1	Kirjaston suppea valikoima	508	11,4	23,2	65,4
2	Henkilökunnan tavoitettavuus ja palvelun saatavuus	508	1,4	7,5	91,1
3	Aukioloajat	508	3,9	14,8	81,3
4	Internetajan saaminen	508	0,8	4,1	95,1
5	Kirjastossa liikkuminen; portaat tai pitkät kävelymatkat	508	2,6	8,1	89,3
6	Huono valaistus	508	1,4	5,1	93,5
7	Pitkä kirjastomatka	508	2,0	4,7	93,3
8	Liikenneyhteydet kirjastoon	508	1,6	3,0	95,4
9	Pysäköintimahdollisuudet	508	4,3	9,1	86,6
10	Kirjaston ympäristön epäsiisteys	508	20,1	25,0	54,9
11	Rauhattomuus/turvattomuus	508	21,1	26,8	52,1
12	Liikuntaesteet kirjaston ympäristössä	508	3,5	8,1	88,4

19 Millaisia toiveita Teillä on Koivukylän kirjastopalveluille?

20 Missä kotitaloutenne ENSISIJAISESTI käyttämät TERVEYSPALVELUT sijaitsevat?

- 1 Koivukylän terveyskeskuksessa
- 2 Muualla yksityisellä terveysasemalla Vantaalla, missä?
- 3 Muualla yksityisellä terveysasemalla pääkaupunkiseudulla, missä?

n	%
358	74,1
81	16,8
44	9,1

21 Kuinka usein kotitaloudessanne käytetään KOIVUKYLÄN TERVEYSKESKUKSEN palveluita?

- 1 Viikoittain
- 2 2-3 kertaa kuukaudessa
- 3 Kerran kuukaudessa
- 4 Pari kertaa vuodessa
- 5 Harvemmin
- 6 Ei koskaan

n	%
5	1,1
18	4,0
75	16,6
211	46,8
119	26,4
23	5,1

22 Miten paljon seuraavat seikat aiheuttavat kotitaloudellenne ongelmia asioinnissa KOIVUKYLÄN terveyskeskuksessa?

		n	Aiheuttaa paljon ongelmia %	Aiheuttaa jonkin verran ongelmia %	Ei aiheuta ongelmia %
1	Epäsopivat aukioloajat	426	6,5	15,7	77,8
2	Lääkäreiden ammattitaito	426	7,5	26,0	66,5
3	Toimenpiteiden saatavuus (esim. laboratorion palvelut, röntgen)	426	13,6	27,6	58,8
4	Vastaanottoajan saaminen	426	19,5	33,7	46,8
5	Yhteyden saaminen puhelimitse	426	21,5	31,5	47,0
6	Odotusaika toimenpiteisiin paikan päällä	426	7,3	22,0	70,7
7	Terveyskeskuksen tiloissa liikkuminen; portaat tai pitkät kävelymatkat	426	0,8	6,3	92,9
8	Terveyskeskusmatkan pituus	426	1,4	4,7	93,9
9	Liikenneyhteydet terveyskeskukseen	426	1,8	4,7	93,5
10	Pysäköintimahdollisuudet	426	6,9	10,4	82,7
11	Terveyskeskuksen ympäristön epäsiisteys	426	2,2	9,3	88,5
12	Rauhattomuus/turvattomuus	426	0,6	8,5	90,9
13	Ympäristön huono valaistus	426	0,8	3,9	95,3
14	Liikuntaesteet terveyskeskuksen ympäristössä	426	0,8	2,6	96,6

23 Missä kotitaloutenne käyttää seuraavia liikuntapaikkoja - ja palveluita? (voitte valita useita vaihtoehtoja)

		n	Koivukylässä	Mualla Vantaalla	Mualla kuin omassa asuin-kunnassa	Emme käytä
1	Lenkkipolku	489	74,0	9,0	2,5	14,5
2	Uimaranta	442	17,0	29,9	23,5	29,6
3	Ulkoliikuntatilat (esim. urheilu- ja tenniskentät)	428	18,5	16,1	4,2	61,2
4	Skeittipaikat	422	1,7	1,2	0,7	96,4
5	Hevostallit	345	0,3	2,1	1,9	95,7
6	Sisäliikuntatilat (esim. palloiluhallit, kuntosalit)	445	21,6	24,9	11,0	42,5
7	Uimahalli	458	8,1	52,6	10,3	29,0
8	Jäähalli	421	1,0	11,6	3,3	84,1

24 Miten paljon seuraavat seikat aiheuttavat kotitaloudellenne ongelmia käyttäessänne KOIVUKYLÄN liikuntapaikkoja ja -palveluita?

		n	Aiheuttaa paljon ongelmia %	Aiheuttaa jonkin verran ongelmia %	Ei aiheuta ongelmia %
1	Huono saavutettavuus	508	9,1	18,5	72,4
2	Turvattomuus/rauhattomuus	508	4,1	21,7	74,2
3	Riittämättömät aukioloajat	508	1,6	9,4	89,0
4	Riittämätön valaistus	508	3,0	11,6	85,4
5	Liikuntaesteet	508	1,2	3,3	95,5
6	Pysäköintimahdollisuudet	508	1,4	6,7	91,9
7	Alueiden/tilojen epäsiisteys ja huono kunto	508	5,3	21,9	72,8
8	Liikenneyhteydet liikuntapaikkaan	508	2,0	6,7	91,3
9	Henkilökohtaisen palvelun/opastuksen puute	508	2,8	8,7	88,5

25 Kun ajattelette kotitaloutenne toimintaa ja arjen sujuvuutta, aiheuttaako seuraavien palvelujen saavutettavuus (= kaukainen sijainti) ongelmia?

		n	Aiheuttaa paljon ongelmia %	Aiheuttaa jonkin verran ongelmia %	Ei aiheuta ongelmia %	Emme käytä %
1	Päivittäistavarakauppa	476	1,5	6,5	90,1	1,9
2	Iso kauppakeskus	468	2,8	15,6	76,9	4,7
3	Pankki	485	13,0	29,5	51,8	5,7
4	Pankkiautomaatti	472	2,8	8,7	85,5	3,0
5	Posti	477	3,8	15,9	78,4	1,9
6	Apteekki	482	3,1	11,2	84,0	1,7
7	Kioski	464	0,9	6,5	87,6	5,0
8	Yksityinen lääkäriasema	460	4,8	22,2	54,3	18,7
9	Terveyskeskus	472	4,2	9,5	81,8	4,5
10	Sosiaalipalvelut (esim. sosiaalitoimisto, Kela, yhteispalvelupiste)	473	8,9	26,8	48,2	16,1
11	Vanhusten palvelukeskus	465	1,5	2,4	34,2	61,9
12	Nuorisotalo	460	0,7	1,5	36,5	61,3
13	Kirjasto	461	2,2	7,6	73,5	16,7
14	Lenkkipolku	452	1,1	6,2	81,2	11,5
15	Ulkoliikuntatilat (esim. urheilu- ja tenniskentät, skeittipaikat, hevostallit)	448	2,0	11,2	46,0	40,8
16	Sisäliikuntatilat (esim. palloilu- ja jäähallit, kuntosalit)	454	3,3	15,9	47,1	33,7
17	Uimahalli	450	9,1	23,6	46,7	20,6
18	Kulttuuripalvelut (teatteri, elokuvateatteri)	449	12,2	29,4	45,2	13,2
19	Ruokaravintola	446	13,5	24,9	43,9	17,7
20	Pubi	443	2,0	3,4	51,0	43,6
21	Kahvila	446	9,0	21,7	47,5	21,8

26 Kun ajattelette kotitaloutenne toimintaa ja arjen sujuvuutta, mikä olisi mielestänne kohtuullinen etäisyys seuraaviin palveluihin?

		n	Kävely- etäisyys (alle 1 km) %	Pyöräily- etäisyys (1-5 km) %	Joukkoliikenne, autoiluetäisyys (yli 5 km) %
1	Päivittäistavarakauppa	483	85,5	12,8	1,7
2	Iso kauppakeskus	468	23,5	43,8	32,7
3	Pankki	474	39,9	46,6	13,5
4	Pankkiautomaatti	471	84,9	14,0	1,1
5	Posti	477	63,3	34,2	2,5
6	Apteekki	480	63,5	34,2	2,3
7	Kioski	458	80,3	18,2	1,5
8	Yksityinen lääkäriasema	456	15,4	41,0	43,6
9	Terveyskeskus	472	48,5	43,0	8,5
10	Sosiaalipalvelut (esim. sosiaalitoimisto, Kela, yhteispalvelupiste)	463	23,3	48,6	28,1
11	Vanhusten palvelukeskus	433	31,2	36,7	32,1
12	Nuorisotalo	414	25,8	46,1	28,1
13	Kirjasto	454	53,3	37,9	8,8
14	Lenkkipolku	439	76,8	20,5	2,7
15	Ulkoliikuntatilat (esim. urheilu- ja tenniskentät)	425	22,8	57,9	19,3
16	Sisäliikuntatilat (esim. palloilu- ja jäähallit, kuntosalit)	435	26,9	51,5	21,6
17	Uimahalli	429	21,9	52,9	25,2
18	Kulttuuripalvelut (teatteri, elokuvateatteri)	428	12,1	38,6	49,3
19	Ruokaravintola	435	32,0	44,1	23,9
20	Pubi	405	25,2	31,8	43,0
21	Kahvila	428	46,7	37,4	15,9

27 Mitä seuraavista palveluista kotitaloutenne käyttäisi, jos niitä olisi mahdollisuus saada suoraan kotiin? (voitte valita useita vaihtoehtoja)

- 1 Aterioiden kotiinkuljetus
- 2 Ruokaostosten kotiinkuljetus
- 3 Kirjastokirjat yms. kirjaston lainauspalvelut
- 4 Kotisairaanhoido
- 5 Siivous- ja kodinhoitopalvelut
- 6 Lastenhoitopalvelu
- 7 Lemmikin hoito
- 8 Korjaus- ja asennuspalvelut
- 9 Henkilökuljetuspalvelu
- 10 Henkilökohtainen peseytymisapu
- 11 Muu

	n	%
	46	10,8
	66	13,0
	68	13,4
	57	11,2
	125	24,6
	36	7,1
	33	6,5
	162	31,9
	30	5,9
	6	1,2
	5	1,0

28 Kun ajattelette kotitaloutenne tarpeita ja arjen sujuvuutta, mitä palveluja mielestänne asuinalueeltanne puuttuu?

29 Oletteko harkinneet muuttamista seuraavan 12 kuukauden aikana? (voitte valita useita vaihtoehtoja)

- 1 Ei muuttoaikeita
- 2 Kyllä, muualle nykyisellä asuinalueella
- 3 Kyllä, muualle Vantaalla
- 4 Kyllä, Helsinkiin
- 5 Kyllä, muualle pääkaupunkiseudulle
- 6 Kyllä, muualle Suomeen

n	%
371	73,0
41	8,1
57	11,2
27	5,3
34	6,7
42	8,3

30 Jos ette ole muuttamassa, mitkä tekijät saavat teidät viihtymään Koivukylässä?

31 Jos olette harkinneet muuttoa, mikä on tähän tärkein syy?

32 Miten paljon seuraavissa palveluissa mahdollisesti esiintyvät puutteet ovat lisänneet muuttoaikeitanne?

		n	Paljon %	Jonkin verran %	Ei ollenkaan %
1	Päivittäistavarakauppa	508	1,0	3,7	95,3
2	Kirjasto	508	0,6	3,3	96,1
3	Terveyskeskus	508	1,2	4,1	94,7
4	Liikuntapaikat	508	1,8	5,3	92,9
5	Nuorisotilat ja palvelut	508	0,2	1,6	98,2
6	Yhteis palvelupisteet	508	1,6	4,7	93,7
7	Harrastustilat	508	2,4	6,3	91,3
8	Kioskit	508	0,2	1,4	98,4
9	Yksityiset vapaa-ajanpalvelut	508	2,6	6,9	90,5

33 Onko Koivukylässä mielestänne tasapuolisesti palveluja?

		n	Kyllä %	Ei %
1	Lapsille	370	56,8	43,2
2	Nuorille	370	49,7	50,3
3	Työikäisille	389	61,2	38,8
4	Aktiivi-ikäisille eläkeläisille	391	58,8	41,2
5	Vanhuksille	387	58,1	41,9

34 Onko kotitaloutenne kiinnostunut vaikuttamaan asuinalueenne palvelujen järjestämiseen? (voitte valita useita vaihtoehtoja)

- 1 Ei ole
- 2 On, antamalla palautetta kaupungille
- 3 On, osallistumalla asukastilaisuuksiin ja tapahtumiin
- 4 On, toimimalla esim. järjestön tai kaupungin vapaaehtoisena työntekijänä
- 5 On, auttamalla naapuria

n	%
195	38,4
178	35,0
117	23,0
31	6,1
109	21,5

35 Onko kotitaloudessanne käytetty seuraavia palveluja internetissä tai käyttäisittekö, jos niitä olisi tarjolla internetissä?

		n	Olemme käyttäneet %	Käyttäisimme, jos olisi tarjolla %	Emme käytä/emme käyttäisi %
1	Ajanvaraus lääkärille	508	29,1	29,1	41,8
2	Kotisairaanhoidon tilaaminen	508	0,8	11,6	87,6
3	Päivittäistavaraostosten tekeminen	508	1,0	9,4	89,6
4	Muiden ostosten tekeminen	508	28,5	7,5	64,0
5	Ateriapalvelujen tilaaminen	508	4,5	5,3	90,2
6	Taksin/kuljetuksen tilaaminen	508	7,5	17,9	74,6
7	Kirjastopalvelujen käyttäminen	508	24,6	12,0	63,4
8	Vapaa-ajanpalvelujen aikavaraukset	508	20,7	22,6	56,7

36 Minkälaisia parannuksia toivoisitte asuinalueenne palveluihin?

37 Mitkä palvelut luovat asuinalueellanne miellyttäviä kohtaamisia? Mainitkaa enintään 3 palvelua (esim. kauppa, kirjasto jne.).

38 Mikä on korkein koulutuksenne?

- 1 Kansa- tai kansalaiskoulu
- 2 Peruskoulu- tai keskikoulu
- 3 Ylioppilas/ammattikoulu tai ammattitutkinto
- 4 Opistotason koulutus tai alempi korkeakoulututkinto
- 5 Ylempi korkeakoulututkinto tai jatkotutkinto

n	%
88	17,7
72	14,5
184	37,1
108	21,8
44	8,9

39 Mikä on tällä hetkellä pääasiallinen toimintanne?

- 1 Kokoaikatyö
- 2 Osa-aikatyö
- 3 Työtön/lomautettu
- 4 Eläkeläinen
- 5 Opiskelija tai koululainen
- 6 Hoitovapaalla; äitiys- vanhempainlomalla
- 7 Muu

n	%
240	47,4
25	5,0
24	4,8
157	31,1
40	7,9
15	3,0
4	0,8

40 Kuinka suuret ovat kotitaloutenne yhteenlasketut kuukausitulot ennen verotusta? Mukaan lasketaan kaikkien perheenjäsenten tulot ja sosiaalietuudet (esim. eläke sekä opinto- ja asumistuki)

- 1 Alle 1 000 euroa/kk
- 2 1 001. 2 500
- 3 2 501. 4 000
- 4 4 001. 5 500
- 5 5 501. 7 000
- 6 7 000. 8 500
- 7 Yli 8 500 euroa/kk

n	%
40	8,4
141	29,6
128	26,8
86	18,0
45	9,4
26	5,5
11	2,3

Arvoisa vastaanottaja

Kuluttajatutkimuskeskus on työ- ja elinkeinoministeriön alainen puolueeton tutkimuslaitos, jonka tavoitteena on tutkimusten avulla mm. edistää kotitalouksien hyvinvointia ja palvelujen toimivuutta. Te olette mukana Kuluttajatutkimuskeskuksen ja Espoon kaupungin yhteisessä tutkimushankkeessa, jonka **tavoitteena on kehittää Soukan palveluja** asukkaiden tarpeiden mukaan. Palveluja voivat arvioida parhaiten vain alueen asukkaat itse. Espoon kaupunki käyttää tämän tutkimuksen tuloksia Soukan kehittämiseen. Sen vuoksi kokemuksenne ja **mielipiteenne ovat erittäin tärkeitä**.

Teidän nimenne ja osoitteenne on saatu Espoon kaupungin kuntarekisteristä.

Toivomme Teidän vastaavan kyselyyn ensisijaisesti **internetissä** osoitteessa:

www.pehmogis.fi/palvelut

Internetkyselyyn pääsette kirjoittamalla kyselylomakkeen OIKEASTA yläkulmasta löytyvän henkilökohtaisen salasananne. Jos ette ehdi vastata kerralla koko kyselyyn, voitte palata täydentämään vastaustanne salasananne. Pyydämme Teitä ystävällisesti vastaamaan kyselyyn **31.3.2010 mennessä**.

Voitte vastata kyselyyn myös vaihtoehtoisesti oheisella kyselylomakkeella. Tarkemmat vastausohjeet ovat lomakkeen alussa. Pyydämme Teitä palauttamaan täytetyn lomakkeen oheisessa vastauskuoressa 31.3.2010 mennessä. Palautuskuori on oheisena ja postimaksu on maksettu. Nimi- ja osoitetietonne sekä vastauksenne käsitellään täysin luottamuksellisina.

Vastanneiden kesken arvomme **neljä kirjapalkintoa** sekä **kaksi kahdenkymmenen euron lahjakorttia**. Arvonta tapahtuu 23.4.2010.

Tutkimusta koskeviin tiedusteluihin vastaavat tutkimuspäällikkö **Hannu Kytö**, puh. 050 574 4839 ja tutkija **Jenni Väliniemi**, puh. 050 574 4952.

Etukäteen vastauksistanne kiittäen

KULUTTAJATUTKIMUSKESKUS

ESPOON KAUPUNKI

Eila Kilpiö
johtaja

Teuvo Savikko
tutkimusjohtaja

SOUKAN PALVELUT -KYSELYTUTKIMUS

1	Vastaajan sukupuoli	n	%
1	Nainen	269	63,7
2	Mies	153	36,3
2	Vastaajan syntymävuosi		
3	Kuinka monta henkeä kotitaloudessanne asuu vakituisesti Te itse mukaan luettuna?		
4	Mikä on kotitaloustyyppinne?	n	%
1	Yhden hengen talous	114	27,0
2	Pariskunta, ei lapsia tai kotona asuvia lapsia	204	48,2
3	Lapsiperhe, jossa 2 huoltajaa	77	18,2
4	Lapsiperhe, jossa 1 huoltaja	13	3,1
5	Muu	15	3,5
5	Minkälaisessa talossa asutte?	n	%
1	Kerrostalo, ilman hissiä	84	19,8
2	Kerrostalo, hissillinen	245	57,6
3	Rivi-/tai paritalo	85	20,0
4	Omakotitalo	7	1,7
5	Muu	4	0,9
6	Mikä asuntonne on omistussuhteeltaan?	n	%
1	Omistusasunto	332	78,5
2	Vuokra-asunto	85	20,1
3	Asumisoikeus-/osaomistusasunto	5	1,2
4	Muu	1	0,2
7	Montako asuinhuonetta asunnossanne on keittiö mukaan lukien?		
8	Kuinka kauan olette asuneet Soukassa?	n	%
1	Alle vuoden	18	4,3
2	1. 2 vuotta	23	5,4
3	3. 5 vuotta	39	9,3
4	6. 10 vuotta	47	11,1
5	11. 20 vuotta	81	19,1
6	Yli 20 vuotta	215	50,8
9	Oletteko itse asunut aiemmin muualla? Jos olette, niin mikä kuvaa edellistä asuinalueettanne?	n	%
1	En ole asunut muualla	15	3,6
2	Kaupungin keskusta	91	21,6
3	Pientalovaltainen esikaupunkialue tai lähiö	126	30,1
4	Kerrostalovaltainen esikaupunkialue tai lähiö	149	35,6
5	Maaseudun kuntakeskus tai muu taajama	20	4,8
6	Maaseudun haja-asutusalue	18	4,3

10 Kuinka monta seuraavista kotitaloudellanne on käytössä:

1	henkilöautoja	0,9 (ka)
2	julkisen liikenteen matkakortteja	1,7 (ka)
3	polkupyöriä	2,2 (ka)

11 Miten pitkä on yhdensuuntainen matka työpaikallenne?

1	Alle 1 km
2	1. 5 km
3	6. 10 km
4	11. 30 km
5	Yli 30 km
6	Matkatyö
7	Ei työssä

n	%
24	5,9
28	6,8
47	11,5
93	22,7
11	2,7
1	0,2
206	50,2

12 Missä kotitaloutenne ENSISIJAISESTI käyttämä PÄIVITTÄISTAVARAKAUPPA sijaitsee?

1	Soukassa
2	Muulla Espoossa, missä?
3	Muulla, missä?

n	%
259	63,6
146	35,9
2	0,5

13 Miten kotitaloudessanne yleensä kuljetaan ensisijaisesti käyttämäänne PÄIVITTÄISTAVARAKAUPPAAN?

1	Jalkaisin
2	Polkupyörällä
3	Omalla autolla
4	Julkisilla liikennevälineillä
5	Muulla tavalla

n	%
238	58,8
40	9,8
112	27,7
12	3,0
3	0,7

14 Miten paljon seuraavat seikat aiheuttavat kotitaloudellenne ongelmia asioinnissa päivittäistavarakaupassa SOUKASSA?

		n	Aiheuttaa paljon ongelmia %	Aiheuttaa jonkin verran ongelmia %	Ei aiheuta ongelmia %
1	Suppea tuotevalikoima	426	4,0	34,5	61,5
2	Palvelutiskien/henkilökohtaisen palvelun puute	426	2,6	15,7	81,7
3	Muita myymälöitä kalliimmat hinnat	426	12,4	31,5	56,1
4	Epäsopivat aukioloajat	426	0,2	1,4	98,5
5	Kotiinkuljetuspalvelun puute	426	1,2	3,3	95,5
6	Myymälässä liikkuminen; portaat tai pitkät kävelymatkat	426	0,9	5,6	93,4
7	Kauppamatkan pituus	426	0,2	5,9	93,9
8	Liikenneyhteudet kauppaan	426	0,7	1,9	97,4
9	Pysäköintimahdollisuudet	426	2,1	8,7	89,2
10	Kauppa-alueen epäsiisteys	426	9,6	31,0	59,4
11	Kauppamatkan turvattuus	426	2,1	9,6	88,3
12	Huono valaistus	426	1,6	11,3	87,1
13	Liikuntaesteet myymälän ympäristössä	426	1,4	7,5	91,1

15 Missä kotitaloutenne ENSISIJAJAISESTI käyttämä KIRJASTO sijaitsee?

- 0 Kotitaloudessamme ei käytetä kirjastopalveluja
(voitte siirtyä suoraan kysymykseen 18)
- 1 Soukassa
- 2 Muualla Espoossa, missä?
- 3 Muualla, missä?

n	%
44	11,4
313	80,8
27	7,0
3	0,8

16 Miten kotitaloudessanne yleensä kuljetaan ensisijaisesti käyttämäänne KIRJASTOON?

- 1 Jalkaisin
- 2 Polkupyörällä
- 3 Omalla autolla
- 4 Julkisilla liikennevälineillä
- 5 Muulla tavalla

n	%
272	85,3
18	5,6
19	6,0
9	2,8
1	0,3

17 Kuinka usein kotitaloutenne käyttää SOUKAN kirjastoa?

- 1 Useammin kuin kerran viikossa
- 2 Kerran viikossa
- 3 2. 3 kertaa kuukaudessa
- 4 Kerran kuukaudessa
- 5 Muutamia kertoja vuodessa
- 6 Harvemmin kuin kerran vuodessa
- 7 Ei koskaan

n	%
17	5,1
39	11,7
74	22,4
67	20,2
85	25,6
19	5,7
31	9,3

18 Miten paljon seuraavat seikat aiheuttavat kotitaloudellenne ongelmia asioinnissa SOUKAN kirjastossa?

		n	Aiheuttaa paljon ongelmia %	Aiheuttaa jonkin verran ongelmia %	Ei aiheuta ongelmia %
1	Kirjaston suppea valikoima	426	2,3	23,5	74,2
2	Henkilökunnan tavoitettavuus ja palvelun saatavuus	426	0,7	3,5	95,8
3	Aukioloajat	426	5,4	23,0	71,6
4	Internetajan saaminen	426	1,2	3,3	95,5
5	Kirjastossa liikkuminen; portaat tai pitkät kävelymatkat	426	8,9	11,3	79,8
6	Huono valaistus	426	0,7	3,1	96,2
7	Pitkä kirjastomatka	426	0,5	1,9	97,6
8	Liikenneyhteudet kirjastoon	426	0,2	1,2	98,6
9	Pysäköintimahdollisuudet	426	1,2	6,1	92,7
10	Kirjaston ympäristön epäsiisteys	426	4,5	20,2	75,3
11	Rauhattomuus/turvattomuus	426	1,2	11,3	87,5
12	Liikuntaesteet kirjaston ympäristössä	426	5,6	7,5	86,9

19 Millaisia toiveita Teillä on Soukan kirjastopalveluille?

20 Missä kotitaloutenne ENSISIJAJAISESTI käyttämät TERVEYSPALVELUT sijaitsevat?

- 1 Soukan/Espoonlahden terveyskeskuksessa
- 2 Muualla yksityisellä terveysasemalla Espoossa, missä?
- 3 Muualla yksityisellä terveysasemalla pääkaupunkiseudulla, missä?

n	%
310	75,8
67	16,4
32	7,8

21 Kuinka usein kotitaloudessanne käytetään SOUKAN/ESPOONLAHDEN TERVEYSKESKUKSEN palveluita?

- 1 Viikoittain
- 2 2-3 kertaa kuukaudessa
- 3 Kerran kuukaudessa
- 4 Pari kertaa vuodessa
- 5 Harvemmin
- 6 Ei koskaan

n	%
3	0,8
27	7,0
61	15,7
197	50,7
81	20,9
19	4,9

22 Miten paljon seuraavat seikat aiheuttavat kotitaloudellenne ongelmia asioinnissa SOUKAN/ESPOONLAHDEN terveyskeskuksessa?

		n	Aiheuttaa paljon ongelmia %	Aiheuttaa jonkin verran ongelmia %	Ei aiheuta ongelmia %
1	Epäsopivat aukioloajat	426	7,5	20,9	71,6
2	Lääkäreiden ammattitaito	426	7,5	27,2	65,3
3	Toimenpiteiden saatavuus (esim. laboratorion palvelut, röntgen)	426	13,1	27,5	59,4
4	Vastaanottoajan saaminen	426	48,4	29,3	22,3
5	Yhteyden saaminen puhelimitse	426	44,8	28,7	26,5
6	Odotusaika toimenpiteisiin paikan päällä	426	28,2	33,3	38,5
7	Terveyskeskuksen tiloissa liikkuminen; portaat tai pitkät kävelymatkat	426	1,9	4,2	93,9
8	Terveyskeskusmatkan pituus	426	5,6	19,2	75,2
9	Liikenneyhteydet terveyskeskukseen	426	5,2	10,1	84,7
10	Pysäköintimahdollisuudet	426	3,1	15,0	81,9
11	Terveyskeskuksen ympäristön epäsiisteys	426	0,5	3,8	95,7
12	Rauhattomuus/turvattomuus	426	0,7	4,5	94,8
13	Ympäristön huono valaistus	426	0,7	2,1	97,2
14	Liikuntaesteet terveyskeskuksen ympäristössä	426	1,4	2,8	95,8

23 Missä kotitaloutenne käyttää seuraavia liikuntapaikkoja- ja palveluita? (voitte valita useita vaihtoehtoja)

		n	Soukassa	Muualla Espoossa	Muualla kuin omassa asuin-kunnassa	Emme käytä
1	Lenkkipolku	402	87,1	2,0	0,2	10,7
2	Uimaranta	377	71,2	5,8	6,6	16,4
3	Ulkoliikuntatilat (esim. urheilu- ja tenniskentät)	344	20,6	13,7	2,3	63,4
4	Skeittipaikat	341	5,3	0,9	0,3	93,5
5	Hevostallit	345	9,7	0,7	0,9	88,7
6	Sisäliikuntatilat (esim. palloiluhallit, kuntosalit)	357	27,5	31,3	2,5	38,7
7	Uimahalli	384	52,9	24,4	2,9	19,8
8	Jäähalli	339	10,7	8,8	0,3	80,2

24 Miten paljon seuraavat seikat aiheuttavat kotitaloudellenne ongelmia käyttäessänne SOUKAN liikuntapaikkoja ja -palveluita?

		n	Aiheuttaa paljon ongelmia %	Aiheuttaa jonkin verran ongelmia %	Ei aiheuta ongelmia %
1	Huono saavutettavuus	426	3,8	9,4	86,8
2	Turvattomuus/rauhattomuus	426	1,4	10,8	87,8
3	Riittämättömät aukioloajat	426	2,1	9,9	88,0
4	Riittämätön valaistus	426	2,6	7,3	90,1
5	Liikuntaesteet	426	0,9	2,8	96,3
6	Pysäköintimahdollisuudet	426	1,6	7,5	90,9
7	Alueiden/tilojen epäsiisteys ja huono kunto	426	4,5	17,4	78,1
8	Liikenneyhteydät liikuntapaikkaan	426	0,5	5,9	93,6
9	Henkilökohtaisen palvelun/opastuksen puute	426	1,4	10,3	88,3

25 Kun ajattelette kotitaloutenne toimintaa ja arjen sujuvuutta, aiheuttaako seuraavien palvelujen saavutettavuus (= kaukainen sijainti) ongelmia?

		n	Aiheuttaa paljon ongelmia %	Aiheuttaa jonkin verran ongelmia %	Ei aiheuta ongelmia %	Emme käytä %
1	Päivittäistavarakauppa	393	0,8	10,2	88,5	0,5
2	Iso kauppakeskus	389	2,3	17,5	78,7	1,5
3	Pankki	399	10,8	38,6	49,3	1,3
4	Pankkiautomaatti	391	1,5	18,2	77,7	2,6
5	Posti	395	6,1	21,4	72,2	0,3
6	Apteekki	394	0,5	7,8	91,4	0,3
7	Kioski	385	0,3	4,4	91,9	3,4
8	Yksityinen lääkäriasema	382	3,1	26,2	54,7	16,0
9	Terveyskeskus	394	9,4	30,7	55,6	4,3
10	Sosiaalipalvelut (esim. sosiaalitoimisto, Kela, yhteispalvelupiste)	392	9,2	26,2	51,8	12,8
11	Vanhusten palvelukeskus	387	1,5	2,1	42,1	54,3
12	Nuorisotalo	377	0,3	1,8	30,0	67,9
13	Kirjasto	384	1,0	7,8	77,7	13,5
14	Lenkkipolku	375	1,3	5,1	82,1	11,5
15	Ulkoliikuntatilat (esim. urheilu- ja tenniskentät, skeittipaikat, hevostallit)	373	0,0	4,6	49,1	46,3
16	Sisäliikuntatilat (esim. palloilu- ja jäähallit, kuntosalit)	379	1,3	8,7	57,3	32,7
17	Uimahalli	376	0,5	7,2	76,9	15,4
18	Kulttuuripalvelut (teatteri, elokuvateatteri)	373	9,9	32,5	45,3	12,3
19	Ruokaravintola	376	17,0	28,7	34,0	20,3
20	Pubi	368	3,0	3,8	37,2	56,0
21	Kahvila	372	15,9	22,6	37,4	24,1

26 Kun ajattelette kotitaloutenne toimintaa ja arjen sujuvuutta, mikä olisi mielestänne kohtuullinen etäisyys seuraaviin palveluihin?

		n	Kävely- etäisyys (alle 1 km) %	Pyöräily- etäisyys (1-5 km) %	Joukkoliikenne, autoiluetäisyys (yli 5 km) %
1	Päivittäistavarakauppa	408	91,2	8,1	0,7
2	Iso kauppakeskus	389	16,7	49,9	33,4
3	Pankki	405	42,0	39,7	18,3
4	Pankkiautomaatti	391	86,4	12,1	1,5
5	Posti	398	74,8	22,9	2,3
6	Apteekki	399	78,4	18,8	2,8
7	Kioski	385	82,3	14,8	2,9
8	Yksityinen lääkäriasema	376	19,4	36,5	44,1
9	Terveyskeskus	397	48,8	42,1	9,1
10	Sosiaalipalvelut (esim. sosiaalitoimisto, Kela, yhteispalvelupiste)	381	24,2	48,8	27,0
11	Vanhusten palvelukeskus	367	47,7	25,9	26,4
12	Nuorisotalo	321	33,0	34,0	33,0
13	Kirjasto	374	69,0	26,2	4,8
14	Lenkkipolku	366	78,7	19,7	1,6
15	Ulkoliikuntatilat (esim. urheilu- ja tenniskentät)	339	25,4	56,9	17,7
16	Sisäliikuntatilat (esim. palloilu- ja jäähallit, kuntosalit)	342	28,9	55,3	15,8
17	Uimahalli	363	38,3	50,7	11,0
18	Kulttuuripalvelut (teatteri, elokuvateatteri)	362	10,5	29,6	59,9
19	Ruokaravintola	361	38,5	38,2	23,3
20	Pubi	341	27,6	29,6	42,8
21	Kahvila	357	52,9	31,9	15,2

27 Mitä seuraavista palveluista kotitaloutenne käyttäisi, jos niitä olisi mahdollisuus saada suoraan kotiin? (voitte valita useita vaihtoehtoja)

- 1 Aterioiden kotiinkuljetus
- 2 Ruokaostosten kotiinkuljetus
- 3 Kirjastokirjat yms. kirjaston lainauspalvelut
- 4 Kotisairaanhoido
- 5 Siivous- ja kodinhoitopalvelut
- 6 Lastenhoitopalvelu
- 7 Lemmikin hoito
- 8 Korjaus- ja asennuspalvelut
- 9 Henkilökuljetuspalvelu
- 10 Henkilökohtainen peseytymisapu
- 11 Muu

	n	%
	46	10,8
	55	12,9
	51	12,0
	69	16,2
	139	32,6
	20	4,7
	27	6,3
	157	36,9
	29	6,8
	9	2,1
	7	1,6

28 Kun ajattelette kotitaloutenne tarpeita ja arjen sujuvuutta, mitä palveluja mielestänne asuinalueeltanne puuttuu?

29 Oletteko harkinneet muuttamista seuraavan 12 kuukauden aikana? (voitte valita useita vaihtoehtoja)

- 1 Ei muuttoaikeita
- 2 Kyllä, muualle nykyisellä asuinalueella
- 3 Kyllä, muualle Espoossa
- 4 Kyllä, Helsinkiin
- 5 Kyllä, muualle pääkaupunkiseudulle
- 6 Kyllä, muualle Suomeen

n	%
335	78,6
38	8,9
45	10,6
27	5,3
17	4,0
15	3,5

30 Jos ette ole muuttamassa, mitkä tekijät saavat teidät viihtymään Soukassa?

31 Jos olette harkinneet muuttoa, mikä on tähän tärkein syy?

32 Miten paljon seuraavissa palveluissa mahdollisesti esiintyvät puutteet ovat lisänneet muuttoaikeitanne?

		n	Paljon %	Jonkin verran %	Ei ollenkaan %
1	Päivittäistavarakauppa	426	1,6	3,8	94,6
2	Kirjasto	426	1,2	1,6	97,2
3	Terveyskeskus	426	5,6	5,9	88,5
4	Liikuntapaikat	426	0,9	3,3	95,8
5	Nuorisotilat ja palvelut	426	0,2	0,9	98,9
6	Yhteis palvelupisteet	426	0,9	3,8	95,3
7	Harrastustilat	426	1,2	4,5	94,3
8	Kioskit	426	0,2	2,6	97,2
9	Yksityiset vapaa-ajanpalvelut	426	1,4	4,2	94,4

33 Onko Soukassa mielestänne tasapuolisesti palveluja?

		n	Kyllä %	Ei %
1	Lapsille	270	70,7	29,3
2	Nuorille	262	56,9	43,1
3	Työikäisille	389	61,2	38,8
4	Aktiivi-ikäisille eläkeläisille	313	63,3	36,7
5	Vanhuksille	309	59,5	40,5

34 Onko kotitaloutenne kiinnostunut vaikuttamaan asuinalueenne palvelujen järjestämiseen? (voitte valita useita vaihtoehtoja)

- 1 Ei ole
- 2 On, antamalla palautetta kaupungille
- 3 On, osallistumalla asukastilaisuuksiin ja tapahtumiin
- 4 On, toimimalla esim. järjestön tai kaupungin vapaaehtoisena työntekijänä
- 5 On, auttamalla naapuria

n	%
118	27,7
207	48,6
119	27,9
19	4,5
116	27,2

35 Onko kotitaloudessanne käytetty seuraavia palveluja internetissä tai käyttäisittekö, jos niitä olisi tarjolla internetissä?

		n	Olemme käyttäneet %	Käyttäisimme, jos olisi tarjolla %	Emme käytä/emme käyttäisi %
1	Ajanvaraus lääkärille	426	28,6	26,6	44,8
2	Kotisairaanhoidon tilaaminen	426	0,2	12,7	87,1
3	Päivittäistavaraostosten tekeminen	426	0,9	9,4	89,7
4	Muiden ostosten tekeminen	426	24,4	6,4	69,2
5	Ateriapalvelujen tilaaminen	426	4,2	5,7	90,1
6	Taksin/kuljetuksen tilaaminen	426	9,4	15,5	75,1
7	Kirjastopalvelujen käyttäminen	426	29,1	8,9	62,0
8	Vapaa-ajanpalvelujen aikavaraukset	426	27,2	17,2	55,6

36 Minkälaisia parannuksia toivoisitte asuinalueenne palveluihin?

37 Mitkä palvelut luovat asuinalueellanne miellyttäviä kohtaamisia? Mainitkaa enintään 3 palvelua (esim. kauppa, kirjasto jne.).

38 Mikä on korkein koulutuksenne?

- 1 Kansa- tai kansalaiskoulu
- 2 Peruskoulu- tai keskikoulu
- 3 Ylioppilas/ammattikoulu tai ammattitutkinto
- 4 Opistotason koulutus tai alempi korkeakoulututkinto
- 5 Ylempi korkeakoulututkinto tai jatkotutkinto

n	%
54	12,8
57	13,5
96	22,6
137	32,4
79	18,7

39 Mikä on tällä hetkellä pääasiallinen toimintanne?

- 1 Kokoaikatyö
- 2 Osa-aikatyö
- 3 Työtön/lomautettu
- 4 Eläkeläinen
- 5 Opiskelija tai koululainen
- 6 Hoitovapaalla; äitiys- vanhempainlomalla
- 7 Muu

n	%
155	36,6
22	5,2
13	3,1
203	47,7
17	4,0
7	1,7
7	1,7

40 Kuinka suuret ovat kotitaloutenne yhteenlasketut kuukausitulot ennen verotusta? Mukaan lasketaan kaikkien perheenjäsenten tulot ja sosiaalietuudet (esim. eläke sekä opinto- ja asumistuki)

- 1 Alle 1 000 euroa/kk
- 2 1 001. 2 500
- 3 2 501. 4 000
- 4 4 001. 5 500
- 5 5 501. 7 000
- 6 7 000. 8 500
- 7 Yli 8 500 euroa/kk

n	%
15	3,8
92	23,4
113	28,7
76	19,3
49	12,4
28	7,1
21	5,3

KULUTTAJATUTKIMUSKESKUKSEN JULKAISUJA -SARJA 2009–2011

2011

2/2011 Kytö H, Väliniemi-Laurson J , Tuorila H
Hyvillä palveluilla laadukkaaseen lähiöasumiseen

1/2011 Peltoniemi A, Varjonen J
Ravintoloiden ruokapalveluiden alv-alennus ja hintakehitys vuonna 2010

2010

4/2010 Lehtinen A-R, Varjonen J, Raijas A, Aalto K, Pakoma R
Mitä eläminen maksaa? Kohtuullisen minimin viitebudjetit

3/2010 Peura-Kapanen L, Raijas A, Lehtinen A-R
Velkatunneli – Takuu-Säätiön asiakkaiden selviytymiskokemuksia

2/2010 Varjonen J, Aalto K
Kotitalouksien palkaton tuotanto ja ostopalvelujen käyttö

1/2010 Peltoniemi A, Varjonen J
Elintarvikkeiden alv-alennus ja hintakehitys – Hintaseurannan tulokset ja katsaus kuluttajahintaa määrittäviin tekijöihin

2009

5/2009 Koistinen K, Peura-Kapanen L
”Kassajono se on se kaikista turvattomin paikka” – Kuluttajien näkemyksiä asioiden turvallisuudesta päivittäistavarakaupoissa ja kauppakeskuksissa

4/2009 Tuorila H
”Löydettiin sopiva asunto” – Pääkaupunkiseudun muuttajien kokemukset uudesta asuinympäristöstä

3/2009 Kytö H, Väliniemi J
Pääkaupunkiseudun muuttovirrat muutoksessa

2/2009 Tuorila H
Kerrostalokylän asumispalvelujen kehittäminen – Esitutkimus

1/2009 Väliniemi J, Rask M, Timonen P, Uotinen S
Asumisen kehittämiskatsaus – kuluttajat ja asumisalan toimijat pääkaupunkiseudun uusia asumiskonsepteja arvioimassa

Hyvillä palveluilla laadukkaaseen lähiöasumiseen
Hannu Kytö, Jenni Väliniemi-Laurson, Helena Tuorila

KULUTTAJATUTKIMUSKESKUS

Kaikukatu 3, 00530 Helsinki
PL 5, 00531 Helsinki
Puh. 010 605 9000
Faksi (09) 876 4374
www.kuluttajatutkimuskeskus.fi